

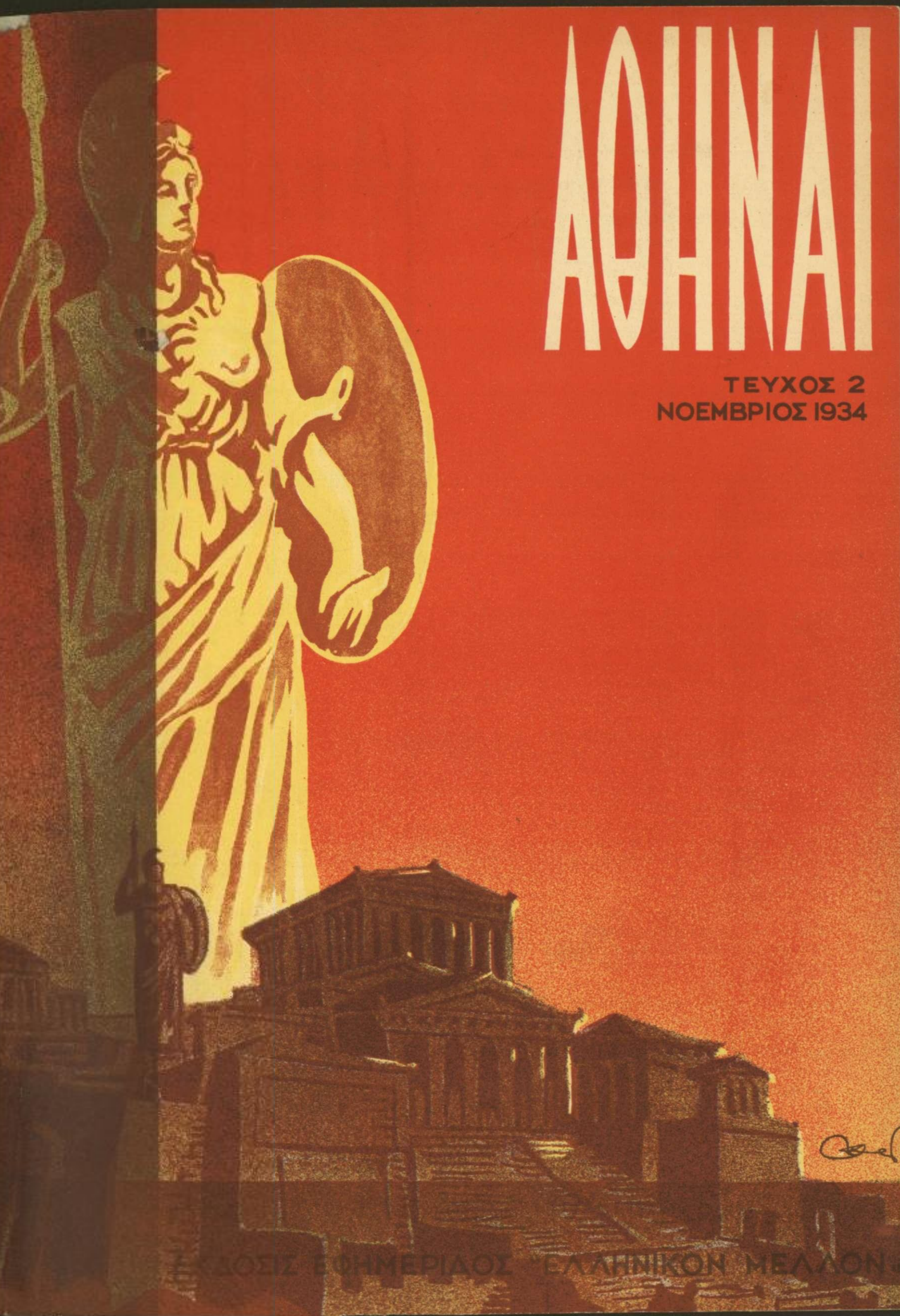
ΑΘΗΝΑΙ

Η ΑΘΗΝΑΙΑ
2500 ΧΡΟΝΙΑ
(ΣΕΛΙΣ 24)

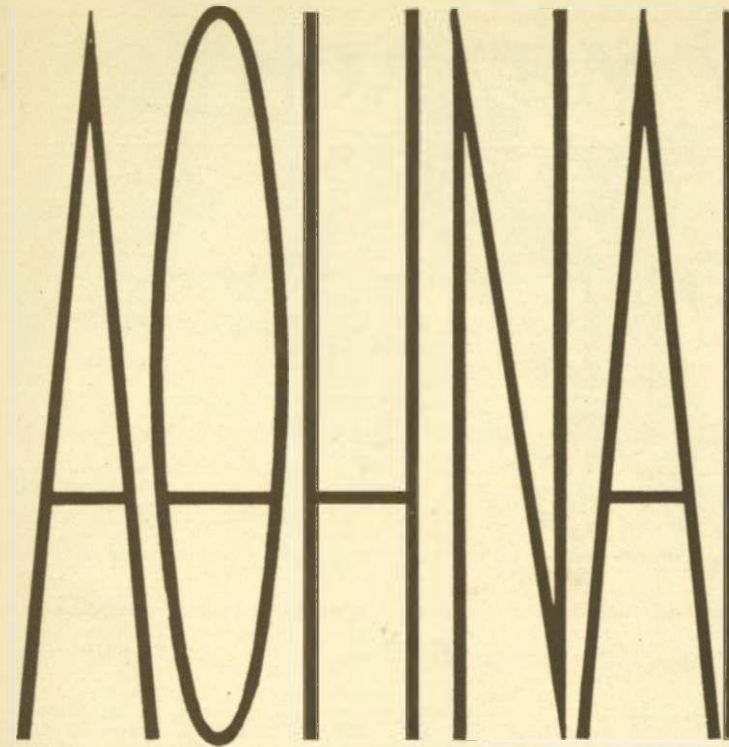

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΕΥΧΟΣ 2
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1934

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΕΛΛΟΝ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ" ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

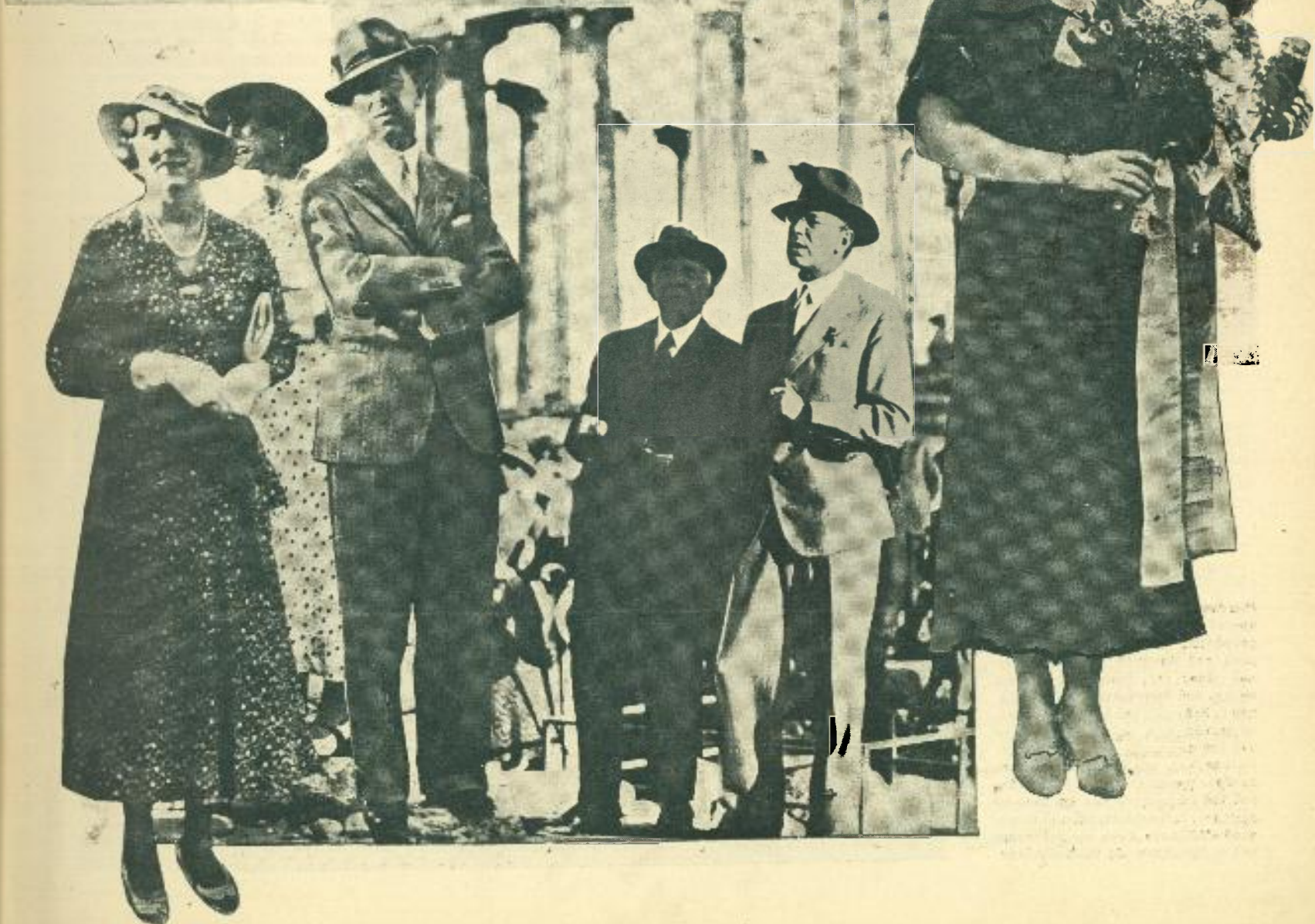
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

Ἡ Ἑλλάς, τῆς ὁποίας ἀτυχῶς τὸ ἔσωτερικὸν δράμα συνεχίζεται, ἐνῶ πρὸ πολλοῦ ἤδη θὰ ὠφείλε νὰ εἶχε τερματισθῆ, ἐδοκίμασε κατὰ τὸν διαρρέυσαντα μῆνα Ὀκτώβριον δύο χαρακτηριστικὰς περὶ τὴν ἔσωτερικὴν τῆς ὑπόθεσιν συγκινήσεις ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους. Μίαν ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον, τὴν ἐπανεκλογὴν τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Ζαῖμη ὡς προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἣτις παρ' ὀλοκλήρου τῆς ὑγιοῦς μερίδος τῆς χώρας ἐχαιρετίσθη ὡς σταθμὸς εἰσόδου πρὸς τὴν γαλήνην καὶ τὴν ὁμαλότητα, καὶ ἑτέραν ἢ ὁποία, ὡς ἡ βιάσκανος μοῖρα νὰ τὸ ἠθέλησεν, ἐξέτρεψε τὴν κατάστασιν, παροξύνασα τὰ πάθη, καὶ ἐδημιούργησε ἀνωμαλίαν ἢ ὁποία εἶνε ἄγνωστον ποῦ θὰ καταλήξῃ. Ἐννοοῦμεν τὴν σύλληψιν τοῦ κατηγορουμένου διὰ τὴν γνωστὴν ἀπόπειραν πρῶην ληστοῦ Καραθανάση ἢ ὁποία ἐνεργηθεῖσα, ὡς ἐνηργήθη, ὑπὸ ἐνόπλων ἀνδρῶν τῆς «Δημοκρατικῆς Ἀμύνης» ἐδημιούργησεν τὴν ἐντύπωσιν ὑπάρξεως πλέον «κράτους ἐν κράτει» καὶ ἐξήγειρε τὴν Κοινὴν Γνώμην, ἀδιακρίτως πολιτικῶν ἀποχρώσεων. Αἱ εὐλογοὶ ἀνησυχίαι ὄλων ἐκείνων οἱ ὅποιοι ποθοῦν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος καὶ τῆς γαλήνης δι' ὧν καὶ μόνον αἱ τέχναι, τὰ γράμματα καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῶν καὶ νὰ ἐξελιχθῶν, εὐρίσκουν συμπαραστάτας των καὶ πάντας τοὺς ἐργαζομένους καὶ δημιουργικοὺς Ἕλληνας, εὐχομένους ὅπως ἔλθῃ, ἐπὶ τέλους, ἡ εὐτυχὴς ὥρα τῆς ὀριστικῆς καταπάσεως τοῦ ἔσωτερικοῦ σάλου καὶ τοῦ τερματισμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον ἐὰν ἐταλάνισεν ἀρκετὰ τὴν παρελθοῦσαν γενεάν δὲν εἶνε ὀρθόν, ἀλλ' οὔτε καὶ δίκαιον, νὰ ταλανίσῃ τὴν ἤδη δρῶσαν καὶ τὴν ἐπερχομένην. Αἱ «Ἀθήναι» εὐχονται ὀλοψύχως ν' ἀνοίγῃ, ἐπὶ τέλους, εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν αἱ πύλαι μιᾶς ζωῆς, καλυτέρας καὶ εὐτυχεστέρας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδημιούργησαν καὶ μᾶς διατηροῦν ἐπιμόνως οἱ προπολεμικοὶ καὶ παρελθοντολόγοι πολιτικοί. Ν.Π.Ε.

ΤΑ ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ»

ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΞΕΝΟΙ ΜΑΣ

Το διαδοχικόν ζεύγος τῆς Σουηδίας μετὰ τῆς πριγκίπισσας θυγατρὸς τῶν Ἰγκρίδ ἐκτελοῦν ταξίδιον ἀναμνηστῆς εἰς τὴν Ἀνατολήν, διήλθεν ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου, ἐπιβαίνον τοῦ σουηδικοῦ ἀτμοπλοίου «Βαζακλάντ». Εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ ὑψηλοὶ μας ξένοι παρέμειναν ἐπὶ δεκάημερον ὡς φιλοξενούμενοι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ Σουηδοὶ πρίγκηπες ἐπεσκέφθησαν τὴν Ἀκρόπολιν, τὰ ἀρχαιολογικὰ καὶ βυζαντινὰ μουσεῖα, τὰς ἀρχαιοτάτας παρὰ τὸ Δαφνί, τοὺς Δελφοὺς, τὸ Ναύπλιον, ὅπου ὁ πρίγκηψ ἔκαμε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐκεῖ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, τὰς ἀρχαιοτάτας τῆς Δήλου, τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὴν Διεθνῆ Ἐκθεσὶν Θεσσαλονίκης. Ἐκτὸς τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπεσκέφθησαν καὶ διάφορα ἐργοστάσια καὶ τὴν Διαρκῆ Ἐκθεσὶν τοῦ Ζαππείου, ἐκφρασθέντες ἐνθουσιωδῶς διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας μας. Ὁ πρίγκηψ Γουσταῦος Ἀδόλφος εἶνε ἀρκετὰ γνωστὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπισκεφθεὶς ταύτην κατὰ πρῶτον τὸ 1920 καὶ ἀργότερον τὸ 1922, διευθὼνας τὰς ἐργασίας τῆς Σουηδικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς εἰς Μυκῆνας καὶ Κρήτην. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Στοκχόλμην τὸ 1882 στὰς 11 Νοεμβρίου καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Ὁσκάφ Φρέντρικ Βίλχελμ Ὁλαφ Γουσταῦος Ἀδόλφος. Ἐτελείωσε τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Οὐψάλας καὶ τῆς Χριστιανίας καὶ ἐσπούδασεν Ἱστορίαν, Συνταγματικὸν Δίκαιον, Νομικὰ, Ἀρχαιολογίαν καὶ Αἰγυπτιακοῖαν, εἰς ἃς καὶ ἀφιέρωθη. Ἐνυμφεύθη τὸ 1902 τὴν πριγκίπισσαν τοῦ Κόνωτ, ἀνεψιᾶν τοῦ Ἐδουάρδου τοῦ Ζ', τὴν ὁποίαν ἐγνώριεν εἰς Αἴγυπτον, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε 5 τέκνα. Τὴν νύν σύζυγον αὐτοῦ πριγκίπισσαν Λουίζαν Λαίδην Μασουμπάττει, ἐνυμφεύθη τὸ 1923 κατόπιν τοῦ, κατὰ τὸ 1920, θανάτου τῆς πρώτης συζύγου τοῦ.

Εὐχαριστῶ τὸν ἄριστον ἑταῖρον καὶ συνεργάτην μου κ. Ἰωάννην Μεταξά...

15/9/34

Εὐχαριστῶ τὸν ἄριστον ἑταῖρον καὶ συνεργάτην μου κ. Ἰωάννην Μεταξά...

15/9/34

Το «Ἑλληνικὸν Μέλλον», οὐτοῦρθε ὁ «νεοὺς» μὲν δια τὸ ἀξίωμα τῶν δημοφάνων.

Ἰστορικοὶ ἀμύνηδ, κοινὰ δέκμοι, ὅλως ἡγία ἡ ἐξέλιξις χρόνος / μὴ 10, χρόνος δίκαιη μὲν / μὴ ΜΜΜ.αγ

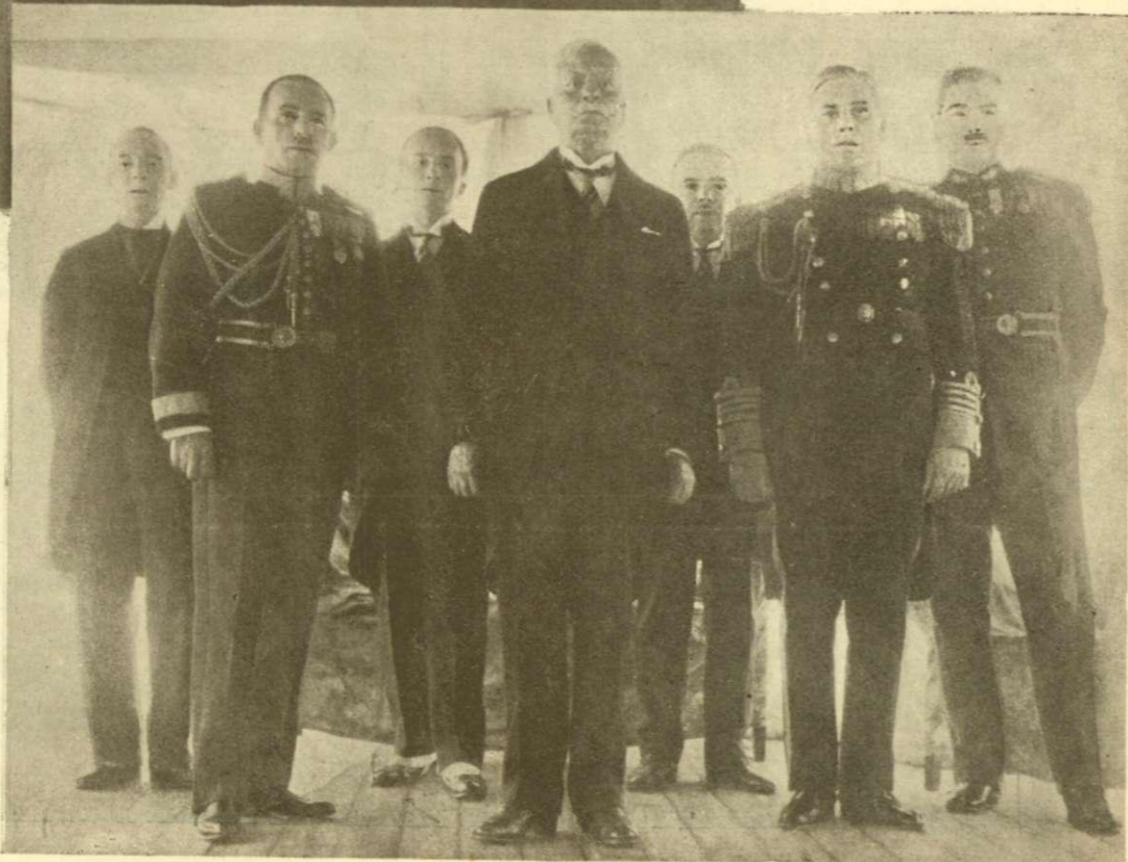
15/9/34

Τὴν 15ην παρελθόντος Σεπτεμβρίου τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον», συμπληρώσαν διετία ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του, ἔορτασε τὴν ἐπέτειον τῆς ἐισόδου του εἰς τὸ τρίτον ἔτος. Μεταξὺ τῶν χιλιάδων συγχαρητηρίων ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπεστάλησαν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Ἑλληνικοῦ Μέλλοντος» καὶ διὰ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ἡ ἀμέριστος ἀγάπη καὶ ἐκτίμησις, ἃς τρέφει τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν πρὸς τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον» καὶ τοὺς ἀγῶνας του, ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἑλληνικοῦ Μέλλοντος» μᾶς παρεχώρησε φιλικὰς τὰς ἀνωτέρω συγχαρητηρίους ἐπιστολάς τὰς ὁποίας τοῦ ἀπεύθυναν ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Παναγῆς Τσαλδάρης, ὁ ὀπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν κ. Γεώργιος Κονδύλης, ὁ ὀπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Α. Χατζηκυριάκος, ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Καρ. Βοζίκης, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐλευθεροφρόνων κ. Ἰωάννης Μεταξάς, ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Κώστας Κοτζιάς καὶ ὁ ὀπουργὸς τῆς Γεωργίας κ. Τζῶν Θεοτόκης.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ

Μία ανέκδοτος φωτογραφία του προεδρικού οίκου.—Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Αλέξανδρος Ζαΐμης μετά του αρχηγού του στρατιωτικού οίκου του, στρατηγού κ. Ταρσούλη, του ύπασιτου του, πλοιάρχου κ. Κιβώτου, του ύπασιτου του, ταγματάρχου κ. Ζαΐμη, του διευθυντού του πολιτικού γραφείου του, κ. Γατοπούλου, του διευθυντού του κατώτερου γραφείου του, κ. Παπαλέξη, και του έπιμελητού του προεδρικού μεγάρου, κ. Βουτσινά, επί του θωρηκτού «Αβέρωφ» κατά την επίσκεψιν του κ. Προέδρου εις Θεσσαλονίκη.

Ο κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΪΜΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ

Στη 18 Ιανουαρίου 1882, συνεκλήθη η πρώτη σύνοδος της εννάτης περιόδου της Έλληνικής Βουλής. Σ' αυτή τη Βουλή, ήρθε πρώτη φορά βουλευτής Καλαβρύτων, ο Αλέξανδρος Ζαΐμης. Η ύποδοχή του, δεν ήταν καθόλου ένθουσιαστική για τον νέον πολιτευόμενο. Οι άλλοι βουλευταί της επρχίας του προσέβαλαν το κύρος της εκλογής του γιατί ο Ζαΐμης δεν είχε την νόμιμη ηλικία—τριάντα ετών—απέδειξαν δε τον Ισχυρισμό των κοίσαντες εις την Βουλήν το φύλλον της εφημερίδος «Ταχύπτερος Φήμη» της 4ης Οκτωβρίου 1853, εις το όποιον άνηγγέλλοντο οι γάμοι του πατρός Ζαΐμη και με την πολυ λογικήν άποψιν, ότι άφου ο Θρασύβουλος Ζαΐμης είχε νυμφευθή πρό 29 ετών δεν ήτο δυνατόν ο υίός του Αλέξανδρος Ζαΐμης να είναι 30 ετών, επέτυχαν την άκύωσιν της εκλογής του. Ο νέος ό όποιος τον Ιανουάριον του 1882 δεν έγινε δεκτός ως βουλευτής, είναι ό σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ό επανεκλεγείς διά της ψήφου της Έθνοσυνελεύσεως, της 19 Οκτωβρίου 1934.

Από της 14ης Δεκεμβρίου 1929, ήτοι άφ' ής τό πρώτον, εξέλεγή Πρόεδρος της Δημοκρατίας ό κ. Αλέξανδρος Ζαΐμης, μέχρι σήμερα, διατηρεί εξακολουθητικώς τας παλαιάς άπλως συνηθείας του άτομικού βίου του, εκτός από μίαν που διέκοψεν από τό καλοκαίρι του 1923: τό ψάρευμα.

Μολονότι ό σχετικός θρύλος παρακολουθεί άκόμη τον κ. Ζαΐμη ως κάτοικον της Αιγίνης και ως μανιάδη ψαράν, εν τούτοις είναι γεγονός πλέον ότι ό Πρόεδρος, από του θανάτου της άδελφής του (της κ. Μπενιζέλου), εις την όποιαν κατά κυριότητα άνήκεν ή γραφική έπαυλις και τό κτήμα της Αιγίνης, ούτε νησιώτης είναι πλέον, ούτε ψαράς!

Την τελευταίαν έρασιτεχνικήν του επίδοσιν διηγείτο συνηθως και ό ίδιος, ό δε χαριτωμένος επίλογός της έδόθη υπό του κ. Ζαΐμη εις τό προεδρείον ενός κυνηγετικού σωματείου, όταν, κατά την έποχήν της Οικουμενικής Κυβερνήσεως, παρουσιάσθη εις τον Πρόεδρον και τον παρεκάλεσε να τιμήση διά της παρουσίας του χοροεσπερίδα που έδίδετο τότε από την διοίκησιν της οργανώσεως των κυνηγών. Ο κ. Ζαΐμης ηύχαρίστησε τους παρουσιασθέντας και εξέδηλωσε την λύπην του διότι αι άσχολια του δεν του επέτρεπαν να δεχθή την πρόσκλησιν:

—Εγώ, άλλωστε, κύριοι—συνεπλήρωσεν ό Πρόεδρος—δεν είμαι κυνηγός. Είμαι ψαράς. Αλλά τώρα, πλέον, δεν είμαι ούτε ψαράς!

Κατά τ' άλλα ή άπλη άτομική ζωή του κ. Αλεξάνδρου Ζαΐμη, και άφ' ής άκόμη ανέλαβε τό άνάτατον αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν μετεβλήθη καθόλου. Κατά την παλαιότητα συνήθειάν του, ό Πρόεδρος, σηκώνεται πολύ πρωί. Δεν κοιμάται παρά έξ ώρας μόνον. Με τό άπλουστάτον πρωϊνόν ένδυμά του εξέρχεται εις την βεράνταν και εκτίθεται με πολλήν ευχαρίστησιν, επί μισήν περίπου ώραν, εις τό προσφιλές του αερόλουτρον. Κατόπιν, τό πρωϊνό του πρόγευμα άποτελείται από ένα φλυτζάνι γάλα, δύο ή τρία φρούτα και ένα ποτήρι κρύο νερό. Από νεαράς ηλικίας ούτε καννίτζι, ούτε πίνει οίνοπνευματώδη ποτά. Εις τό μεσημβρινόν πρόγευμά του, επίσης, ό Πρόεδρος είναι λιτός, λιτότατος, τό δε βραδυόν γευμά του συνίσταται πάντοτε από φρούτα και γάλα. Καί την νύκτα κατακλίνεται ένωρίς, μεταξύ της 11ης και 12ης ώρας.

Κατά την άσκησιν των Προεδρικών καθηκόντων του ό κ. Ζαΐμης ούδέποτε υπήρξε πομπώδης και επίδεικτικός. Παραδέχεται τό δόγμα του «λάθε βιώσας» τό μόνον, ίσως, δόγμα του όποιου ή έφαρμογή δεν είναι εύκολος διά τον καθένα. Όπως και εις την παλαιότεραν πολιτικήν του σταδιοδρομίαν, έτσι και εις τον Προεδρικό του βίον δεν υπήρξε παρά μόνον ένας σιωπηλός Ιεροφάντης του Άνωτάτου αξιώματος, αλλά και εύλαβής μύστης και Ιεροουργός της Πολιτικής.

Συνετός, Ισχυρός, αδιάφορος προς τους κατακριτάς του, κατώρθωσε, πολλάκις, διά της δυνάμεως του χαρακτήρος του, να κατανικήσιν και τας όρμας και τας άδυναμίας και τας ματαίους υπερηφανείας που ταρασσούν πολλούς εκ των συγχρόνων πολιτικών άρχηγών μετά των όποιων πάντοτε συνεργάσθη με την ίδιαν πάντοτε στοργήν και εκτίμησιν αλλά και με την θερμοκρασίαν των αισθημάτων του αμετάβλητον άκόμη και όταν εκείνοι εις μάτην προσεπάθουν να την διατηρήσουν. Από του Ιανουαρίου του 1921, ήτοι από της ίδρύσεως της δευτέρας νεοελληνικής Δημοκρατίας, ό κ. Ζαΐμης είναι ό πρώτος Πρόεδρος όστις συνεπλήρωσε όλόκληρον την κανονικήν πενταετή θητείαν του, ακριβώς καθ' ήν έποχήν (Οκτώβριος 1934) εισέρχεται εις τό 80ον έτος της ηλικίας του.

Έτσι, εις την πλουσιωτάτην από μεγάλα γεγονότα και μακράν Ιστορίαν του πολιτικού άνδρός, όστις διετέλεσε δεκά φορές πρωθυπουργός της χώρας, ανά μίαν Πρόεδρος της Βουλής (1897) και Πρόεδρος της Γερουσίας (1929), Άνωτάτος άρχων και έντολοδόχος των Δυνάμεων εις την Κρήτην (1905-1911), κατά την κρίσιμωτέραν δηλαδή καμήν του έπικού άγώνος της ήρωϊκής μεγαλονήσου, Διοικητής της Έθνικής Τραπέζης της Ελλάδος (1914-1920), προσετέθη και ή ώραία σελις της ανεπιλήπτου δράσεώς του, όχι μόνον ως άμερολήπτου άνωτάτου ρυθμιστού της πολιτικής ζωής της χώρας, αλλά και ως πραγματικού και ήρόμου φύλακος του Πολιτεύματος, τό όποιον κατά την διάρκειαν της θητείας του κ. Ζαΐμη άνεγνωρίσθη και υπό του λαϊκού κόμματος.

Του τελευταίου αυτού γεγονότος τά περίεργα περιστατικά άποκτούν Ιδιαίτερας έπίκαιρον ένδιαφέρον Ιδίως τώρα, όποτε με την λήξιν της πενταετούς θητείας του Προέδρου έπιχειρείται άνασκόπησις του έργου του και των κυριωτέρων προσπαθειών του. Περί τά τέλη Σεπτεμβρίου 1932 έδημιουργήθη τό πολύκορον ζήτημα της άναγνωρίσεως του Δημοκρατικού Πολιτεύματος και υπό του λαϊκού κόμματος του όποιου αι σχετικαί έπιφυλάξεις μέχρι της έποχής εκείνης ήσαν γνωσταί. Ο κ. Βενιζέλος, καθ' όλον τό διάστημα των σχετικών διαπραγματεύσεων επέμεινεν εις ώρισμένας υποδείξεις ως προς τας διατυπώσεις της άναγνωρίσεως. Ηπειλεί μάλιστα τό λαϊκόν κόμμα και με διάλυσιν άκόμη, εάν ό άρχηγός του δεν άνεγνώριζε, έντός ώρισμένου, περίπου, χρονικού διαστήματος, τό Δημοκρατικόν πολίτευμα.

Ο κ. Ζαΐμης διά της ήρέμου και καταπραυντικής μεσολαβήσεώς του, άνέστειλε, προς στιγμήν τάς μεταξύ των δύο πολιτικών άρχηγών δξείας συζητήσεις. Καί παρεκάλεσε τον κ. Τσαλδάρην να συντάξη αυτός, έξ Ιδίας πρωτοβουλίας, έπιστολήν προς τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας εκ της όποιας να προκύπη ότι τό λαϊκόν κόμμα άνεγνώρισε τό Δημοκρατικόν Πολίτευμα.

Εις τό μεταξύ, όμως, ό κ. Βενιζέλος επέμεινεν ότι ό παλαιοδημοκρατικός κόσμος δεν θα έδέχετο άμφιβόλου διατυπώσεως έπιστολήν του άρχηγού του λαϊκού κόμματος και ότι τό κείμενον της έπιστολής αυτής ώφειλε να είναι σύντομον και κατηγορηματικόν. Ο κ. Ζαΐμης, τότε, άνεκοίνωσεν εις τον κ. Βενιζέλον ότι ό κ. Τσαλδάρης επ' ούδενί λόγφ έδέχετο να γράψη έπιστολήν καθ' ύπαγόρευσιν.

—Ο κ. Τσαλδάρης—είπεν ό κ. Ζαΐμης προς τον κ. Βενιζέλον—δεν δέχεται ούτε περιορισμούς, ούτε υποδείξεις εις τας πολιτικάς ένεργείας του. Αφήστε με, άν θέλετε, να συνεννοηθώ έγώ ό ίδιος μαζί του!

Ο κ. Βενιζέλος ήναγκάσθη να δεχθή την προσωπικήν παρέμβασιν του κ. Προέδρου της Δημοκρατίας. Καί κατόπιν ήρέμου και φιλικής συνεννοήσεως του κ. Ζαΐμη μετά του άρχηγού του λαϊκού κόμματος τό ζήτημα έλύθη μετά δύο ήμέρας. Η σχετική έπιστολή του κ. Τσαλδάρη άπηυθύνθη προς τον κ. Ζαΐμη και έκρατήθη εις τό αρχείον του Προέδρου χωρίς ν' άνακοινωθή εις κανένα άπόλύτως. Ο δε Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως «φύλαξ του Πολιτεύματος» εύθύς άμέσως διά διαγγέλματός του προς τον Λαόν άνήγγειλεν ύπευθύνως ότι τό λαϊκόν κόμμα άνεγνώρισε και σέβεται τό Δημοκρατικόν Πολίτευμα.

Την έπομένη των εκλογών του Μαρτίου του 1933, ό κ. Ζαΐμης εύρέθη, αφινιδίως, πρό επαναστατικής εκδηλώσεως όχι μόνον άντιθέτου προς την μόλις εκδηλωθείσαν λαϊκήν θέλησιν, αλλά και τελείως άσυμβιβάστου προς τας κοινοβουλευτικάς του παραδόσεις και άρχάς του, από τας όποιας ούδέποτε κατά τον μακρόν πολιτικόν βίον του παρεξέκλινεν.

Πιστός εις τό κοινοβουλευτικόν πολίτευμα και σεβόμενος τό λαϊκόν κριτήριον εις τό όποιον αυτή ή ίδια κυβερνήσις της χώρας είχε, τότε προσφύγει, εξέδηλωσεν εύθύς άμέσως και αδιισκάτως, μόλις έμαθε την αθάϊρετον άνάληψιν της έξουσίας υπό του κ. Πλαστήρα, την πρόθεσιν να παραιτηθή.

Η θαρραλέα εκείνη και έγκαιρος δήλωσις του κ. Ζαΐμη συνετέλεσε σημαντικά εις την καταστολήν του άνοητου και άψυχολογήτου εκείνου επαναστατικού κινήματος και υποβοήθησε τας ένεργείας των πολιτικών άρχηγών διά την έμμεσον άποκατάστασιν της κοινοβουλευτικής εμαλότητος. Τόσον ό κ. Τσαλδάρης όσον και ό κ. Βενιζέλος παρεκάλεσαν τον κ. Ζαΐμη να μη παραιτηθή. Ιδιαίτερός δε ό άρχηγός του λαϊκού κόμματος διεμήνυσε εις τον κ. Ζαΐμη, ότι όχι μόνον δεν έπρεπε να παραιτηθή, άλλ' είχε και καθήκον να παραμείνη εις την θέσιν του και να προσφέρη τας ύπηρεσίας του εις τό κοινοβουλευτικόν Πολίτευμα καθ' ήν ώραν τούτο ύφίστατο δεινόν πλήγμα.

Κατόπιν τούτου, ό κ. Ζαΐμης, άφου άνέστειλε την άπόφασιν της παρατησεώς του, έπεδόθη εύθύς, μέφφ του επαναστατικού σάλου, άνεκδιγητών δυσχερειών και άπεριγράφτου οξύτητος της καταστάσεως, εις την βαθμιαίαν άποκατάστασιν της πολιτικής εμαλότητος και της γαλήνης του τόπου.

Καί τέλος όλίγα τινά περί των οικονομικών μέσων που παρέχονται από τό Κράτος εις τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας διά τον έπίσημον και ιδιωτικόν βίον του. Η έπιχορήγησις και τά έξοδα παραστάσεως του Προέδρου άνέρχονται μηνιαίως εις δραχμάς 150.000 περίπου, έν συνόλφ.

Περί του ποσού αυτού δύναται να κριθή άσφαλώς εάν είναι έπαρκές ή όχι, εάν ληφθή υπ' όψιν ότι ό Πρόεδρος πληρώνει εκ της έπιχορηγήσεως αυτής όλο τό προσωπικόν του Προεδρικού Μεγάρου (μισθούς και έπιμόσια 40 περίπου ατόμων), θερμασιν, γραφικήν ύλην, έξοδα ταξιδίων και γεύματα ως και πάντα τ' άπρόβλεπτα έξοδα. Εκτός του ποσού αυτού ούδέν έτερον λαμβάνει παρά του Κράτους ό Πρόεδρος. Είναι υποχρεωμένος επίσης, να διατηρή και ιδιωτικήν κατοικίαν διότι χρησιμοποίησις διαμερισμάτων του Προεδρικού Μεγάρου ως κατοικίας του Προέδρου δεν έγινε μέχρι τούδε. Ούτε και θα γίνει έφ' όσον ό Πρόεδρος της Δημοκρατίας προτιμά να ζή και ως άπλους Ιδιώτης και έφ' όσον τά παρεγόμενα υπό του Κράτους οικονομικά μέσα καθιστούν έπιβλητικήν την άπλουστέραν ζωήν εις τον Άνωτάτον Αρχοντά του.

ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΗΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

Μαρίνα

Η Πριγκήπισσα Μαρίνα.
Αριστερά αι Πριγκήπισσα
Ελισσάβετ και Όλγα.

Οί ευτυχείς άρραβώνες της Α.Β.Υ. της πριγκιπίσσης Μαρίνας μου ανέκαλεσαν εις την μνήμην ότι κάποτε, πρό πολλών χρόνων, ή Αύτης Ύψηλότης εϋρεστήθη να μου άποστείλη την φωτογραφίαν της με την ιδιόχειρον ύπογραφήν της. Οί λόγοι της τιμητικής αύτης δι' εμέ χειρονομίας της πριγκιπίσσης είναι περιεργότατοι, αλλά διά να φθάσω εις αυτούς θα χρειασθώ ν' ανατρέξω εις πολύ παρωχημένους χρόνους και ν' αναφέρω γεγονότα—θεατρικά πάντοτε!—χάρις εις την άλληλουσίαν των όποιων, έφθασε σιγά-σιγά εις τό γραφεϊον μου, όπου και εύρίσκεται ήδη, ή φωτογραφία της Ύψηλοτάτης.

Κατό το 1912 ή περιουσία της Έταιρείας των Έλλήνων θεατρικών συγγραφέων, κατά την ύποβληθείσαν τότε εις τό Διοικητικόν Συμβούλιον λογοδοσίαν του ταμίου αύτης, άνήρχετο εις τό σεβαστόν ποσόν των δέκα έπτά δραχμών και έξήκοντα πέντε λεπτών! Μετ' όλίγας έν τούτοις ήμέρας, έπρόκειτο να πληρωθούν τό ένοίκιον των έντευκτηρίων της, ό φωτισμός αύτών, ό μισθός του κλητήρος και πολλά άλλα μικροπράγματα, διά τό σύνολον των όποιων έχρειάζοντο τριακόσiai περίπου δραχμαί, ήτοι έλειπον διά την πληρωμήν όλων αύτών από τό ύπάρχον έν τώ ταμείω της έταιρείας ποσόν, διακόσiai όγδοήκοντα δύο δραχμαί και τριακόσiai πέντε λεπτά, ποσόν δηλαδή ύπέρογκον διά την έποχήν και δυσεύρετον εις όλα όμοιά τα θηλάκια των θεατρικών συγγραφέων, εάν ύπετίθετο ότι θ' άπεφάσιζαν να δανείσων την Έταιρείαν των!

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον της Έταιρείας μάτην προσεπάθει να εύρη, έστω και προσωρινήν, θεράπειαν του κακού, ότε, κατά τινα των συνεδριάσεων αύτου, ό μακαρίτης Ν. Σπανδωνής, γεμάτος πάντοτε από ιδέας, με τας όποιας και συνήθως έπλήρωνε τας μηνιαίας συνδρομάς του, έπρότεινε να διοργανώσων μίαν παράστασιν, διά την όποιαν να γραφούν έπίτηδες δύο-τρια μονόπρακτα έργα, τά όποια και να παίξουν οί ίδιοι οί συγγραφείς των, βοηθούμενοι έν ανάγκη και από άλλων συναδέλφους των. Η ιδέα του Σπανδωνή έφάνη κατ' άρχάς άπραγματοποιητός, επί τέλους όμως, κατόπιν μακρών συζητήσεων, έγένετο δεκτική και άπεφασίσθη να γραφούν έντός δέκα τό πολύ ήμερών τρία έργα, δύο δράματα και μία κωμώδια, να παίχθουν δε από τους συγγραφείς των τή έπικουρία και άλλων μελών της έταιρείας. Ός προς τά θηλυκά πρόσωπα, έπετύχονεν την συνεργασίαν των δεσποινίδων Αιλιής και Χριστίνας Λουριώτου, Μαρίας Άγαπητού, Κάκιας Μανιάκη και Μπέμπος Λεβίδου. Οί άναλαβόντες την συγγραφήν των έργων, τά όποια έπρό-

κειτο να παιχθουν, μάς τά έφερον ένωρίτερον της ταχθείσης προθεσμίας, πράγμα τό όποϊον μάς έκαμε τότε να πιστεύσωμεν ότι τά ειχον οί φιλαράκοι από πολλού έτοιμα εις τά συρτάρια των. Ήσαν δε τά προσαχθέντα έργα, ένα δραμάτιον του Σπανδωνή υπό τον τίτλον «Τριάντα πέντε ως σαράντα», ένα άλλο του Μ. Ίωσήφ υπό τον τίτλον «Πληγωμένη» και μία φάρσα του Δεληκατερίνη υπό τον τίτλον «Η μίς Τζάκων». Και τά τρία αυτά έργα άναγνωσθέντα, ένεκρίθησαν, ως είν' έπόμενον, άσυζητητέ και ένθουσιωδώς, εύθύς δ' άμέσως διενεμήθησαν και οί ρόλοι των, τους όποιους ανέλαβον ό Π. Δημητρακόπουλος, ό Γ. Τσοκόπουλος, ό Γρ. Ξενόπουλος και οί σχετικοί συγγραφείς των, πλην του Δεληκατερίνη, δηλώσαντος ρητώς ότι δεν έννοεί κατ' ούδένα λόγον να έμφανισθώ από σκηνής, άντ' αύτου δε παρεκλήθη ό ύποφαινόμενος ν' αναλάβη τον ρόλον του πρωταγωνιστού κωμικού, ενός πολυγλώσσου δήθεν διερμηνέως, άφού όμως συμφωνήση μετά του συγγραφέως πως θα του έπιτραπή να έλεγεν από σκηνής έκ του προχείρου και μερικές δικές του... έξυπνάδες, ως συνέβαινεν άλλοτε εις την commedia dell'arte! Έκτός έμού, εις την φάρσαν του Δεληκατερίνη ανέλαβον να έμφανισθουν ό Τσοκόπουλος ως κωφάλασος, ό Σπανδωνής ως κουλός και κουτσός, ό Δημητρακόπουλος ως άόματος και ό Ξενόπουλος ως φρενοβλαβής! Σωστό πανηγύρι δηλαδή! Τά θηλυκά πρόσωπα τ' ανέλαβον αι δεσποινίδες Άγαπητού και Λεβίδου.

Διά να μη τά πολυλογούμε, άφού τά πάντα ήτοιμάσθησαν και έγένετο και ή σχετική επί πολλάς ήμέρας διά των έφημερίδων τυμπανοκρουσία, την έσπέραν της 28 Άπριλίου 1912, έν πληθύση αίθούση του Δημοτικού Θεάτρου και παρούσης όλοκληρου της Βασιλικής Οίκογενείας, του ύπουργικού συμβουλίου και άλλων έπισήμων...διεπράχθη ή παράστασις των τριών άνωτέρω έργων, χειροκροτηθέντων έκθύμως, ή και εύθύμως άν θέλετε. ήθοποιών και συγγραφέων! Πλήν φεϋ! την έπομένην και επί δύο τρείς άλλας άκόμη ήμέρας, οί κριτικοί πάντες, παντός φύλου και πάσης άποχρώσεως, έγγράφως αύτοι, άλλα και προφορικώς οί έξ έπαγγέλματος συνάδελφοί μας...ήθοποιοι, των όποιων κατεπατήσαμεν τά οικόπεδα, μάς έσυραν με την έγνωσμένην χυδαϊότητα και κακεντρέχειάν των όσα δεν έσυραν ποτέ όλες μαζί ή σκούπες των σκουπιδιαρέων Άθηνών και περιχώρων, πράγμα τό όποϊον έκίνησε την αγανάκτησιν του έκ των μελών της έταιρείας κ. Τάκη Δαραλέξη όστις έγγραψε καυστικώτατον άρθρον:

«διά τους κοπάνους που έκουβάλησαν μερικοί διά να κατασυντρίψουν ένα παιγνίδι» διά τό άχαρι per-

siflage που παρεδέχθησαν άλλοι ως μόνον βάθρον διά να ύψώνουν τον έαυτόν των έστω και κατά τό πάχος ενός φύλλου σιγαροχάρτου, δι' εκείνους οί όποιοι προσβάλλοντες με την χυδαϊότητα νομίζουν ότι άπλώς άστειεύονται διά την πρόστυχον έμπάθειαν και την ποταπήν άχαριστίαν που άτυχώς διά τον έαυτόν των κρύπτει τό στήθος μερικών κομποτινών» διά μερικούς που προσποιούνται ή και πραγματικώς θεωρούν έαυτους ως κριτάς ένψ γίνεται άπλοι ύβρισταί» διά τον ένα δύο εύτυχώς μόνον που εις την περιστασιν αύτην έφθασαν και μέχρι συκοφαντίας» άκόμη και δι' εκείνους που με όγκον και έγώ δεν ήξεύρω πόσων Μπρυμέλ και πόσων ντ' Ορσαι χρησιμοδοτούν εκάστοτε τόσφ κωμικά όσον άφορα τους τύπους της κοσμικής ζωής» ή και δι' εκείνους που έκλεκτοί συνήθως πρόμαχοι του ώραιού, του δικαίου και του όρθου εις τά χρονογραφήματά των, δεν όπισθοχώρησαν πρό ενός άδικού έπιγράμματος, άρκει ότι τουτο ήτο εύφυές, χωρίς να θελήσουν να ένθυμηθουν ότι τίποτε δεν είνε τόσφ ώραιον εις τον κόσμον αυτόν όσον ό όρθός λόγος, ή δικαιοσύνη και ή αλήθεια».

Όπως ήποτε, οί κακοπαθήσαντες αυτοσχέδιοι ήθοποιοί έπήραν τό ζήτημα κατάκαρδα και μεθ' όρκου έδήλωσαν, ότι ούδέποτε πλέον θα ξαναπατήσουν τό πόδι τους εις τά βρωμοσά-νιδα της σκηνής! Έξαιρέσιν άπετέλεσεν ό ύποφαινόμενος όστις έπήρε τό ζήτημα υπό την εύθυμον αύτου όψιν και δεν περιμενε παρά την εύκαιρίαν να έμφανισθώ και πάλιν από σκηνής ως ήθοποιός. Και ή εύκαιρία αύτη δεν άργησε να έμφανισθώ. Ό πρίγκηψ Νικόλαος, έπίτιμος τότε πρόεδρος της έταιρείας των θεατρικών συγγραφέων, έδήλωσεν εις τό Διοικητικόν Συμβούλιον αύτης ότι έγγραψε μονόπρακτον δράμα, υπό τον τίτλον «Τό θάρρος της άγνοίας» και ότι εύχαριστως τό προσφέρει να παιχθώ ύπερ του Ταμείου της Έταιρείας, άρκει να δεχθουν οί έταίροι αύτης να τό παίξουν από σκηνής.

Τρομοκρατημένα τά μέλη του Συμβουλίου από τά πρόσφατα παθήματά των, άπέρριψαν άσυζητητέ την πρότασιν του πρίγκηπος. —Μά είναι κρίμα, τους έλεγα έγώ, να χάσουμε μία τέτοια εύκαιρία. Ξέρετε τί εισπράξεις θα έξη τό ταμείον μας άπ' αύτην την παράστασιν;

—Τίποτα! Τίποτα! Τό δικ έξαμαρτείν, ούκ άνδρός σοφού έστίν, έφθέγγατο ό Ξενόπουλος.

—Κι' άν σ' άρέσει της άφεντεϊας σου, προσέθεσεν ό μακαρίτης Δημητρακόπου-

λος, μπορείς έσύ να λάβης μέρος εις την παράστασιν και να μάς άφήσης έμάς ήσυχούς!

— Πολύ εύχαριστάς, είπα, θα έλάμβανα μέρος εις την παράστασιν, αλλά δυστυχώς πρόκειται περί δράματος, και μία φορά που έγώ έντεμπουτάρισα...ώς κωμικός ήθοποιός, δεν μπορώ πειά ν' άποστώ της ειδικότητός μου. Η τέχνη, βλέπετε, πρό παντός!

— Καλέ, τί μάς λές!

— Αυτό, που σας λέω! Άς είχαμε καμμία κωμωδία και βλέπατε.

—Έγώ έχω μίαν, είπεν ό μακαρίτης ό Τσοκόπουλος, και την δίνω να παιχθώ μαζί με τό δράμα του πρίγκηπος, άρκει να παίξης έσύ τον πρώτον ρόλον.

— Τόν παίζω! είπα.

—Με την συμφωνίαν όμως, προσέθεσεν ό Τσοκόπουλος, να μην είπης τίποτα δικό σου από σκηνής...και μου την χαλάσης, όπως έκανες εις την κωμωδίαν του δυστυχισμένου του Δεληκατερίνη!

—Κακόν πράγμα ή άχαριστία, είπα...όπως ήποτε, δέχομαι τους όρους σου.

— Τότε, δέχομαι κ' έγώ, είπεν ό παριστάμενος Μιλτ. Λιδωρίκης, νέον τότε μέλος της έταιρείας, να παίξω τον πρώτον ρόλον εις τό δράμα του πρίγκηπος.

— Καλά, και τ' άλλα πρόσφατα;

— Αύτά θα φροντίση να τά εύρη ό πρίγκηψ.

Πράγματι, ό Ύψηλότατος, μετ' όλίγας ήμέρας καθήρτισε δύο θιάσους, ένα δραματικόν, διά τό ίδιόν του έργον, από την κυρίαν Δ. Βασιλείδου, τας δεσποινίδας Π. Παπαχαντζή, Άνναν Γαβριηλίδου, την σήμερα κυρίαν Συναδινού και από τους κυρίους Μ. Λιδωρίκην, Σ. Παναγόπουλον και Ι. Λάππην και ένα κωμικόν, διά την κωμωδίαν του Τσοκοπούλου «Ο βασιλεύς της ρέγγας», άποτελεσθέντα από τας δεσποινίδας Μπίλλια Χρυσούλη, Χρηστίναν Γαζή και Μ. Λουριώτου και τους κυρίους Σ. Παναγόπουλον, Ν. Τσοκόπουλον, υϊόν του συγγραφέως, και τον ύποφαινόμενον.

Αμφότερα τά έργα αύτά, κατόπιν πολυχρονίου μελέτης, υπό την έπίβλεψιν του πρίγκηπος, τά έπαίξαμεν τον Ιανουάριον του 1914 από της σκηνής του Βασιλικού Θεάτρου με μεγάλην επιτυχίαν, την όποιαν...σχεδόν ώμολόγησαν και οί κριτικοί! Άξιος ό μισθός των, άν ύποτέθη ότι έπαίρναν τότε και μισθόν!

Λόγω δε της γενικώς όμολογηθείσης επιτυχίας της παραστάσεως, αύτη επανελήθη τρίς με γενναιοτάτας εισπράξεις, προς μεγάλην χαράν του ταμίου της Έταιρείας μας, διά πρώτην φοράν βλέποντος σωρείαν εκατονταδράχμων να εισέρχωνται εις τό ταμείον του, άλλα και του ύποφαινομένου, όστις έποζήταρε πλέον ως κωμικός ήθοποιός πρώτης γραμμής! Artista di cartello, δηλαδή να είπούμε!

Και εάν έμενον ως έδω τά πράγματα, με τον καιρόν θα... επανερχόμενοι εις τά έργα μου, όπως συνηθίζεται να λέγεται εκάστοτε διά τους στρατιωτικούς που έστιν δε παραστρατίζουν, θα ήσυχάζα και σιγά-σιγά θα ξεγνούσα την Θάλειαν και τας έρω-

Η κωμωδία του Πρίγκηπος Νικόλαου.

Αριστερά ό Κανακάκης. Εις τό μέσον αι δεσποινίδες Πεσματζόγλου και Έλένη Λάσκαρη. Δεξιά ο κ. Ν. Λάσκαρης, Βαλαωρίτης, Δεσπάτας.

τικας περιπτώσεις της. Μά Έλα που ή Μοίρα του καθενός τον σπρώχνει εκεί που θέλει αυτή! Και να σου, μίαν ώρα πριν απογευματινή, ενώ ήσουχος και άμεριμος έκαθήμην εις το γραφείον μου άνασκαλεύων τα χαρτιά μου, έμφανίζονται τρεις έμμορφες κυρίες, άγνωστές μου καθ' όλοκληρίαν, και χωρίς πολλά λόγια, αλλά με το χαμόγελο εις τά χείλη—άβαφα την εποχήν εκείνην!—μου άνήγγειλαν, ότι έπιθυμία της πριγκηπίσσης Σοφίας, της συζύγου του διαδόχου Κωνσταντίνου, είναι να λάβω μέρος εις την ευεργετικήν παράστασιν που έτοιμάζει, δέν ένθυμούμαι πλέον, για ποιό φιλανθρωπικόν ίδρυμα.

— Μιά και το έπιθυμεί ή Αδής 'Υψηλότης, άπήνησα κολακευμένος διά την τιμήν, αλλά και διά την άναγνώρισιν της σκηνηκής Ιδιοφυίας μου, δέν μπορώ να άρνηθώ... αλλά τί θα παίξω;

— Θα ύποκριθητε τον Βυζαντινόν αυτοκράτορα Κωνσταντίνον τόν Μονομάχον.

— Τόν αυτοκράτορα Κωνσταντίνον!.. Μά έγω, κυρίες μου, είμαι μάλλον κωμικός ήθοποιός και δέν θα μπορέσω να ύποκριθώ ένα τόσο δραματικόν αυτοκράτορα... Λυπούμαι πολύ, αλλά εις την τέχνην δέν έπιτρέπονται ύποχωρήσεις...

— Μείνατε ήσυχος, δέν θα ύποχωρήσετε εις τίποτα.

— Μά πώς είναι δυνατόν, έγω ένας jeune premier comique και άνεγναρισμένος πλέον, να ύποδυθώ ένα δραματικόν αυτοκράτορα;

— Θα τον ύποδυθητε, χωρίς ούτε να ειπήτε, ούτε να κάνετε τίποτε.

— Δηλαδή, είπα με τόνον ανθρώπου του οποίου ή καλλιτεχνική εύθυμία έπλήγη με τόν άπανθρωπότερον δυνατόν τρόπον, με θέλετε ως κομπάρσον...

— *Όχι δά! Κάθε άλλο... Θα πρωταγωνιστήσετε... Θα ύποκριθητε τον Αυτοκράτορα Κωνσταντίνον τόν Μονομάχον, περιστοιχιζόμενον από έξι αυτοκρατείρας, την μίαν ώραίωτέραν της άλλης...

— Μήπως αί τρεις εισθε σεις;

— Έχομεν αυτήν την τιμήν, είπεν ή μία τών τριών.

— Τότε ό χαρακτηρισμός τόν όποιον έδώσατε εις τάς έξι δέν είναι καθόλου ύπερβολικός, άν κρίνω τούλάχιστον από της μισής... *Όπωσδήποτε, δέν έννοώ τί ειδους ρόλον πρόκειται να παίξω.

— Άκούστε... Η Αδής 'Υψηλότης ή πριγκηπίσσα Σοφία, έπιθυμεί όπως σεις και έξι κυρίαί και δεσποινίδες της άριστοκρατίας μας, άναπαραστήσετε τό στέμμα που ύπάρχει εις ένα κάποιο μουσειόν του Μονάχου και εις τό όποιον άπεικονίζεται ό αυτοκράτωρ Κωνσταντίνος με έξι αυτοκρατείρας... Δηλαδή θα κάμετε ή μάλλον θα κάμωμεν ένα ταμπλώ-βιβάν...

— Έννοήσατε;

— Απάνω-κάτω... Και πώς ή έκλογή της 'Υψηλότατης έπесен επί του ταπεινού ύποκειμένου μου; ήρώ-θησα με ύφος μεγάλο καλλιτέχνη, καταβάλλοντος πάσαν δυνατήν προσπάθειαν να δείξη ύπέριμετρον μετριοφροσύνην, έντελώς άνύπαρκτον παρ' αυτό.

— Αυτό πειά αυτή τό ξεύρει... Έμεις έλάβαμεν μίαν έντολήν, την έξετελέσαμεν και περιμένομεν την άπάντησιν σας... Δέξθε να λάβετε μέρος, ναί ή όχι;

— Δέχομαι ευχαρίστως.

Μετά δύο ήμέρας ήρχισαν αί δοκιμαί της πλαστικής εικόνας, υπό την προσωπικήν έπίβλεψιν της πριγκηπίσσης Σοφίας, ή όποια μās έφερε και τό σχέδιον του στέμματος που εύρίσκειτο έν τώ μουσειώ του Μονάχου.

Πλήν κατ' αυτές ύπέστην ό ταλαιώπως την μεγαλυτέραν άπογοήτειαν που έδοκίμασε ποτέ καλλιτέχνης... το άναστήματός μου, καθόσον από διάφορες κρυφοκουβέντες, έμαθα κατάπληκτος τόν λόγον, για τόν όποιον ή πριγκηπίσσα Σοφία έξέλεξε έν έμε να ύποδυθώ τόν αυτοκράτορα Κωνσταντίνον περιστοιχιζόμενον από έξι αυτοκρατείρας.

Τής έγκριάζετο, είχεν ειπή, διά τόν αυτοκράτορα Κωνσταντίνον, ούχι καλλιτέχνης, άλλ' άπλώς άνθρωπος χρηστών ήθών, έγνωσμένης έντιμότητος και έπομένως έντελώς άνίκανος να δημιουργήση σκάνδαλα... εις τόν Αύλην του Βυζαντίου, άντιπροσωπευομένην από έξι νεαράς και ώραίας αυτοκρατείρας!

Και ως τοιούτον έξέλεξε φεύ! έμέ!

Τήν άνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενος, έκατάπια τό πικρόν αυτό ποτήριον, βλασφημιών καθ' έαυτόν την φήμην, ή όποια με παρουσίασεν εις την πριγκηπίσσαν Σοφίαν... όπως δέν ήθελα να με παρουσίαση!

*Όπως και άν συνέβη τό πράγμα, ή πλαστική εικών έπέτυχε και έπανελήθη τρίς, εις άνάμνησιν δέ του γεγονότος αυτού, μετά τό τέλος τών παραστάσεων, έφωτογραφήθη έν τώ μέσω... του χαρμετίου μου, έν απόλύτως άφόβου στάσει, την όποian άλλως τε μου έπέβαλλεν και ή έκ μέρους τών έξι αυτοκρατειρών τηρηθείσα παρομοία τοιαύτη, όπως φαίνεται έν τη παρατιθεμένη εικόνι ή μάλλον, όπως δέν φαίνεται, καθόσον ή μία από τάς έξι αυτοκρατείρας, λόγω του ότι κατά τό ρεπουσάρισμα της φωτογραφίας ήλλοιώθησαν, άγνωστον πώς, τά χαρακτηριστικά της, έζήτησεν έπιμόνως... να χηρέσω κατά μίαν αυτοκρατειραν, πράγμα τό όποιον, μεθ' όλας τάς παρακλήσεις μου, δέν κατέρθωσα ν' άποφύγω, και ούτως έγω μεν έχασα την συντροφιάν, έστω και εικονικήν, μίαν ώραίας δεσποινίδος, ή δέ παρατιθεμένη εικών... την συμμετρίας της!

Αυτά, βλέπετε, έχουν αί ίδιοτροπίαί και τά πεισμάτα τών έρασιτεχνιδών ήθοποιών, από τά όποια πολλά υπέρφερον έκάστοτε ό θιασός μας, όστις πολλάκις είχε ν' άντικρύση και άλλα χειρότερα άκόμη, εις τά όποια έλάμβανον ένεργόν μέρος και αυτά αί μητέρες τών έρασιτεχνιδών.

*Ένθυμούμαι, και φρίττω άκόμη, τό τί έτραβήξαμεν κατά την διανομήν τών προσώπων της κωμωδίας του μακαρίτου Τσοκούλου «Ο βασιλεύς της ρέγκας». Έν τη περι ής ό λόγος κωμωδία πρόκειται κάποιο άνδρόγυνο να ύπανδρέυση την κόρην του μ' έναν έξ 'Αμερικής έρχόμενον πλουτοκράτην. Τά δύο θηλυκά πρόσωπα της κωμωδίας, τό της πεθεράς και της μελλο-

Η πλαστική εικών του Στέμματος του Κωνσταντίνου του Μονομάχου.—Εις τό μέσον ό κ. Ν. Λάσκαρης, και δεξιά και άριστερά ή κ. Φεράλδη και αί ίδιες Βλαχάνη, Τσιριμώκου και 'Ορλώφ.

νόμου τά έδώσαμεν εις δύο από τάς ώραιότερας όμολογουμένως δεσποινίδας του θιασού μας, αί όποιαι μάλιστα έκολακεύθησαν διά την προτιμήσιν αυτήν.

Τήν έπομένην όμως της διανομής, καθ' ήν έπρόκειτο ν' άρχίσουν αί δοκιμαί της κωμωδίας, παρόντος και του πριγκηπος Χριστοφόρου, του και προέδρου του όμίλου τών έρασιτεχνιδών, ή μέλλουσα να ύποδυθή την πεθεράν προσήλθε συνοδευομένη υπό της μητρός της ή όποια, χωρίς καν καλά-καλά, να χαιρετήση και αυτόν τόν πριγκηπα, άρχισε διαμαρτυρομένη με τόν έντονότερον δυνατόν τρόπον διά τόν ρόλον τόν όποιον έδώσαμεν εις την χαριτωμένην πράγματι κόρην της.

— Μά τί έχει ό ρόλος; της παρατηρήσαμεν.

— Τι έχει... Μά δέν μου λέτε, σās παρακαλώ, για τί την έπεράσατε την κόρην μου και της δώσατε να παίξη... μιά γρηά;

— Μά αυτό άκριβώς θα ειπή θεάτρον, της παρατήρησεν ό πριγκηψ Χριστόφορος, να ύποκρίνεσαι έκείνο τό όποιον δέν είσαι... άλλως τε ή πεθερά που θα παίξη ή κόρη σας εις την κωμωδίαν του Τσοκούλου δέν είναι παρά πάνω από πενήντα χρόνων.

— Αυτό έλειπε, να είναι και πάρα πάνω!.. *Όπωσδήποτε, για να μη σās χασομερώ, σās δηλώ πως ή κόρη μου δέν μπορεί να παίξη την πεθερά, έκτός άν παρουσιάσθι... ως νεά!

— Μά πώς είναι δυνατόν να παρουσιάσωμε μιά πεθερά πολύ κάτω τών πενήντα, σάν δύσκολο, όπως φαίνεται.

— Έχετε πολύ λάθος!.. *Όχι δύσκολον δέν είναι, αλλά είναι και πολύ φυσικόν. Νά! Πάρτε ζωντανόν παράδειγμα έμένα... Έγω ως πεθερά δέν θα φαίνομαι μήπως ως μεγαλειτέρα αδελφή της κόρης μου;

Εις την άπροόπτως τολμηράν αυτήν παρατήρησιν της διαμαρτυρομένης μητρός, άλληλοεκυτάθημεν όλγι μας και θέλοντας και μη παρεδέχθημεν ότι έχει πολύ δικαίον, πάντως όμως ότι ή περίπτωσις αυτή είναι... έκ τών σπανιωτάτων!

— Αφού έπιμένετε, έτόλμησα να παρατηρήσω έγω, ως κατεβάσωμε την ηλικία της πεθεράς της κωμωδίας... *Ας την κάνουμε σαράντα έτών.

— Σαράντα έτών!! *Α! μπιά! θα την κάνετε τό πολύ πολύ τριάντα έτών!

— Μά πώς είναι δυνατόν, μιά πεθερά να είναι τριάντα έτών... Σέ ποιά ηλικία έκανε την κόρη της;

— Δέν ξαίρω... Σās είπα να πάρτε ως ζωντανόν παράδειγμα έμένα. *Όπωσδήποτε, για να φανώ ύποχωρητική, δέχομαι ή ηλικία της πεθεράς που θα παίξη ή κόρη μου να είναι τριάντα δύο έτών.

— Γεννηθήτω τό θέλημά σας!

Και τό θέλημα της μαμάς έγένετο και ή κωμωδία έπαίχθη, ως άνωτέρω είπα, μετά μεγάλης έπιτυχίας.

Δέν είχον άκόμη καλά-καλά ξερανηθεί αί δάφναι μου επί τώνπόιων άνεπαυόμην... ως άνθρωπος χρηστών ήθών, κ' ένα πρωί, ώραίον έννοείται πάντοτε, έδεχόμην την έπίσκεψιν του φίλου *Ακαδημαϊκού κ. Άνδρεάδη, ό όποιος φιλομειδέστατα μου άνήγγειλεν, άνευ πολλών περιστροφών, ότι ό Σύλλογος 'Παρνασσός» έτοιμάζει ευεργετικήν παράστασιν ύπέρ της σχολής τών απόρων παιδων και διά την όποian παράστασιν ό πριγκηψ Νικόλαος ίδίδει μίαν νέαν του κωμωδίαν, υπό τόν ρητόν όμως όρον να παίξω έγω τόν πρώτον ρόλον.

— Άρνούμαι! είπα άμέσως.

— Πρόκειται δι' ευεργετικόν σκοπόν και μιά κωμωδία του πριγκηπος θα μάς φέρη πολύν κόσμον... Δέν πρέπει ν' άρνηθής.

— Άδύνατον... Άδύνατον, είπα. Άλλά για στάσου, προσέθεσα άφοϋ έσκέφθην έπ' όλγων... ό πριγκηψ Νικόλαος είναι εις θέσιν να μου ξεδιαλύνη της σκοτούρες μου αυτές. Έάν μεσολαβήση παρ' τώ *Άγγλω πρεσβευτή, είπα και έξέθεσα δι' όλγων την ύπόθεσιν μου προς τόν κ. Άνδρεάδη, σχετικήν με τόν έν *Άγγλιζα σπουδάζοντα τότε υιόν μου.

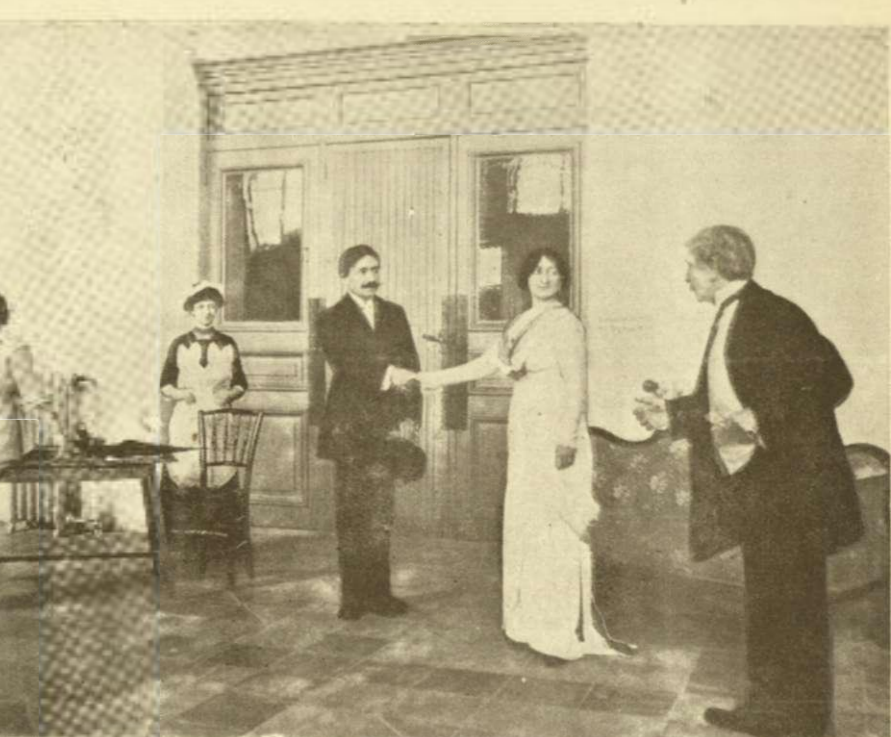
— Σάν δύσκολον, μου φαίνεται.

— Αί τότε, δέν λαμβάνω κ' έγώ μέρος... *Όπωσδήποτε, δοκίμασε και έρχεσθε και μου ξεαναλάτε.

Τήν έπομένην ξεαναλήθε σπiti μου ό κ. Άνδρεάδης και, γεμάτος χαρά, μου άνήγγειλεν ότι ή ύπόθεσις μου έξομαλύνη και ότι τό άπόγευμα με περιμένονον εις τό φουαγιέ του Βασιλικού θεάτρου όπου ό πριγκηψ θα μάς έδιάβαζε την κωμωδίαν του.

*Εκει, έκτός του πριγκηπος Νικολάου και του άδελφου του Χριστοφόρου, συνήντησα και τά λοιπά πρόσωπα, τά όποια θα έπαίζαν μαζί μου την κωμωδίαν. *Ησαν δ' αυτά ή δεσποινίς τότε Πεσματζόγλου και νύν κυρία Μ. Μελά, ή δεσποινίς τότε 'Ελένη Λάσκαρη και νύν κυρία Γ. Παπαί και όι κ.κ. Βαλαωρίτης, Δεπάστας και Κανακάκης, όσα δηλαδή έχρησιάζοντο, έκτός του ύποφαινομένου διά την κωμωδίαν, ή όποια έφερε τίτλον: «Η πρώτη 'Ιουλιού».

Κρίνω περιττόν ν' αναφέρω ότι ή άνάγνωσις της κωμωδίας κατενθουσίασε τούς μέλλοντας να την παίξουν, χωρίς βέβαια και να όρκίζονται ότι ήτο άληθής ό ένθουσιασμός των, πλην έμού όστις υπεχρεώθην από τόν συγγραφέα να όρκισθώ... όχι περι της άληθείας του ένθουσιασμού μου, άλλ' ότι—ώ! μαρτύριον!—κατά την παράστασιν της κωμωδίας θα περιοριζόμεν να ειπώ όσα είχε γράψει ό συγγραφέας και μόνον. Θέλοντας και μη όρκισθήκα, έχω δμως πάντα ύπ' όψει μου τόν περίφημον στίχον του *'Ιπολύτου»:

Από την παράστασιν τών Δραματικόν Συγγραφέων: Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη, Δίς Λουριώτη. Κάτω: Ν. Λάσκαρης, Δίς Άγαπητού.

«ή γλώσσ' όμως, ή δέ φρήν άνώματος».

Και έτσι δέν έπιόρκησα κατά την παράστασιν, ή όποια διεξήχθη μετά πάσης έπιτυχίας, προς μεγάλην χαράν και Ικανοποίησιν του ύψηλου συγγραφέως όστις, κατενθουσιασμένος, μ' έκάλεσε την έπομένην εις τά Άνάκτορά του και άφοϋ με ήχαρίστησε θερμώς, με παρεκάλεσε να έπαναλάβωμεν την παράστασιν της κωμωδίας του ένα άπόγευμα, διά να την ίδούν και τά τρία κορίτσια του, ή τρεις πριγκηποπούλες.

Μη ύπάρχοντος λόγου ν' άρνηθώ, έδέχθην την παράκλησιν και ένα άπόγευμα έπαναλάβαμεν την παράστασιν της κωμωδίας, μετά τό τέλος της όποιας έκλήθην παρ' της πριγκηπίσσης 'Ελένης, της συζύγου του συγγραφέως, εις τό φουαγιέ του θεάτρου.

*Εκει, άφοϋ με συνεχάρη ένώπιον τών τριών πριγκηπισσών θυγατέρων της διά την έπιτυχίαν της παραστάσεως, με ήρώτησε πώς μου φαίνεται ή μονόπρακτος κωμωδία του συζύγου της.

— Τι να σās πώ, ύψηλοτάτη, αρκετά καλή ήταν και αυτή, αλλά τό καλλίτερον τρίπρακτον έργον του ύψηλοτάτου είναι αυτό έδώ, άπήνησα και έδειξα τις τρεις πριγκηποπούλες.

*Η πριγκηπίσσα 'Ελένη, τόσο ένθουσιάσθη από την ειλικρίνειαν... της κριτικής μου, ώστε την έπομένην μου απέστειλε την φωτογραφίαν και τών τριών πριγκηπισσών με τās ιδιοχείρους ύπογραφάς των, όπως φαίνεται εις την παρατιθεμένην εικών.

*Εδώ τελειώνει ή ιστορία της προσφοράς της εικόνας της πριγκηπίσσης Μαρίας, αλλά και του καλλιτεχνικού μου σταδίου, καθόσον έκτοτε ούδέποτε πλέον άντικρύσα, ως ήθοποιός, τό φως του προσκηνίου, προς ήσυχίαν τών κωμωδιογράφων μας με... τάς άχαριστούς προς έμε συστάσεις των!

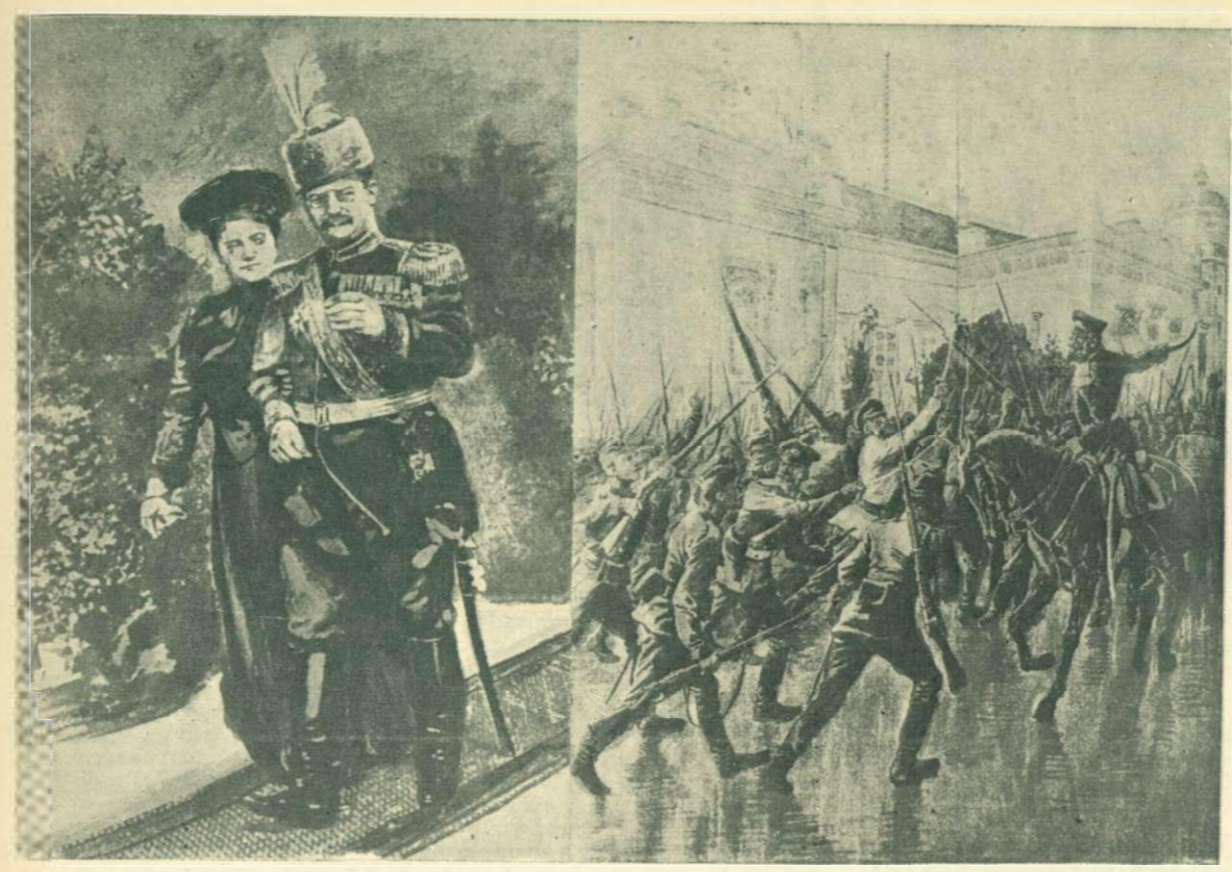

Το ματωμένο στέμμα Σερβίας

Τὸν περασμένο μῆνα ἔπαιε νεκρὸς στὴν Μασσαλία ἀπὸ σφαίρας δολοφόνου, ὁ Βασιλεὺς τῆς Γιουγκοσλαβίας Ἀλέξανδρος Α', ὁ Καραγεώργεβιτς. Μόλις ἀπειβιάσθη ἀπὸ τὸ καταδρομικὸν «Ντουμπρόβνικ» καὶ μόλις ἀντήχησαν ἡ ζητωκραυγὴ καὶ ἐπευφημίαι τῶν χιλιάδων τοῦ λαοῦ ποῦ εἶχε συγκεντρωθῆ γιὰ τὴν ὑποδοχὴ του, ἀντήχησαν καὶ οἱ πυροβολισμοὶ ποῦ ἐρρίφθησαν ἐναντίον του καὶ ποῦ ἐσώριασαν νεκρὸν τὸν ἐστεμμένο ἀρχηγὸ τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ ἔθνους καὶ κοντὰ του τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Μπαρτού. Ἐτσι, ἕνας ἀκόμη δολοφονημένος Καραγεώργεβιτς, ἐκηδεύθηκε λίγες ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὸ δράμα τῆς Μασσαλίας, στὶς 18 Ὀκτωβρίου, στὸ Βελιγράδι. Καὶ λίγες σταγόνες βασιλικοῦ αἵματος ἔβρασαν μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ Στέμμα τῆς Σερβίας, ποῦ κάποια κακὴ μοῖρα ἔχει ὀρίσει νὰ βάφεται σχεδὸν πάντα μὲ τὸ αἶμα ἐκείνων ποῦ τὸ ἐφόρεσαν!..

Ἐργάωσε καὶ αὐτὸς συμμορίες Σέρβων ἀρματωλῶν κι' ἐπῆρε τὰ βουνα. Στὸν πόλεμό του κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδας του, ἦταν ἀμελείκτος. Δέκα χρόνια ἦταν τὸ φὸβητρο τῶν Τούρκων, ποῦ τοὺς ἐθέριζε κυριολεκτικῶς. Οἱ Τούρκοι τοῦ ἔδωκαν τὴν προσωνομία «καρά-Γιώργης» (μαῦρος-Γιώργης), ποῦ ἔμεινεν ἀπὸ τότε ὡς ἐπίσημο ὄνομα τῶν ἀπογόνων του. Τὸ 1804, ἡ πολεμικὴ του δράσις ἔχει φέρει τὰ ἀποτελέσματά της. Ὅλοι οἱ ἀγωνιστὲς συμπατριῶτες του συνέρονται σ' ἕνα εἶδος «ἔθνοσυνελεύσεως», τὸν ἀνακηρύσσου ἀρχηγὸ τῆς σκλαβωμένης Σερβίας καὶ τοῦ ἀναθέτου τὴν ἀρχηγία τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν Τούρκων. Κανεὶς δὲν εἶχε πεποθήσει σ' ἐκεῖνον τὸν ἀνισὸ ἀγῶνα κατὰ τῆς κατ'ὀνόματι τουρκετικῆς αὐτοκρατορίας. Μόνον ὁ Καραγιώργης. Καὶ ἐχειριάσθηκε πραγματικὰ τέσσερα μόνον χρόνια, γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ ἐντελῶς τὴν πατρίδα του ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἐτσι, τὸ 1808 ἡ ἐλευθέρη Σερβία ἀνεκήρυξε τὸν Καραγεώργη ἀπὸ ἀρχηγὸ τῆς ἡγεμονίας της. Μέσα ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τῶν αἱμάτων ποῦ ἐχύθησαν γιὰ τὴν πρόσκαιρη ἐκείνη σερβικὴ ἀνεξαρτησία, ποῦ ὅμως ἦταν ὁ πρόδρομος τῆς ὀριστικῆς, ἐγεννήθηκε τὸ σερβικὸ Στέμμα.

Καὶ τώρα, ἀρχίζει ἡ μοῖρα τὸ ἔργο της. Τέσσερα χρόνια, ἔως τὸ 1812, ὁ πρῶτος ἡγεμὸν τῆς Σερβίας, ὁ Καραγεώργης, ὁ πρῶτος ποῦ ἐφόρεσε τὸ ματωμένο Στέμμα τῆς, ἀσχολεῖται εὐτυχῶς μὲ τὴν ὀργάνωσι τῆς χώρας του. Ὅμως τὸν τέταρτο χρόνο, οἱ Τούρκοι ποῦ ἀπῆλλάγησαν ἐν τῷ μεταξύ ἀπὸ τὸν πόλεμό τους μὲ τὴ Ρωσία, ξανάρχονται. Ἰσχυρὸς στρατός, μὲ ἀρχηγὸ τὸν Χουραϊτ πασσά, μπαίνει στὴ Σερβία. Ὁ Καραγεώργης μὲ τίς δυνάμεις ποῦ μπορούσε νὰ ἔχη ἕνα Κράτος τεσσάρων χρόνων, πολεμεῖ ἀλλὰ ἡ καταστροφή ποῦ γίνεται στὴν πατρίδα του εἶνε τόσο, ὥστε ἀναγκάζεται νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα καὶ νὰ καταφύγῃ ἐξόριστος στὴν Οὐγγαρία. Ἐνας ἄλλος πολεμιστὴς τότε, ὁ Μίλος Ὁβρένοβιτς, γιὸς τοῦ χωρικοῦ Ὁβρέν, παίρνει τὴν ἀρχηγία τῆς ἀμύνης κατὰ τῶν Τούρκων καὶ τὴν συνεχίζει ἔως τὸ 1813. Οἱ Τούρκοι ποῦ κουράζονται πιά μ' αὐτὸν τὸν κλεφτοπόλεμο βρίσκου τὸν τρόπο νὰ τὸν τελειώσουν: Προσφέρου τὸ ματωμένο Στέμμα τοῦ Καραγεώργη στὸν Ὁβρένοβιτς, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ὑποταγῇ, ἀναγνωρίζων τὴν κυριαρχία τοῦ σουλτάνου. Ὁ Ὁβρένοβιτς δέχεται. Ἀνακηρύσσεται ἔτσι ἡγεμὸν τῆς

τῆς Σερβίας παίρνει τὸ δρόμο τῆς ἐξορίας. Ἐνα ἀκόμη δάκρυ στὸ ματωμένο στέμμα...
Στὸ θρόνο ξαναγυρίζει ὁ γέρω-Μίλος Ὁβρένοβιτς. Ξαναφορεῖ τὸ ματωμένο στέμμα καὶ πρὶν περάσουν ἐπτά μῆνες πεθαίνει, στὶς ἀρχὲς τοῦ 1860...

Ὁ ἐξόριστος Μιχαὴλ Ὁβρένοβιτς, καλεῖται πάλι στὸ θρόνο. Ἐπτά συνεχῆ χρόνια ἀγωνίζεται νὰ καταλύσῃ καὶ τὸ τελευταῖο ἶχνος τῆς τουρκετικῆς ἐπικυριαρχίας στὴν πατρίδα του. Τὸ κατορθώνει, καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1867 φεύγει ἀπὸ τὸ Βελιγράδι ὁ τουρκετικὸς στρατός. Ἡ Σερβία εἶναι ἐντελῶς ἐλευθέρη πλέον. Ἐλευθέρη; Ἀλλὰ ὄχι. Εἶνε ἀκόμη σκλάβος στὸ ματωμένο στέμματῆς! Οἱ ὄπαδοι τοῦ Καραγεώργη συνομοτοῦν τώρα κατὰ τῶν Ὁβρένοβιτς. Καὶ οἱ συνομῶται κατορθώνου ἕνα χρόνον ἀργότερα, τὸ 1868, νὰ δολοφονήσουν τὸν Μιχαὴλ Ὁβρένοβιτς. Λίγες σταγόνες βασιλικοῦ αἵματος στολίζουν πάλι τὸ ματωμένο στέμμα τῆς Σερβίας...

Ἄν ἡ συνομοσία ἐπέτυχε στὴ δολοφονία, δὲν ἐπέτυχε ὅμως στοὺς ἀπωτέρους σκόπους της. Ὁ στρατὸς παρενέβη καὶ ἀνεκέρηξεν ἡγεμόνα πάλι ἕναν Ὁβρένοβιτς, τὸν Μιλάνου Ὁβρένοβιτς Δ', υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου Ὁβρένοβιτς. Ὁ Μιλάνος, εἶναι μόλις 13 ἐτῶν. Ὁκτὼ χρόνια, βασιλεύου κατ' οὐσίαν οἱ τρεῖς ἀντιβασιλεῖς ποῦ ἔχου ὀρισθῇ ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευσι. Μόλις τὸ 1876 ἀναλαμβάνει τὰ βασιλικά του καθήκοντα καὶ οἱ συνομοσίαι ἀρχίζουν ἀμέσως. Τὸ 1882 γίνεται ἡ πρώτη δολοφονικὴ ἀπόπειρα ἐναντίον του. Λίγες σταγόνες αἵματος πέφτου ἐναντίον τοῦ ματωμένου στέμμα... Τὸν ἄλλον χρόνο, 1883, γίνεται ἐναντίον του αἱματηρὰ ἐπανάστασις. Ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν εἶναι ὁ Νικόλαος Πάσιτς, ὁ γηραιὸς Σέρβος πρωθυπουργὸς ποῦ ἐγνωρίσαμε στοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ στὸν Παγκόσμιον πόλεμον. Ἡ ἐπανάστασις στρέφεται κατ' εὐθείαν κατὰ τῶν Ὁβρένοβιτς, ἀλλὰ πνίγεται στὸ αἶμα, καὶ μὲ τὸ αἶμα σώζεται ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ ματωμένο στέμμα τῆς Σερβίας...

Ξανασκλαβωμένης Σερβίας καὶ ἀρχίζει τὸ θανάσιμο μίσος Καραγεώργη-Ὁβρένοβιτς, τὸ μίσος ποῦ προσέθεσε κι' ἄλλο αἶμα στὸ ματωμένο στέμμα...

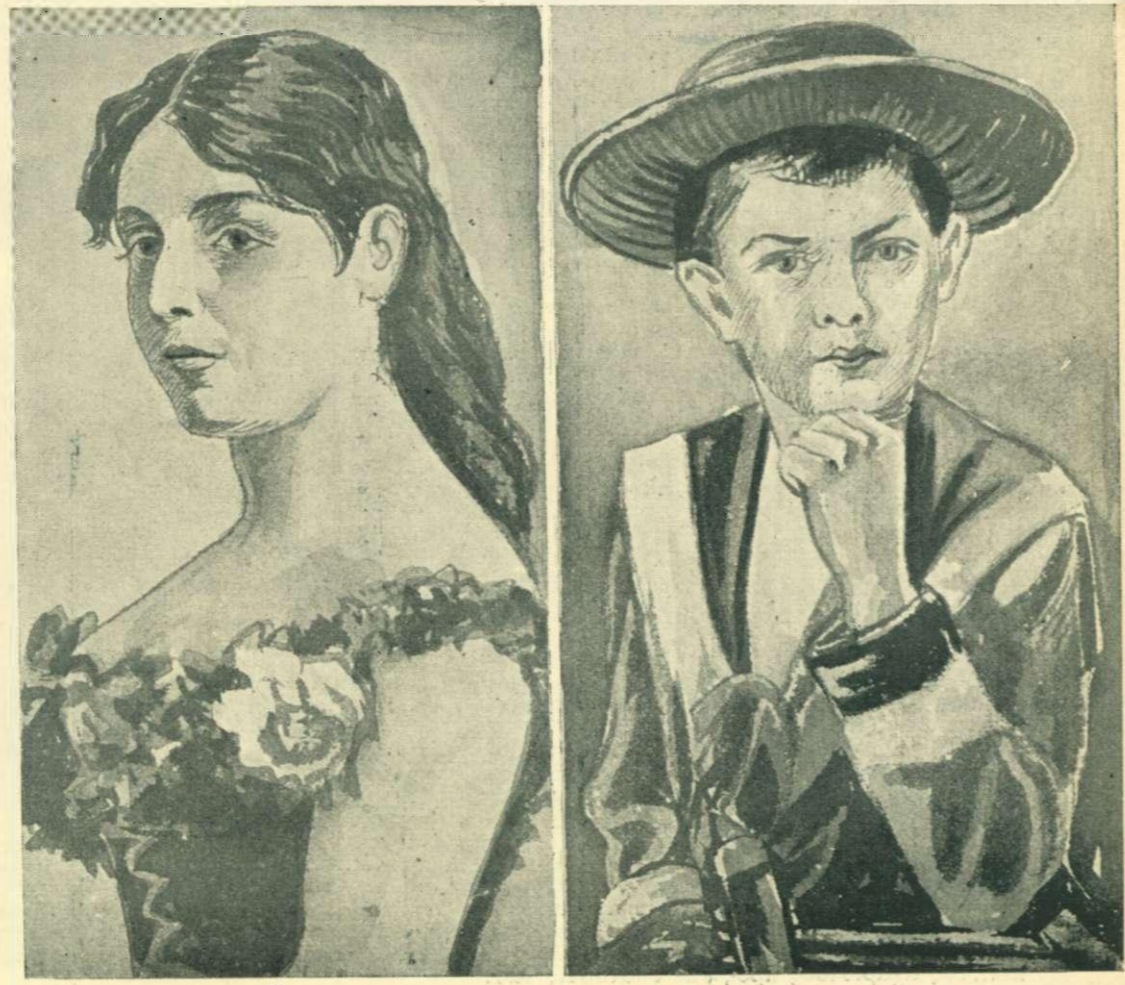
Ὁ Καραγεώργης, ποῦ θέλει πλήρη τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδας του, δὲν μένει ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὴν ὑποταγή της. Στὴν ἐξορία ποῦ βρίσκεται, μαθαίνει τὴν κίνησι τῶν Φιλικῶν ποῦ ἐτοιμάσου τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος. Μπαίνει κι' αὐτὸς στὴ Φιλικὴ Ἐταιρία βρισκοντας ὅτι ὁ κατακτητὴς θὰ κτυπηθῇ ἀσφαλῆστερα μὲ μιὰ κοινὴ ἐξέγερσι τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς. Νά, ποῦ ἡ ἰδέα τῆς συνεργασίας Ἑλλήνων καὶ Σέρβων, δὲν εἶναι τωρινή. Ἐχει καλλιεργηθῇ ἀπὸ ἑκατὸν εἰκοσι χρόνια... Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπανάστασεως τῶν Ἑλλήνων πλησιάζει. Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρία ἀναθετεῖ στὸν Καραγεώργη νὰ ἐπαναστατήσῃ τὴν Σερβία. Ὁ Καραγεώργης κατορθώνει πράγματι νὰ περάσῃ ἀθέατος στὴν σκλαβωμένη πατρίδα του καὶ καταφεύγει σ' ἕνα πιστὸ του ὄπαδὸ τὸν Βουλιτσεβιτς. Ὅμως ὁ Βουλιτσεβιτς, δὲν εἶναι τώρα πιστὸς τοῦ ὄπαδος, ὅπως ἐνόμιζε ὁ Καραγεώργης. Ὁ Βουλιτσεβιτς εἶναι ὄπαδος καὶ φίλος ἐμπιστοῦ τοῦ Ὁβρένοβιτς. Φιλοξενεῖ λοιπὸν τὸν Καραγεώργη στὸ σπίτι του, γιὰ νὰ τὸν προδώσῃ ἀσφαλῆστερα, ἀλλὰ καὶ σπεύδει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ὁβρένοβιτς. Οἱ δύο μαζί, ἀναφέρου ἔπειτα τὸ πρᾶγμα στὸν Τούρκο πασσά τῆς Σερβίας κι' ἐκεῖνος, ζητεῖ τὸ κεφάλι τοῦ Καραγεώργη, γιὰ νὰ τὸ στείλῃ στὸν Σουλτάνου. Ὁ Βουλιτσεβιτς τὸ ἴδιο βράδυ καὶ ἐνῶ ὁ Καραγεώργης κοιμάται ἀμέριμνος μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι προστατεύεται ἀπὸ τὸν πιστὸ του φίλου, τὸν δολοφονεῖ καὶ φέρνει ἐν θριάμβῳ τὸ κεφάλι τοῦ Καραγεώργη στὸν πασσά τῆς Σερβίας καὶ στὸν Ὁβρένοβιτς. Τὸ στέμμα τῆς Σερβίας, βάφεται ἔτσι μὲ τὸ αἶμα τοῦ πρώτου ἡγεμόνος της...

Τὸ ματωμένο στέμμα καίει ἀπὸ τότε τὸ μέτωπο κάθε ἡγεμόνος. Ὁ Ὁβρένοβιτς, σ' ἀνταμοιβὴ τῆς ὑπηρεσίας του ἀναγορίζεται καὶ «κληρονομικὸς ἡγεμὸν» ἀπὸ τὸν Σουλτάνου, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1830. Ἀπὸ τότε ἡ κυριαρχία τοῦ Σουλτάνου γίνεται μᾶλλον σκιώδης καὶ ὁ σερβικὸς λαὸς ἀξιώνει διαρκῶς καὶ περισσότερες ἐλευθερίες. Τὸ 1839, ἐπαναστατεῖ κατὰ τοῦ Ὁβρένοβιτς, τὸν ὑποχρεώνει νὰ παραχωρήσῃ ἕνα συνταγματικὸ πολίτευμα καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρες τοῦ ἀφαιρεῖ τὸ ματωμένο στέμμα καὶ τὸν διώχνει ἐξόριστον στὴν Αὐστρία. Ἐτσι, ὁ δευτέρως ποῦ ἐφόρεσε τὸ ματωμένο στέμμα τῆς Σερβίας, ἂν δὲν τὸ ἐκόσμησε μὲ τὸ αἶμα του, τὸ ἐκόσμησε μὲ τὸ δάκρυ τῆς ἐξορίας...

Ὁ γιὸς του, Μιλάνος Ὁβρένοβιτς, φορεῖ τώρα τὸ ματωμένο στέμμα. Μόνον λίγους μῆνες δῶκε. Γιατὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες πεθαίνει ξαφνικὰ μὲ τὸ ἀνάκτορό του!..

Τὸ ματωμένο στέμμα στολίζει τώρα τὸ μέτωπο τοῦ μικρότερου ἀδελφοῦ τοῦ Μιχαήλου Ὁβρένοβιτς. Ἀλλὰ μόνον δύο χρόνια. Οἱ Σέρβοι ἐπαναστατοῦν τὸ 1842 καὶ τὸν διώχνου. Στὸ αἶμα τοῦ στέμματος, προστίθεται ἕνα ἀκόμη δάκρυ πικρίας, ἡ ἐξορία τοῦ Μιχαήλου.

Οἱ ἐπαναστατημένοι Σέρβοι, φέρνου στὸ θρόνο τώρα, ἕναν Καραγεώργη. Τὸ παιδί τοῦ τραγικοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Δυναστείας των, τὸν Ἀλέξανδρο Καραγεώργεβιτς. Τὸ ματωμένο στέμμα τοῦ πατέρα του στολίζει τὸ μέτωπό του δεκάκι χρόνια. Ἔως τὸ 1858, ποῦ ὑποχρεώθηκε ἀπὸ τὸν λαὸν νὰ συγκαλέσῃ Ἐθνοσυνέλευσι γιὰ νὰ παραχωρήσῃ εὐρύτερες συνταγματικὲς ἐλευθερίες. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις συνέρχεται καὶ πρώτῃ πράξι της εἶναι νὰ κηρύξῃ τὸ 1859 ἔκπτωτον τὸν ἡγεμόνα. Ἐνας ἀκόμη ἐστεμμένος

Κακὴ μοῖρα; Ἴσως ὄχι. Ἴσως εἶναι παράδοσις νὰ στολίζεσαι τὸ Στέμμα τῆς Γιουγκοσλαβίας μὲ τὸ αἶμα τῶν ἡγεμόνων της. Ἀλλῶς τε, μέσα ἀπὸ ποταμοὺς αἵματος ἀνεπήδησε καὶ τὸ ἴδιο, ἐδῶ κι' ἑκατὸν τριάντα χρόνια ἀκριβῶς, τὸ 1804. Ἡ ἱστορία μᾶς δίνει τὸν πρῶτον Καραγεώργη ἕνα φτωχὸ χωριατόπουλο τῆς Τουρκοκρατούμενης Σερβίας, τὸ 1777. Εἶνε μόλις 11 χρόνων καὶ ὅμως ἔχει καρδιά λιονταριοῦ. Ἐνδεκα χρόνων παιδί παίρνει τὸ ὄπλο καὶ χτυπάει τοὺς κατακτητὲς τῆς πατρίδας του. Εἶνε τὸ πρῶτον αἶμα ποῦ χύνει ὁ Καραγεώργης καὶ ἡ σταγόνες του μαζεύονται κι' ἀρχίζουν νὰ φειάνου τὸ Στέμμα του. Τὸ ὄνομά του εἶνε τότε Γιώργης Πέτροβιτς. Ἡ εὐκαιρία νὰ δεῖξῃ τὴν λιονταρία καρδιά του, τοῦ δόθηκε μὲ τὴν ἀποστασία ἑνὸς γενιτάρο, τοῦ φαζλή Ἀγά, ποῦ ἦταν διοικητὴς στὴν ἐπαρχία του καὶ τοῦ, ἐπειδὴ τὸν ἔπαμε ὁ Σουλτάνος, ἔκαμε συμμορία καὶ ἐχτυποῦσε τοὺς Τούρκους. Ὁ Γιώργης Πέτροβιτς, ἔνδεκα χρόνων, τὸν ἠκολούθησε μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι καὶ ἔκαμε τὴ ζωὴ τοῦ ἀρματοῦ τρία ὀλόκληρα χρόνια, ὡς ποῦ ἡ συμμορία τοῦ φαζλή διελύθη καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπέτυχε γιὰ τὴν χάρι τοῦ Σουλτάνου. Κατέβηκε τότε στὴν Κροατία καὶ νομίζοντας πὼς μπορούσε νὰ κάμῃ ἕναν ἥσυχο βίον, πνιτρεύτηκε ἀργότερα μὲ μιὰ ὄρατα χωριατοπούλα κι' ἐπεδόθηκε στὸ ἐπάγγελμα τοῦ βοσκοῦ. Ὅμως, δὲν ἐχειράσθηκε πολὺ, γιὰ νὰ ζεκερεμάσῃ πάλι τὸ ὄπλο του. Τὸ μαρτύριο τῶν συμπατριωτῶν του κάτω ἀπὸ τοὺς Τούρκους, μαρτύριο ποῦ ὑψίστατο καὶ ὁ ἴδιος, τὸν ἔρριξε πάλι στὸν ἀγῶνα. Ἐνα πρῶτ' ἀπαξε τὸ ὄπλο του κι' ἐσκότωσε τὸν Τούρκο διοικητή. Ἦταν τότε μόλις εἴκοσι χρόνων. Οἱ καλόγεροι τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Κρούσσεβατς, ὅπου κατέφυγε, τὸν ἔκρυψαν καὶ δύο χρόνια τὸν εἶχαν γιὰ δασοφύλακα. Ὅμως ἐπάνω στὰ δύο χρόνια, τὸ 1788, ἡ Αὐστρία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ὁ Γιώργης Πέτροβιτς ποῦ ἔβλεπε μιὰ ἀκόμη εὐκαιρία γιὰ νὰ πολεμήσῃ τοὺς τυράννους τῆς πατρίδας του, ἐπέρασε κρυφὰ τὰ σύνορα καὶ κατετάχθη σὲ ἡλικία 22 ἐτῶν ἐθελοντὴς στὸν αὐστριακὸ στρατό. Κανεὶς δὲν ἐπολέμησεν ὅσον αὐτὸς σ' ἐκεῖνον τὸν πόλεμον καὶ κανεὶς δὲν διεκρίθη ὅσο αὐτός. Ὅστερ' ἀπὸ κάθε μάχη ἐκέρδιζε καὶ μιὰ προαγωγή γιὰ ἀνδραγαθία! Καὶ ὅταν ὁ πόλεμος ἐτελείωσε σὲ τρία χρόνια, ὁ Γιώργης Πέτροβιτς ἦταν ἀνώτερος θείωματικὸς συνθήκη, ποῦ ὑπογράφηκε τότε, ἀμνηστεύσε καὶ ὅλους ὅσοι εἶχαν φύγει ἀπὸ τὸ τουρκοκρατούμενον ἔδαφος τῆς Σερβίας κι' εἶχαν πολεμήσει στὸ πλεῖρον τῆς Αὐστρίας. Ἐτσι, ὁ Πέτροβιτς κατέβηκε πάλι, τὸ 1791, ἐλευθέρως στὴν πατρίδα του καὶ ἐγκατεστάθηκε στὸ μικρὸ καὶ ἄσημον τότε χωριουδάκι τὸ Τόπολα, ἐκεῖ ποῦ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐτάφη ἕνας ἀπόγονός του, ὁ δολοφονημένος Ἀλέξανδρος.

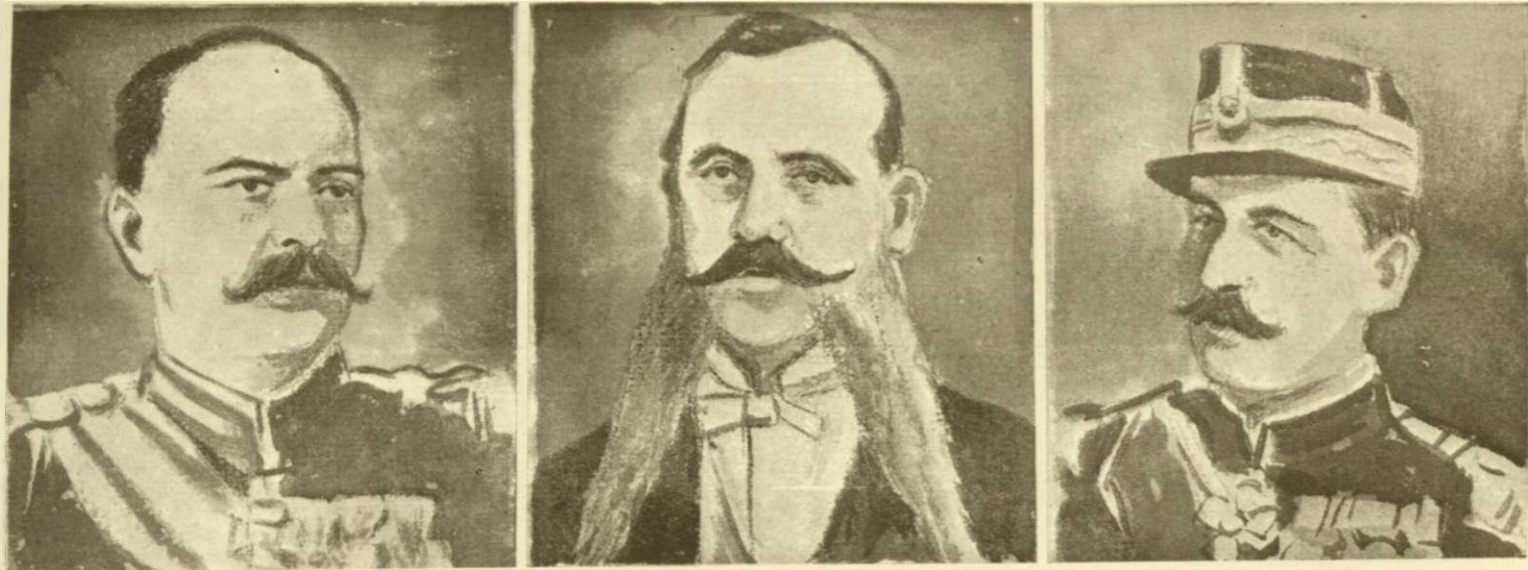
Στὸ Τόπολα, εἶχε τώρα ἀπόφασι νὰ ζῆσῃ τὴ ζωὴ ἑνὸς φιλησούχου ἀγρότη, ὁ Γιώργης Πέτροβιτς. Ὅμως, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἔφθαναν τὰ μηνύματα τῶν κατορθωμάτων τῶν κλεφτῶν καὶ ἀρματοῶν τοῦ

Ἄριστέρα: Ἡ βασίλισσα Ναταλία, σύζυγος τοῦ Μιλάνου Ὁβρένοβιτς καὶ μητέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου Α'.—Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Α' εἰς παιδικὴν ἡλικίαν.

Δεξιά: Ἄνω: Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Α'. Ὁβρένοβιτς καὶ ἡ Δράγα, λίγο καιρὸ μετὰ τὸ γάμον τους. Λίγες στιγμὲς μετὰ τὴν δολοφονία τους, οἱ σύζυγοι τῶν βασιλέων τῶν κηπὸ τῶν ἀνακτορῶν τοῦ Κονάκ.

Κάτω: Ὁ δολοφονηθεὶς ἐν Μασσαλία βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Α'. Καραγιώργεβιτς.

της 11 'Ιουνίου 1903 τις πόρτες των ανακτόρων, φθάνει στον βασιλικόν κοιτώνα και σφάζει τον 'Αλέξανδρο και την Δράγα! Πόσο αίμα ακόμη στο ματωμένο στέμμα της Σερβίας!..

Με το δράμα αυτό, που δεν έχει όμοιο ή Ιστορία, τελειώνει οριστικά η δυναστεία των 'Οβρένοβιτς. Κανείς 'Οβρένοβιτς δεν υπάρχει πιά. Οι Σέρβοι θυμούνται τότε τον Καραγιώργη τους και φέρνουν στον θρόνο τον πρίγκηπα Πέτρον Α' Καραγιώργεβιτς, τον πρωτότοκο του Βασιλέως 'Αλεξάνδρου Καραγιώργεβιτς που εξόρισαν άλλοτε. Το ματωμένο στέμμα της Σερβίας, περιέρχεται έτσι από το 1903 οριστικώς στους Καραγιώργεβιτς, και ο Βασιλεύς Πέτρος Α', ο Ίδιος που έφιλοξενήσαμε στην Κέρκυρα και στον Πειραιά όταν η πατρίδα του το 1915 βρέθηκε στα χέρια των Γερμανών, το στολίζει μόνον με τα δάκρυα της οδύνης των χρόνων της νέας υποδουλώσεως της πατρίδας του...

Το παιδί του, ο 'Αλέξανδρος Α', το τραγικό θύμα της τραγωδίας της Μασσαλίας φορεί το στέμμα μιας μεγάλης πλέον Σερβίας, που έχει ολοκληρώσει την Ιστορική της αποστολή. Τίποτα δεν προδίδει πιά, πώς ή μοίρα των έστεμμένων της χώρας αυτής, θα μείνη ίδια και αναλλοίωτη. Όμως τον περασμένο μήνα χωρίς κανένα σημάδι να δείχνη το τραγικό του τέλος, πάνω ακριβώς σε μία από τις σπουδαιότερες προσπάθειές του δια την συμφιλίωση της χώρας του με την 'Ιταλίαν, το αποτέλεσμα των

οποίων θα έδινε περισσότερες ελπίδες δια την ειρήνην της Ευρώπης, ο βασιλεύς 'Αλέξανδρος Α' έπεσε νεκρός στη Μασσαλία από τις δολοφονικές σφαίρες του Κροάτου αναρχικού Γεωργικήφ η Κελεμέν, λές και έκαλείτο κι' αυτός από την άτεγκτη κόρη να άποτση το φόρο του αίματος στο στέμμα που φορούσε. Το χέρι του δολοφόνου όπλισθηκε, όπως πάντα, όπως σ' όλα αυτά τα χρόνια της τραγωδίας των Σέρβων έστεμμένων που έσκιαγραφήσαμε εδώ, από την έσωτερική πάλη του Σερβικού λαού. Παλιότερα, το μίσος που έχώριζε τους Καραγιώργεβιτς από τους 'Οβρένοβιτς, ήταν ή άφορμή αυτής της πάλης. Τώρα άφορμή είναι ή άνομοιότης των στοιχείων που άπετέλεσαν το Γιουγκοσλαβικόν Κράτος. 'Η Κροατία, πρέπει να είναι Ισότιμη με την παλιά Σερβία, άξιοι οι Κροάτες. 'Η παλιά Σερβία θα σάς διοική, άπαντούν οι Σέρβοι. Και εκπρόσωπος αυτής της άπαντήσεως, ο 'Αλέξανδρος Α' της Γιουγκοσλαβίας γίνεται ο στόχος του μίσους των Κροατών έθνικιστών. Αυτοί, τον καταδικάζουν εις θάνατον, σε μία μυστική τους συνάντησι. 'Ο δολοφόνος της Μασσαλίας, παίρνει άπλως την έντολή της «έκτελεσεως». Και ρίχνει νεκρόν τον 'Αλέξανδρο Καραγιώργεβιτς. Μιά ακόμη φορά, το ματωμένο στέμμα της Σερβίας έζητησε κι' έπηρε το αίμα εκείνου που το έφόρεσε...

Τρεις αντίβασιλείς παίρνουν τώρα πάλι την βασιλική έξουσία στη μεγάλη Σερβία. 'Ο Πέτρος Β', που άνεκρηρύχθη μετά το δράμα της Μασσαλίας, είναι μικρός ακόμη για την άσκησι βασιλικών καθηκόντων. Το ματωμένο στέμμα θα περιμένει πολλά χρόνια, ως που να κοσμήση το μέτωπό του. Ποιός ξέρει. Μέσα σ' αυτά τα χρόνια, ή Μοίρα μπορεί να το άπαλλάξη από την κατάρα του αίματος...

ΣΠΥΡΟΣ Α. ΜΕΤΑΞΑΣ

*Άνω: Οι τρεις αντίβασιλείς κατά τον χρόνον της ένηλικιώσεως του 'Αλεξάνδρου Α' 'Οβρένοβιτς, στρατηγός Βολιμαρικόβιτς, Ρίτσιτς και Πρώτσιτς.

Κάτω: 'Από την δολοφονίαν του βασιλέως 'Αλεξάνδρου στην Μασσαλία. 'Ο γάλλος συνταγματάρχης Πιολλέ σπαθίζων τον δολοφόνον Κελεμέν ή Γεωργικήφ.

‘Ο Τσιγκούνης
Είχε πάρει δουζα...

Κέδειε την ξανθιά σταφίδα.
— Νά πάρουμε...
‘Ο μανάβης έμεινε κατάπληχτος...
— ‘Ε, έ! έκανε από μέσα του, και ξερόβηξε.
Κι' άκουσε το Φραπάκη να λέει, αφού ρώτησε την τιμή.
— Βάλε μας μιά όκιά!..
Και ο μανάβης την έτοιμάσε όχι εύχαριστημένος.
— Μά γιατί να την άκούσει; Έλεγε με το νού του έπειτα, όταν ο Φραπάκης και ή δουλίτσα είχαν έμπει μέσ' στο σπίτι. Και της μιλούσε στο δρόμο!.. ‘Ε, διάόλε!.. Τί νάν της έλεγε;..
Κέτσι ειταν, ο Φραπάκης σκυμμένος περισσότερο, μιλούσε στην υπηρέτριά του, στο δρόμο. Κι' άν ο μανάβης μπορούσε νακούσει θάκουγε να της λέει:
— ‘Ακου δώ, Μαρτίτσα... Τη μισή σταφίδα να τη βάλεις χώρα, εινε δικιά σου! Πρόσεξε όμως να μη στη δούνε! ‘Ακους τί λέω;.. Και ξέρεις;..
Κι' άν ο μανάβης είχε μάτια παράδοξα να περνούν τις πόρτες και τους τοίχους, θάβλεπε, όταν έκλεισε ή έξώπορτα, το Φραπάκη να πιάνει άπ' το μπράτσο την όμορφη δουλίτσα και γέροντας το ψηλό του ανάστημα σ' αυτή να της λέει:
— Τώρα έλα, έλα το φιλάκι!
— ‘Οχι, όχι!..
— Μά δεν ειπαμε...
— ‘Οχι, όχι... Δέ μου πήρες και χτές το βράδι...
— Ναί, δέ σου πήρα τη γαρδούμα... Θά σου πάρω όμως άπόψε... Χτές δεν ειχε... Τί ήθελες νακάναν... ‘Ελα τώρα, μην άκούσουν!..
— ‘Οχι!..

Είταν πλούσιος, πολύ πλούσιος, έτσι λέγανε όσοι τον ήξεραν καλά, αλλά φαίνόταν φτωχός άπ' τα ρούχα, και να μην ειχε να φάει, να θρέψει το ψηλό του κορμί. Κίτρινος, αδύνατος, κοκκαλιάρης και γυρτός λίγο.
Κ' έτσι αδύνατα και κίτρινα ειταν και τα παιδιά του και ή γυναίκα του. Σά νάχαν βγει, φαίνονταν, κείνη την ώρα, από κάποιο νοσοκομείο ή σά νάχαν ξεφύγει από νεκροταφείο.
Κ' ειχε τρία άγόρια κ' ένα κορίτσι. Το κορίτσι ειταν το μεγαλύτερο. Και θα γινόταν ένα νόστιμο κορίτσι άν δεν ειταν τόσο αδύνατο και κίτρινο.
— Καλό εινε το καυμένο, έλεγαν πολλοί όταν τόβλεπαν, αλλά σά να μυρίζει χωματίλας!..
Κέβγαίαν κ' έξω τα παιδιά του Φραπάκη—έτσι λεγόταν ο πατέρας τους—έκαναν και περίπατο.
Και όταν γινόταν αυτό, θα έβγαίαν και δη ή γειτονιά στις πόρτες και στα παράθυρα για να τους καμαρώσει.
— ‘Η πείνα με τα παιδιά της πάει περίπατο! Έλεγαν.
Και όλοι ήξεραν, ήξεραν πώς ο Φραπάκης ειχε περιουσία, χρήματα, όλοι. Μά και όλοι έλεγαν πολλά, πάρα πολλά παράξενα, άπίστευτα σχεδόν, πώς έθρεφε το σπίτι του.
Κέλεγαν και πώς τους έπαιρνε και στραγάλια, στραγάλια άλμυρά, έδινε δυό-τρεις δεκάρες και τάπαιρνε, και μ' αυτά τάττιζε γυναίκα, παιδιά. Και τα παιδιά και ή γυναίκα του έπιναν έπειτα νερό, πολύ νερό, τό ήπτοσε ή άλμύρα, φούσκωναν κέτσι ειταν χορτάτοι με τό πάρα πάντα.

‘Η γυναίκα του και ή κόρη του δούλευαν στο σπίτι. ‘Υπηρετρία δεν ειχαν. ‘Αλλά να μιά μέρα, κέμαθε ή γειτονιά, πώς πήραν υπηρέτρια. Και τό μάτι τότε της γειτονιάς έβινε γαρδίας μάτι, για να τη δούνε, να δοϋν την υπηρέτρια.
Κι' αυτό δεν άργησε να γίνει. Την ειδαν στο μπαλκόνι να τό σαρώνει και να τό πλένει, κ' έπειτα κάτω, στο πεζοδρόμιο. Και ή δουλίτσα με γυμνά πόδια, έπλυνε και τό πεζοδρόμιο. Χτύπησε όμως στο τέλος, τη σκούπα της δυνατά στον τοίχο και τότε ένα μέρος του, ο σουβάς που ειταν φουσκωμένος, σαριάστηκε χάμω. Χώματα γέμισε πάλι το πεζοδρόμιο, και πάλι ή δουλίτσα με τα παχουλά πόδια, πάλι έρριξε νερά και τήπλυνε.
— Νά, έχει και ψυχρό τό σπίτι του Φραπάκη, δεν εινε όλο κόκκαλα! ειπε ο μανάβης της γειτονιάς που στεκόταν στη μέση του δρόμου, και κοίταζε τις παχουλές και κανονικές γάμπες της δουλίτσας...

‘Η γειτονιά περίμενε να δει την παχουλή δουλίτσα να χάνει τη δροσιά της και σιγά, σιγά να μαραίνεται. ‘Αλλ' αντί να δει αυτό, την ειδε, ύστερα από λίγον καιρό, να στρογγυλεύει ακόμα. Τους φάνηκε παράξενο κέλεγαν χιλιά δυό γιαυτό.
‘Ο μανάβης όμως της γειτονιάς πήγαίαν να τρελαθει, όχι γιατί στρογγύλευε ή δουλίτσα, αλλά γιατί δέ μπορούσε να της πεί ένα λόγο γλυκό. Μά και πώς να τον πεί που από μακριά την έβλεπε μόνο και όταν έρχόταν κοντά να ψωνίσει θάχε μαζί της και τον ψηλό, αδύνατο, άγέλαστο κύριό της.
Κέπαιρναν χορταρικά, όταν πήγαίαν στο μανάβικο. Και άν ειταν ακριβά, άντι όκιά, τρακόσα δράμια. Κέτσι έφερνε τό ίσοζύγιο ο κύρ Φραπάκης...
‘Ακούει όμως μιά μέρα ο μανάβης να λέει ή δουλίτσα στον κύριό της:
— Τί ώρατα εινε!
— Ποιά; τη ρώτησε αυτός.
— Αυτά!..

Και τοϋ έέφυγε και άρχισε νανεβαίνει τη σκάλα γρήγορα.
— ‘Αχ, έκανε ο Φραπάκης κίτρινος πιό πολύ και φέρνοντας τό χέρι στα γενάκια του, που μαύρα, μαύρα στόλιζαν το μακρούλο και αδύνατο πρόσωπό του.

‘Η εμφάνιση της Μαρτίτσας στο σπίτι των κίτρινων και αδύνατων ανθρώπων, έμοιαζε με εμφάνιση ενός ώραίου και δροσερού λουλουδιού, μέσα σε μαραμένα, κίτρινα λουλούδια.
Και όπως όλος ο κόσμος, ή γειτονιά τόχε παρατηρήσει, και άναστένανε κοιτάζοντας το ο μανάβης της γειτονιάς, τόδε και ταράχτηκε και ο Φραπάκης.
Σάν καμήλα άδυνατισμένη από μεγάλη στέρση νερού και τροφής, που βρίσκεται ξαφνικά έμπρός σε γλυκούς χουρμάδες, αλλά βαλμένους σε μέρος που δέ μπορεί να τους γκίξει, έτσι την κοίταζε, την κοίταζε.

Γλύφτηκε, ξερογλύφτηκε, είδε πώς βιάδιζε κουνιά, και ζα-
λίστηκε στο τέλος, σά να έπαθε απ' τη μεγάλη γλύκα της τρο-
φής, που φαντάστηκε να τρώει, και πάρα λίγο να ξαπλωθεί κάτω.
"Άκουσε κ' ένα βράδι ένα τραγουδάκι απ' έξω και ζήλεψε.
Του φάνηκε πώς έλεγε και τόνομά της. Μά και η φωνή, πού
έλεγε το τραγουδάκι, σά νάταν του μανάβη. Την ήξερε καλά.
Την άκουγε σχεδόν κάθε μέρα να διαλαλεί τραγουδιστά, δι-
τι καλό είχε στο μανάβικό του.

Κι' αυτή η φωνή, καλή φωνή όμως, πού τον πείραζε, τώρα
έλεγε:

"Πάρε με άχ Μαρίτσα μου
να σε βοηθά στην πλύση
και να σου κουβαλώ νερό
απ' το Βαθρακονήσι".

— Τόν άθεόφοβο, έκανε ο Φραπάκης, τόση ώρα δρόμο!
Κέμεινε στο κρεβάτι του και σκεπτόταν. 'Ο ύπνος τόν πλη-
σίαιζε κέφευγε γρήγορα, αδύνατο να τόν τυλίξει στα βρόγια του.
"Αν έχασε όμως ύπνο, βρήκε κάτι, βρήκε τί έπρεπε να κά-
νει, πώς, πώς..."

Τό βράδι της άλλης ημέρας πήγε ο Φραπάκης στο μαγειριό.
Και πήγε κρατώντας τυλιγμένο σε χαρτί ένα αρκετά μεγάλο
σπληνάντερο. Είχε βάλει στο στόμα του κι αυτός ένα κομμα-
τάκι και τό μασούσε.

Αυτή, η δουλίσσα, πού γύρισε και τόν είδε, όταν έμπαινε,
τόν ξανάδε πάλι. Της είχε έρθει η μυρουδιά.

— Σ' άρέσει τό σπληνάντερο; τή ρώτησε αυτός.
— Μάρέσει, είπε αυτή σιγά.

— "Α, σάρέσει!.. Νά τότε πάρτο!.. Πάρτο σου λέω!.. "Όλο!..
Σπουδαίο πράγμα!.. Πρόσεξε μόνο μη στο δούνε!..

Αυτή του έριξε μια άλλη ματιά και είπε:
— Μπά...
— Φάτο τώρα!.. Πρόσεχε όμως.

"Η δουλίσσα άρχισε να τό τρώει.
Αυτός αισθάνθηκε σάλιο στο στόμα του. Δεν ήταν όμως
για τό σπληνάντερο..."

"Από τή βραδιά κείνη τής πήγαινε κάτι ταχτικά. Και τής
άστειεύταν, αυτός πού με δυσκολία μιλούσε και ποτέ δε γελοούσε.
'Εκεί όμως έκανε και τόν παραγκιόζη για να γελάσει η δουλί-
τσα. Κέτσι ζητούσε να τή χαϊδέψει, κέπιασε και τό μάγουλό της.
"Άλλ' όταν θέλησε να τή φιλήσει με τή λαχτάρα κείνη, πού
αυτή έτρωγε τό σπληνάντερο, η τό κοκορέτσι, βρήκε αντίσταση.
Τραβήχτηκε άπότομα και τά χείλια του φίλησαν τόν άέρα.

— Άχ, άχ, έκανε.
Αυτή όμως τίποτα!
Και τήν άγαπούσε τρελλά.

Της πήγε γλυκά. Καταφι, γαλατοπούρικο, μπακλαβά, πά-
στες. Αυτή όμως έλεγε:

— Καλά είναι, μά καλύτερο είναι, πολύ... τό γαλατοπούρικο!
Της πήγε τότε αυτός από λίγα και από όλα. Κοίταξε να
πιάσει όλα τά πόστα για να μη του ξεφύγει.

"Άλλά και πάλι του ξεφύγε.
— Αυτό είναι τό πιο καλό, μά τόσο λίγο!..

Της πήγε τότε ένα κόσμημα, ένα δαχτυλίδι με διαμάντια.
Τά διαμάντια όμως είναι ψεύτικα! Δεν ήθελε να τή γελάσει,
άλλά δε μπορούσε να κάνει άλλοιώς.

"Ο Φραπάκης και τήν υγεία του, άν κλονιζόταν, και έπρεπε
με κάποια δώρα να τήν στηρίξει, ποτέ δε θάταν τό δώρο άλη-
θινό. Θάταν ψεύτικο για να μην πληρώσει πολλά.

Στή θέα εκείνη τών πολυτιμών πετρών πού άφιναν λάμψεις,
η δουλίσσα άφηρε τό Φραπάκη να κολλήσει τά χείλια του στο
ροδαλό μάγουλό της.

Μόλις όμως έφυγε φοβισμένος, γιατί άκουσε βήματα, η δου-
λίτσα έτρεξε στη βρύση του νεροχύτη, κέπλωνε καλά με βαθυ-
πράσινο σαπούνι, πού τόχε για τίς λίδες τών πιατών, τό μα-
γουλό της.

Πάνω σ' αυτή του τή λαχτάρα και τίς στενοχώριες, έλαβε
ο Φραπάκης μία έπιστολή απ' τόν αδελφό του, ένα τρελόπαιδο
πού ήταν στην 'Αμερική. Είχε κάνει όμως χρήματα πολλά πάλι
έκει, περισσότερα απ' δι-τι είχε πάρει απ' τόν πατέρα του, και ο
Φραπάκης τόν σεβόταν.

Και τού έλεγε αυτός, αυτός ο αδελφός, πώς έρχόταν στην
'Ελλάδα κάποιος φίλος του για να παντρευτεί. "Άνθρωπος κα-
λός όμως ποχξε τόν παρά. Και δι-τι τού είχε συστήσει τήν άνι-
ψία του, δηλαδή τήν κόρη του Φραπάκη. 'Ο φίλος του αυτός, ο
Θάνος Παλάμης, ήταν ένας θαυμασίος άνθρωπος πού άγαπούσε
τά ώραία και τίμια..."

Και τού έγραφε και παρά κάτω, πώς τούχε δείξει τή φω-
γραφία της άνιψιάς του κέμεινε ο Θάνος ευχαριστημένος.

Μά και σύ, έλεγε στον αδελφό του, τό Φραπάκη, και σύ θα
μείνεις ευχαριστημένος, γιατί δε θα σου πειράξει διόλου τό
πουγγί σου! Σπαγκοραμένε!..

"Ο Φραπάκης περίμενε τό γαμπρό. Είναι γεμάτος εύτυχια.
Πρώτον γιατί θα έφευγε ένα στόμα απ' τό σπίτι του, και δεύ-
τερο γιατί η κόρη του γύριζε μέσα στο σπίτι σά σβούρα πολλές
φορές, και παρουσιαζόταν και μέσα στην κουζίνα. Είναι επίφοβη!

Και να μια μέρα και ήρθε ο περιφημος γαμπρός.
Είταν νέος, γερός, με μάτια ζωηρά. Και φάνηκε ευχαριστη-
μένος απ' τήν κόρη του Φραπάκη, πού μαζεμένη και χρωμένη
στά καλά της ρούχα, ούτε τόλμησε να τόν κοιτάξει καλά.

"Ο νέος όμως, άν και ήταν τύπος εύθυμος, φάνηκε σέ λίγο
να μελαγχολεί απ' τή θέα τών κίτρινων και αδύνατων, κοκκα-
λιάρηδων ανθρώπων πού τόν τριγύριζαν.

"Άλλά εξαφνικά η μελαγχολία του έφυγε, σκορπίστηκε...
Σάν ήλιος, σαν άκτίνα ήλιου πού ξεπετιέται σχίζοντας τά
μαύρα σύννεφα, ξεπετάχτηκε κείνη τή στιγμή η παχουλή, η κα-
λόσωμη ζωηρή δουλίσσα φέρνοντας κάτι κέρασματα..."

"Ο Φραπάκης είχε ψωνίσει κρέας. Θάκαναν σούπα, πατάτες
μέσα και τά λοιπά.

Τό βράδι θάχαν τραπέζι στο γαμπρό...
"Η κυρία Φραπάκη φόρεσε κι αυτή μία κατάλευκη ποδιά κα-
λοσιδερωμένη, και πήγε στο μαγειριό να επιβλέψει στην έτοιμα-
σία του βραστού..."

Και τό βωδινό κρέας ύστερα από λίγο, πάνω στη φωτιά,
άρχισε να βράζει σκορπίζοντας μυρουδιές. "Όλο τό κλειστό
σπίτι μύρισε σιγά, σιγά.

"Η μυρουδιά αυτή και η σκέψη πώς θα φάνε κρέας και
σούπα, έφερε εύθυμία στα τρία άγόρια του Φραπάκη, και άρχί-
σανε να χοροπηδούν και να τραγουδούν με ρυθμό:

«... Σούπα, σούπα, σούπα!
Σούπα, πώς θα φάμε σούπα!...»

"Η μητέρα τους μπήκε να τά μαλώσει για τό θόρυβο πού
έκαναν. "Άλλά κι' αυτής τό πρόσωπο έλαμπε απ' τή χαρά της
σούπας και του βωδινού. Και άντι να τά μαλώσει είπε:

— Πιωτώ τί γίνεται δι' Κοσμοχαλασιά!..
Και τής ήρθε να ένώσει τή φωνή της με τών παιδιών της
και να φωνάξει κι αυτή:

Σούπα, σούπα, σούπα!..

Μά και τής κόρης τό αδύνατο και σά μαραμένο πρόσωπο
είχε πάρει τέτοια λάμψη απ' τήν έλπίδα και τήν επιθυμία της
σούπας και του βωδινού, δι-τι τού γαμπρού, πού η μάνα της είχε
με τό νου της:

— Νόστιμη είναι η τασμενούλα μου!
"Ο κύρ Φραπάκης όμως είπε:

— Για πώς τήν κάνει νόστιμη η χαρά της παντριάς!..
Και θυμήθηκε τή δουλίσσα:

— "Α, τή κατεργάρα μου! Είπε. Αυτή όμως είναι σά φρα-
τζόλα άφράτη!..

Στή μύτη τών παιδιών μια άλλη μυρουδιά έπήγε και τά-
νάγκασε να σταματήσουν κάποιο τραγούδι του δρόμου, πού εί-
χαν άρχισει.

Και ήταν πιά περασμένη ώρα, νύχτα, και ο γαμπρός βρι-
σκόταν μέσ' τή σάλα.

— "Α, τείνε αυτό; είπε τ'όνα.
— Κάτι τηγανίζουν! Είπε τό μεγάλο.

Κέτρεξαν και τά τρία να δούν.
Και δεν είχαν κάνει λάθος: μέσ' στο μαγειριό η νόστιμη και
παχουλή δουλίσσα τηγάνιζε έντόσθια.

Μά πολύ τάγαπούσε τά τηγανιτά έντόσθια, πολύ! Και ο
άφέντης της βρήκε τήν ευκαιρία να τήν ευχαριστήσει, άν κι αυτός
τάγαπούσε πολύ. Της είπε να φάει όσα θέλει και διαλεγμένα,
φτάνει να μη βαρυστομαχιάσει!..

Και η δουλίσσα τηγάνιζε και σιογτραγουδοόσε με φωνή σά
σφουρίχτρας:

«... Τό κορίτσι του μακάρι
μέφερε σ' αυτό τό χάλι!...»

Τό τραπέζι τελείωσε άργά. "Όλοι ήταν ζαλισμένοι απ' τό
κρασί και περισσότερο ο Φραπάκης. Τό μέλλοντα γαμπρό του
τόν κράτησε στο σπίτι. Είχε αρκετά δωμάτια..."

"Ο Φραπάκης πού ζυγνούσε πρῶτῶ και πρῶτος απ' όλους, και
μάλιστα απ' τήν ημέρα, πού, επειδή είχε άρρωστήσει η γυναίκα
του, αναγκάστηκε να πάρει τή δουλίσσα, κοιμώταν ακόμα και
ας είχε ύψωθεί ο ήλιος.

Ξαφνικά σά να ξεφύγε απ' τήν άγκαλιά του προδότη ύπνου,
πετάχτηκε. "Ο ήλιος ψηλά φώτιζε.

Δυό πράγματα του είχαν έρθει, με μιάς στο νου, η άμορφη
δουλίσσα και ο ξένος. Και άνησούχησε.

Ντύθηκε όσο μπορούσε γρήγορα. Και τόση ήταν η φούρια
του να τρέξει, πού έβαλε άνάποδα τό παντελόνι του. Και όσο
να τό φορέσει απ' τήν καλή, βλαστήμησε θεούς και δαίμονες.
Κέτρεξε στην κουζίνα..."

Καθώς όμως είχε περάσει τό διάδρομο κέφθασε απ' έξω,
σύροντας τίς παντούφλες του, βλέπει τό μέλλοντα γαμπρό του
να βγαίνει απ' τήν κουζίνα με τή φανέλα μόνο. "Ο άλλος μισός,

απ' τή μέση και κάτω, ήταν ντυμένος, έτοιμος. Κρατούσε και
μία πετσέτα..."

Καλημερίστηκαν. Τό Φραπάκη όμως τόν είχαν ζώσει τά
φείδια.

Μέσα στο μαγειριό η δουλίσσα πού πολύ κόκκινη, πού τόν
άνησούχησε πού πολύ, κρατούσε ένα κουταλάκι και τό σφόγγιζε,
τό σφόγγιζε γρήγορα σά να τ'ότριβε.

Τόν κοίταζε με πού πολύ ζωηρά μάτια απ' άλλοτε...
— Τί έκανε δῶ αυτός; τή ρώτησε.

— Πλύθηκε, τού άπάντησε αυτή.
— Πρόσεξε! τής είπε αυτός κοιτάζοντάς τήν καλά, με μάτι
αυστηρό.

— Τί; τόν ρώτησε αυτή.
"Ο Φραπάκης όμως δεν άπάντησε τίποτα.

Πάλι έγινε κι άλλο τραπέζι. "Άλλ' αυτή τή φορά τ'όκανε ο
γαμπρός. Και τί κουβάλησε. Και τού πουλιού τό γάλα ακόμα πήγε.

"Ηπιαν και κρασί μοσχάτο. Αυτό τούς ζάλισε όλους για
καλά. Και ο γαμπρός πάλι κοιμήθηκε στο δωμάτιο εκείνο, πού
τούχαν έτοιμάσει γιαυτόν.

Και η νύχτα πέρασε ήσυχη. "Ο Φραπάκης αυτή τή φορά τήν
έπαθε πού πολύ. "Η μέρα είχε προχωρήσει κι αυτός κοιμώταν.

"Όταν σηκώθηκε κέτρεξε με βαρύ κεφάλι βρήκε τό γαμπρό
να περπατά πάνω κάτω στο στενόμακρο διάδρομο του μαγειριού,
καπνίζοντας. Περπατούσε κεί, για να μην τούς ζυπνήσει!..

Μιά βραδιά ο Φραπάκης, μ' ένα κοκορέτσι στην τσέπη μυ-
ρουδάτο, ανέβηκε σιγά τή σκάλα και πήγε στην κουζίνα για
να βρει τή δουλίσσα.

"Η δουλίσσα δεν ήταν εκεί, ούτε κανείς άλλος. Τό λυχνα-
ράκι φώτιζε μόνο τά πιάτα και τίς κατασρόλες.

Πήγε μέσα. Ούτε κεί τήν είδε. Ρώτησε τότε τή γυναίκα του
και τά παιδιά του. Κανείς δεν ήξερε. Και τή ζήτησαν. Δεν ύπηρχε
στο σπίτι!

Πάνω στην ταραχή του τού έδωσε ο μεγάλος γιός του ένα
γράμμα γιαυτόν, πού είχε βρει στην τραπέζαρία.

Δεν ήταν όμως τής δουλίσσας, ήταν του γαμπρού.
Στή άρχη τού έγραφε αυτός κάτι δικαιολογίες και ευχαρι-
στήσεις, ύστερα έλεγε να μην άνησούχουν για τή Μαρίτσα,
γιατί τήν πήρε αυτός και θα τήν κάνει γυναίκα του..."

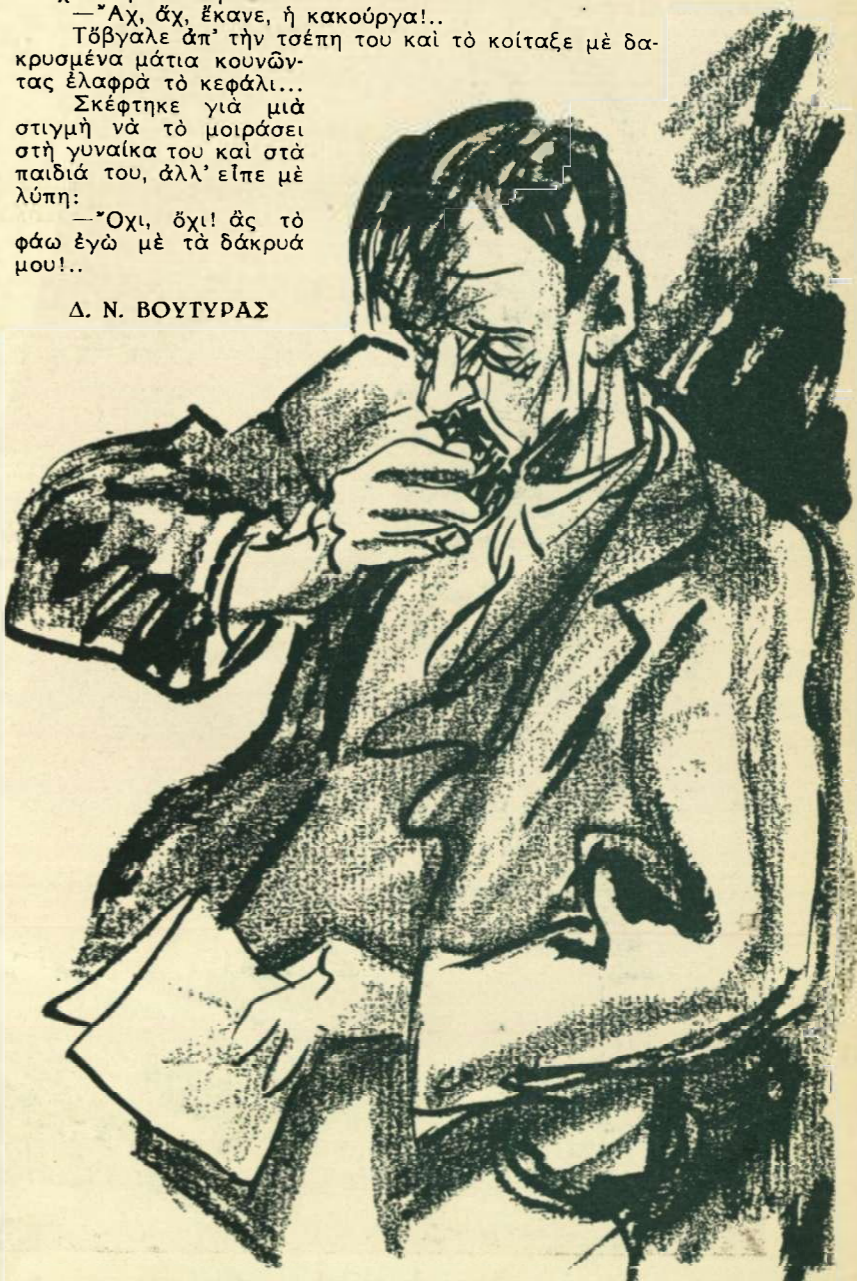
"Ο Φραπάκης, όταν τραβήχτηκε για να μείνει λίγο μόνος
και να κλάψει τήν άτυχία του, αισθάνθηκε εξαφνικά τό κοκορέτσι
ποχξε στην τσέπη του.

— "Άχ, άχ, έκανε, η κακούργα!..
Τ'όβγαλε απ' τήν τσέπη του και τό κοίταξε με δα-
κρυσμένα μάτια κουνών-
τας έλαφρά τό κεφάλι..."

Σκέφτηκε για μία
στιγμή να τό μοιράσει
στη γυναίκα του και στα
παιδιά του, άλλ' είπε με
λύπη:

— "Όχι, όχι! άς τό
φάω εγώ με τά δάκρυά
μου!.."

Δ. Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

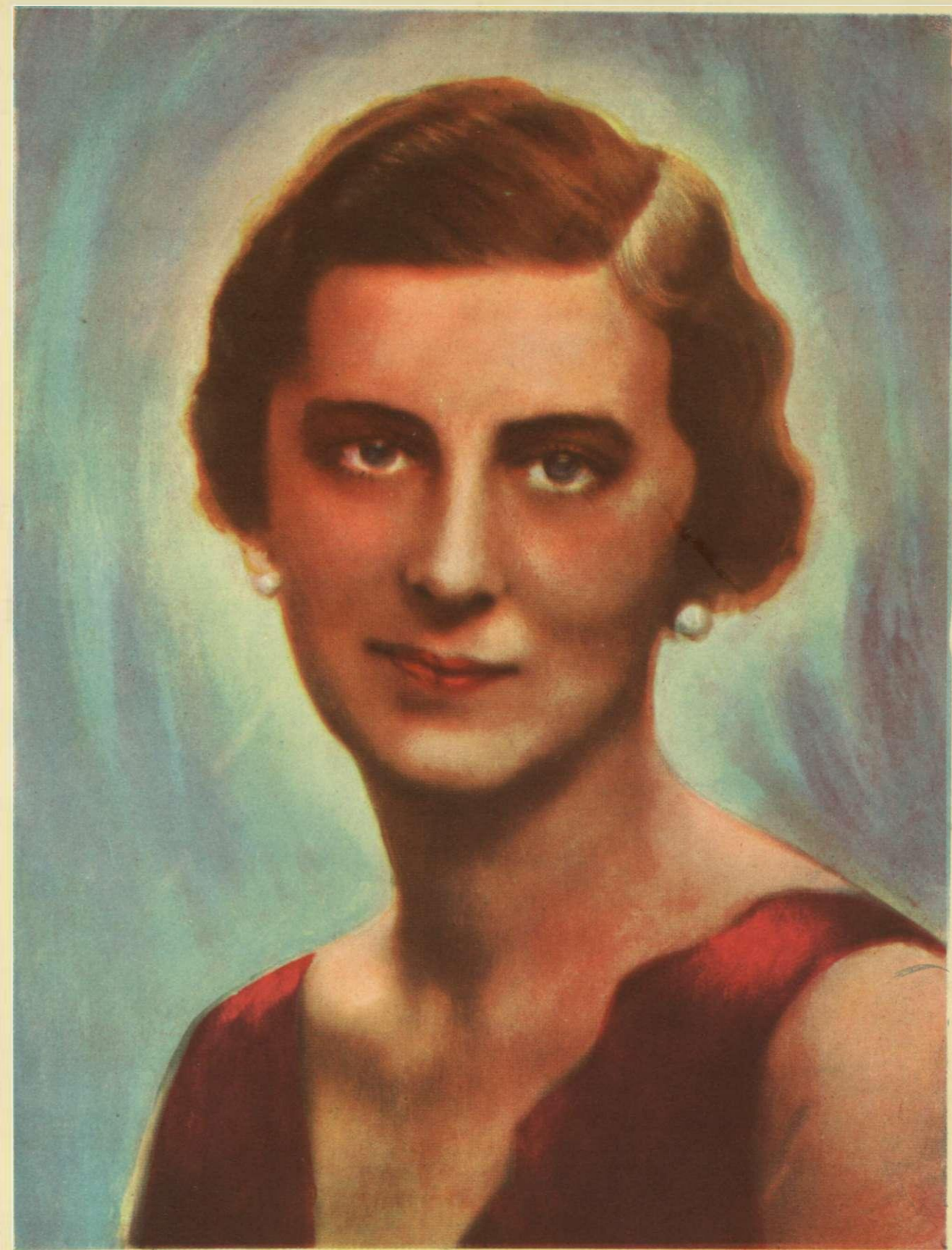

Το όνειρο της "Αλοσσας."

Από την ανέκδοτη μετάφραση των ΠΕΡΣΩΝ του Αλογόλου, που παραστάθησαν τον περασμένο Μάιο στο Εθνικό Θέατρο.

Μέσ' α' όνειρα πολλά περνά τις νύχτες μου όλες
 από τότε πάραυτως στρατών ο γυιός μου
 και πήε τη χώρα να υποτάξη των Ίώνων
 μ' άκαμια τόσο φοβερό δέν είδα κι άλλο
 σαν της νύχτας που πέρασε, και θα τάκούσης.
 Μου φάνηκε, μπροστά μου δυο καλονυμένες
 πώς βγήκανε γυναίκες, στολισμένες ή μιά τους
 με προσωπίδες κ' ή δεύτερη με δώριους πέπλους,
 πολύ άπ' τις τριφύτες ξεχωριστές κ' άπ' το ίδιο γένος
 και στην ασύγκριτη ομορφιά κ' κλήρος
 αδελφές, της μιας έδωσε παρτίδα ο κληρός
 την Ελλάδα, τη γη της άλλης των βαρβάρων.
 Μου φάνηκε άμύχη αιδές, κ' ως τη μερέψη,
 να χανε σήση άμύχη αιδές, κ' ως τη μερέψη,
 να τις κρατήσει έπάζιζε και τις μερέψη,
 ως που τις ζέβει στο άσμα του και ζυγολούρια
 από σβέγκω των περνά κορδιόνων ή μιά τους
 με τα στυλάρια αυτά κ' έδινε δάκρυα στόμα
 στα γκέμια της, ένα φτεροκοπούσε ή άλλη
 και μιά τα σύνεργα του δίχως να ριζάη τα γκέμια
 με βιάς τον σέβει κ' έδινε δάκρυα στόμα
 και πέφτει ο γυιός μου κ' ο πατέρας του κοντά του
 στέκει ελεονοιολογώντας τον κ' άμα τον βλέπει
 ακίζει τα ρούχα επάνω του που είδα τη νύχτα
 Αλλά είναι, λέγω, τα όνειρα από καθάρια
 μ' άραυ σημάδι κ' βροξ' από καθάρια
 πηγή τα χέρια, παίρνοντας θεούς δώρα
 στο βωμό στάθηκα μπροστά, να τα προσφέρω
 στους άποτρούπαιους και να, βλέπω του τους ανήκουν
 αυτ' οι έξιλασμοί και να, βλέπω του τους ανήκουν
 ένας άητος προς το βωμό του Φοίβου στέκει
 βουβή άπ' το φόβο, φίλοι μου κ' εϋτὺς άμέσως
 βλέπω να χώνη επάνω του ένα κροκινέζι
 γοργόπτερο και τα μαδάη την κεφαλή του
 με τ' άσπάρια των εκείνος, τίποτε άλλο, μόνο
 του παρατόδσε ζαρωμένος τι κορμί του.
 Τρόμος και σείε γιατί, το ξέρετε, θα πάση,
 όμοια και σείε γιατί, το ξέρετε, θα πάση,
 αν θα πέτρη δόξ' ασύγκριτη, δέν έχει να δώση
 μα κ' αν του έρθουν ενάντια, δέν έχει να δώση
 λόγο στη χώρα του και φτάνει ναόνη πίσω
 το ίδιο πάντα σήρας της κ' άφέντης δίνου.

Φουσαρ

Η ΠΡΙΝΚΙΠΙΣΣΑ ΜΑΡΙΝΑ

ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ Ἀστρονομία μαζί με ὄλας τὰς ἄλλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας ἔχει καὶ αὐτὴ κοιτίδα τὴν Ἑλληνικὴν Γῆν. Ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐθεώρει τὴν Γῆν ὡς ἐπίπεδον δίσκον. Ὁ Ἀναξίμανδρος πρῶτος ἀπεφάνθη ὅτι ἡ Γῆ εἶναι μετέωρον αὐτοτελὲς εἰς τὸ διάστημα. Ὁ μέγας Πυθαγόρας 540-570 π.Χ. ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις παρεδέχθη καὶ ἐθεμελίωσε τὴν θεωρίαν ὅτι ἡ Γῆ εἶναι σφαιρική. Ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Παρμενίδης ἐδημοσίευσε τὰς Πυθαγορείους θεωρίας δύνανται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰς ἐκ τῶν σπουδαιότερων βοηθῶν τοῦ μεγάλου διδασκάλου του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πυθαγόρα ὁ Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος πρῶτος παρεδέχθη τὴν κίνησιν τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος περίε μιάς ἐστίας εὐρισκομένης εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῶν θεωριῶν τῶν μεγάλων θεμελιωτῶν τῆς ἀστρονομίας τοῦ Μεσαίωνος, τοῦ Κοπερνίκου, Βάκωνος, Καρτεσιῦ καὶ Νεύτωνος.

Ἐπειτα ἀπὸ μερικοὺς αἰῶνας ἀπὸ τὴν Πυθαγόρειον ἐποχὴν ὁ Ἀλεξανδρινὸς Κλαύδιος Πτολεμαῖος 140 π.Χ. ἐπεδόθη εἰς τὰς καταμετρήσεις τοῦ ἡμερινοῦ, ὑπολογίσας μάλιστα καὶ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῶν Ἀθηνῶν δώσας εἰς αὐτὸ τιμὴν 37° 15', ἣτις διαφέρει ἀπὸ τὴν πραγματικὴν τοιαύτην περὶ τὰ 43'.

Μετὰ τὴν ἔνδοξον αὐτὴν ἐποχὴν τῆς ἀρχαιότητος, καθ' ἣν τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐφώτισε τὴν Οἰκουμένην καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὰς θεμελιώδεις τῆς κατευθύνσεις, ἔρχεται ὁ σκοτεινὸς διὰ τὴν Ἑλληνικὴν διανόησιν Μεσαίων, κατὰ τὸν ὅποιον, λόγῳ τῆς Ἑλληνικῆς παρακμῆς καὶ υποδουλώσεως, αἱ μεγάλαί πρόοδοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐπομένως καὶ τῆς Ἀστρονομίας ἐξελλίσσονται ἐν τῇ Δύσει. Ἡ Ἑλληνικὴ δὲ ἰδέα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ φλόγα δὲν ἀπέθανον, καθυέδουν, διὰ νὰ ἀναλάμψουν πάλιν, ὅταν τὸ δῶρον τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῦ κατακτητοῦ ἐπέτρεψε πάλιν εἰς τὴν κλασσικὴν αὐτὴν χώραν νὰ ζήσῃ τοῦ λοιποῦ ἐλευθερία συνεχίζουσα τὴν μακραίωνα ἱστορικὴν τῆς σταδιοδρομίαν καὶ ἀποστολὴν. Εὐθύς ὡς τὸ νέον Ἑλληνικὸν κράτος εὐρέθη ἐλεύθερον ἢ σκέψις τῶν φιλοτιμῶν τέκνων του ἐστράφη εἰς τὴν ἰδέαν μιάς ἐνισχύσεως αὐτοῦ διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν του ἀναγέννησιν. Εἶναι ἡ περίοδος τῶν μεγάλων εὐεργετιῶν καὶ δωρητῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μεγάλων αὐτῶν τέκνων εἶναι καὶ ὁ Γεώργιος Σίνας, ὁ Ἰδρυτὴς καὶ γενναῖος χορηγητὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν.

Τὸ 1842-1846 ἐπὶ βασιλείας Ὁθωνος, τῆ ἐνεργείᾳ τοῦ τότε καθηγητοῦ τῆς Ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἀειμνήστου Γ. Βούρη, ὁ μέγας εὐεργέτης Γεώργιος Σίνας, ἐχορήγησε 500.000 χρυσῶν δραχμῶν διὰ τὴν Ἰδρυσιν τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου, αἵτινες ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν γηπέδου, κατασκευὴν κτιρίου καὶ ἀγορὰν τῶν πρώτων ἀπαραιτητῶν ὀργάνων. Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη ὁ υἱὸς τοῦ Σίνας ἔδωκεν εἰς τὴν ἀκόμην 500.000 δραχμῶν χρυσῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀρχαίου ἔργου. Εἰς τὸν μέγαν λοιπὸν αὐτὸν εὐεργέτην καὶ εἰς τὸν υἱὸν του ἀνήκει πᾶσα τιμὴ εἰς τὴν μνήμην των, διότι τίς οἶδε, ἐάν δὲν ἐχορήγουν τὸ μέγα διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ποσόν, ἐπὶ πόσα ἔτη θὰ καθυστέρει ἡ Ἰδρυσις τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ἀστεροσκοπεῖου.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μέχρι τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1889 πρω-

θυπουργίας τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, ἡ ὀργάνωσις τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου ἔβαινε βραδύτατα, διότι τὸ Κράτος ὄχι μόνον δὲν ἤλθεν ἀρωγὸν εἰς τὸ ἀρξάμενον ἔργον, διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Σίνας, ἀλλὰ παρενέβαλλε διαφόρους ἀντιρρήσεις εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐξ 105.000 χρυσῶν δραχμῶν κληροδοτήματος Δωριδίου τοῦ διατεθέντος ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ.

Ὁ μέγας δὲ μὴς πρωθυπουργὸς Τρικούπης μαζί με τὰ ἄλλα ἀναμορφωτικὰ μέτρα τοῦ ἔλαβεν, εἰς τοὺς διαφόρους κρατικοὺς κλάδους, ἀπεφάσισε τὴν ριζικὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ Ἑλλάς, ἀπὸ ἀπόψεως Χαρτογραφικῆς καὶ Τοπογραφικῆς ὑπηρεσίας, ἦτο εἰς ἐμβρυώδη κατάστασιν. Διὰ νὰ γίνῃ ὁ Τοπογραφικὸς αὐτῆς χάρτης ἔπρεπε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ γίνῃ τὸ τριγωνομετρικὸν τῆς δίκτυον, διὰ τοῦ ὁποῦ θὰ συνεδέετο μετὰ τὸ τριγωνομετρικὸν δίκτυον τῆς ἄλλης Εὐρώπης, ἀφ' ἑτέρου ἔπρεπε νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μήκος τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶχε προσδιορισθῆ κατὰ προσέγγισιν, μετὰ τὰ στοιχειώδη ὄργανα τὰ ὅποια εἶχεν ἔως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ πρώτου διευθυντοῦ του Βούρη καὶ ἀργότερον τοῦ Σμίτ.

Ὁ Βούρης κατῴρθωσε νὰ προσδιορίσῃ δι' ἀτελοῦς μᾶλλον ὄργανου τοῦ υεσημβρινοῦ κύκλου τὸ πλάτος τῶν Ἀθηνῶν εἰς 37° 58' 20" περατώσας τὰς ἐργασίας του τὸ 1857, ἀλλ' ἡ τιμὴ αὐτῆ ἀνεπροσέγγιστος χιλιοστίων ἔπρεπε νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβέστερον, τὸ ὅποιον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ μετὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ὑπάρχοντα ὄργανα.

Ὁ Χαριλάος Τρικούπης ἤρχισε τὰς ἐνεργείας του διὰ τῆς προσκλήσεως κατὰ τὸ ἔτος 1889 μιάς ἀποστολῆς Αὐστριακῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Μηχανικοῦ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ συνταγματάρχου Χάρτλ διὰ νὰ ἀρχίσῃ αὐτὴ τὰς ἀπαραιτήτους γεωδαιτικὰς ἐργασίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς προσκλήσεως τοῦ Δ. Αἰγινήτου νέου ἀστρονόμου ἐργαζομένου εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τῶν Παρισίων.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ συνταγματάρχου Χάρτλ, ἐνισχυθεῖσα ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τοπογράφους ἀξιωματικοὺς τοῦ μηχανικοῦ ἀειμνήστους Νίβερ, Κωνσταντινίδου καὶ Καταιμίδην, ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς καὶ τοῦ λοχαγοῦ Λέρλ καὶ ὑπολοίαρχου Λόφρ, προσέφερε μείζονας ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς σπουδαίας αὐτῆς ἀποστολῆς. ἤρχισε τὰς ἐργασίας τῆς καταμετρήσεως μετὰ μεγίστης ἀκριβείας μίαν βάσιν εὐθύγραμμον εἰς τὸ Θριάσιον πεδῖον μήκους 4924,61 μέτρων καὶ ἔπειτα ἀνήγειρε μίαν στήλην μαρμαρίνην εἰς τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν πλησίον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου, τὸ κέντρον τῆς ὁποίας προσδιορίζε τὸ σημεῖον τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ ὁποῦ μετρῶνται τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μήκος τῆς πρωτευούσης. Ἡ ὑπὸ τὸν Αὐστριακὸν συνταγματάρχην ἀποστολὴ ἐξετέλεσε τὸν τριγωνισμόν, οὗτος ἔλαβεν συνδέσασα τὸ δίκτυον αὐτὸ μετὰ τὸ Εὐρωπαϊκόν, ὅπως ὄσπερ νὰ εἶναι δυνατὴ πλέον ἡ τοπογράφισις τῆς Χώρας.

Ὁ νέος διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Αἰγινήτης, ἔλθων ἐκ Παρισίων ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς διαπραγματεύσεις, εὐρε τὸ

Ἀστεροσκοπεῖον ἐντελῶς ἀνοργάνωτον. Τὸ κτίριον εὐρίσκειτο εἰς ἐρειπίωδη κατάστασιν τὰ ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενα δύο θεμελιώδη ὄργανα, ὁ μεσημβρινὸς κύκλος καὶ τὸ ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον, τὰ δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ Σίνα, πρὸ πολλοῦ εἶχον καταστῆ ἀκατάλληλα, εἰ μὴ ἐντελῶς ἀχρηστα, διὰ σοβαρὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις. Ἄνευ ὄργάνων, ἄνευ ἐπιπλῶν, ἄνευ βιβλιοθήκης, ἄνευ προσωπικοῦ, τὸ Ἴδρυμα ἔχρηζε καθολικῆς ἐκ βάθρων ὀργάνωσης.

Ἐπειτα ἀπὸ ἀτρήτους κόπους μιᾶς ἐπταετίας, ἀπογοητεύσεις, ἀναβολὰς, παλαίων πρὸς ἄλλας τὰς δυσκολίας, κατάρθωσεν ὁ Αἰγινήτης νὰ διοργανώσῃ τὰ πλέον ἐπείγοντα τμήματα τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου, δηλαδή τὸ Μετεωρολογικὸν καὶ τὸ Γεωδυναμικὸν, τῶν ὁποίων ἡ διοργάνωσις ἐπερατώθη τὸ 1896. Ἦδη ὑπελείπετο ἡ διοργάνωσις τοῦ Ἀστρονομικοῦ τμήματος, ἣτις ἀπῆτει καὶ τὰς σοβαρώτερας δαπάνας.

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος δ' Α' ἐνδιαφερθεὶς διὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτὴν κατήρτισε μεγάλην ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὸν πρίγκηπα Γεώργιον, τὸν τότε πρόεδρον τῆς Βουλῆς κ. Ἀλέξ. Ζαΐμην, τοὺς ὑπουργοὺς καὶ πολιτευτὰς Σκουζῆν, Κυρ. Μαυρομηχάλην, Πετρίδην καὶ Ρωμανόν, ἣτις, ἀπευθυνθεῖσα εἰς διαφόρους πλοῦσιους καὶ ὁμογενεῖς, κατάρθωσε νὰ συλλέξῃ τὸ ποσὸν τῶν 250.000 δραχμῶν χρυσῶν εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνετο τὸ κληροδόμημα Δωριδίου ἐξ 105.000 δραχμῶν, τὸ ὁποῖον μετὰ τῆς προσπάθειάς ἡ τότε Κυβέρνησις τὸ διέθεσεν εἰς τὸν προορισμὸν του. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἠγοράσθησαν διὰ τὸν χρημάτων αὐτῶν τὰ μέχρι σήμερον ἐν χρήσει ἰσημερινὸν καὶ μεσημβρινὸν τηλεσκόπιον μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων, δύο ἐξαιρετὰ ἀστρονομικὰ ὄρολόγια, ἐν ἀστρικὸν φασματοσκόπιον ὡς καὶ διάφορα ἄλλα ὄργανα χρήσιμα εἰς τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις.

Τὴν δὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου συνεπλήρωσε τὸ κληροδόμημα τοῦ Κοργιαλενίου, ὅστις ἀφῆκεν 23.000 Ἀγγλικῶν λιρῶν ἀφ' ἑνὸς πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὄργάνων του καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἀποστολὴν ὑποτρόφων ἐν Εὐρώπῃ.

Εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον σήμερον λειτουργοῦν τέσσαρα τμήματα:

- 1) Τὸ Ἀστρονομικόν.
- 2) Τὸ Γεωδυναμικόν.
- 3) Τὸ Μετεωρολογικὸν καὶ
- 4) Τὸ Διοικητικὸν τὸ περιλαμβάνον καὶ τὴν σπανίαν βιβλιοθήκην τοῦ Ἰδρύματος.

Σκοπὸς τοῦ Ἀστρονομικοῦ τμήματος εἶνε κυρίως ὁ προσδιορισμὸς τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μήκους, καὶ γενικώτερον ἡ παρατήρησις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν φαινομένων αὐτοῦ. Ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μήκους ἐνέχει κεφαλαιώδη σημασίαν εἰς τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς ὥρας. Ὁ προσδιορισμὸς αὐτῆς, μὲ προσεγγίσεις χιλιοστῶν τοῦ δευτερολέπτου, χρησιμεύει εἰς τὸν κανονισμὸν τῶν χρονόμετρων εἰδικῶς τῶν ταξειδεύοντων πλοίων, τῶν ὁποίων ἡ εἴρεσις τῆς ἀκριβοῦς θέσεως ἐν τῷ πελάγει ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀκριβείας τῶν χρονόμετρων ὄρολογίων αὐτῶν.

Δι' αὐτὸ, αἱ παρατηρήσεις διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ τηλεσκοπίου συνεχίζονται καθ' ἐκάστην νύκτα εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον πρὸς εὐρεσιν τιμῶν ὅσον τὸ δυνατόν προσεγγιζουσῶν πρὸς τὴν θεωρητικῶς ἀκριβῆ. Ἦδη τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῶν Ἀθηνῶν ἔχει ὑπολογισθῆ εἰς τὴν τιμὴν 37° 58' 20" καὶ 74/1000 τοῦ δευτερολέπτου.

Τὸ μήκος τῶν Ἀθηνῶν εἶναι 23° 53' 24" καὶ 30/1000 τοῦ δευτερολέπτου ἀνατολικῶς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Γρήνουιτς τῆς Ἀγγλίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σήμερον μετρῶνται διεθνῶς ἄλλα τὰ γεωγραφικὰ μήκη. Εἰς ὥρας ἐκφραζόμενον τὸ γεωγραφικὸν μήκος τῶν Ἀθηνῶν εἶναι 1 ὥρ. 54' 53", δηλαδή ὅταν εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Γρήνουιτς ἡ ὥρα εἶναι μεσονύκτιον εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχομεν 1 ὥρ. 54' 53" τῆς πρωΐας. Ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῆς ὥρας μελετᾶται συνεχῶς ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα Ἀστεροσκοπεῖα τοῦ κόσμου. Ὁ ἀσύρματος διηκόλυσε τὰς παρατηρήσεις αὐτάς, διότι ἡ μεταβίβασις τῆς κατὰ τόπου ὥρας τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰ διάφορα Ἀστεροσκοπεῖα ἀπὸ τὴν παρατήρησιν ἑνὸς ἀστέρος δίδεται αὐτομάτως διὰ τῶν νέων τελειοποιήσεων αἰτινες ἐφαρμόζονται εἰς τὰ διάφορα Ἀστεροσκοπεῖα.

Πλὴν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς τὸ ἀστρονομικὸν τμήμα τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου ἔχει προορισμὸν τὴν μελέτην τῶν διαφόρων οὐρανίων φαινομένων, ὅπως εἶναι αἱ ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ ἄλλων σχετικῶν τοιούτων.

Τὸ γεωδυναμικὸν τμήμα ἔχει σκοπὸν τὴν μελέτην τῶν σεισμῶν καὶ τῶν γεωφυσικῶν φαινομένων, δηλαδή τοῦ γήϊνου μα-

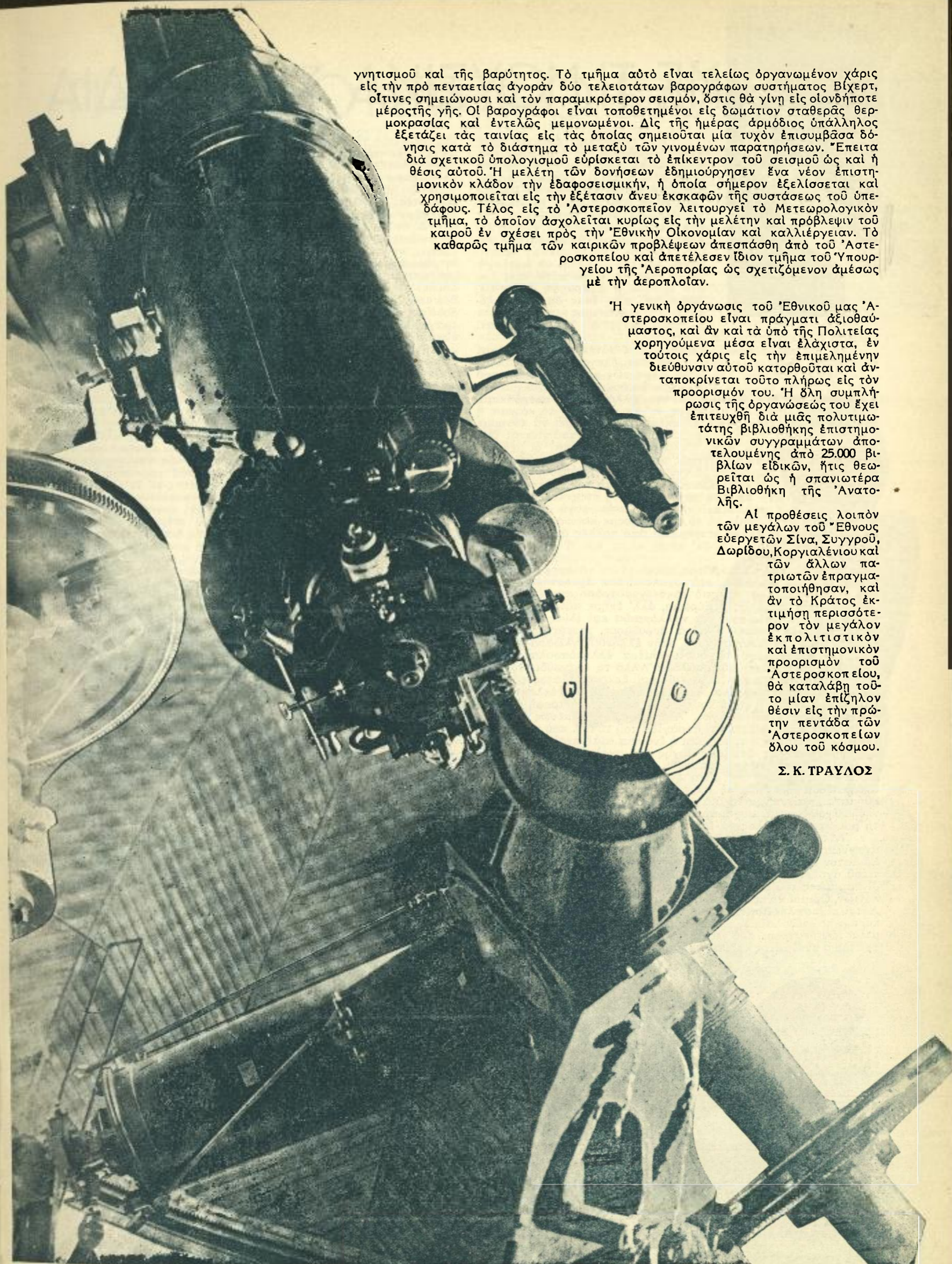
Μεσημβρινὸν τηλεσκόπιον.—Ἡ Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Χάρτιλ μαρμαρίνη στήλη ἡ προσδιορίζουσα τὸ σημεῖον τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ ὁποῖου μετρῶνται τὰ γεωγραφικὰ μήκη καὶ πλάτη.—Ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον.

γνητισμοῦ καὶ τῆς βαρύτητος. Τὸ τμήμα αὐτὸ εἶναι τελείως ὀργανωμένον χάρις εἰς τὴν πρὸ πενταετίας ἀγορὰν δύο τελειοτάτων βαρογράφων συστήματος Βίχερτ, οἵτινες σημειώνουσι καὶ τὸν παραμικρὸτερον σεισμὸν, ὅστις θὰ γίνη εἰς οἰονδήποτε μέρος τῆς γῆς. Οἱ βαρογράφοι εἶναι τοποθετημένοι εἰς δωμάτιον σταθερᾶς θερμοκρασίας καὶ ἐντελῶς μεμονωμένοι. Δις τῆς ἡμέρας ἀρμόδιος ὑπάλληλος ἐξετάζει τὰς ταινίας εἰς τὰς ὁποίας σημειοῦται μία τυχὸν ἐπισυμβᾶσα δόνησις κατὰ τὸ διάστημα τὸ μεταξύ τῶν γινομένων παρατηρήσεων. Ἐπειτα διὰ σχετικὸν ὑπολογισμὸν εὐρίσκειται τὸ ἐπίκεντρον τοῦ σεισμοῦ ὡς καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ. Ἡ μελέτη τῶν δονήσεων ἐδημιούργησεν ἕνα νέον ἐπιστημονικὸν κλάδον τὴν ἐδαφοσεισμικὴν, ἡ ὁποία σήμερον ἐξελλίσσεται καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἐξέτασιν ἄνευ ἐκσκαφῶν τῆς συστάσεως τοῦ ὑπεδάφους. Τέλος εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον λειτουργεῖ τὸ Μετεωρολογικὸν τμήμα, τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται κυρίως εἰς τὴν μελέτην καὶ πρόβλεψιν τοῦ καιροῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν καὶ καλλιέργειαν. Τὸ καθαρῶς τμήμα τῶν καιρικῶν προβλέψεων ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ ἀπέτέλεσεν ἴδιον τμήμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἀεροπορίας ὡς σχετιζόμενον ἀμέσως μὲ τὴν ἀεροπολίαν.

Ἡ γενικὴ ὀργάνωσις τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ἀστεροσκοπεῖου εἶναι πράγματι ἀξιοθαύμαστος, καὶ ἂν καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Πολιτείας χορηγούμενα μέσα εἶναι ἐλάχιστα, ἐν τούτοις χάρις εἰς τὴν ἐπιμελημένην διεύθυνσιν αὐτοῦ κατορθοῦται καὶ ἀνταποκρίνεται τοῦτο πλήρως εἰς τὸν προορισμὸν του. Ἡ δὴν συμπλήρωσις τῆς ὀργανώσεώς του ἔχει ἐπιτευχθῆ διὰ μιᾶς πολυτιμωτάτης βιβλιοθήκης ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων ἀποτελουμένης ἀπὸ 25.000 βιβλίων εἰδικῶν, ἣτις θεωρεῖται ὡς ἡ σπανιωτέρα βιβλιοθήκη τῆς Ἀνατολῆς.

Αἱ προθέσεις λοιπὸν τῶν μεγάλων τοῦ Ἐθνους ἐργετῶν Σίνα, Συγγροῦ, Δωριδίου, Κοργιαλενίου καὶ τῶν ἄλλων πατριωτῶν ἐπραγματοποιήθησαν, καὶ ἂν τὸ Κράτος ἐκτιμῆση περισσώτερον τὸν μέγαν ἐκ πολιτιστικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν προορισμὸν τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου, θὰ καταλάβῃ τοῦτο μίαν ἐπιζήλον θέσιν εἰς τὴν πρώτην πεντάδα τῶν Ἀστεροσκοπεῖων ὅλου τοῦ κόσμου.

Σ. Κ. ΤΡΑΥΛΟΣ

ΜΕ ΤΙ ΜΟΥΣΙΚΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ

«Αν ξεκινήσουμε από την αρχή πώς το τραγουδι—κι' όταν λέμε τραγουδι έννοούμε πλατύτερα την δλη μουσική σ' όλες τις τεχνικές της εκδηλώσεις—είναι ένα από τα μορφωτικά μέσα, πού μ' αυτά τα διάφορα πολιτισμένα έθνη, επιδιώκουν την δλη διαπαιδαγώγηση και ψυχική εκλέπτυνση των μεγάλων λαϊκών μαζών, είμαστε υποχρεωμένοι, προκειμένου για την 'Ελλάδα, να δημολογήσουμε, πώς το μέσον αυτό ποτέ του δεν έμπηκε σ' εφαρμογή στην 'Ελ'λάδα, και πώς ένας από τους λόγους—ο κυριώτερος—πού είμαστε άμουσοι έμείς οι 'Ελληνες, γιατί

είμαστε άμουσοι, είναι και αυτός. Σε μία μου σύντομη μελέτη, πού σ' αυτήν εξέταζα, αν και κατά πόσον είμαστε μουσικά μορφωμένοι, έλεγα κοντά σ'άλλα: «Αν εξετάσουμε την αίτια όλων των κακοδαιμονιών, πού κάτω απ' αυτές κυλιέται η 'Ελλάδα, θα δούμε πώς είναι μία και η αυτή. Το ότι δεν αγαπήσαμε την 'Ελλάδα. Δεν σκεφθήκαμε ποτέ σ'άν αρχής σ'όλων, «Οτι κάναμε κι' ό,τι κάναμε, το κάναμε ή το κάναμε ξεκινώντας από τη σκέψη όχι τί πρέπει να κάναμε για την 'Ελλάδα, αλλά να εφαρμόσουμε κάθε τι πού γίνεται έξω από την 'Ελλάδα και στην 'Ελλάδα. Ο τρόπος και οι μέθοδοι έτσι της δλης διαπαιδαγώγησης μας όχι μόνον δεν υπήρξαν από τις αρχής σύμφωνοι με την ψυχική μας διάθεση, την πνευματική μας άντοχή, τον χαρακτήρα μας και την ιδιοσυγκρασία μας, αλλά γίνηκαν άφορη να δημιουργηθί ένας κυκεώνας, μία σύγκρουση, μία σαλατοποίηση μέσα στην ψυχή μας και το πνεύμα μας, ώστε χωρίς να το καταλάβουμε και να το θέλουμε, να βρεθούμε μίαν ημέρα στερημένοι από πολλές ανώτερες ψυχικές απολαύσεις, πού μία απ' αυτές είναι και η μουσική. Μας κλέψανε το τραγουδι.

«Έτσι το 'Ελληνικό κράτος, προκειμένου να σκεφθί για την διδασκαλία της μουσικής σ'τα σχολεία, δεν άρκεστηκε μονάχα σ'το ν' άντιγράψη με τον πιό κακότερο τρόπο το τί γίνεταν με το ζήτημα αυτό στην Εύρώπη, άλλ' έπηρε αυτοούσια και τα τραγουδια πού μαθαίνουν τα γαλλόπαιδα και Ιθίως τα γερμανόπαιδα, έβαλε άπάνω σ' αυτά άρρυθμους, άκατανόητους και πολλές φορές ήλίθιους στίχους, στην έλληνική γλώσσα γραμμένους, και προσκάλεσε τα δυστυχημένα έλληνόπουλα να γενυθούν από την άγευστη αυτή σαλάτα. Αλλά το τραγουδι δεν είναι μόνο μέσο διασκέδασης, άναψυχής και ξεκουράσματος των παιδιών. Είναι—πρέπει να είναι—και μέσο πού μ' αυτό να εκλεπτύνεται και να όμορφαίνη η ψυχή τους. Είναι πνευματική τροφή από τις πιό χυμώδεις, είναι άνάγκη. Άναγκαστικά έπομένως το τραγουδι κάθε λαού φέρνει την σφραγίδα του τόπου, πού γεννήθηκε. Γιατί σ' ενάντια περιπτώση, και ή ενάντια αυτή περιπτώση εφαρμόστηκε δυστυχώς από μιάς αρχής σ'τα σχολεία μας, καλώντας το παιδι να τραγουδήση τραγουδι, πού όχι μόνον ή ποιήση του, αλλά και ή μουσική του είναι ξένη κι' άκατανόητη γι' αυτό, το αναγκάζουμε να έρθη σ' σύγκρουση πρός τα ψυχικά του συναισθήματα. Και συνέπεια μιά τέτοιας σύγκρουσης είναι να γεννηθί λίγο-λίγο μιά συχαμάρα μέσα στην ψυχή του παιδιού πρός τη μουσική, και τέλος να εξελιχθί σ' άμωσο.

«Αντιλαμβάνουμαι το έρώτημα, πού έρχεται σ'τα χείλη των άναγνωστών μου. Τί είναι αυτά πού λέτε, κύριε; Υάρχει τουλάχιστον σήμερα μωρό, μέσα σ'τη κούνια του, παιδιά του δημοτικού σχολείου, κορίτσια πού μόλις αρχίζουν να διαγράφονται οι καμπύλες του σώματός τους, νέοι της δουλειάς, νέες των σαλονιών, ώριμοι κύριοι, υπερώριμες κυρίες πού να μη τραγουδάνε; Αυτοί οι διαπληκτισμοί των κομψών κυριών και κυριών και των λαϊκών μαζών μπροστά σ'τα ταμεία των θεάτρων, πού αυτοδιαφημίζονται ως πρατήρια πνεύματος και μουσικής, δεν είναι τάχα

μία απόδειξη της αγάπης, πού τρέφει το κοινόν σ'τη μουσική; Κι' αυτό το «σοστοβοσάρισμα» των θαμώνων των κοσμικών κέντρων πολυτελείας, πού παρακολουθί την όρχήστρα, σ'άν εκτελή τα διάφορα φός και ταγκό, δεν είναι τάχα κι' αυτό μία άλλη απόδειξη της μουσικότητας του πολλού κόσμου; Τί 'ερεμιάδες είναι αυτές; Άντί λοιπόν, να πανηγυρίσουμε είναι άνάγκη να μεταβληθούμε σ' Έκάβες, πού κλαίνε το χαμό των παιδιών τους;

Σ'την εκτίμησή μας για την ποιότητα και ποσότητα της φιλομουσίας μας δεν πρέπει να μ'ας παρασέρνουν έξωτερικές εκδηλώσεις, πού στερούνται κάθε έξωτερικής κι' ούσιαστικής αξίας. Η μουσική είναι ή μόνη τέχνη πού συνδέεται με τις περισσότερες πράξεις της κοινωνικής μας ζωής. Η μουσική μ'ας παρακολουθεί από τη γέννησή μας, ίσαμε το θάνατό μας. Με τραγουδια κοιμίζει το μικρό της παιδι ή μητέρα, με τραγουδια ξεπροβοδίζουμε τον αγαπημένο μας στην τελευταία του κατοικία. Με τραγουδια έπικοινωνούμε με το θεό μας, όποιος δήποτε κι' αν είναι αυτός, με τραγουδια ξυπνάμε και τόνωνουμε το πολεμικό μας μένος, σ'τα τραγουδια ζητάμε τη χαρά, με τραγουδια συνοδεύουμε τα γλέντια μας και καταπραΰνουμε τις λύπες μας. Έπιδρώντας σ'την ανθρώπινη εύαισθησία ή μουσική, είναι φυσικότατο να προκαλή ένθουσιασμούς και συγκινήσεις, πού να στερούνται όμως σημασίας, γιατί δεν άναπνέδνε μέσα από ένα μεγάλο ψυχικό συγκλονισμό, άλλ' από την επίδραση ενός φευγαλέου και μακρουτού περάσματος μιάς μεγάλης υπεργήνης δύναμης. Όμως εκείνο, πού κύρια ξυπνά το άκουσμα της μουσικής, κάθε μουσικής, είναι ο έρωτας. Νά, λοιπόν, το μεγάλο μουσικό των ένθουσιασμών και των χειροκροτημάτων και των έπαισιων και των ύστερων κραυγών, σ'το άκουσμα μιάς μουσικής, όποιος δήποτε ποιότητας, προέλευσης και έθνικότητας κι' αν είναι αυτή. Τα πλήθη κατακτούνται κι' οδηγούνται περισσότερο και καλύτερα με τα πάθη παρά με τις ιδέες. Με την συγκίνηση εύκολα παρα με την αλήθεια. «Η μουσική κι' ο έρωτας—λέει ένας Γάλλος σοφός—είναι τα ουσιαώδη μέσα της διαίσησής μας, χωρίς να έχουμε άνάγκη από το πνεύμα. Η μουσική κι' ο έρωτας είναι οι φυσικές άρμονικότητες όλων των ανθρώπων παραφορών μας. Έχουμε κοινά τα στοιχεία της προέλευσής τους». «Ας θυμηθούμε άκόμη τα λόγια πού ο Τολστόί βάζει σ'το στόμα

ΤΡΟΦΟΔΟΤΕΙΤΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΑΣ

του Ποζδνυσέβ στη «Σονάτα του Κρόττσερς: «Ισχυρίζονται.—λέει— πώς ή μουσική άνωώνει την ψυχή συγκινώντας την. Άνοησία. Ψέμα. Η ένέργεια της μουσικής πραγματικά είναι ισχυρή, αλλά δεν άνωώνει καθόλου την ψυχή ούτε την άνωώνει, ούτε την ταπεινώνει. Την διεγείρει. Πώς να σ'ας ξεγνήσω; Η μουσική με φέρνει σ'ε σημείο, πού να λησμονήσω όλα, τον ίδιο τον έαυτό μου, την άληθινή μου κατάσταση. Με κάνει να πιστεύω σ'ε δτι δεν έχω πίστη, να αισθάνουμαι δτι δεν έννοώ. Μου προσδίνει δύναμη, πού δεν έχω».

«Όστε—θα με ρωτήσετε μ' όλο το δίκιο σας—αυτά όλα πού λέγονται και πού γράφονται πώς ή μουσική εκλεπτύνει τη ψυχή και όμορφαίνει το πνεύμα του ανθρώπου είναι λόγια κενά; Κάθε άλλο. Όταν ο Σοπερχάουερ πού πέρασε τη ζωή του βλέποντάς την πίσω από τα μαύρα γυαλιά της άπαισιοδοξίας και πού την διαίωση της άνθρωπότητας την άντελήφθηκε σ'άν έγκλημα, έλεγε «πώς μονάχα ή μουσική αξίζει σ'τον κόσμο αυτό», την προέλευσή της δε την άπέδιδε σ'ε «κάποιον άγγελου πού έπασχε μαζί με τους ανθρώπους», βέβαια δεν παραλογίζεταν. Άλλ' από μουσική σ'ε μουσική υπάρχει μεγάλη διαφορά. Η μουσική όταν δεν μ'ας συγκινεί, μ'ας έρεθίζει. Όταν ή ψυχή μας μένει άδιάφορη σ'το άκουσμα της προθυμοποιείται ο αισθησιασμός μας να της ελπίθ το «καλώς ώρισες». Και ή ψυχή του ανθρώπου για να ενδιαφερθί για τη μουσική πρέπει να προετοιμασθί κατάλληλα. Δηλαδή να μορφωθί. Και μουσική μόρφωση δεν άποτελεί για τον πολύ κόσμο οι συμφωνικές συναυλίες και ή εκτέλεση των διαφόρων όρατορίων, γιατί πρώτον μ'εν ο τέτοιο είδος μουσικής άπολαύσεις είναι μονοπωλιακό προνόμιο των όλιγων πλούσιων και δεύτερο γιατί άφίνουν άσυγκίνητη τη μεγάλη λαϊκή ψυχή, πού για τη μουσική της μεθοδική διαπαιδαγώγηση δεν σκέφθηκε ποτέ κανείς. Έτσι ο πολός λαός, οι λαϊκές μεγάλες μάζες, έγκαταλειμμένες από κάθε κρατική ή ιδιωτική άντίληψη, πλημμυρίζουν άσφουκτικά κάθε βράδυ τα έλαφρά μουσικά θέατρα για ν' άκούσουν τί; Κοπρολογίες, βωμολοχίες, προστυχίες, άνοστιές, βλακείες, κακοήθειες συνδυασμένες από μελωδίες πού στερούνται ευγένειας, συγκίνησης, περιεχομένου. Τα περισσότερα από τα λεγόμενα έλαφρά μουσικά θέατρα δεν είναι τίποτε άλλο παρά κέντρα, πού μέσα σ' αυτά όργιάζει ο αισθησιασμός κατά τον έλεεινότερο τρόπο. Ένα από τα άποτελέσματα του μεγάλου πολέμου είναι και ή εξάφαιση του όγιούδς ρομαντισμού. Ο ρεαλισμός έγινε καβαλάρης σ' όλα. Και σ'άν τέτοιος παραούρει σ'το όρόμο του κάθε ώραίο, κομψό, ευγενικό, ψυχικό, πνευματικό. Πού είναι τα τραγουδια του παλιού καλού καιρού; Έτραγουδοούσαν και τότε τον έρωτα. Ποτέ τους δεν έμεινε έπ'ε τρεψαν σ'τον έρωτα να τραγουδήση γι' αυτούς. Οι συνθέτες, πού ησαν ένας κι' ένας ποτέ τους δεν σπαταλούσαν την έμπνευσή τους άπάνω σ'ε στίχους άνόητους ή ανήθικους. Κι' όταν λέμε ανήθικους έννοούμε μη ώραίους, γιατί για την πραγματική τέχνη ανήθικο είναι δτι δεν είναι ώραίο.

Τη στιγμή αυτή πού γράφω το άρθρο μου έχω μπροστά μου παραπάνω από διακόσια κομμάτια μουσικά πού τραγουδιούνται σ'τα μουσικά θέατρα, σ'τις ταβέρνες και τα σαλόνια. Οι στίχοι τους άτεχνοι, ήλίθιοι, έγκληματικοί, άποχάυνωτικοί, διαφθορείς του ώραίου. Παραθέτω μερικους απ' αυτούς για να πάρουν μιά μικρή ιδέα οι άναγνώσται των «Αθηνών» με τι είδους σκουπίδια τροφοδοτούνται πνευματικά οι θαμώνες των έλαφρών μουσικών θεάτρων.

«Φρόνιμα κάθισε, χρυσό μου κουκλί, πολύ κι' άκουσε μιά πού θα σου πω συμβουλή. Νά μη χορεύς με τον κάθε δανδη, γιατί πάθοι καινούργιοι σου ξυπνού το κορμί. Ν' απέχης από την άμαρτία, να μη σ' άρέσουν τα ξηνά, γυμναστική να κάνης σουηδική πολύ μπάνια ψυχρά με τροφή σχετική».

(Στίχοι Ν. Μίχα—Μουσική Ζοζίφ Κορινθίου)

«Όλα τα—κάπως πρέπει να τα όνομάσουμε—ποιήματα όταν δεν τραγουδάνε την παντοδυναμία του κρασιού, στρέφονται σ'τη γυναίκα και την άπιστία της, τα μάτια της, «τα μαύρα τα σπανιόλικα», πού για την άνάγκη της όμοιοκαταληξίας γίνονται εσφονικά «άτιμα και κουτσομπόλικά», το γέλιο της, τα χάρδια της, το ξεπέταγμα της από την μίαν άντρική άγκαλιά σ'την άλλη. Έννοείται δτι από κανένα απ' αυτά δεν λείπει και το μιςτόλι. Όλα σχεδόν αρχίζουν μ' ένα σαλόνι, πού κάτω από το κόκκινο φώς του ήλεκτρικού, γνωριστήκαν, αγαπηθήκαν, δοθήκαν ο ένας σ'τον άλλο και τελειώνουν μ' ένα «μπάμ» πού σωριάζει νεκρό άλλοτε τον άνόητο άντρα πού πιστέψε σ'τη γυναίκα καρδιά, κι άλλοτε τη γυναίκα πού βαρέθηκε πιά τα έγκόσμια. Αυτό σ'του είδους οι σύντομες ιστορίες είναι το ψωμί και το τυρί όλων σχεδόν των λεγομένων ταγκό. Μη ζητήσετε πρωτοτυπία, γιατί δεν θα εύρετε. Ποιητές και μουσικοί άνέλαβαν να πείσουν την ανθρώπινη ψυχή, πώς ή ζωή δεν είναι τίποτε άλλο παρά πιότη, χορός και έρωτας. Ξενικός σαρδαναπαλισμός. Γιατί ένα τέτοιο κράμα λένε πώς ήταν γραμμένο σ'το άγαλμα του Σαρδανάπαλου. «Γλέντα, τρώγε, πίνε και αγαπά, όλα τα άλλα δεν αξίζουν τίποτε». Έννοείται πώς ή όμοιοκαταληξία είναι το μικρότερο έμπόδιο πού έχει να υπερπηδήση ο ποιητής. Όταν

δλεις οι λέξεις δεν μεταβάλλονται σ'ε ύποκοριστικά, όπότεν λείται πλέον το ζήτημα της όμοιοκαταληξίας (στεφανάκι, παιδάκι, κοριτσάκι, φιλάκι, άγεράκι, πιστολάκι, λουλουδάκι, γαϊδουράκι, περιπατάκι, σαλονάκι κτλ.) ή κατάληξη και του δεύτερου στίχου με την αυτή καταληκτική λέξη του πρώτου είναι το πιό συνηθισμένο πράμα. Παράδειγμα:

«Μη θέλεις να με τυραννής, μη θέλεις για να κλαίω πρώτα την ίδια σου καρδιά, για να σου πη αν κλαίω».

(Στίχοι Δ. Βεγγιού)

Πολλές φορές ή όμοιοκαταληξία—για μέτρο και ρυθμό δεν πρόκειται να σκοτισθούμε—δεν άπασχολεί καθόλου τον ποιητή. Η «Βίκια» του κ. Τεύκου Άνθια, μουσική Άλ. Παναγιωτοπούλου, είναι και αυτή γυναίκα, όπως οι άλλες των διαφόρων ταγκό. Ο ποιητής την έννώρισε «ναζιάρια» και «σαχπία» μιά μέρα σ'ε κάποιαν έξοχη, την αγαπήσε κτλ. Αυτή όμως τον παράτησε κι' αυτός από τότε της τραγουδάει:

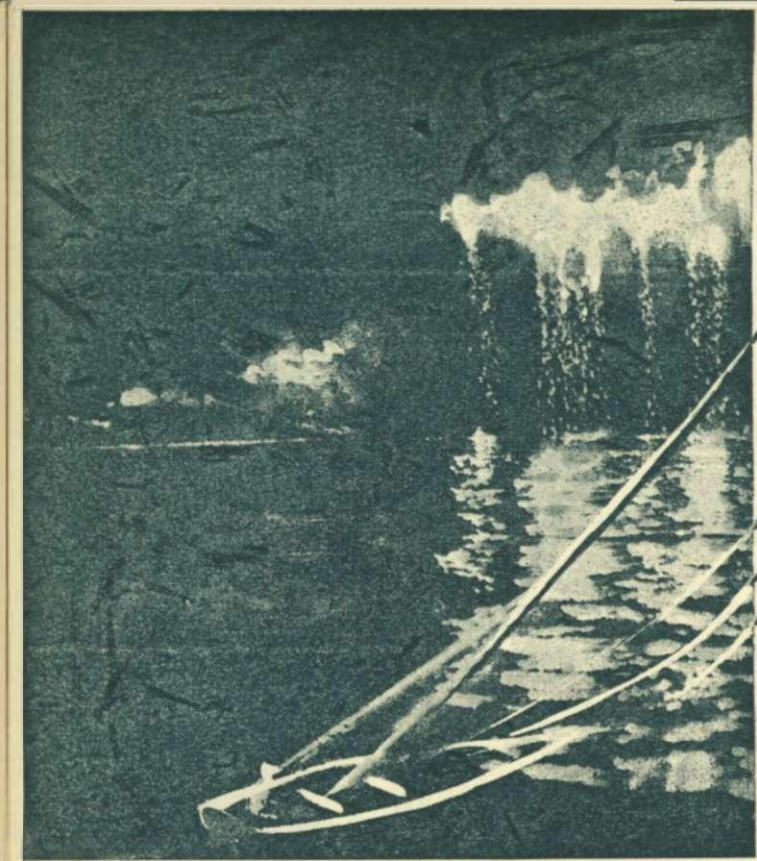
«Βίκια, δτι κι' αν μου ζητήσεις δόξες κι' όλόχρυσά παλάτια, Βίκια, γλυκειά μου Βίκια, θα σου χαρίσω και τη ζωή μου αν την ποθής».

Κι' ός τελειώσουμε το σημερινό μου άρθρο, γιατί ένα τέτοιο μεγάλο θέμα δεν εξαντλείται μέσα σ' ένα άρθρο, με το ρεφραίν ενός τραγουδιού, πού φέρει τον τίτλο της έπιθεώρησης πού παιζότανε ίσαμε προχτές σ' ένα από τα θέατρα της Άθήνας.

«Καραμέλλα-Καραμέλλα για κάθε νεύο, κάθε κοπέλλα Καραμέλλα, καραμέλλα, καραμέλλα πού είναι τρέλλα γλυκειά πολύ Καραμέλλα, καραμέλλα, καραμέλλα Καραμέλλα, καραμέλλα Καραμέλλες, Καραμέλ, Καραμέλ, Καραμέλ, Καραμέλ, Καραμέλ, Καραμέλ πού σ'ας γλυκαίνει μ' ένα φιλάκι».

Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΣΕ ΜΙΑ ΘΕΑ

Τόν τελευταίον αυτόν καιρό ή Γαλλία προσέφερε ένα πολύ περίεργο θέαμα: τό θέαμα μιὰς έντατικής και όμαδικής προσπάθειας νά υπαγάγη και νά εφαρμόσει σ' όλα τά ζητήματα τής Χώρας, τή μέθοδο του Coué. (*)

Δέν ξέρω βέβαια, αν στην Έλλάδα, γνωρίζουν τήν μέθοδο του Coué ή τήν άγνοούν. Αν συμβαίη τό πρώτο, τόσο τό καλλίτερο, μά αν συμβαίη τό δεύτερο, τήν άγνοϊαν αυτήν, τήν βρίσκω όλότελα άδικαιολόγητη και τουτο γιατί, εγώ' τουλάχιστο προσωπικά, έχω τή γνώμη πώς στο πρόσωπο του Coué ξαναβρίσκει κανείς κάποιαν συγγένειαν και σχετικότητα με τά πρόσωπα όλων εκείνων τών Ιερέων τής άρχαίας Έπιδάουρου. Ο Coué, που καθώς μου είπαν, ήταν στην άρχή ένας άσημος έπαρχιώτης φαρμακοποιός, κι' ένας πολύ καλός και πολύ τίμιος άνθρωπος, ανέκαλυψε μίαν ήμέραν, όπως ένας θεραπευτής τής ύπαιθρου ανακαλύπτει τήν καλή επίδραση που έχουν όρισμένα βότανα πάνω στους ανθρώπινους όργανισμούς, τή δύναμη και τήν επίδραση που μπορεί νάχη στους ανθρώπους ή αίσιοδοξία. Τό γιατρικό του ήταν απλό και εύκολο. Αντί κάθε τι άλλο, υπέβαλλε τους άρρώστους στην έξης περίεργη θεραπεία: τους διέτασσε νά λένε στον έαυτό τους κάθε πρωί τήν παρακάτω φράση:

«Είμαι καλά... Είμαι πολύ καλά!...»

Και, καθώς βεβαιώνουν πάντα αυτοί που μου μίλησαν για τόν Coué, ή αύθυποβολή αυτή που τους επέβαλλε είχε θαυμασία αποτελέσματα. Ίσως, βέβαια, με τήν θεραπείαν αυτήν, οι άρρωστοι νά μη γινότανε άπολύτως καλά, μά όπωσδήποτε, ένα είναι τό γεγονός, πώς κατάρθωνε νά τους άνακουφίση απ' τους πόνους των και νά προλάβη μίαν ένδεχομένην επίδεινωσιν τής άρρώστειας των.

Ε! λοιπόν, ή κυβέρνησις Doumergue, που έπωνομάσθη «κυβέρνησις τής άνακωχής» ή «κυβέρνησις τής ξεγνοιασιάς» έθεσε σε εφαρμογή μίαν άνάλογη θεραπεία: «Γιορτές... γιορτές... και πάλι γιορτές». Αυτό ήταν τό σύνθημα τής κοινής σωτηρίας.

(*) Emile Coué. Γάλλος Ιατρός (1857-1926). Ήσχολληθ ή από του 1901 υπό τους Βερνχάιμ και Λιβώ με τόν ύπνωτισμόν και τήν ύποβολήν, καθιερώσας ίδιαν ψυχοθεραπευτικήν μέθοδον, καταστάσαν λίαν γνωστήν και ήν εφήρμοζεν από του 1910 εις Νανσύ. Έπέδρα κυρίως επί τής φαντασίας, επιδιώκων νά κατευθύνη τό ύποσυνείδητον πρός τό συνείδητόν, βέβαιος, ότι τό ύποσυνείδητον άντεπιδρά εις τήν θέλησιν και παρεμποδίζει τήν θεραπείαν. Όπωσδήποτε αι έπιτυχiai αυτού όφείλονται προφανώς εις τήν δύναμιν τής ύποβολής αυτής ταύτης τής προσωπικότητός του. Συνέγραψεν: «Η κυριαρχία επί του άτόμου διά τής συνείδητης αύθυποβολής».

Τήν εποχή τής Παλινορθώσεως, ό Paul-Louis Courier συνέθεσε ένα τραγουδάκι, που έμεινε όνομαστό στην ιστορία τής φιλολογίας τών σατυρικών έπιγραμμάτων. Τό τραγουδάκι αυτό άφορούσε και σατύριζε ένα νομάρχη που άπηγόρευσε τότε στους χωρικούς νά χορεύουν. «Αν ό Courier λοιπόν ζούσε τόν περασμένο Ίούνιο, θα άισθανότανε τόν έαυτό του ύποχρεωμένο, για νά υπερασπίση τήν άτομική έλευθερία, νά συνθέση ένα όλότελα άντιθετο σατυρικό τραγουδάκι!

Στό Παρίσι, τά έορτάσιμα αυτά κυβερνητικά διατάγματα, γίνηκαν άφορμή νά διοργανωθή μιá «έβδομάς έορτών» αρκετά μεγάλη μάλιστα, μιá που ή διάρκειά της κράτησε πολλές... έβδομάδες! Ένα άρτιώτατο πρόγραμμα έξεπονήθη. Ένα άρτιώτατο πρόγραμμα απ' τό όποϊον δέν έλειπεν ούτε ή Έορτή τών Ίππικών Αγώνων, ούτε ή Ναυτική Έορτή, ούτε ή διάφορες συνοικιακές γιορτές, ή ιστορικές άναπαραστάσεις, κι' ένα σωρό άλλα, που πρέπει νά σημειωθή πώς όλα διεξήχθησαν περίφημα. Κι' έτσι, ένφ τόν περασμένο χρόνο, ή ιδιωτικές γιορτές ήτανε σπάνιες και προκαλούσαν κάποιο φόβο, έφέτος, ξεθαρρεύθηκαν, βγήκανε έξω απ' τισ κλειστές αίθουσες, ξεχύθηκαν μέσα στους κατάφωτους κήπους και δρόμους κι' έφτασαν Ίσαμε τό σημείο νά κυριεύσουν κι' αυτά άκόμα τά νησάκια του Δάσους τής Βουλώνης.

Απ' όλη αυτή τή φωταψία που κράτησε νύχτες και νύχτες, ή πιό έκτυφλωτική ήταν εκείνη που είδαμε στο Longchamp, σαν διοργανώθηκαν ή νυκτερινές Ιπποδρομίες. Κι' άσφαλώς όσοι έτυχε νά τισ παρακολουθήσουν θά θυμούνται για πολλά χρόνια τήν έκπληκτική έπιτυχία του θεάματος τής φαντασμαγορικής εκείνης νύχτας που παρουσίαζε τό Δάσος, και θά θυμούνται επίσης τή διασκεδαστική έκπληξι, που δοκίμασαν από τήν όμολογία τής έπιτυχίας εκείνης κι' από τους πιό γκρινιάρηδες άκόμα πατριώτες των.

Γάνω απ' όλα όμως, εκείνο που απέτέλεσε τό σπουδαιότερο χαρακτηριστικό τής βραδυάς αυτής, υπήρξεν ό δικαίος καταμερισμός τής εύχαιριστήσεως του θεάματος. Και στα τρία διαζώματα του στίβου του Ιπποδρόμου, ό κόσμος έκτός απ' τό διασκεδαστικό κι' ένδιαφέρον θέαμα τών ιπποδρομιών, είχε στή διάθεσή του κι' ένα σωρό άλλες διάφορες άττραξιόν που έρχότανε νά αύξήσουν τήν εύθυμία και τήν τέρψι του. Κάθε διαζώμα είχε και τή δική του τζάζ, που οι πεταχτοί ήχοι της σκορποούσαν τήν εύθυμία τους σε όλο τόν κόσμο. Μου είπαν, είναι άλήθεια, πώς κατά τά ξημερώματα, μερικοί ζωηροί νέοι δρασκελίζοντας τις θέσεις του διαζώ-

ματός των, εισέβαλαν στην άντικρυνή πτέρυγα περίεργοι νά ίδουν πώς διασκεδάζεν «ό καλός κόσμος». Σίγουρα, όμως, δέν θάδαν τίποτε που νά τό ζήλευσαν, γιατί κράτησαν πολύ άφογη στάσι. Και ποιός ξέρει: Ίσως οι ζωηροί αυτοί νέοι νάχαν προσκληθή από μερικά πνεύματα που γίνηκανε ξαφνικά φιλελεύθερα κατά τισ πρώτίνες ώρες. Ποιός από μάς, στα παιδικιά του χρόνια, δέν έτυχε νά γυρίση από κάποιο γάμο, καθισμένος πλάι στον άμαξά;

Γιά μένα, ή πιό διασκεδαστική άνάμνησις που διέτηρσα απ' αυτή τή γιορτή, είναι ή έκφρασις που ξεχύνονταν διάχυτη στα πρόσωπα μερικών κοσμικών και ραφηναρισμένων καλλιτεχνών, που άντιπροσωπεύουνε στο Παρίσι τήν «άκρα λεπτότητα», («le fin du fin»), που λανσάρουν τους μουσικούς και τους ζωγράφους, και που δέν είχανε ποτέ, βέβαια, πατήσης στον Ιπποδρόμο. Τήν φοράν αυτήν, μη μπορώντας νά τ' άποφύγουν βρέθηκαν ύποχρεωμένοι νάρθουνε, μά είμαι σίγουρος πώς για όλους τους ή χρωματιστές μπλοτζες τών τζόκευ τους θύμιζαν κοστούμια του Bakst και πώς οι Ίδιοι οι τζόκευ βρέθηκαν οι καυμένοι άναγκασμένοι νά παραβληθούν με κανέναν Nijinsky, ή κανέναν Serge, Lilar! Από τήν ώρα που πήγανε Ίσαμε τή στιγμή που έφυγαν κόβανε άδιάκοπα βόλτες πάνω, κάτω, στις έξέδρες άβέβαιοι για τό μέρος που θά ήταν τό καταλληλότερο για νά δουν και νά ίδωθούν.

Και τό ύφος τους θυμιζε τόσο τους «ξεσπιτωμένους», ώστε κάποιος φίλος μου ξένος, δείχνοντάς μου ένα ζευγάρι όνομαστό στο Παρίσι για τισ κοσμικές γιορτές που δίνει κάθε τόσο, με ρώτησε με άφέλεια ποιό ήταν αυτοί οι... έπαρχιώτες!

Τήν ώρα που γράφω αυτές τισ γραμμές, ή τζάζ έχει σωπάσει προ πολλού, κι' οι άσθενείς του δόκτορος Coué φαίνεται πώς ξαναρχίζουν νά ύποφέρουν από έναν βαρύ και

μεγάλο πεισιμισμό. Μιλούν όλοι για μοιραίες ήμερομνίες... Γιατί; Κανείς δέν ξέρει καλά, καλά, γιατί οι άνθρωποι που πιστεύουν στην Έπίδαυρο, τους άρέσει νά περιβάλλονται άδιάκοπα από τά έρέβη του άγνώστου και νά προφητεύουν ανάμεσα από τά συγκεχυμένα νέφη του καπνού.

Μά, για όλους εκείνους που συχνάζουν στο άλλο Ιερό, στο Ιερό του Φωτός και τής Διαιυγείας, δέν ύπάρχει κανείς λόγος άπελπισίας.

Αυτοί, κατάλαβαν καλά πώς ύστερα από τισ ταραχές του Φεβρουαρίου, τόσο οι Γάλλοι είναι λογικοί. Μετά τόν ύπερρεθισμό και τή μανιώδη υπερένταση τών νέυρων ό καθένας ντρεπότανε για τόν Ίδιο τόν έαυτό του.

Δίνοντας τό πιστοποιητικό αυτό τής σωφροσύνης στους συμπατριώτες μου, δέν ήθλω νά φανώ πώς κάνω τόν έθνικιστή. Τις περισσότερες φορές, ό έθνικισμός δέν είναι μονάχα ψεύτικη επισκόπησις τών πραγμάτων, μά και θλιβερή έλλειψις γούστου. Άνέφεραν, τελευταία, και με τήν εύκαιρία αυτήν, ένα «μότο» του Στρατάρχη Lyautey: «Είμαι έθνικός, είμαι κοινωνικός, μά δέν είμαι ούτε έθνικιστής ούτε σοσιαλιστής, γιατί παρετήρησα πώς όλες ή λέξεις που τελειώνουν σε «ιστής» και σε «ισμός» είναι ριζοσπαστικές».

Οι μόνοι άνθρωποι που θάχαν τό δικαίωμα νάναί έθνικισται και νά όνομάζουν τους άλλους βαρβάρους, υπήρξαν άναμφισβήτητα οι Άθηναίοι τής εποχής του Περικλέους. Και μπορεί κανείς νά πη, πώς στην Έλλάδα—κι' αυτό τό λέγω χωρίς νά ήθλω νά κολακέψω κανέναν— ή έθνικιστική παράδοσις στάθηκε Ίσαμε σήμερα πολύ ψηλά. Ο νοϋς μου πηγαίνει σ' όλους αυτούς τους εύεργετες, που προικίζουν τή χώρα τους με μεγαλόπρεπα μουσεια. Συλλογίζομαι τόν Μπενάκη, που τόν είδα νά στολίξη μονάχος του, σαν απλός εργάτης, τισ αίθουσες του μουσείου, που ύστερότερα δώρησε στην πατρίδα του. Σκέφτομαι τό Διονύσιο Λοβέρδο, που έκλεισε μέσα στα ύπογεια του μεγάρου του, σαν πολύτιμα κρασιά, τισ θαυμάστες βυζαντινές εικόνες. Μακάρι κάθε χώρα νά καλλιεργή παρόμοιους έθνικισμούς. Τι ώραία Κοινωνία θά σχηματιζότανε τότε, πλάι στην Κοινωνία τής Γενεύης!

Κι' είναι τόσο εύκολο! Εύκολο γιατί ή Κοινωνία αυτή που ζητάμε δέν πρόκειται νά σχηματισθή. Όχι! Εύτυχώς ή κοινωνία αυτή ύφίσταται! Ύπάρχει! Είναι ή πηγή του πολιτισμού, κι' όνομάζεται Κοινωνία του Πνεύματος.

JACQUES DE LACRETELLE

Copyright περιοδικού «ΑΘΗΝΑΙ»

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

Μ' δσους δέν έχουν γνωρίσει τήν 'Αθήνα, άρχίσαμε από τό πρώτο μας τεύχος έναν περίπατο, άνάμεσα από τά μνημεία εκείνα, για τά όποία χιλιάδες ξένοι, καραβάνια δλόκληρα, ξεκινούν απ' όλο τόν κόσμο κι' έρχονται έδω, μόνο και μόνο για νά τά δούν, νά θαυμάσουν τήν τέχνην τών μεγάλων καλλιτεχνών πού έζησαν και ένεπνεύσθησαν κάτω από τόν καταγάλανο ούρανό τής πόλεως τής Παλλάδος. Σήμερα συνεχίζουμε αυτόν τόν περίπατο...

Στήν όδόν Καλλιθέας, κοντά στό κτίριον πού έχρησιμοποιείτο άλλοτε για Στρατιωτικό Νοσοκομείον, ούζεται ακόμη τό σπίτι του στρατηγού Μακρυγιάννη, από τό όποιον και έλαβε τήν όνομασίαν της δλόκληρος ή συνοικία. Στο άρχοντικό αυτό έφιλοξενήθη ό πρώτος βασιλεύς τών 'Ελλήνων 'Οθων, όταν ήρθε για πρώτη φορά στός 'Αθήνας για νά τήν γνωρίση — ως γνωστόν τότε αί 'Αθηναί ηταν μία άπλή πόλις του νεοσυστάτου 'Ελληνικού κράτους, του όποιου πρωτεύουσα ήταν τό Ναύπλιον. Στο ίδιο αυτό άρχοντικό, έμεινε κλεισμένος μέχρι του θανάτου του, λόγω παραλυσίας, ό άρματωλός στρατηγός και ιδιοκτήτης του, από τής έποχής πού άπεφυλακίσθη μετά τήν κατηγορίαν πού του είχαν άποδώσει οι έχθροί του, ότι έσυνομώτη κατά του βασιλέως, δια τήν όποιαν εΐχεν καταδικασθί εις θάνατον, μετατραπέισης κατόπιν τής ποινης του χάρις εις τήν μεσολάβησιν του τότε πανισχύρου πρωθυπουργού Δημητρίου Καλλέργη.

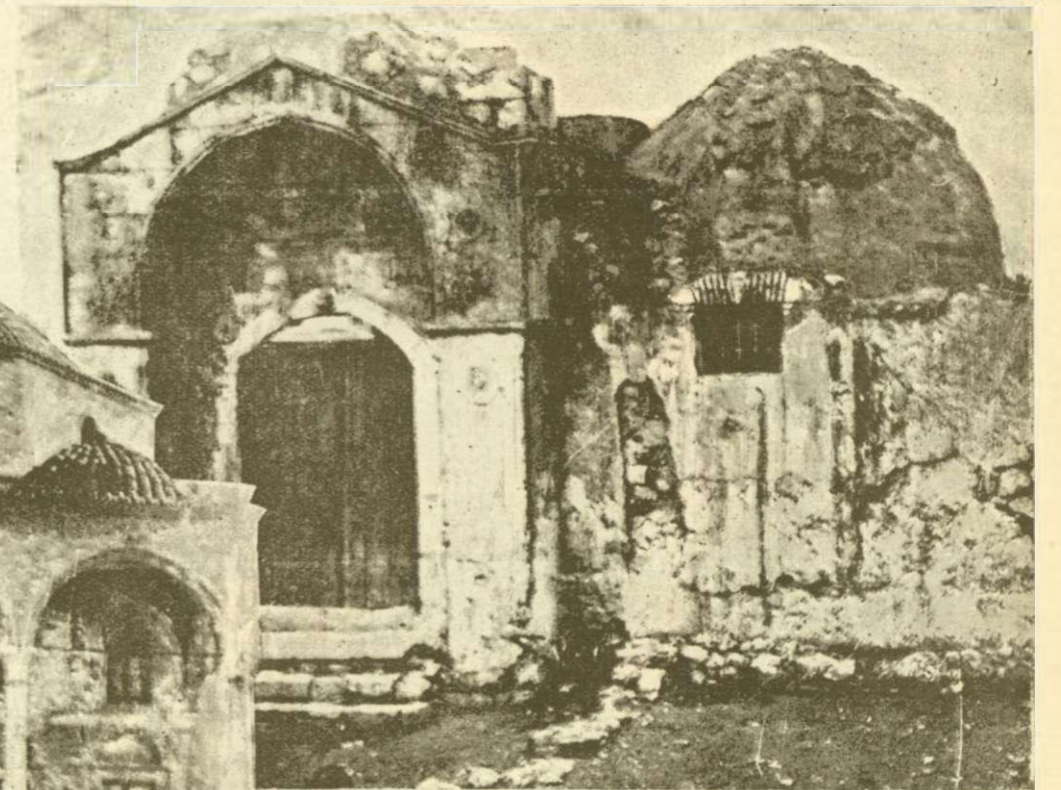
Ένα άλλο ιστορικό σπίτι, πού από τό χρόνια ακόμη πού έζουσε ό ιδιοκτήτης του συνεκέντρωνε προσκυνητάς, είναι εκείνο του πυρπολητή Κανάρη παρά τήν Κυψέλην. Έκει μέσα ό ήρωϊκός Ψαριανός, πού με τά κατορθώματά του ειχε γίνει ό φόβος τών Τούρκων, έπέρασε τό περισσότερα χρόνια τής ζωής του. Καί ως 'Υπουργός τών Ναυτικών, και ως Πρωθυπου-

γός τής χώρας του, ό υπερηλιξ πλέον «μπουρλοτιέρης» μέσα στός ίδια δωμάτια έσερνε τά κουρασμένα μέλη του, περιστοιχιζόμενος πάντοτε και μέχρι του θανάτου του από χιλιάδες φίλους. Όταν τό έτος 1837 άπεφασίσθη νά γίνει Πανεπιστήμιο και στήν 'Αθήνα, τό μόνο κατάλληλο κτίριον, για τήν προσωρινήν στέγασίν του, μετά μελέτην εύρέθη ότι ητο ή οικία του μηχανικού Σταματίου Κλεάνθους, ή όποία σωζόμενη και σήμερα κείται υπό τήν Β.Α. πλευράν τής 'Ακροπόλεως παρά τήν όδόν Θόλου. Σ' αυτήν πράγματι έλειτούργησε τό πρώτον τό Πανεπιστήμιον, αλλά γρήγορα άπεδείχθη έντελώς άνεπαρκής, έστω και δια τήν προσωρινήν στέγασίν του. Γι' αυτό συνεστήθη άμέσως έπιτροπή συλλογής έράνων εκ τών Γ. Κουντουριώτη, Α. Ζαΐμη, Θ. Κολοκοιρώνη, Α. Βράνδι, Γ. Α. Ράλλη, Α. Ράλλη, Γ. Γενναδίου, Ν. Βάμβα και Σ. Σχινά, ή όποία έντός 13 ήμερών ειχε συλλέξη τό ποσόν τών δρχ. 14.780. Χάρις εις τας ένεργείας αυτής τής έπιτροπής, τήν 2αν 'Ιουλίου του έτους 1839 κατετίθετο υπό του βασιλέως 'Οθωνος ό θεμέλιος λίθος του νυν Πανεπιστημιακού Μεγάρου, και περί τά μέσα Νοεμβρίου 1841, συνετελέσθη ή εις αυτό μεταφορά και εγκατάστασις του Πανεπιστημίου.

Στούς πρόποδας τής 'Ακροπόλεως είναι τά έρείπια τής Παλαιάς 'Αγοράς ή Ρολόι κατ' άλλους καλουμένη. 'Η δευτέρα όνομασία της, όφείλεται εις ένα μεγάλο ρολόγι, τό όποιον ό Λόρδος 'Ελγιν εδώρησε εις τας 'Αθήνας, δια νά έξιλωθί δια τας άρπαγας τών άριστουργημάτων πού ειχε κάμη από τόν Παρθενώνα. Τό ρολόι αυτό κατεστράφη από μίαν πυρκαϊάν πού έγινε τό έτος 1884.

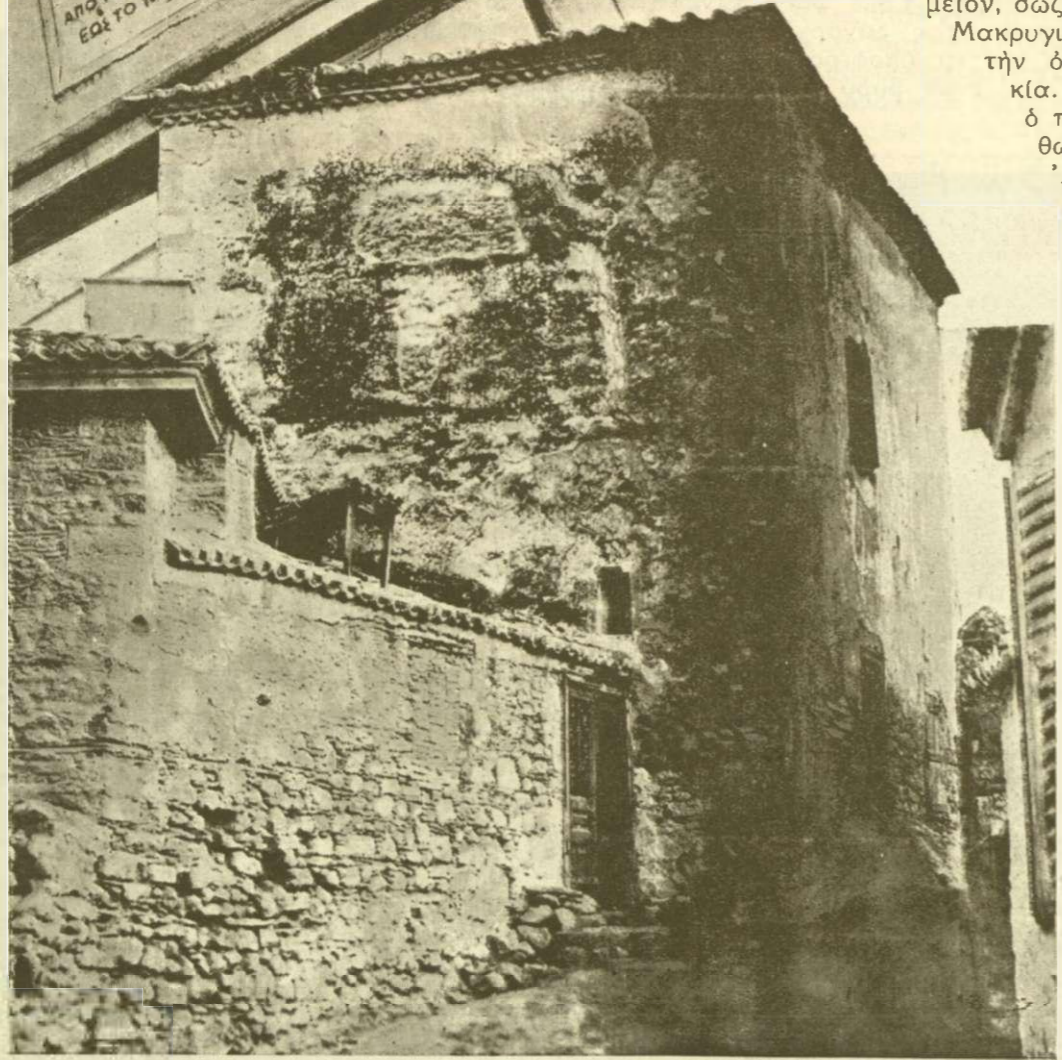
Κοντά στήν 'Αγορά είναι και τά παλιά τουρκικά λουτρά τά όποια οι φανατικοί θιασώται του τουρκικού «χαμίμιου» προτιμούσαν παρά τά πρωτογενή τους μέσα από τά «κομφόρ» τών Εύρωπαϊκών λουτήρων. Τά λουτρά σήμερα είναι σχεδόν κατεστραμμένα.

Η αρχαιολογική σκαπάνη έξηφάνισε σχεδόν ένα άλλο ιστορικόν

κτίριον, τόν Μεντρεσέν, πού ητο παρά τας όδους Αιόλου, Διογένους και Μάρκου Αύρηλιου, βορειώς του 'Ωρολογίου Κυρρήστου. Τό κτίριον αυτό, χρησιμοποιηθέν ως Τουρκικόν Ιεροσπουδαστήριον, μετετράπη τά τελευταία έτη τής τουρκοκρατίας και μέχρι τής δυναστείας του Γεωργίου του Α' εις φυλακάς. Εις τό προαύλιον του Μεντρεσέ, υπήρχεν ένας αϊωνόβιος πλάτανος, από τους κλώνους του όποιοι έγένοντο αί άπαγχονίσεις τών καταδίκων. Σήμερα μόνι άκόμη ένα μικρόν τμήμα του κτιρίου, ή μεσημβρινή δηλαδή πλευρά αυτού επί τής όδου Διογένους.

ΟΙΚΙΑ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
ΕΚ Η ΕΞΗΚΕΝ
ΑΠΟ ΤΟ 1834 ΟΤΕ ΕΚΤΙΘΕΝ ΑΥΤΗΝ
ΕΩΣ ΤΟ 1884 ΟΤΕ ΑΠΕΒΙΒΙΣΕΝ

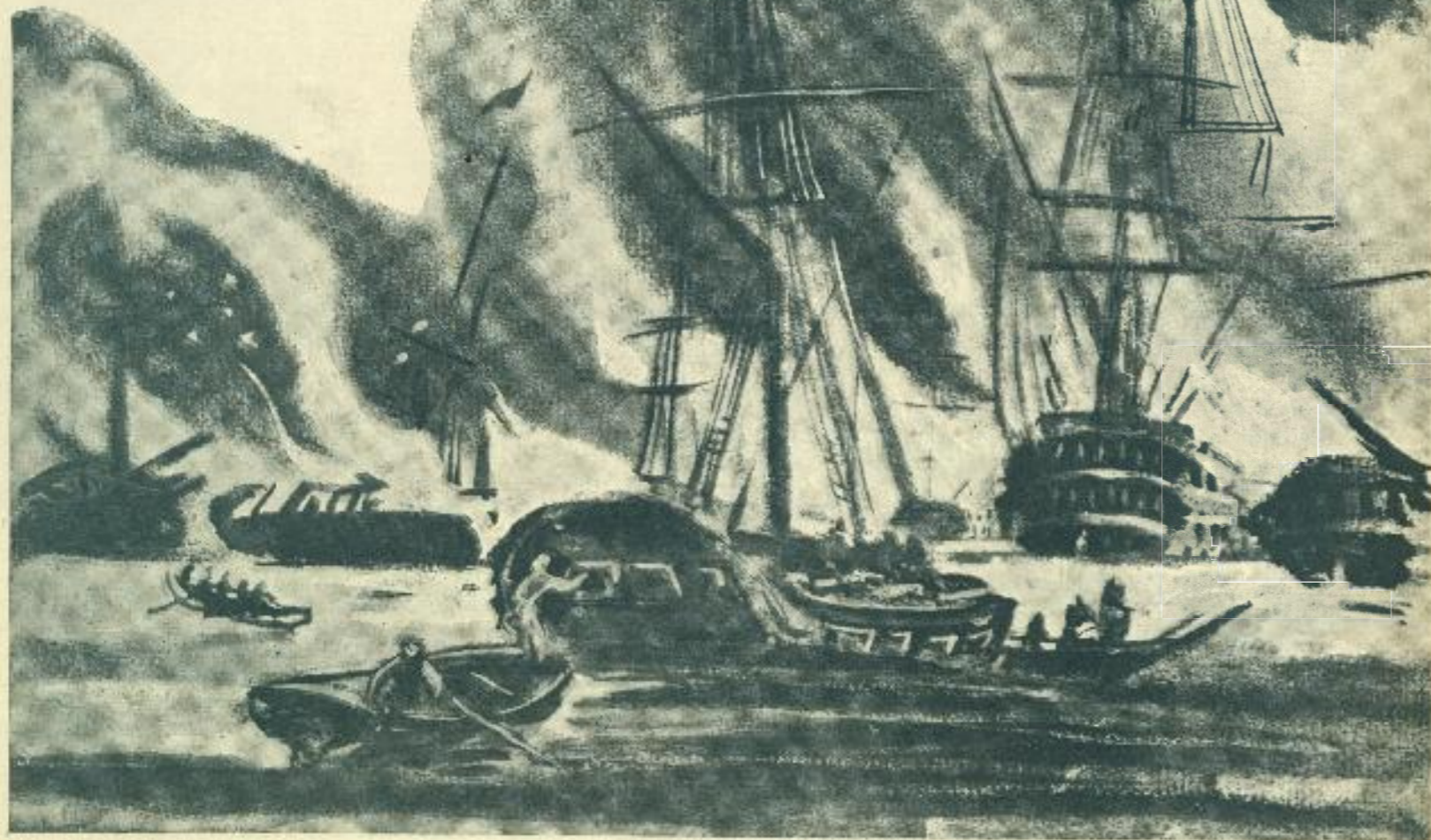
Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ

Η συνθήκη του Λονδίνου ή συνομολογηθείσα τη 24-6 'Ιουλίου του 1827 απέτελεσε το πρώτον θετικόν βήμα της διπλωματίας της 'Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας δια την ανεξαρτησίαν της αγωνιζομένης από έπτά ήδη χρόνων 'Ελλάδος και είχε ως αποτέλεσμα μέγα πολεμικόν γεγονός, τὸ ὅποιον έβάρυνε επί τῶν τυχῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος: Τὴν κατὰ τὸν 'Οκτώβριον τοῦ ἴδιου ἔτους ἐπισυμβάσαν ναυμαχίαν τοῦ Ναυαρίνου.

Τῆς συνθήκης αὐτῆς βᾶσις ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγγλορωσικοῦ πρωτοκόλλου, πού εἶχεν ὑπογραφῆ εἰς τὴν Πετρούπολιν τὴν 23 'Απριλίου τοῦ 1826, δηλ. ἡ ἐπιδίωξις τῆς αὐτοτελείας τῆς 'Ελλάδος ἐξαρτωμένης ἀπὸ τῆς Πύλης με πληρωμὴν φόρου ὀριζομένου ἀπὸ συμφώνου καὶ με δρία πού θὰ ὀρίζοντο δταν θὰ ἀνεγνωρίζετο τελικῶς ἡ νέα ἐπικράτεια. Τὸ πρωτόκολλον ἐκεῖνον ἦτο ἡ πρώτη σοβαρὰ ἀφετηρία πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἀλλ' εἶχεν ὡς προϋπόθεσιν τὴν ἀποδοχὴν τῶν προτεινομένων ἀπὸ τούς ἐνδιαφερομένους, ἐξαρτωμένων μόνον ἐκ τῆς θελήσεώς των. Καὶ οἱ ἀντίπαλοι ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἐπιμένουν εἰς τὰς ἀδιαλλάκτους ἀπόψεις των. Ἡ 'Ελλάς ἐπέμενεν δτι μόνον ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν ἠμποροῦσε νὰ δεχθῆ, πεισθὴ εἰς τὸ ἀρχικὸν ἐπαναστατικὸν κήρυγμα «ἐλευθερία ἢ θάνατος», ὃ δὲ σουλτᾶνος ἀπαιτοῦσε τὴν πλήρη ὑποταγὴν τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ὑπέσχετο μόνον δτι θὰ παρείχε εἰς τὴν 'Ελλάδα διοίκησιν καλλιτέραν, ὥστε νὰ μὴ δημιουργοῦνται εἰς τὸ μέλλον παράπονα καὶ ἐξεγέρσεις, μὴ ἔνοσῶν νὰ χάσῃ τὸ δικαίωμα νὰ ρυθμίξῃ αὐτὸς ὑπόθεσιν τῆς αὐτοκρατορίας του, ὅπως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶχε θέσει τὸ ζήτημα κατὰ τὰς διπλωματικὰς συζητήσεις. Ἄλλ' εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Λονδίνου, εἰς τὴν ὁποίαν κατέληξαν ἡ 'Αγγλία, ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γαλλία δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ ὅρος τῆς συγκατανεύσεως τῆς Τουρκίας, ὡς ἀναγκαία προϋπόθεσις διὰ τὴν προτεινομένην λύσιν. Εἶχε ληφθῆ ἀπόφασις περὶ δραστηρίων μέτρων πρὸς ἐπιβολὴν τῆς θελήσεως τῶν Δυνάμεων, καὶ τὰ μέτρα αὐτὰ ἀπέβλεπαν κυρίως τὴν Τουρκίαν, ἡ ὁποία ἤρνετο δχι ἀπλῶς τὰ προτεινόμενα, ἀλλὰ καὶ ἐπέμενεν εἰς τὴν Πύλην, κα-

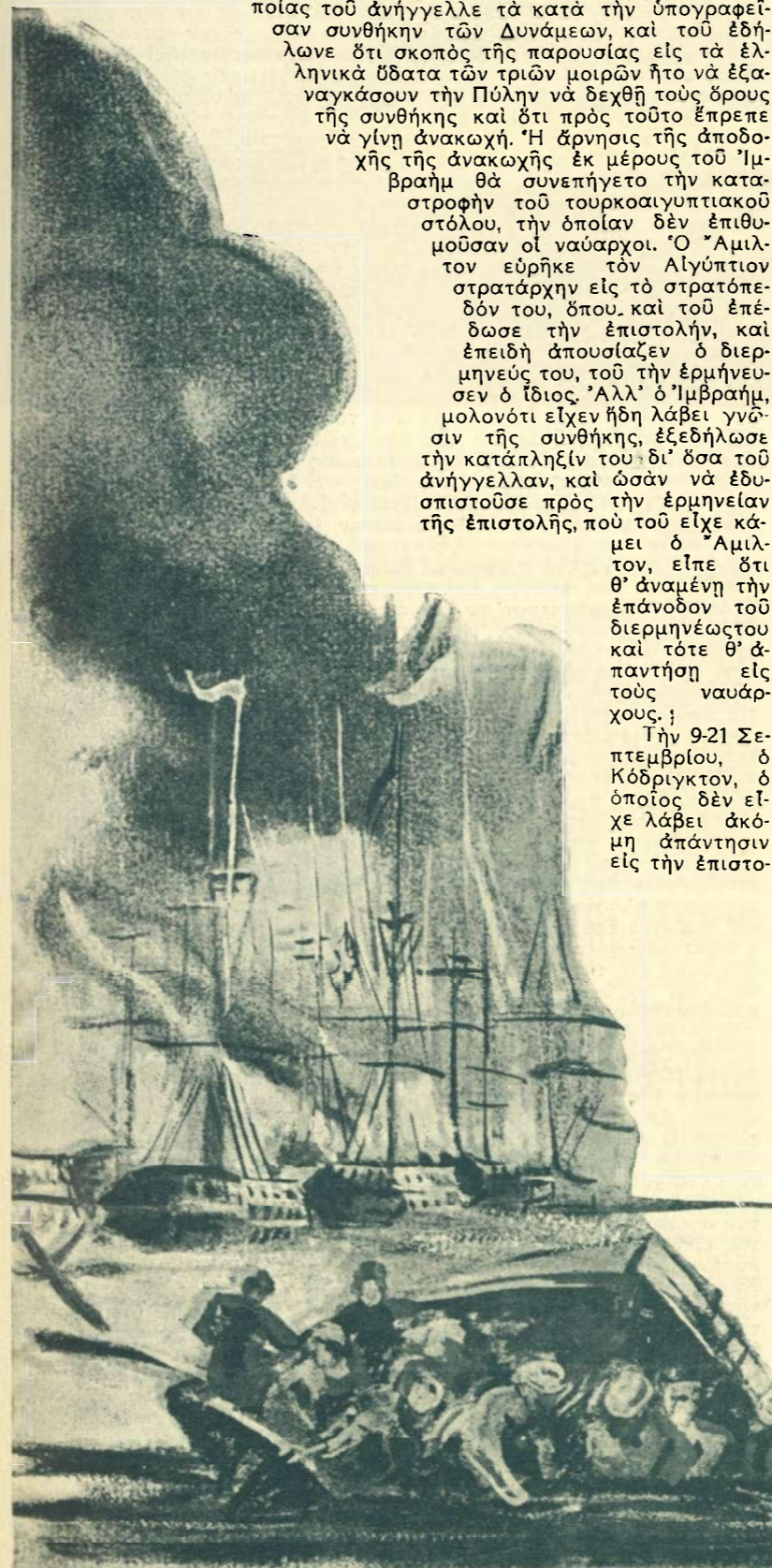
λουμένην ν' ἀποδεχθῆ τὴν προτεινομένην μεσολάβησιν, καὶ ἂν ὁ σουλτᾶνος ἤρνετο καὶ πάλιν νὰ τὴν δεχθῆ, νὰ ἐπιδώσουν νέαν διακοίνωσιν διὰ τῆς ὁποίας θ' ἀνηγγέλλετο, ὅτι κατὰ τὴν συνομολογηθείσαν συνθήκην ἀπεφασίσθη νὰ ληφθοῦν δραστήρια πρὸς ἐπιβολὴν τῶν προτεινομένων. Ταυτοχρόνως θ' ἀπεστέλλοντο ὀδηγίαι εἰς τοὺς ναυάρχους τῶν μοιρῶν τῶν Δυνάμεων, τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν ἀνατολικὴν Μῆσόγειον, νὰ μεταχειρισθοῦν τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ἀνακωχῆς. Πρὸς τοῦτο οἱ ναυάρχου συνεργαζόμενοι θὰ ἐζητοῦσαν τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐκ μέρους τῶν 'Ελλήνων, ἐρχόμενοι εἰς φιλικὴν ἐπαφὴν με τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, καὶ θὰ παρημποδίζαν πᾶσαν μεταφορὰν τουρκοαιγυπτιακῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ πολεμοφοδίων εἰς τὴν Πελοπόννησον, διακόπτοντες τὴν μεταξὺ 'Αλεξανδρείας-Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰμβραῆμ πασσᾶ ἐπικοινωνίαν. Ὁφείλαν δὲ νὰ ἀποφύγουν νὰ ἔλθουν εἰς ρῆξιν πρὸς τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον τοῦ Αἰγυπτίου στρατάρχου, ἐκτός ἂν ἐπιχειρήτῃ νὰ παραβιασθῆ ὁ ἀποκλεισμός. Κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον ἔγιναν ἰδιαιτέρας συστάσεις ἐκ μέρους τῆς 'Αγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου Μωχάμετ 'Αλυ ν' ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμβραῆμ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ λύσις ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ν' ἀποφευχθοῦν τὰ «δραστήρια μέτρα» ἀλλ' εἶχεν ἤδη ἀποπλευσῆ ἀπὸ τὴν 'Αλεξανδρείαν ἰσχυρὸς στόλος με νέον στρατὸν καὶ ἐφόδια καὶ κα-

Ἐδόθησαν λοιπὸν ἐντολαὶ εἰς τοὺς πρεσβευτὰς τῶν τριῶν Δυνάμεων, τοὺς διαπιστευμένους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ προβοῦν κατ' ἀρχὰς εἰς κοινήν διακοίνωσιν πρὸς τὴν Πύλην, κα-

τηυθύνετο πρὸς τὸ Ναυαρίνον, τὴν ναυτικὴν βᾶσιν τοῦ Ἰμβραῆμ.

Οἱ τρεῖς ναυάρχου εὐρίσκοντο ἀκόμη εἰς συνεννοήσεις με τὸν τρόπον τῆς δράσεως καὶ ἐμελετοῦσαν τὸν καταμερισμὸν τοῦ ἀποκλεισμοῦ—οἱ Γάλλοι θ' ἀπέκλειαν τὴν 'Αλεξανδρείαν, οἱ Ρῶσοι τὰ Δαρδανέλλια καὶ οἱ 'Αγγλοὶ τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου—δταν ἐπληροφόρηθησαν δτι καταπλέει ὁ τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος. Ἄλλ' αἱ μοῖραι τότε δὲν εὐρέθησαν συνηνωμένοι. Ὁ Δεριγνύ, ὁ διοικῶν τὸν γαλλικὸν στόλον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκειτο εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὕδατα, δὲν ἐπληροφόρηθη τὸν κατὰ πλοῦν ἐγκαίρως, ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐκινήθη διὰ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ναυαρίνου, ὃ δὲ ναύαρχος Κόδριγκτον, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀγγλικῆς μοῖρας, παραμένων κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἰς τὸν λιμένα τῆς Σμύρνης, ἐκινήθη ταχύτατα ἐκεῖθεν μόλις τοῦ ἀνηγγέλη τὸ γεγονός, ἀλλ' ἔφθασε πρὸ τοῦ Ναυαρίνου πολὺ ἀργά. Ὁ τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος εὐρίσκειτο ἐκεῖ ἀπὸ τριημέρου καὶ μέγα μέρος τοῦ μεταφερθέντος δι' αὐτοῦ στρατοῦ εἶχεν ἤδη ἀποβιασθῆ εἰς τὴν Ζηράν. Ὁ 'Αγγλος ναύαρχος δὲν εἶχε νὰ κάμῃ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν εἰσοδὸν τοῦ στόλου διὰ νὰ μὴ μεταφερθοῦν ἐκεῖθεν στρατεύματα καὶ ἀποβιασθοῦν εἰς ἄλλας πελοποννησιακὰς ἀκτὰς. Ἄλλὰ δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τοῦτο. Τὴν 7-19 Σεπτεμβρίου ἀπέστειλε διὰ τοῦ πλοιάρχου Ἄμιλτον πρὸς τὸν Ἰμβραῆμ πασσαῖν ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἀνήγγελλε τὰ κατὰ τὴν ὑπογραφείσαν συνθήκην τῶν Δυνάμεων, καὶ τοῦ ἐδήλωνε δτι σκοπὸς τῆς παρουσίας εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὕδατα τῶν τριῶν μοιρῶν ἦτο νὰ ἐξαναγκάσουν τὴν Πύλην νὰ δεχθῆ τοὺς ὄρους τῆς συνθήκης καὶ δτι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀνακωχῆ. Ἡ ἀρνήσις τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἀνακωχῆς ἐκ μέρους τοῦ Ἰμβραῆμ θὰ συνεπήγετο τὴν καταστροφὴν τοῦ τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιθυμοῦσαν οἱ ναυάρχου. Ὁ Ἄμιλτον εὐρήκε τὸν Αἰγύπτιον στρατάρχον εἰς τὸ στρατόπεδόν του, ὅπου καὶ τοῦ ἐπέδωσε τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἐπειδὴ ἀπουσίαζεν ὁ διερχομῆνός του, τοῦ τὴν ἐρμήνευσεν ὁ ἴδιος. Ἄλλ' ὁ Ἰμβραῆμ, μολοντί εἶχεν ἤδη λάβει γνῶσιν τῆς συνθήκης, ἐξεδήλωσε τὴν κατὰ πλῆξιν του δι' ὅσα τοῦ ἀνήγγελλαν, καὶ ὡσάν νὰ ἐδυσπιστοῦσε πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἐπιστολῆς, πού τοῦ εἶχε κάμει ὁ Ἄμιλτον, εἶπε δτι θ' ἀναμένη τὴν ἐπάνοδον τοῦ διερχομένου του καὶ τότε θ' ἀπαντήσῃ εἰς τοὺς ναυάρχους.

λήν του, εἶδε νὰ ἐξέρχεται τοῦ λιμένος ἰσχυρὰ μοῖρα τοῦ τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου καὶ νὰ κατευθύνεται πρὸς νότον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἦτο φανερόν δτι ἐπλεε κατὰ τῆς 'Υδρας, ἐναντίον τῆς ὁποίας ἦτο γνωστὸν δτι ἐσκόπευε νὰ ἐνεργήσῃ ἐκστρατείαν ὁ Αἰγύπτιος στρατάρχης. Τότε κατέπλευσε καὶ συνηνώθη με τὴν ἀγγλικὴν μοῖραν καὶ ὁ Δεριγνύ με τὰ ὑπ' αὐτὸν γαλλικὰ πλοία. Οἱ δύο ναυάρχου συνεννοήθησαν καὶ ἀποφύγοντες ἀκόμη νὰ μετέλθουν βίαν κατὰ τοῦ τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου, ἀπεφάσισαν νὰ προβοῦν εἰς ἐντονώτερον διάβημα πρὸς τὸν Ἰμβραῆμ. Πρὸς τοῦτο ἐξῆλθε ὁ Δεριγνύ συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ ἑναν Ἄγγλον ἀξιωματικὸν καὶ ἐπέδωσε αὐτοπροσώπως εἰς τὸν Ἰμβραῆμ ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ ἄλλων ἀνεγράφετο δτι «αἱ συμμάχοι Δυνάμεις ὁρμώμεναι ἐκ φιλανθρωπίας ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν ναυτικὴν δύναμιν, κατὰ τῆς ὁποίας κάθε ἀντίστασις τῶν 'Οθωμανῶν ἀρχηγῶν δχι μόνον θὰ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφὴν των, ἀλλὰ καὶ θ' ἀπέβαιεν ὀλεθρία εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἀντιβασιλείως τῆς Αἰγύπτου». Ὁ Ἰμβραῆμ διεμαρτυρήθη. Εἶπεν δτι ἡ θέσις του εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολος, δτι τὸ διάβημα αὐτὸ ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς τὴν 'Αλεξανδρείαν πρὶν ἐκπλευρῆσαι ὁ στόλος, δτι αὐτὸς εἰς ὑποχρεωμένους νὰ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγὰς πού εἶχε λάβει, δτι εἶναι ἀναγκασιόμηνος νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν κατὰ τῆς 'Υδρας ἐκστρατείαν καὶ δτι διὰ νὰ δείσῃ δτι δὲν τοῦ λείπει ἡ διάθεσις πρὸς συνεννόησιν, θ' ἀποστείλῃ ἕνα πλοῖον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄλλο εἰς Ἄλεξανδρείαν διὰ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖθεν νέας ὀδηγίας καὶ νὰ συμμορφωθῆ πρὸς αὐτάς. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ὁ Δεριγνύ τοῦ ἀπήντησεν δτι οἱ ναυάρχου δὲν ἠμποροῦν νὰ τοῦ ἐγγυηθοῦν διὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἀσφάλειαν τῶν δύο αὐτῶν πλοίων. Ὁ Ἰμβραῆμ ὠργίσθη καὶ ἀπήντησε:

—Ὅστε οἱ 'Ελλήνες εἶνε ἐλεύθεροι νὰ ἐνεργοῦν ἐναντίον μας δτι θέλουν κατὰ θάλασσαν, καὶ ὁ ἰδικὸς μας στόλος εἶνε ἀιχμάλωτος. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ στόλος ἠμπορεῖ νὰ καταστραφῆ, ἀλλ' ὄχι νὰ αἰχμαλωτισθῆ.

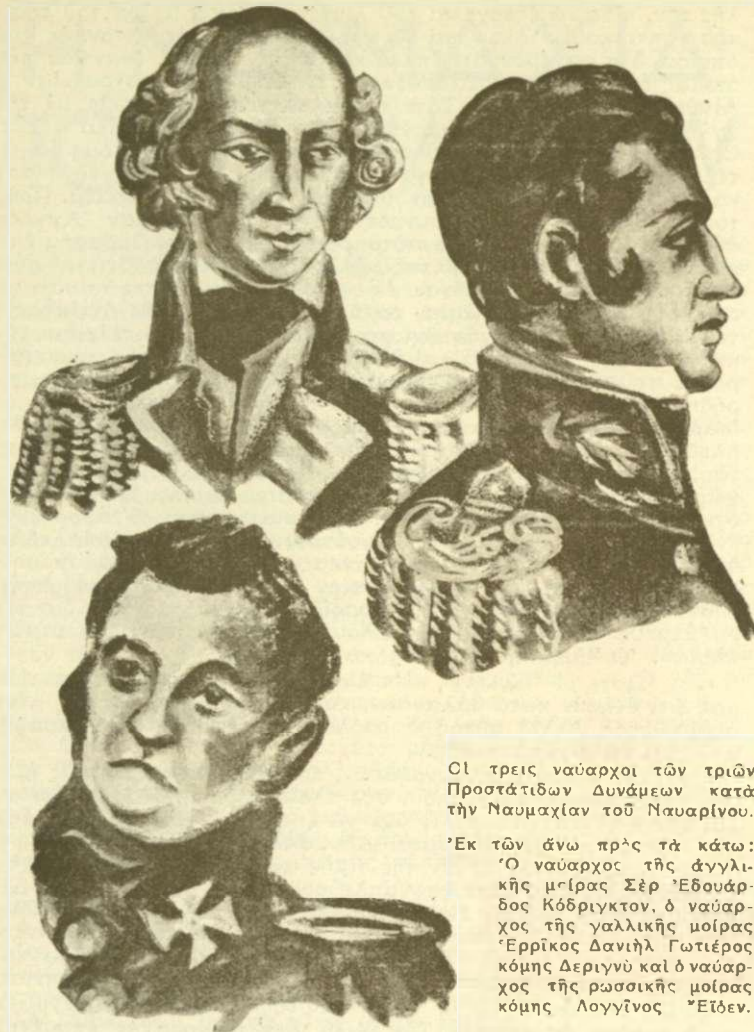
Τέλος κατόπιν συνεννοήσεων, πού διήρκεσαν μερικὰς ἡμέρας, ἔγινε δεκτὸν νὰ σταλοῦν δύο πλοία πρὸς τὴν 'Αλεξανδρείαν καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ ζητηθοῦν νέαι ὀδηγίαι ἀπὸ τὴν Πύλην καὶ τὸν Μωχάμετ 'Αλυ, ἀλλ' ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Ἰμβραῆμ ἔδωσε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του δτι θὰ κατέπαυε τὰς ἐχθροπραξίας ἕως ὅτου ἐπαναπλεύσουν αὐτὰ τὰ πλοία. Ὁ Δεριγνύ κατόπιν τοῦτου, ἐπειδὴ προεβλήπετο δτι θὰ ἐμεσολάβει διάστημα εἴκοσι ἡμερῶν τοῦλάχιστον, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ἀπάντησις, ἀπέπλευσε διὰ τὴν Μῆλον, ἀλλὰ λόγῳ τρικυμίας ἠναγκάσθη ταχύτατα νὰ ἐπαναπλεύσῃ εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσηνίας.

Εἰς τὸ Ναυαρίνον ἐν τῷ μεταξύ ἐξηλιχθήσαν τὰ πράγματα κατὰ τρόπον ἀπρόοπτον. Τὴν 24-26 Σεπτεμβρίου, τὴν ἐπομένην μὲν τῆς γενομένης συμφωνίας, ὁ διερχομῆνός τοῦ Αἰγυπτίου στρατάρχου ἀνήλθεν ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς ναυαρχίδος «Ἀσία» καὶ ἐζήτησε ἐκ μέρους τοῦ Ἰμβραῆμ νὰ τοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἀστικῆς, ὁ ὁποῖος καθὼς μὲν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνηγγέλλει, εἶχε καταστρέψει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τὸν εὐρισκόμενον ἐκεῖ μικρὸν τουρκικὸν στόλον. Ὁ Κόδριγκτον ὁμῶς δχι μόνον δὲν τοῦ ἔδωσε τὴν ζητηθείσαν ἀδείαν, ἀλλὰ καὶ ἀπέπλευσε πρὸς τὴν Ζάκυνθον, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὸν ἑλληνικὸν στόλον. Ὁ Ἰμβραῆμ τότε ἀνεχώρησε, χωρὶς ἄλλη ἐδοσιοῦσιν, με εἰκοσιεξ πλοία κατευθυνόμενος πρὸς τὸν Κορινθιακὸν, καὶ διὰ νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ Ἀστικῆς καὶ διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἀπόβασιν εἰς τὰς Πάτρας. Τοῦτο ἐπληροφόρηθη ἐγκαίρως ὁ παρὰ τὴν Ἥλειαν εὐρισκόμενος Κόδριγκτον καὶ τὴν 20-2 'Οκτωβρίου φθάσας ἐγκαίρως εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, παρενέβληθη μετὰ τῆς ἀκτῆς καὶ τοῦ τουρκικοῦ στόλου, μόλις τότε καταφθάσαντος, καὶ δχι μόνον παρημποδίσεν τὴν ἀπόβασιν, ἀλλὰ καὶ παρήγγειλεν εἰς τὸν Ἰμβραῆμ δτι παρέβῃ τὸν λόγον τῆς τιμῆς του καὶ ἐπομένως θὰ ἐθεωρεῖτο τοῦ λοιποῦ ἀναξιόπιστος καὶ τὸν διέταξε ὑπὸ τὴν ἀπειλήν τοῦ ἀγγλικοῦ τηλεβόλου νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν. Ὁ Ἰμβραῆμ ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναπλεύσῃ εἰς τὸ Ναυαρίνον, παρακολουθούμενος ἀπὸ τὸν ἀγγλικὸν στόλον, καὶ ἐνῶ ἀκόμη τὰ τουρκικὰ πλοία εὐρίσκοντο πρὸ τοῦ λιμένος, κατέπλευσεν ἐκεῖ καὶ ὁ Ρῶσος ναύαρχος Ἔϊδεν με τὴν ὑπ' αὐτὸν μοῖραν. Τὴν ἐπομένην κατέφθασε καὶ ὁ Δεριγνύ με τὰ γαλλικὰ πλοία. Οἱ τρεῖς ναυάρχου προήλθαν τότε εἰς συνεννοήσεις καὶ θεωροῦντες ἐνδεχομένην πλέον τὴν πολεμικὴν δράσιν, ἀνεγνώρισαν ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν καὶ τῶν τριῶν μοιρῶν τὸν Κόδριγκτον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιναυάρχου. Ὁ Δεριγνύ καὶ ὁ Ἔϊδεν ἦσαν ὑποναυάρχου.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἰμβραῆμ πρόβῃ εἰς ἄλλην ἐνέργειαν, ἵναίρουσαν τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀνακωχῆς, καὶ ἡ ὁποία ἐπετάχυνε τὴν ἐνέργειαν τῶν ναυάρχων. Εἶχε διατάξει νὰ ἐκτελεσθοῦν τρεῖς ταυτοχρόνως ἐκστρατεῖαι διὰ τῶν νέων του δυνάμεων κατὰ τῆς Ἀρκαδίας, τῆς Μεσηνίας καὶ τῆς Λακωνίας. Τοῦτο ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἄγγλον ναύαρχον ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὰς Καλάμας Ἄμιλτον, προσθέτων δτι ἂν ἀφήνετο ἐλεύθερος ὁ Ἰμβραῆμ εἰς τὰς ἐνεργείας του αὐτάς, ὁ ἀποκλεισμός διὰ τῶν πλοίων θὰ ἦτο ἄσκαπος, διότι ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἰμβραῆμ θὰ ἠφάνιζε τὸν πληθυσμὸν τῆς Πελοποννήσου. Ἐκρίναν τότε οἱ ναυάρχου—τὴν πρωτοβουλίαν τὴν εἶχεν ὁ Δεριγνύ—δτι πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῶν τῶν κινδύνων ἔπρεπε νὰ εἰσέλθουν ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ τοποθετούμενοι ἀπέναντι τῶν τουρκοαιγυπτιακῶν πλοίων εἰς παράταξιν πολεμικὴν ν' ἀξιώ-

σουσαν ἀπὸ τὸν Ἰμβραῆμ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν καὶ ἐδόθησαν ὀδηγίαι εἰς τοὺς κυβερνήτας τῶν πλοίων περὶ τῶν θέσεων πού θὰ κατελάμβαναν, κατόπιν ἐρεύνης τοῦ λιμένος ἐνεργηθείσης ὑπὸ

ΟΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΜΑΣ

Οι τρεις ναύαρχοι των τριών Προστάτιδων Δυνάμεων κατά την Ναυμαχίαν του Ναυαρίνου.
 Έκ των άνω πρὸς τὰ κάτω: Ὁ ναύαρχος τῆς ἄγγλικῆς μίρας Σέρ Ήδουάρδος Κόδριγκτον, ὁ ναύαρχος τῆς γαλλικῆς μίρας Ἐρρίκος Δανιήλ Γωτιέρος κόμης Δεριγνύ και ὁ ναύαρχος τῆς ρωσικῆς μίρας κόμης Λογγίνος Ξίδεν.

θέσεως ἀπὸ τῆς πρύμνης, καὶ παρ' αὐτὴν διετάχθη νὰ λάβῃ θέσιν καὶ ἡ «Ἀλβιών». Ἡ «Δαρτιμούθη» καὶ ἡ «Φιλομήλα» ἐστάθησαν ὀλίγον μετὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, καὶ ἡ γαλλικὴ ναυαρχὴς «Σειρὴν» κατόπιν θαυμασίων ἐλιγμών ἐτοποθετήθη ἀνάμεσα εἰς τρία αἰγυπτιακὰ πλοῖα. Τὰ πλοῖα εὐρίσκοντο εἰς τὸσον μικρὰν ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε ἡ νευρικότης ἢ ἐπικρατοῦσα εἰς τὸν τουρκοαἰγυπτιακὸν στόλον καὶ ἡ ταχεῖα προπαρασκευὴ των ὡς πρὸς τὴν ἀντιμετώπισιν ἐπικειμένης ἐπιθέσεως ἦτο ἀσθητὴ εἰς τοὺς Εὐρωπαϊοὺς κυβερνήτας. Καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἀντελήφθησαν ὅτι τὰ τουρκοαἰγυπτιακὰ πυρπολικά παρεσκευάζοντο πρὸς δρᾶσιν.

Ὁ κυβερνήτης τῆς «Δαρτιμούθης» Φέλλογκς ἐντελήφθη πλοῖον τοῦ πλοίου τοῦ ἑνα πυρπολικὸν καὶ φοβηθεὶς μήπως τοῦ ἐπιτεθῆ, ἀπέστειλε ἀμέσως μετ' ἡμῶν τὴν μεγάλην λέμβον του, φέρουσαν τὸ ἀπαραβίαστον σῆμα τοῦ κήρυκος, τὸν ὑποπλοίαρχον Φίτζρον διὰ νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν κυβερνήτην τοῦ πυρπολικοῦ ν' ἀπομακρυνθῆ. Ἀλλὰ μόλις ἡ ἀγγλικὴ λέμβος ἐπλησίασεν εἰς τὸ πυρπολικόν, ἕνας πυροβολισμὸς ριφθεὶς ἐκ τούτου ἐτραυματίσθη θανασίμως τὸν Φίτζρον, ὁ ὁποῖος καὶ ἔπεσε εἰς τὰς ἀγκάλας συναδέλφου του. Ἀπὸ τὴν «Δαρτιμούθη» ἀντελήφθησαν τὸν τραυματιζόμενον τοῦ Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ καὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ πυρπολικοῦ διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν ἐπάνοδον τῆς λέμβου. Ἀλλὰ πυρὰ ὁμαδὸν ἐρρίφθησαν τότε ἀπὸ τοῦ πυρπολικοῦ καὶ ὅσοι ἐπέβαιναν τῆς λέμβου ἐτραυματίσθησαν ἢ ἐφονεύθησαν.

Ἀνάλογα συνέβησαν μετ' ὀλίγον μετὰ τῆς ἀγγλικῆς ναυαρχίδος καὶ τῆς αἰγυπτιακῆς. Ὁ Κόδριγκτον εἶπεν ἀποστείλει μετ' ἡμῶν τὸν πλοῖον τὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς «Ἀσίας» εὐρισκόμενον Ἑλληνα Μιχαὴλ πρὸς τὸν Μεχαρέμ βέην, τὸν Αἰ-ὑπτιον ναύαρχον, διὰ νὰ ζητήσῃ παρὰ τούτου νὰ μὴ μετασχη εἰς τὴν ρῆξιν, ἐὰν θὰ ἠναγκάζετο νὰ κτυπήσῃ τὴν τουρκικὴν ναυαρχίδα. Ὁ Μιχαὴλ ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν, ἀλλ' ἐνῶ κατήρχετο ἀπὸ τοῦ αἰγυπτιακοῦ πλοίου ἕνας Τούρκος τὸν ἐπυροβόλησε μετ' ἡμῶν ἀπὸ μιᾶς θυρίδος τῆς ναυαρχίδος καὶ τὸν ἔριψε νεκρὸν εἰς τὸ βάθος τῆς ἀγγλικῆς λέμβου. Ὅλοι ἠτοιμάζοντο διὰ τὴν μάχην. Ὁ Δεριγνύ ἐπεχείρησε νὰ συνεννοηθῆ μετ' ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ εὐρισκόμενης αἰγυπτιακῆν φρεγάταν νὰ μείνῃ οὐδετέρα, μετ' ἡμῶν ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν θὰ τὴν ἐκτύπη καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἐνῶ εὐρίσκετο ἀκόμη ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ πλοίου δίδων ἐκεῖθεν τὰς ἐντολάς, ἕνα ὀθωμανικὸν πλοῖον ἄρχισε νὰ κανονιοβολῆ τὴν «Σειρῆνα». Ἐνας Γάλλος ναύτης ἐφονεύθη καὶ μία σφαῖρα ἔπεσεν ἐπὶ τῆς «Δαρτιμούθης». Ὁ Δεριγνύ διετάξε γενικὸν πῦρ δι' ὅλων τῶν τηλεβόλων, ἐνῶ ὁ Κόδριγκτον ἀπὸ τῆς «Ἀσίας» ἤρχιζε σφοδρὸν κανονιοβολισμὸν.

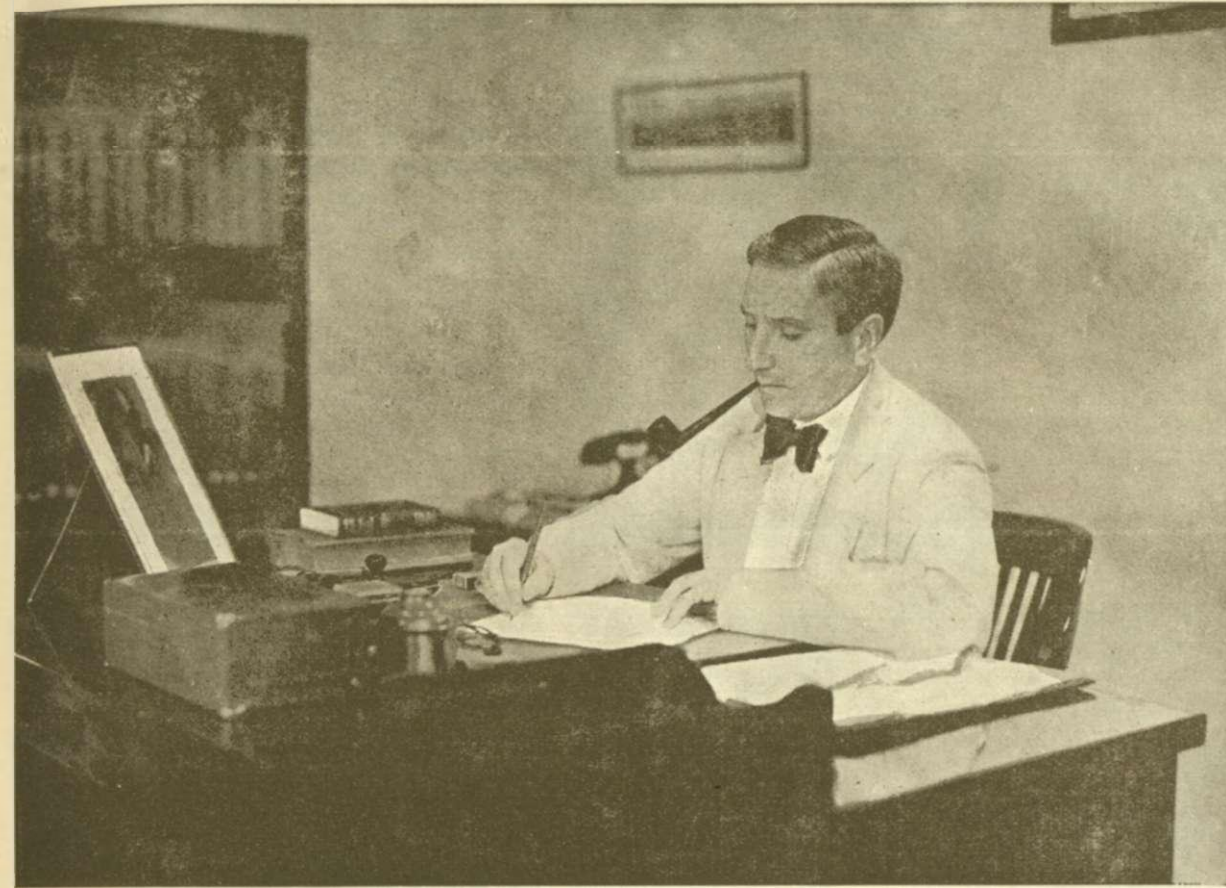
Ἡ σύγκρουσις ἐγενικεύθη ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, ἀλλὰ παρὰ τὴν εὐστοχίαν καὶ τὴν ἀγγλικῶν καὶ τῶν γαλλικῶν τηλεβόλων καὶ τοὺς ἐπιβεβλημένους χειρισμοὺς τῶν ἀξιωματικῶν των, τοὺς ἐπιτρέποντας κινήσεις εὐνοϊκὰς καὶ διὰ τὴν ἐπιθεσιν καὶ διὰ τὴν ἀμυναν, ἡ θέσις τῶν ὀλίγων ἐκεῖνων πλοίων ἦτο σκληρὰ. Δύο τρίκροτα καὶ δύο δίκροτα μόνον ἐκ τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ἐμάχοντο ἐναντιὸν ἐξήντα καὶ ἑνὸς τουρκοαἰγυπτιακῶν πλοίων. Τὰ ἐχθρικά πυρπολικά ἐκινουνοῦτο ἦδη καὶ δύο ἐξ αὐτῶν ἀναδίδοντα ἦδη φλόγας ἐπλησίαζαν. Ἡ «Δαρτιμούθη» ἐκानοιοβόλησε καὶ ἠχρήστευσε τὸ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ, καὶ τὸ ἄλλο ἐβυθίσθη ἀπὸ τὴν «Φιλομήλαν». Ἦρχισαν τότε νὰ κανονιοβολοῦν τὰ φρούρια τοῦ λιμένος κατὰ τῶν εὐρισκόμενων ἀκόμη εἰς τὸ στόμιον τῶν συμμαχικῶν πλοίων. Ἡ «Ἀλβιών» καθυστερήσασα ἐκ τῆς νημερίας, ἠναγκάσθη νὰ τοποθετηθῆ ὅταν ἔφθασε ἀνάμεσα εἰς πολλὰ ἐχθρικά σκάφη καὶ ὕψιστα τὴν ἐπιθεσιν ἐνὸς τρικρότου ὀπλισμένου μετ' ἔβδομηντα τέσσαρα τηλεβόλα καὶ ἐναντιὸν δύο φρεγατῶν ποῦ ἔφεραν ἢ καθεμῖα ἀπὸ ἐξήντα. Ἡ «Τρίαινα» ἀφ' οὗ ὑπέστη τὸν κανονιοβολισμὸν τῶν φρουρίων ἐπροχώρησε πρὸς τὰ ὄπισθεν τῆς «Σειρῆνος» καὶ ἀπησβόλησε τὰ φρουρικά πυροβολεῖα τὰ βάλλοντα κατὰ τῆς γαλλικῆς ναυαρχίδος, καθὼς καὶ τὰ γύρω ἐχθρικά πλοῖα τὰ πιέζοντα τὸν Δεριγνύ. Ὁ «Σκιπών» ἀφ' οὗ ὑπέστη καὶ αὐτὸς τὴν προσβολὴν τῶν φρουρίων, ἐκινδύνευσε ἀπὸ τὴν ὀρηκτικὴν ἐπιθεσιν ἐνὸς πυρπολικοῦ, ποῦ τὸν προσεπλησίασε. Τὰ ἐξάρτια τοῦ «Σκιπλώνος» ἀνεφλέγησαν καὶ ἡ φωτιὰ ἔφθασε μέχρι τῶν πυροβολείων. Διὰ νὰ μὴ ἐκτραπῆ ἡ πυρτίτις εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ ὁ κυβερνήτης του, ὁ Μιλτον, ἀρνείται νὰ δώσῃ τοιαύτας διαταγὰς. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ποῦ τοῦ ἀπευθύνοντο περὶ τοῦ πρακτέου, ἀπάντησεν:

— Νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ πῦρ! Ζήτω ὁ βασιλεὺς!
 Ἡ ζητωκραυγὴ γενικεύεται εἰς ὅλο τὸ πλοῖον καὶ ἡ ἠρωτικὴ ἀμυνα ἐξακολουθεῖ. Ἐπὶ τέλους κατορθοῦται νὰ βυθισθῇ τὸ πυρπολικόν διὰ κανονιοβολισμῶν καὶ ὁ «Σκιπών» παρ' ὅλας τὰς πληγὰς του προχωρεῖ πρὸς τὰ νότια τῆς Σφακτηρίας, ὅπου εὐρίσκοντο αἱ φρεγάται «Ἀρμίδα», «Τάλμπος», «Γλάσκοβ» καὶ «Κάμβρια» εἰς παράταξιν ἀπέναντι τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τοῦ τουρκοαἰγυπτιακοῦ στόλου. Αἱ φρεγάται πιέζονται ἀπὸ τὸν κανονιοβολισμὸν τῶσων πλοίων καὶ ὁ Κόδριγκτον παρακολουθεῖ τὸν ἀγῶνα των ἀνυσουεῖ. Δὲν διαθέτει δυνάμεις διὰ νὰ βοηθήσῃ τὰς κινδυνεύουσας φρεγάτας. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ ναύαρχος περιφερόμενος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὑπὸ τὰ διασταυρούμενα ἐχθρικά πυρὰ, κινδυνεύει. Ὁ Ταχίρ πασσάς, ὁ Τούρκος ναύαρχος, τὸν εἶχε διακρίνει ἐπὶ τῆς «Ἀσίας» ἐκ τῆς λαμπροῦσης στολῆς του καὶ εἶχε τοποθετήσῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς ναυαρχίδος ὀλοκλήρον λόχον ἀκροβολιστῶν διὰ νὰ βάλλουν κατὰ τοῦ Ἄγγλου ναύαρχου. Ὁ γραμματεὺς τοῦ ἐτραυματίσθη καὶ ὁ ὑπασιστής του ἐφονεύθη, ἀλλ' ὁ Κόδριγκτον δὲν ἐπλήγει. Δύο σφαῖραι μόνον διετρήσαν τὸν μανδύαν του καὶ τὰς ἐπιμέρους του καὶ μία ἄλλη ἀπωστρακίσθη ἐπὶ τοῦ ὄρολογίου του ὡς ἔφεραν ἐπὶ τοῦ στήθους.

Εἶνε ἡ τρίτη μεταμεσημβρινὴ ὥρα. Τότε μόλις ἐφάνη εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος ὁ ρωσικὸς στόλος, καθυστερήσας ἐκ τῆς νημερίας καὶ ὁ Κόδριγκτον μόλις τὸν βλέπει φωνάζει μετ' ἀνακούφισιν:

(Τὸ τέλος στῆ σελίδα 64)

Δ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Συνεχίζοντες σήμερον τὴν τὸσον ἐνδιαφέρουσαν καὶ πρωτότυπον ἐρευνὰν μας, τὸν ἀνευτέλεστον μετ' ἡμῶν ἐν Ἀθήναις κ.κ. πρεσβετὰς τῶν διαφόρων ἑθνῶν Κρατῶν, παραθέτομεν δύο νέας συνεντεύξεις—εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος τῶν «Ἀθηνῶν» παραθέσαμεν τὰς συνεντεύξεις μετ' ἡμῶν πρεσβετην τῆς Ἰταλίας Ἐξοχώτατον κ. Πιέρ Φιλίππο Ντέ Ρώσοι ντέλ Μόν Νέρο καὶ μετ' ἡμῶν πρεσβετην τῆς Γιουγκοσλαβίας Ἐξοχώτατον κ. Μπόσκο Κρίστιτς—τὰς ὁποίας εἶχαν τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς παραχωρήσουν ὡς πρὸς τὴν ἑμετέραν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ρουμανίας, Ἐξοχώτατοι κ.κ. Λίκολν Μάκ-Βέι καὶ Κανόν. Λάγκυ Ρασκάνο.

Ὁ ἐν Ἀθήναις διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Μεγάλης Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας Ἐξοχώτατος κ. Λίκολν Μάκ-Βέι εἶχε τὴν καλωσύνην ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατικότητα νὰ μᾶς δεχθῆ ἀμέσως εὐθὺς ὡς τοῦ ἐγγνωρίσαμε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς μας. Ὁ Ἀμερικανικὸς πρεσβετὴς δὲν εἶναι διπλωμάτης τῆς «καρριέρας», ὅπως ἄλλως εἰς πολλοὶ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὰς διαφόρους Χώρας, μὰ ἕνας θαυμαστής τοῦ ἀρχαίου πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ καὶ εἰδικότερα θαυμαστής καὶ φίλος τῆς σύγχρονης Ἑλλάδος. Πολιτικὸς συνεργάτης καὶ στενὸς φίλος ἐπὶ εἰκοσαετίαν τοῦ νῦν Προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας κ. Ροῦζβελτ, διὰ πρώτην φοράν ἀναλαμβάνει τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα τοῦ πρεσβετοῦ διορισθεὶς εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀρχὴν ἀνοδὸν τοῦ κόμματος τῶν Δημοκρατικῶν.

Διπλωματοῦχος τῆς φιλοσοφίας τοῦ μεγάλου Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρντ, ὅπου ἐδιδάχθη τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν Ἑλληνικὴν, ὡς καὶ ἐν Σορβῶνῃ τῶν Παρισίων, ὅπου μέχρι τοῦ 1914 συνεπλήρωσε ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ ἀρχαιολογίᾳ τὰς σπουδὰς του, εἶναι μία ἐκλεκτὴ φυσιογνωμία διανοουμένου καὶ ἐπιστήμονος.

Πρὸ τοῦ πολέμου ὁ κ. Μάκ-Βέι ἐπεδίετο εἰς τὸ ἐπάγγελμα ἐκδότου βιβλίων ἰδρυσας ἐκδοτικὸν οἶκον ἐν Νέᾳ Ὠρῆκῃ. Κατὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον ἐπεστρατεύθη καὶ ὑπηρετήσε μετ' ἡμῶν βαθμὸν τοῦ ταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ, λαβὼν μέρος ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὰς σκληρὰς μάχας τοῦ τομέος τῆς Ἀργκόν, ὅπου κατ' ἀρχὰς τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα συνεπολέμησαν μετ' ἡμῶν Ἀγγλοὺς καὶ ἀργότερον εἰς τὸν τομέα τοῦ Σαίν-Μιέλ εἰς τὸν ὅποιον ὁ στρατὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶχε ἀνεξάρτητον μέγαν. Μετὰ τὸν πόλεμον ὑπηρετήσεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὸ Γενικὸν Ἀμερικανικὸν Στρατηγέον, ὡς διευθυντῆς τοῦ ἱστορικοῦ τμήματος καὶ ἔπειτα ἐπανήλθεν εἰς τὴν πατρίδα του συνεχίζων τὴν διευθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως του ὡς ἐκδότου βιβλίων. Ὁ Πρόεδρος Ροῦζβελτ, εὐθὺς ὡς ἀνέλαβε τὴν Ἀρχὴν, ἐξέλεξε τὸν κ. Μάκ-Βέι διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι πρεσβετοῦ, ὅχι μόνον διὰ τὴν βαθεῖαν του μόρφωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν γνωστὸν του θαυμασμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρχαίαν καὶ σύγχρονον Ἑλλάδα.

«Ἐχὼ τὴν ιδέαν, μᾶς λέγει ὁ κ. Μάκ-Βέι, ὅτι ἕνας πρεσβετὸς, ὅχι τῆς καρριέρας, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ μετ' ὅλην τὴν καρδίαν μίαν ξένην χώραν, θὰ προσπαθήσῃ νὰ κἀνῃ ὅτι εἶναι δυνατόν διὰ νὰ οὐσιώσῃ τοὺς δεσμοὺς τῆς Χώρας αὐτῆς μετ' ἡμῶν τὴν Πατρίδα του καὶ νὰ ἀφήσῃ κἀτι τι ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του αὐτῆν. Βέβαια καὶ οἱ διπλωμάται τῆς «καρριέρας» προσφέρουν ἔργον ἀξιολογώτατον, διότι πλὴν τῆς προθέσεως ποῦ ἔχουν νὰ φέρουν

εἰς πέρας τὴν ἀποστολὴν των ἐπὶ πλέον εἶνε κάτοχοι μακρὰς πείρας. Ἡ ἐπικρατοῦσα συνήθεια, παρ' ἡμῶν, ὅπως οἱ πρεσβεταί μας δὲν εἶνε τῆς καρριέρας, νομίζω, ὅτι δὲν προσφέρει ὀλιγωτέρας ὑπηρεσίας.

»Πρὶν ἔλθω εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς πρεσβετὴς, εἶχα ἐπισκεφθῆ δις τὴν ὄρασαν Χώραν σας, τῆς ὁποίας εἶμαι θερμὸς θαυμαστής καὶ λάτρης. Ἡ πρώτη μου ἐπίσκεψις εἶνε κατὰ τὸ 1930, ἀλλὰ δὴν εἶναι νὰ σὰς διαβεβαιώσω, ὅτι ἔκτοτε διεπίστωσα καταπληκτικὴν πρόοδον εἰς τὴν Χώραν σας.

»Καὶ ἡ πρατεύουσα σας ἔλαβε ἄλλην ὄψιν, καὶ ὁδοὶ νέαι ἔγινον εἰς πολλὰ μέρη καὶ σημαντικωτάτη πρόοδος συνετελέσθη ὅσον ἀφορᾷ τὴν τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν, τὴν ὕδρευσιν, τὸν ἠλεκτρικὸν φωτισμὸν καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας.

»Ἐνῶ ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολὴν δὲν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὰς χώρας αὐτάς, διότι εἶναι ἐντελὴς Χώρα μετ' ὀμορφὴν Εὐρωπαϊκὴν.

»Ἐδέχθη τὴν θέσιν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Πατρίδος μου διότι ἀνέκαθεν μετ' ἡλικίας ἡ πατρίς σας καὶ διότι πλὴν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ παραδόσεως εἰς τὴν οἰκογένειάν μου πολλοὶ πρόγονοί μου ὑπηρετήσαν ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ πατὴρ μου, ἐπὶ Προεδρίας Κούλιτς, διετέλεσε πρεσβετὴς ἐν Ἰαπωνίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1925-1929 καὶ ὁ πάππος μου ὑπῆρξε ὁ πρῶτος διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος τῶν ὁποίων ἔστειλε ἡ Ἀμερικὴ εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὸ ἔτος 1893.

»Ἐχὼ τὴν γνώμην, ὅτι διὰ νὰ ἀναπτυχθῆ μία στενωτέρα γνωριμία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς πολιτίτας, πρέπει νὰ ἀναπτυχθῆ ὁ τουρισμὸς. Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ διαφημισθῆ καταλλήλως ἢ θαυμασιὰ φύσις καὶ αἱ ἀρχαιότητες τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸ παντὸς νὰ λειψῇ ἡ ἰδέα ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα χωρὶς τὰς ἀπαιτούμενας ἀνέσεις. Διότι, δὲν δύναται νὰ σὰς ἀποκρύψω, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔχει κακοφημισθῆ ἐν Ἀμερικῇ, ἐνῶ ἡ πραγματικότης εἶναι πολὺ διάφορος· διότι καὶ ξενοδοχεῖα ἐντελῶς μοντέρνα ἔχει καὶ πᾶσαν ἄλλην ἄνεσιν παρέχει εἰς τοὺς τουριστάς. Βεβαίως πρέπει νὰ συμπληρωθῆ καὶ τὸ ὀδικὸν σας δικτύον, διὰ τὸ ὅποιον, ὅπως βλέπω, ἐργάζονται ραγδαίως. Πρὸ καιροῦ περιόδευσα μέχρι Δελφῶν μετὰ τοῦ γεροῦσιαστοῦ Ρόμπινσον ὅστις εἶναι πολιτικὴ προσωπικότης μεγάλης ἀξίας. Δὲν δύναται νὰ σὰς ἀποκρύψω ὅτι ἐδυσκολεύθημεν πολὺ εἰς τὴν περιοδείαν μας αὐτὴν, ἀπὸ τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν ὁδῶν.

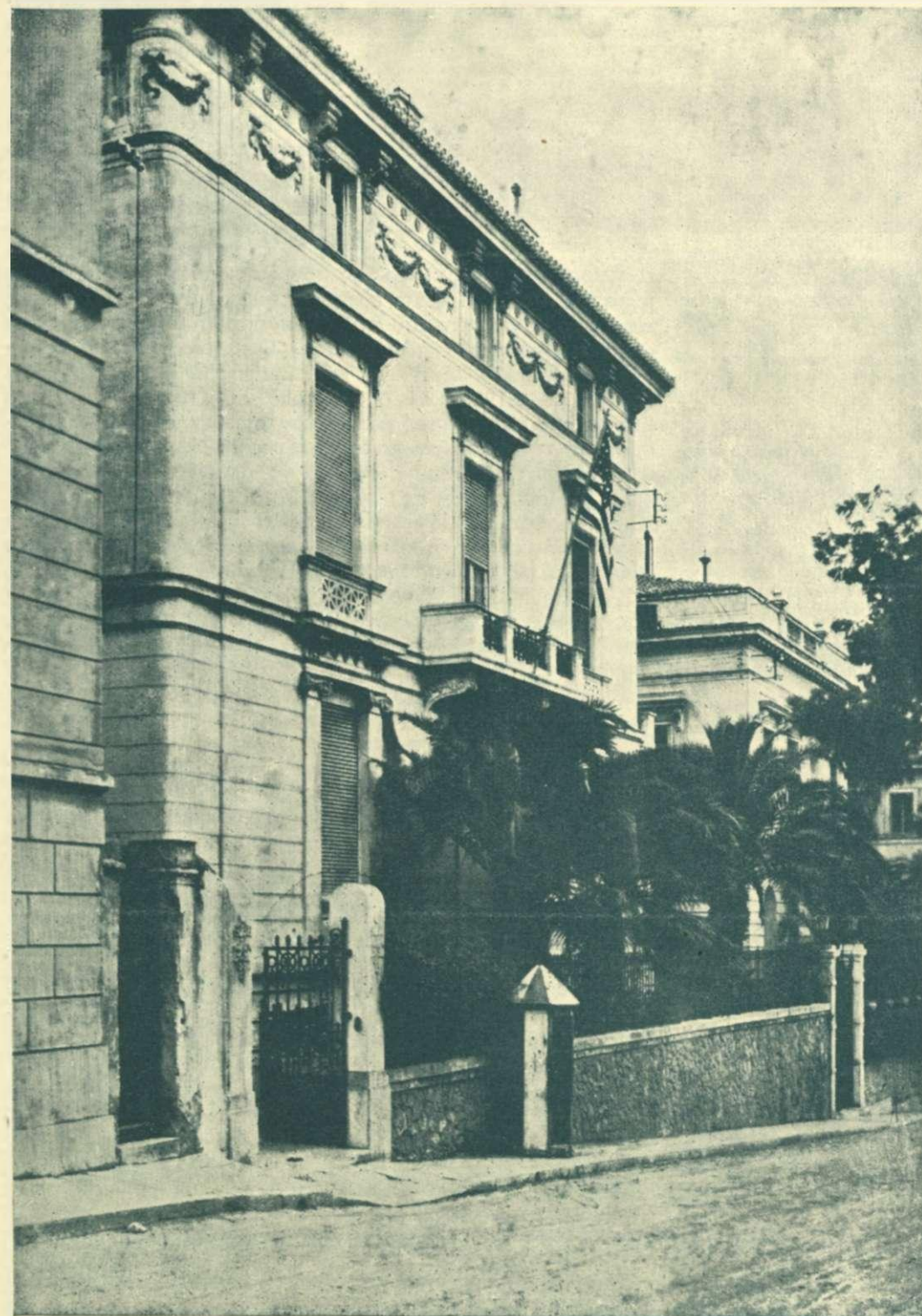
»Ἐξ ἄλλου ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει αἱ Ἑλληνικαὶ κοινότητες τῆς Ἀμερικῆς νὰ προπαγανδίσουν καὶ κινηθοῦν περισσότερο πρὸς ἐξάπλωσιν τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων. Φαντασθῆτε ὅτι ἐν Ἀμερικῇ ζοῦν 500.000 Ἑλληνες διεσκορπισμένοι εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Τί καλλιτεχνικὸν λοιπὸν πυρῆνας θέλετε διὰ νὰ κάμετε μίαν συστηματικὴν προπαγάνδαν τῶν ἑλληνικῶν εἰδῶν; Αὐτὸ δὲμος ἀπαιτεῖ ὀργάνωσιν καὶ νομίζω ὅτι αἱ ἐν Ἀμερικῇ εἰσαγωγὰί σας θὰ δύνανται νὰ αὐξήθουν καὶ μέχρι ποσοῦ δεκαπλασίου τῶν σημερινῶν τοιούτων. Εἰς αὐτὸ δὲν ἔχουν οἱ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνες παρὰ νὰ μιμηθοῦν τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας Γάλλους καὶ Ἰταλοὺς, οἵτινες ἔχουν ἐπιτύχη σοβαρώτατα ἀποτελέσματα διὰ τῆς συστηματικῆς προπαγάνδας τῶν ὁποίων ἐξήσκησαν.

»Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύμφιξιν τῶν πνευματικῶν δεσμῶν μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἑλλάδος, πιστεύω, ὅτι ἡ προσπάθεια αὐτὴ εἶνε λίαν ἀξιόλογος. Ἡ ἐν Ἀθήναις λειτουργία

του 'Αμερικανικού Κολλεγίου, το όποιον τόσον λαμπρά έκτελει τὸν προορισμόν του, ἢ ἐν 'Αθήναις 'Αμερικανικὴ ἀρχαιολογικὴ σχολὴ καὶ τὸ εἰς τὸ πρόστασιον 'Ελληνικὸν λειτουργοῦν σχολεῖον τῶν θηλέων, συντελοῦσι εἰς τὴν Πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν τῶν δύο κρατῶν καλλίτερον παντός ἄλλου.

»Ἐπειτα πρέπει νὰ σὰς προσθέσω ὅτι ἔχομεν μεγάλην συγγένειαν εἰς τὰς δημοκρατικὰς ἰδέας. Ἡ μὲν χώρα σὰς ὑπῆρξε, ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, ἡ πατρίς τῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι εἶνε ἡ σύγχρονος μεγάλη Δημοκρατία τοῦ κόσμου· αἱ ἰδέαι τῶν δύο λαῶν ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως αὐτῆς παρουσιάζουν ταυτότητα. Μετὰ μεγάλης χαρᾶς δέ, βλέπω Ἑλληνας ζήσαντας ἐπὶ ἔτη ἐν 'Αμερικῇ καὶ οὔτινες γίνονται φορεῖς, ὅταν ἐπιστρέφουν ἐν Ἑλλάδι, τόσον τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ὅσον καὶ τῶν 'Αμερικανικῶν ἐθίμων καὶ συνηθειῶν.

»Τέλος ἔχω νὰ σὰς τονίσω τὰ ἑξῆς: Ἡ 'Αμερικὴ ἔναντι τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει κανέν μυστικὸν πολιτικὸν συμφέρον, οὔτε ἐξασκεῖ κεκαλυμμένην διπλωματίαν. Δι' αὐτὸ ἡ πολιτικὴ μας πρὸς τὴν Χώραν σὰς ἐξασκεῖται φανερά, ὅτι σὰς λέγομεν τὸ πράττομεν, αὐτὸ εἶναι ἡ πραγματικότης. Μὰς συνδέει μὲ τὴν Ἑλλάδα μία ἀγάπη καὶ ἕνας θαυμασμὸς πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ κατεύθυνσίς μας εἶνε μία διαρκῆς προστασία. Εἴμεθα ἐπιβάται εἰς τὸ αὐτὸ πλοῖον. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ μεταξύ μας ἡ μεγαλύτερα δυνατὴ ἐμπιστοσύνη».

Ἐφοῦ ὁ θερμὸς φιλέλλην Ἐξοχώτατος κ. Μὰκ-Βέϊ ἐτελείωσε τὴν ὥρασαν αὐτὴν συνέντευξιν, τοῦ ἀπευθόμενον μερικὰ ἐρωτήματα περὶ τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἔργου τοῦ Προέδρου Ροῦζβελτ, περὶ τοῦ 'Αμερικανικοῦ Σύντάγματος καὶ περὶ τοῦ ἄν, τοῦτο, ἐφαρμόζεται εἰς ἄλλας Χώρας. Ὁ κ. Μὰκ-Βέϊ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὰς δώσῃ τὰς κατωτέρω ἐνδιαφερούσας πληροφορίες.

«Τὸ ἔργον τῆς ἀνορθώσεως τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε ὁ νῦν Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ροῦζβελτ εἶναι ὡς γνωρίζετε μέγα. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐπισκεταί εἰς τὸ μέσον τῆς προσπάθειάς του αὐτῆς καὶ ἐπομένως πᾶσα κρίσις εἶναι πρόωρος. Εἰς τὴν προσπάθειάν του αὐτὴν ἔχει ἐντελῶς σύμφωνον τὸν 'Αμερικανικὸν λαὸν ὅπως ἀπέδειξαν καὶ αἱ τελευταῖαι ἐκλογαὶ τῆς Πολιτείας Μαίην δπου ἐξελέγη Κυβέρνησις ἐκ τοῦ κόμματος τῶν Δημοκρατικῶν, ἐνῶ οἱ ἀντίπαλοί μας Ρεπουβλικάνοι ἐθεώρουν τὴν Πολιτείαν αὐτὴν ἀπολύτως ἰδικήν των.

Ἰ. »Τὸ 'Αμερικανικὸν Σύνταγμα τὸ ὁποῖον ὡς γνωρίζετε ἔγινε ἐπὶ Οὐάσιγκτων ὑπέστη ἔκτοτε πολλὰς ἐρμηνείας ἀπὸ τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον. Αἱ ἐρμηνεῖαι αὐταὶ ἐπέχουν θέσιν διατάξεων, αἵτινες καὶ ἰσχύουν σήμερον. Οὐδέποτε ὁμοῦ ἐτροποποιήθη βασικῶς. Προσέτεθησαν κατὰ καιροὺς διάφορα ἄρθρα ὡς π.χ. τῆς ἄρσεως τῆς δουλείας, τῶν μέτρων τῆς ψήφου τῶν γυναικῶν καὶ ἄλλα, καὶ ἰδιαιτέρως σιγά-σιγά ἐνισχύθησαν τὰ δικαιώματα τοῦ Προέδρου μέχρις ὅτου ἀπέκτησε οὗτος τὴν σημερινὴν ἐξουσίαν.

»Ἐάν, καὶ κατὰ πόσον, τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα ἐφαρμόζεται εἰς ἄλλας Χώρας καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐκάστη χώρα πρέπει νὰ ἔχη ἴδιον Σύνταγμα ἀναλόγως τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ λαοῦ τῆς καὶ ἐπομένως ἡ προσαρμογὴ αὐτῆ καθίσταται ὀλίγον δύσκολος».

Ἐπὶ τῆς φιλίας καὶ συμμάχου Ρουμανίας Ἐξοχώτατος κ. Κωνσταντῖνος Λάγκα-Ρασκάνο, ὁ ὁποῖος εἶναι πρῦτανος τοῦ Διπλωματικοῦ σώματος ἐν Ἀθήναις, μὰς εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωστός, ἀφ' ἐνός μὲν ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς του, δεκαετοῦς, ὑπηρεσίας ἐν Ἀθήναις καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθηματὰ του, μὲ τὴν ὅποian τὸν συνδέουν καὶ ἀτομικοὶ δεσμοί.

Ἐπὶ τῆς φιλίας καὶ συμμάχου Ρουμανίας Ἐξοχώτατος κ. Κωνσταντῖνος Λάγκα-Ρασκάνο, ὁ ὁποῖος εἶναι πρῦτανος τοῦ Διπλωματικοῦ σώματος ἐν Ἀθήναις, μὰς εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωστός, ἀφ' ἐνός μὲν ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς του, δεκαετοῦς, ὑπηρεσίας ἐν Ἀθήναις καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθηματὰ του, μὲ τὴν ὅποian τὸν συνδέουν καὶ ἀτομικοὶ δεσμοί.

Ἐπὶ τῆς φιλίας καὶ συμμάχου Ρουμανίας Ἐξοχώτατος κ. Κωνσταντῖνος Λάγκα-Ρασκάνο, ὁ ὁποῖος εἶναι πρῦτανος τοῦ Διπλωματικοῦ σώματος ἐν Ἀθήναις, μὰς εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωστός, ἀφ' ἐνός μὲν ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς του, δεκαετοῦς, ὑπηρεσίας ἐν Ἀθήναις καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθηματὰ του, μὲ τὴν ὅποian τὸν συνδέουν καὶ ἀτομικοὶ δεσμοί.

«Σπανίως, ἤρχισε λέγων ὁ κ. Ρασκάνο, συνήνησε κανεῖς δύο λαοὺς στενωτέρων συνδεομένους ὡς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὸν ρουμανικὸν τοιοῦτον.

»Ἡ θρησκεία, τὰ ἦθη, τὰ

κοινὰ κατὰ τὸ παρελθὸν βᾶσανά των, ὁ βαθμὸς τῆς μορφώσεως, ἡ εὐκολία μεθ' ἧς ἀφομοιοῦντο, πάντα ταῦτα συντελοῦν εἰς τὸ νὰ διατηρηταί ἐλικρινῆς φιλία μεταξύ αὐτῶν καὶ τοὺς παροτρύνουν ὅπως, εἰς τὸ μέλλον, εἶνε στενῶς συνδεόμενοι κατὰ τοὺς χαλεπούς καιροὺς.

»Ἡ καλύτερα ἀπόδειξις τῶν ὄσων λέγω, εἶναι ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων, οἵτινες ζοῦν μεταξύ τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ ὡς εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα.

»Ταυτοχρόνως, ἡ ἐν Ἑλλάδι Ρουμανικὴ μειονότης διάγει βίον ἀνενόχλητον καὶ ἀνευ διωγμῶν, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν Κράτος προστατεύει τὰ σχολεῖα καὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς.

»Διὸ καὶ ὅτε πρὸ δέκα ἐτῶν ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ διορισθῶ Πρεσβευτὴς τῆς χώρας μου ἐν Ἑλλάδι, κατενόησα πλήρως πόσον εὐκόλος καὶ ἐπιωφελής θὰ ἦτο ἡ ἀποστολή μου.

»Πράγματι, κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τῶν δέκα ἐτῶν—καθ' ὃ αἱ φιλικαὶ μεταξύ τῶν δύο χωρῶν σχέσεις συνεσφίχθησαν ἔτι περισσότερο—δὲν εὔρον εἰμὴ τὴν μεγαλύτεραν προθυμίαν ἐκ μέρους ἀπασῶν τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων ἵνα μὲ βοηθήσωσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς μου.

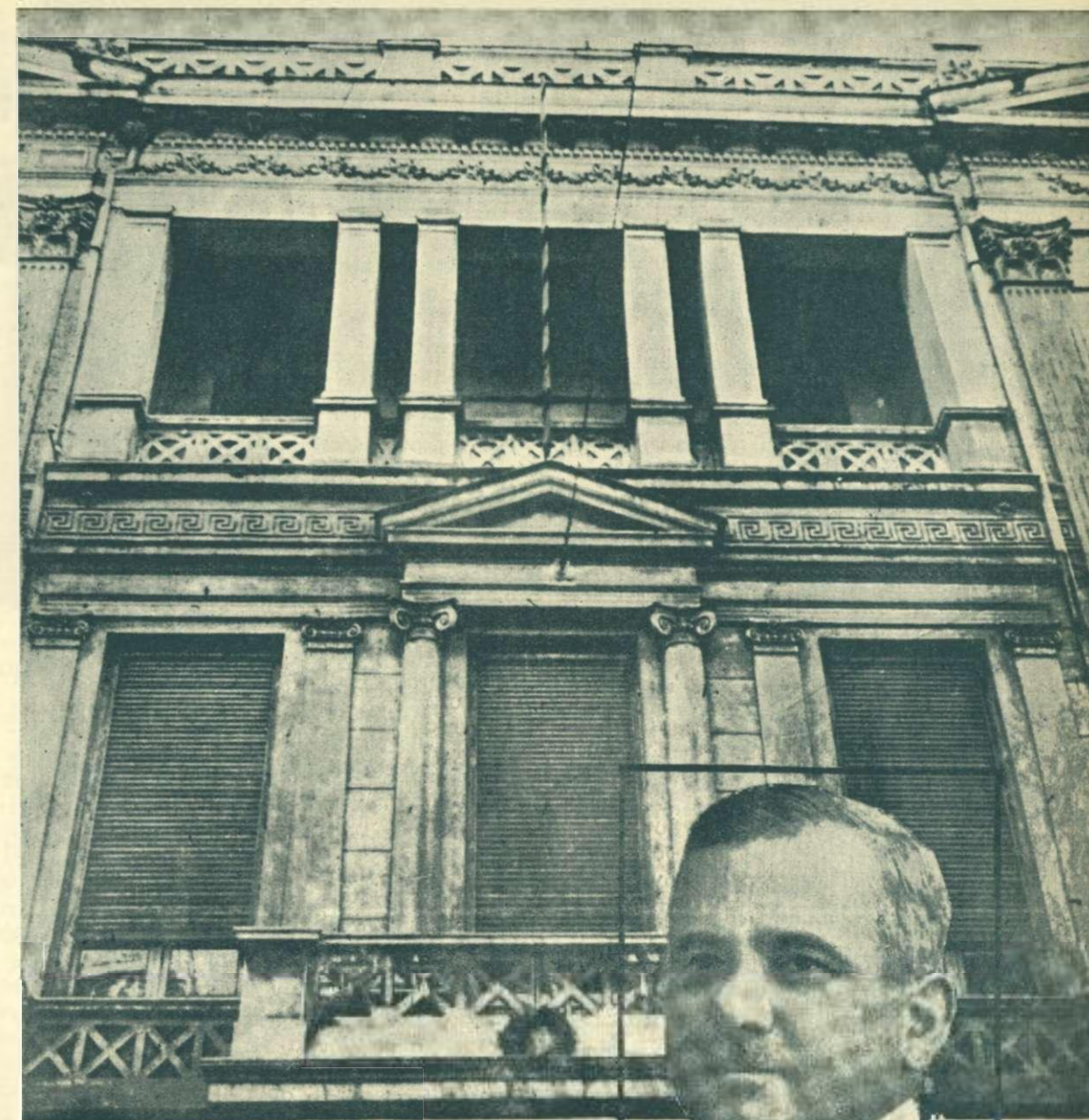
»Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ρουμανία εἶναι τόσον στενῶς συνδεόμεναι, ὥστε ὁ πρῶν πρωθυπουργὸς Ντούκα—ἐρωτηθεὶς παρ' Ἑλληνος δημοσιογράφου—πρὸ τινῶν ἐτῶν—ἐάν δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συναφθῇ μία συνθήκη συμμαχίας μεταξύ τῶν χωρῶν ἡμῶν—ἀπήντησε:

—«Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ρουμανία δὲν ἔχουν ἀνάγκην συνθήκης συμμαχίας, διότι οἱ δύο αὐτοὶ λαοὶ εἶνε πλέον ἢ σύμμαχοι».

»Ἡ τόσον φιλικὴ ὑποδοχὴ ἦν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔκαμε, τὸ παρελθὸν ἔτος, εἰς τὸν κ. Τιτουλέσκο, ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας, εἶναι ἡ τρανωτέρα ἀπόδειξις τῶν μεταξύ τῶν λαῶν μας σχέσεων. Οὐ μόνον ὁ ἐπίσημος κόσμος, οὐ μόνον ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, εἰς ὅλους τοὺς σιδηροδρομικοὺς σταθμοὺς, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, εἰς μέγαν ἀριθμὸν, ἐπευφήμει καὶ ἤψυχε, τὸ εὖ παρέστη εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς Ρουμανίας, τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ μεθ' οὗ συνδέεται τόσον ὁ Ἑλληνικὸς λαός.

»Αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις εἶναι ἐπίσης λίαν ἀνεπτυγμέναι καὶ ἂν ἡ εἰς Ρουμανίαν ἐξαγωγή τῆς Ἑλλάδος αὐξάνει πολὺ βραδέως, τοῦτο, δέφειται μόνον εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐξαγωγεῖς, οἵτινες, δὲν μεταβαίνουν εἰς τὴν Ρουμανίαν ὅπως διαφημίσουν τὰ προϊόντα των.

»Εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν καὶ τὴν Βεσσαραβίαν, παραδίδονται χάριν, τὸ ἑλληνικὸν ἐλαιόλαδον εἶνε σχεδὸν ἀγνωστον—τὰ ἑλληνικὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα ἐπίσης ἀγνωστα—αἱ βαμβακεραὶ κλωστὰι—διὰ τὰς ὁποίας ἡ Ρουμανία πληρώνει εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἑκατομμύρια κατ' ἔτος—εἶναι ἐπίσης ἀγνωστοί εἰς τὴν ρουμανικὴν ἀγοράν. Τίς παταεῖ; Διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, εἴτε οἱ Ἑλληνες μεγαλοβιομήχανοι δὲν ὀργανῶνουν μίαν ἐκθεσιν ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὸ Βουκουρέστιον ἢ εἰς ἄλλα μεγάλα κέντρα τῆς Ρουμανίας; Διὰ τὴν μέγαν ἐλαοποιεῖα, τὰ μεταξουργεῖα, τὰ κλωστήρια δὲν στέλλουν ἀντιπροσώπους οἱ ὁποῖοι νὰ περιέλθουν τὴν Ρουμανίαν καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ πωλήσουν τὰ προϊόντα των;

Langa - Rascanu

»Αἱ ἐπὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἐπιπέδου σχέσεις θὰ εἶδει ἐπίσης νὰ ἐνισχυθοῦν. Εἰς τὰς Ἀθήνας εὐρίσκονται πολλοὶ Ρουμᾶνοι φοιτηταί, οἵτινες παρακολουθοῦν μαθήματα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν καὶ κατ' ἔτος ἔρχονται καθηγηταί ἐκ Ρουμανίας ἵνα ἐρευνήσωσι τὰς πλήρεις θησαυρῶν βιβλιοθήκας τῆς Ἑλλάδος. Θὰ ἔπρεπε ὁμοῦ ὅπως Ἑλληνες καὶ Ρουμᾶνοι ἐπιστήμονες καὶ λόγοι ἐπισκέπτονται ἐναλλάξ τὰς χώρας μας, ἵνα κάμουν διαλέξεις πρὸς στενωτέρων σύσφιζιν τῶν πνευματικῶν σχέσεων, μεταξύ αὐτῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν θὰ ἦτο ἐπίσης ὠφέλιμος ὅπως ὀργανωθοῦν ἐναλλάξ ἐπισκέψεις φοιτητῶν μας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρουμανίαν.

»Ἐγὼ ἔλαβα τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς ἀνεγερσιν ἐνός ρουμανικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Ἰνστιτούτου. Ἡ γόρασα μάλιστα καὶ τὸ οἰκόπεδον εἰς τὸ Ψυχικὸν καὶ ἐλιζῶ ὅτι ἡ Κυβέρνησίς μου θὰ μοῦ χορηγήσῃ τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα πρὸς οἰκονομίαν τοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι μεγάλη ἐκπαιδευτικὴ ὠφελιμότης διὰ τὰς δύο χώρας.

»Εἰς τὸ Ἰνστιτούτον αὐτὸ θὰ εὔρουν στέγην, οὐχὶ μόνον φοιτηταὶ ἀλλὰ καὶ καθηγηταί, καὶ ζωγράφοι, κ.λ.π. καὶ εἰς τὴν εὐρύχωρον αἴθουσαν διαλέξεων, θὰ λάβουν χώραν σειρά ὀλόκληρος διαλέξεων τὰς ὁποίας θὰ κάμουν διαπρεπεῖς Ἑλληνες καὶ Ρουμᾶνοι σοφοί, λόγοι καὶ ἐπιστήμονες. Τοιοῦτοτρόπως, αἱ σχέσεις θὰ καταστῶσιν ἔτι στενωτέραι, μεταξύ τῶν δύο τούτων λαῶν, προρισμένων νὰ χωρῶσιν εἰς τὸ μέλλον μαζὺ εἰς τὸν δρόμον τῆς εἰρήνης καὶ ἀδελφότητος».

Σ.Κ.Τ.

στατημένες μπάμιες, σκονισμένα παντζάρια και προκλητικότερα ρεπάνια. Λίγο πιο κεϊ, μιά διαδηλωσις από καρπούζια, πεπόνια, σταφύλια — σταφύλια λογίων-λογίων — ροδίτες, σουλτανίνες, ροζακιά. Είναι ή πλειοψηφουσα κυβέρνησις. 'Η αντίπολιτεύσις — λίγα χλωμά άχλάδια και δυό κοφίνια ξυνόμηλα — έχουν άποτραβηχτεί σέ μιά γωνιά κι' άπέχουν άπ' τή συγκέντρωσι. Στο πρόσωπό τους διάχυτη ή θλίψις και τό παράπονο...

Τ' αυτοκίνητο τρέχει σάν δαιμονισμένο. 'Ανάμεσα άπ' τό άτλάζι του ούρανο — χονδρές και κακότεχνες πινελιές — όρθώνονται ή καμινάδες τών εργοστασιών. Καπνίζουν ήρεμα και νωχελικά τό πρωϊνό τσιγάρο τους και ξεφυσάνε άγενέστατα στο πρόσωπο του Θεου τόν καπνό άπ' τό στόμα τους. Παράλληλα μέ τήν σερπαντίνα του δρόμου, μιά σειρά άραιή από εργάτες κι' εργάτριες. Κρατάνε στα χέρια τους από ένα πακεττάκι — τό φαϊ τους — και περπατάνε σκυφτοί κι' άμίλητοι. Δέν ξέρω γιατί καθώς τους βλέπω μούρχονται στο νοού οί σίχοι του ποιητή τών «Μοιραίων».

«Σάν τό σκουλήκι κόθε φτέρνα
όπου μάς εύρη μάς παιεί
δειλοί, μοιραίοι κι' άβουλοί άντάμα
προσμένουμε ίσως κάποιο θάμμα...»

Καθώς στρέφω για να δω μιά γρηούλα που σκυμμένη άποτελειώνει τήν μπουγάδα της και χύνει στο δρόμο τά σαπουνισμένα νερά, τό βλέμμα μου πέφτει πάνω σ' ένα τοίχο. "Ενα κόκκινο μογιατισμένο σφ: ροδρέπανο και μιά φράση «Προλετάριοι όλου του κόσμου ένωθήτε».

Δέν προφταίνω να συμπληρώσω τή σκέψι μου. Τ' αυτοκίνητο στρέφει, ξαναστρέφει και τό λιμάνι, σάν ξεθωριασμένη παράστασις ύπαιθρίου πανοράματος, βιάζεται να μάς άγκαλιάσει. "Ενα ύπερωκεάνιο τριφούγαρο, κάτασπρο σάν πελώριος γλάρος, άρμενίζει ανάμεσα άπ' τή μπουκα του λιμανιού. Είναι ό πρώτος πρωϊνός έπισκέπτης. Πλάϊ του, δυό μικρά καϊκάκια. Λές χάρτινα παιχνιδάκια παιδιών. Στο μουράγιο μιά σκούνα πλευρισμένη ξεφορτώνει κάσες, κάσες γεμάτες ψάρια, που καθώς χαιδεύονται τρυφερά πάνω στις πρώτες χλιαρές άκτίνες του φθινοπωρινού ήλιου, δίνουν τήν έντύπωσι αναλυτου άσημιού. "Ενας κου-

λουρτζής πουλά ένα κουλουρι και τρώει ό ίδιος δυό. "Ενα γεροντάκι πίνει ζεστό σαλέπι. Μιά τροτζέζα με ξεβαμμένο φόρεμα και πανοισμένο πρόσωπο τρέχει να κρύψει ή ποιός ξέρει που — τή ντροπή που νοιώθει ή τήν είσπραξη που έκανε. "Η φρεσκοτυωμένες έφημερίδες στολίζουν ένα περίπτερο. Δυό ναυτες τσακώνονται. "Ενας άλήτης βλαστημά και φτύνει χάμω στη γη, ίσως γιατί δέν μπορεί να φτύσει στον ούρανό...

Στρέφουμε. Μπροστά σ' ένα τοίχο είκοσι άραδιασμένα φτιάρια και καμιά δεκαριά άνθρωποι προσμένουνε καρτερικά τήν εμφάνισι του πρώτου εργολάβου που θα τους προσφέρει μαζί με τήν «ήμερησιαν εργασίαν» και τόν «επιούσιον άρτον». Λίγα μέτρα πιο κεϊ, ανάμεσα άπ' τά φτωχόσπιτα του δρόμου, ξεπροβάλλουν προκλητικότερα και άστραφτερά τά κάτασπρα μάρμαρα μιās σκάλας ένός άρχοντικού σπητιού. Οί «κύριοι» του σπητιού ασφαλώς θα κοιμούνται άκόμα. "Όσο για τήν ύπερέτρια — άν ένδιαφέρεσθε γιαυτήν — τήν βλέπετε, αυτήν, τόν κουβά και τό σφουγκαρόπανό της, σκυμμένην μπροστά στα μάρμαρα, θαρρείς και προσκυνό τό είδωλο κάποιας άρχαϊκής θεότητας...

Προχωρούμε. Τ' αυτοκίνητο ανακόπει για λίγο τήν ταχύτητά του, για να μάς δώση τό καιρό να καλημερίσουμε ένα σοβαρό κύριο με μιά πύχη γένεια που είναι άπορροφημένος στην άναγνώσι των τελευταίων νέων κι' ύστερα σταματά μπροστά στην έξοδο του ηλεκτρικού. "Ενα ανθρώπινο κύμα ξεχύνεται άπ' τή θολωτή στοά. "Ενα κύμα από ανθρώπους που βιάζονται να ναι στα γραφεία τους, στη δουλειά τους, στις ύπηρεσιές τους. "Ενας μισότριβος λούστρος παρατά τό καθάρισμα του κασονιού με τά βερνίκια και στρίβει τό μουστάκι του προκλητικά σ' ένα μπουκέττο από φρέσκες κι όλοζώντανες εργάτριες, που σείονται και

κουιούνται σάν βερυολιγερές άλιγαριές. Τά πρόσωπα τών περισσότερων ζωηρά, εύθυμα, χαρούμενα. Χαίρονται γιατί: Γιατί πάνε να δουλέψουν. Περίεργο; "Όχι! "Η δουτήν ίκανοποίησι, τόν παλμό. Κι' οί άνθρωποι που πάνε να δουλέψουν γιατί να μην είναι χαρούμενοι. Χαρούμενοι σάν και μάς. Πιο πολυ από μάς...

Και ξανά χιλιόμετρα. Ξανά ή σερπαντίνα, ή μαβιά και στακτόχρωμη σερπαντίνα της όδοσ Πειραιώς, που μάς άρπάζει με τά ίδια τά εκατόν είκοσι χιλιόμετρα της όκτακύλινδρης μηχανής για να μάς ξαναφέρη στην άγκαλιά της άλλης αγαπημένης μας: στην "Αθήνα.

"Αχνές και θαμπές, τό ίδιο πάλι, ή παραστάσεις. Μόνο που τήν φοράν αυτήν μιά πορφύρενια χρυσόσκονη, χρυση σάν κροκάδι αύγοδι κι' άλικη σάν πέταλλα πορφύρενιου ρόδου, ραντίζει τό έλεφαντόδοντο του Παρθενώ-νος, τους μενεξέδες του "Υμηττού, τά πράσινα βάσα του "Αϊ-Γιώργη του Λυκαβηττού.

"Η "Αθήνα, ή "Αθήνα μας, μάς καλημερίζει με τό χαμόγελο στα χείλη και τήν τρυφερότητα στα μάτια, σάν μιά αγαπημένη έταίρα, που λαχταρά να μάς σφιξη μεσ' τή ζεστήν άγκαλιά της, να πνίξη σ' ένα λάγνο φιλι τή φωνή μας, να μεταγγίση μεσ' τις φλέβες μας τό γαλάζιο άριστοκρατικό αίμα της, να μεταδώση στην καρδιά μας τόν παλμό της δικής της καρδιάς.

Σάν, τέτοια μιά άγκάλη, άνοιγεται μπροστά σας, τί μπορείτε να δητε; Τίποτα. Τίποτα άλλο παρά τά μάτια. Τά χείλη, τό πρόσωπο, αυτήνης που σας τήν άνοίγει. Και μεϊς, έμεις δέν μπορούσαμε ν' αντίσταθουμε. "Η ξευχιγμένες άρτίστες των καμπαρέ, οί νυκτερινοί μουσικοί, οί κι' οί χίλιοι δυό άλλοι τύποι, άλλοι ύποπτοι κι' άλλοι δχι, που φοβισμένοι άπ' τό φως της αύγής τρέχουνε σάν κυνηγμένοι να κρυφτούν μη βρεθούν άργοπορημένοι έξω άπ' τά κρεβάτια τους: οί άνθρωποι της δουλειās, τά τράμ, τά

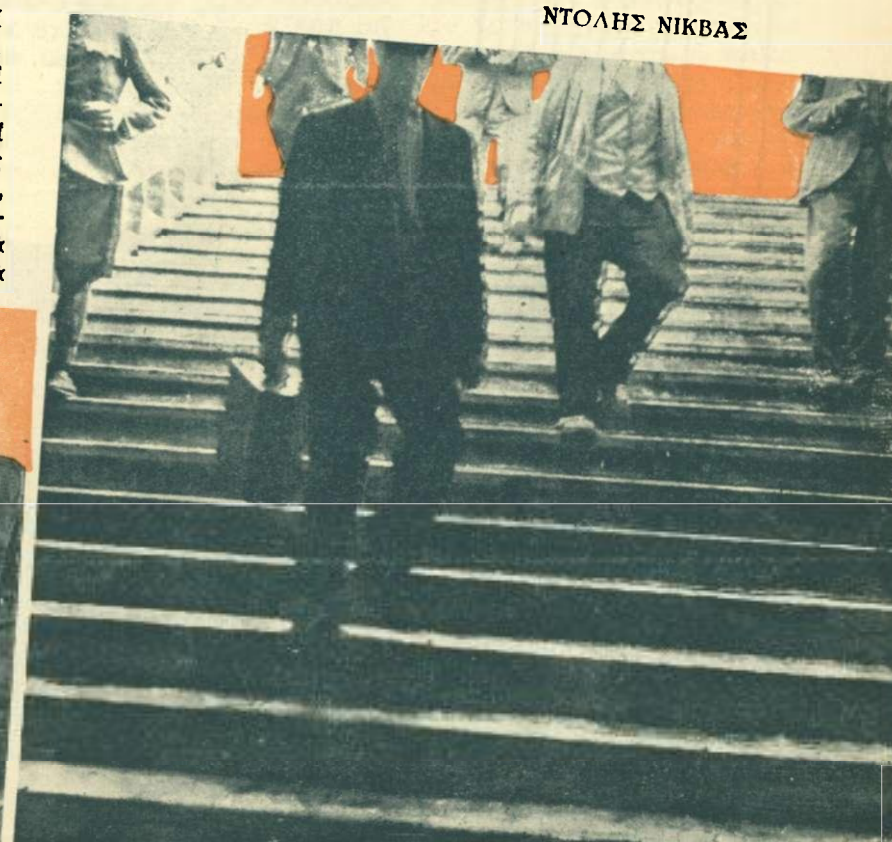

καμινία, οί μικροπωλητές, οί έφημεριδοπώλες, οί ύπάλληλοι, οί κουλουρτζήδες, οί εργάτες, οί σκουπιδιάρηδες κι' οί χίλιοι δυό άλλοι τύποι της ζωής, του παλμού, του καθήκοντος, της ύποχρέωσης, της εργασίας, που φοβισμένοι άπ' τό φως της αύγής τρέχουνε σάν κυνηγμένοι μη βρεθούν άργοπορημένοι έξω άπ' τά γραφεία τους, και τους προσέχετε, ουτε τους βλέπετε. Στο βλέμμα σας καθρεφτίζεται μόνο μιά εικόνα: ή "Αθήνα. "Η "Αθήνα που τήν αγαπάτε και σας αγαπά. "Εξω άπ' αυτήν τίποτε άλλο...

Γύρω σας ό κόσμος ξυπνά, κινείται, ζει. Τι σας νοιάζει εσάς! "Εσεις ξυπνάτε, κινείσθε, ζείτε. Τι σας στην άγκαλιά μιās αγαπημένης σας, της "Αθήνας. Τήν γνωρίσατε φτιασιδωμένη, μακιγιαρισμένη, στολισμένη, κάτω άπ' τά χάνδια του ήλιου, κάτω άπ' τή θωπέια των ηλεκτρικών λαμπιονιών. Τήν γνωρίσατε άφτιασιδωτη, άμακιγιαριστη, αστόλιστη, κάτω άπ' τά χάνδια του θάμπος. Καί τήν πρώτη φορά και τή δεύτερη, τήν γνωρίσατε ώμορφη, ξημερώματος, κάτω άπ' τή θωπέια της αύγινής δροσιάς. Τή βρήκατε ώμορφη. Τι φοβάστε λοιπόν; "Η ώμορφιά μιās γυναίκας σβύνει με τά χρόνια. "Η ώμορφιά της "Αθήνας αυξάνει με τά χρόνια. "Αγαπάτε τήν. Είναι ή μόνη γυναίκα, που δέν πρόκειται ποτε να σας ξεγελάση, ή μόνη ώμορφιά που δέν πρόκειται ποτε να σας προξενήση καμμιάν άπογοήτευσιν...

"Αγαπάτε τήν...

ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΥΛΛΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΊΔΙΑ ΠΕΡΙΠΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ εποχή στην Έπτάνησο είχαν φανή και ήταν σε έντονη δράση δυο ξεχωριστοί λογοτέχνες, που ήταν μαζί και πολιτευτές: ο Ίάκωβος Πουλλάς και ο Άριστοτέλης Βαλαωρίτης. Ο πρώτος είχε μεγάλη και καρποφόρα πολιτική δράση. Έργαστηκε στην Έπτανησο για την ένωση της με την Ελλάδα και κατόπιν μπήκε πανίσχυρος στη Βουλή των Αθηνών. Πρώτα φίλος του Χαρ. Τρικούπη * Έπειτα του Θεοδ. Δεληγιάννη, γιατί δεν ένεκρινε την πολιτική των μεγάλων εξόδων του πρώτου. Ως το τέλος της μακράς του ζωής ήταν πολιτική κορυφή σε δράση. Μά παράλληλα ήταν γερός δημοσιογράφος. Έβγαλε την έφημερίδα «Ρήγας Φερραίος», που την έγραφε ο ίδιος και εξέδιδε πλήθος βιβλία και φυλλάδια. Η καθαρά φιλολογική του εργασία άρχισε πριν μπή στη πολιτική, μά εξακολούθησε ως το τέλος της ζωής του. Τα «Προλεγόμενα» του στην έκδοση του έργου του Σολωμού, οι μεταφράσεις της «Τρικυμίας» και του «Χάμιτε» του Σαίξπηρ, της «Οδυσσεΐας» του Όμηρου, τα κριτικά του φυλλάδια κ.λ.π. αποτελούν εργασία σημαντικότερη για την τότε φιλολογία μας.

Ο Βαλαωρίτης όμως ήταν κυρίως ποιητής. Το έργο του είναι πασίγνωστο. Μά ήταν πάντα και πολιτευτής. Μπήκε και στη Βουλή των Αθηνών, μά έτελείωσε το πολιτικό του στάδιο μ' ένα άτυχο έπεισόδιο. Η Έπτανησος ωστόσο θυμάται και τιμάει τον Άριστοτέλη Βαλαωρίτη και ως πολυτιμώμενο, με καθαρές και τίμιες πάντα εθνικές κατευθύνσεις.

ΜΕΡΙΚΟΙ ΑΚΟΜΗ ΑΠ' ΑΥ. *Ένας από τους πολιτευτές που χάσαμε τους ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΑΝ... με τη λογοτεχνία ήταν και ο Στέφανος Σκουλούδης. Ο δαιμόνιος αυτός Πολίτης, που σπούδασε γιατρός για να καταλήξει χρηματιστής, μεγαλοκεφαλαιούχος και ύπουργός και πρωθυπουργός, είχε στη νεότητά του λυρικές κλίσεις και διαθέσεις. Έχει γράψει μάλιστα και εκδώσει και δλόκληρη συλλογή λυρικών ποιημάτων σε...καθαρεύουσα. Λίγοι όμως έβιασαν αυτό το περιέργο ντοκουμέντο, που και ο ίδιος έπιστάσε υστερότερα να το αποκρηύξη...

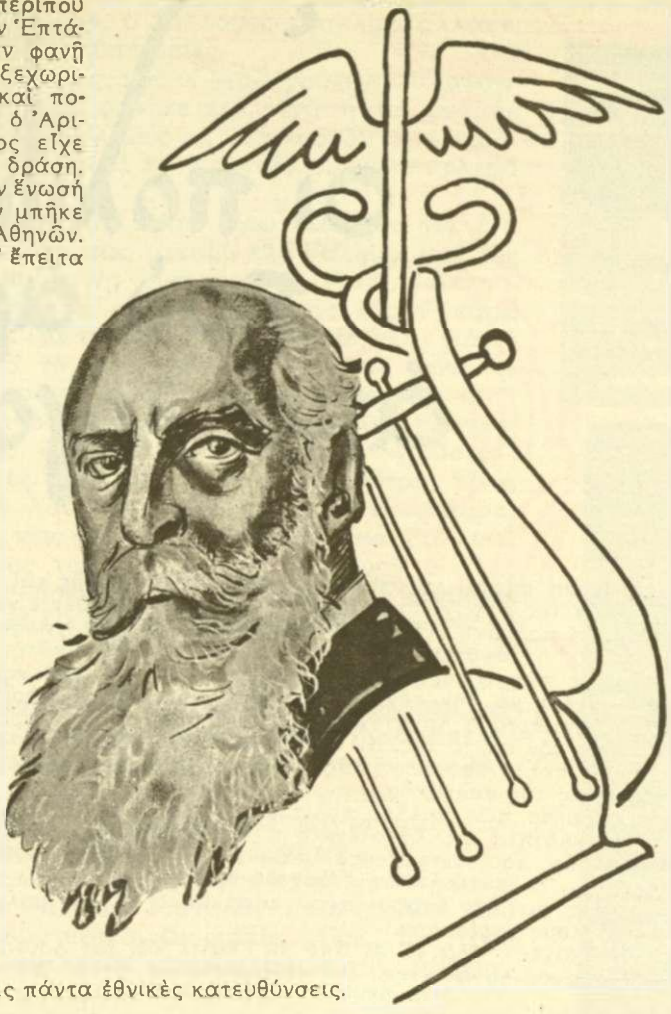
Άλλα έδω δεν πρέπει να ξεχάσουμε και τον Μαβίλη. Ποιητής πραγματικός, γιομάτος με παλιές ρομαντικές κλίσεις, τεχνίτης όμως του λόγου ξεχωριστός, στα τελευταία χρόνια της ζωής του άνακατέθηκε στην πολιτική. Μέσα σ' αυτή το άπαντον του είναι πάλι φιλολογικό: είναι ο λόγος του για το γλωσσικό ζήτημα, ο λόγος εκείνος στον όποιον εκήρυξε ότι:

«δέν υπάρχει χυδαία γλώσσα παρά χυδαίοι άνθρωποι».

Παραπάνω απ' αυτούς ως λογοτέχνης, κορυφή όχι μονάχα έπιστημονική, μά και λογοτεχνική, ήταν ο Σπύρος Λάμπρος. Τόν σμειώνουμε δώ γιατί έχρημάτισε και πρωθυπουργός και σε στιγμή μάλιστα δυσκολότατη για το Έθνος. Ήταν λοιπόν ο μεγάλος εκείνος έπιστήμων και λογοτέχνης και ένας ξεχωριστός πολιτευτής. Εϊδικά ως λογοτέχνης ο Λάμπρος φαίνεται στα ιστορικά έργα του. Η τέχνη του λόγου του, ή γλαφυρά του έκφραση σ' όλα, σκεπάζει την τεράστια εργασία της έπιστημονικής έρευνας. Οποιοι διαβάσει τα έργα του έχει μπροστά του λογοτεχνία. Στο βάθος όμως ή αόστηρά έπιστήμη ζή μ' όλα της τα δικαιώματα.

*Ένας άλλος ξεχωριστός λογοτέχνης-πολιτευτής με ταλέντο γερό ήταν ο Ίων Δραγούμης. Τόν γνωρίσαμε και τόν εκτιμήσαμε πολύ ως λογοτέχνη. Μά και πολιτευτής δεν μπόρεσε να δράσει, όπως έπιθυμούσε... Δέν πρόφθασε.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ *Αρχίζοντας τώρα ΤΕΩΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ να γράφουμε και για τους σημερινούς πολιτευτές μας, που άρχισαν από λογοτέχνες, πάλι με τόν Δραγούμη θά άρχισουμε. Ο Φίλιππος Δραγούμης, ο αδελφός του Ίωνος, ο τώως Ύπουργός-Γενικός Διοικητής Θεσσαλονίκης άρχισεν ως λογοτέχνης. Κ' έχει γράψει μελέτες άρκετές σε μιά ώραίο-

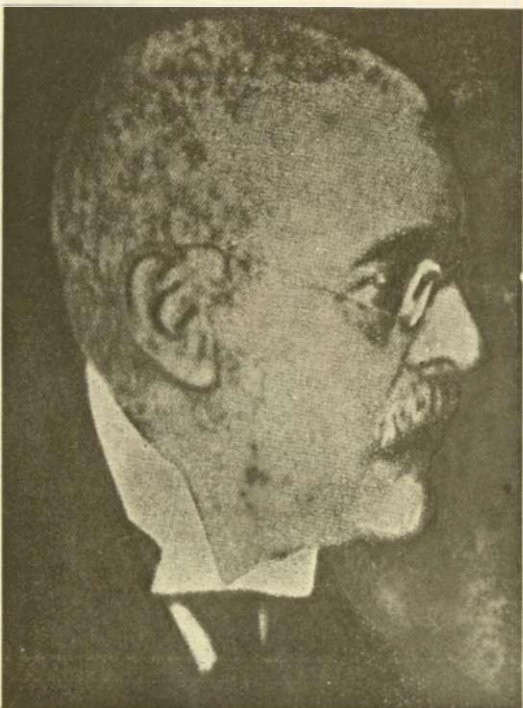
τατη δημοτική γλώσσα. Βέβαια τα θέματα του, θέματα εθνικά και πολιτισμού, πολιτικά και κοινωνιολογικά. Αντίθετα άλλος τώως Ύπουργός Γεν. Διοικητής, ο σημερινός αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Σπύρος Τρικούπης άρχισεν ως λογοτέχνης. Σήμερα ίσως νάφισε τελείως τη λογοτεχνία. Ωστόσο νέος είχε μπή με όρημνή στη λογοτεχνική ζωή. Έγραψε πεζά τραγούδια, ένα θεατρικό έργο, διηγήματα... Δεν άντέχουμε στον πειρασμό να δημοσιεύσουμε ένα πεζογράφημα δημοσιευμένο τό 1909, κ' έλπίζουμε, ο φίλος πολιτευτής, να μάς συγχωρήσει. Είναι άφιερωμένο «Σε κάποια...» κ' είν' αυτό:

«Και σ' αγάπησα, σ' αγάπησα πιο πολύ άκόμα, όταν σ' άκουσα να παίζεις πιάνο... Τό χέρι σου άκολουθώντας την έμπνευση τών μεγάλων μουσουργών έτρεχε επάνω στα άσπρα κόκκαλα του πιάνου και τραγουδοσειτίς λυπητερές μελωδίες. Τα μάτια σου, τα όμορφάσου μάτια, είχαν ύπερκόσμια έκφρασι: ταξίδευαν στους τόπους τών όνείρων, εκεί που μένουν οι άγνές ψυχές, οι λευκές σαν τά τριαντάφυλλα, κι' έλαμπαν, έλαμπαν από μιά μουσική φωτιά, την θεία φωτιά της Τέχνης. Τα μάτια σου πετούσαν ψηλά, μακριά απ' τη γή, και πλησιάζανε στην άληθινή, στην άφανταστη Ήραιότητα... Και τά δάχτυλά σου τραγουδοσσαν

τότε λύπες, πότε χαρές και άλλοτ' αγάπες, κ' ήταν τόσο λυπηρό και άληθινό τό παιζιμό σου, που νόμιζες πώς οι χορδές του πιάνου ήταν κάτι ζωντανό, ένα κομμάτι της ψυχής σου... Πονούσε κ' έκλαιγε τό πιάνο κ' έγέμιζε τη γλυκεία άτμοσφάιρα με νότες θλιβερές που άντηχούσαν βαθειά μέσα στην ψυχή μου, γιατί ήτανε βγαλμένες από τη δική σου... Κι' όταν έτελείωσες, ένα θερμό δάκρυ εκύλησε απ' τό μάτι μου κρυφά, που γρήγορα τό σκούπισα πριν γυρίσης να με ίδιης...»

*Εδώ με τους λογοτέχνες Ύπουργούς της σημερινής Κυβερνήσεως πρέπει να σημειώθι και ο κ. Σπύρος Λοβέρδος. Τό έργο του *Ο μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος* είναι βιβλίο καλογραμμένο, που δείχνει πολύ δυνατά τόν τύπο του ήρωα ιε-

*Άνω: Σκουλούδης
Κάτω: Σ. Λάμπρος
και Ίων Δραγούμης

ράρχη. Μά θάτανε πιο ώραίο τό βιβλίο αν ήταν γραμμένο σε καθάρια δημοτική γλώσσα κ' όχι σε άνιαρή καθαρεύουσα. Ένας άλλος Ύπουργός, που άρχισεν από λογοτέχνης, ήταν ο κ. Θεόδωρος Νικολούδης, ο πιο πολύ γνωστός ως δημοσιογράφος. Ο κ. Νικολούδης ωστόσο έχει γράψει τό πρώτο έλληνοκόσμοπολιτικό ρομάντο σε ώραία δημοτική γλώσσα. Τό ρομάντο αυτό έχει τίτλο «Δειλινές κουβέντες» και τώγραψεν ο κ. Νικολούδης τό 1914 στο Κάιρο.

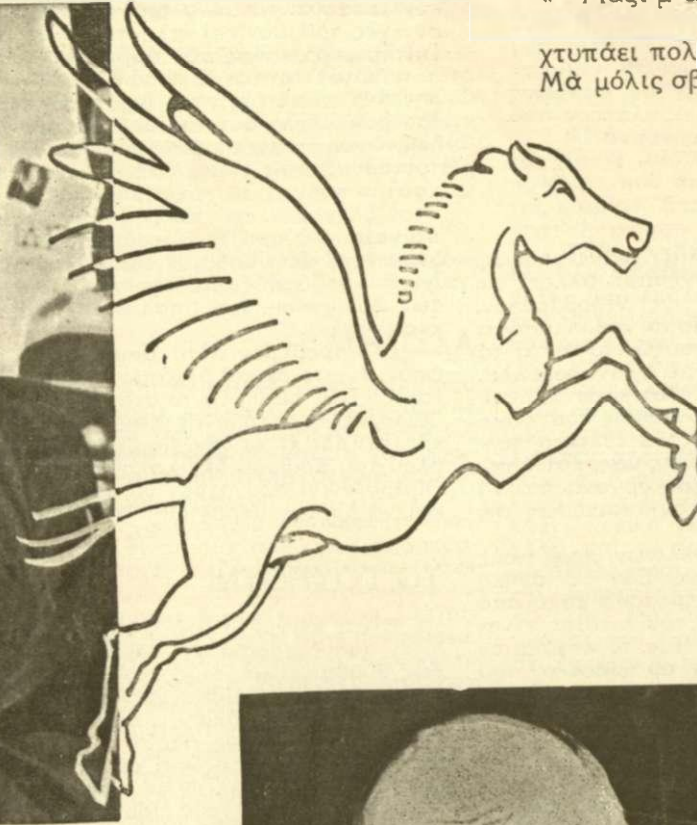
Μά και βενιζελικοί πρώην Ύπουργοί και Ύφυπουργοί είχαν σχέση με τη λογοτεχνία. Μερικοί είχαν ανθρωπινές σχέσεις, μά άλλοι εξακοποίησαν άγρια τις δύστυχες τίς Μούσες!... Έξασφα κ' ο κ. Γ. Παπανδρέου άρχισεν από τη λογοτεχνία. Και μάλιστα ή πρώτη του φιλολογική εμφάνιση ήταν μιά λυρικά γραμμένη...νεκρολογία, που δημοσιεύθηκε σ' ένα Πατρινό περιοδικό τό 1911. Μά και ο κ. Σταύρος Κωστόπουλος άρχισεν από την ποίηση. Πρώτα τάβαλε με τόν μακαρίτη Μωραάς. Μετέφρασε μερικές από τις στροφές του. Έπειτα έγραψε και πρώτοτυπα λυρικά ποιήματα.

Από τους Βενιζελικούς Ύφυπουργούς τάχανε βάλει με τη λογοτεχνία ο κ. Άχ. Παπαδότος και ο κ. Λέων Μακκάς. Ο πρώτος είχε φανή φοιτητής άκόμα στο «Α.Ο.Δ.Ο.» που έβγαζεν ο Β. Γαβριηλίδης τό 1906 με περιγραφές ήθων και έθιμων τέτοιες:

«Είς την Θράκην κατά τας έορτάς αυτάς (Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά) πρώτον και κύριον είναι

*Ο κ. Ν. Κρανιωτάκης

*Ο κ. Σ. Λοβέρδος

*Ο κ. Σ. Τρικούπης

τό σφάξιμο του γουρουνιού, τό όποτον μαγειρεύεται διαφοροτρόπως. Τό βράδυ της παραμονής τών Χριστουγέννων τά στίτια κάμνουν τίς Χριστόπτες, κατά την κατασκευήν τών όποιών δλη ή οικογένεια περικυκλώνει την φωτιάν του τζακιού, όπου φύλλα ελαίας ρίπτονται πρós οίανωσοκίαν. Γίνεται δέ αύτη ως έξης: Έκείνος ό όποιος θά ρίψη τό φύλλον εις την φωτιάν βάλει και κάτι με τόν νοϋ του και εάν μεν τό φύλλον καιόμενον κροτήση, τότε εκείνο τό όποτον διενόηθι ό ρίψας θά έπαληθεύση, εάν δέ καή ήσύχως και χωρίς κρότον τότε θά συμβή τό έναντιόν.»

*Όσο για τίς φιλολογικές εμφανίσεις όμως του Λέοντος Μακκά τό πράγμα διαφέρει. Είναι άπολαυστικές! Έξασφα έχει δημοσιεύσει ποίημα με τίτλο «Τελιώνει τό 1909». Άπολαύσετε την άρχή και τό τέλος του:

«Γύρω καμπάνες και βροχή... Του χρόνου ή φευγάλα Σε θόρυβο και δάκρυα στον κόσμο αντηχεί... Τά δάκρυα για τά παλιά, ό θόρυβος για τ' άλλα Κηδεύουνε τό χρόνο μας... Καμπάναις και βροχή!..»

«—Μαζί μ' αυτήν(κάποια άκτιδα) στο στήθος του—του [κόσμου—μιά καμπάνα χτυπάει πολύ πειό γρήγορα... Χτυπάει με προσοχή. Μά μόλις σβύστηκε ή άκτις, σωπαίνει κι' ή καμπάνα. Και τότε μόνο άκούγεται μονότονη ή βροχή!..»

Και σημειώνει ό...«ποιητής» στο τέλος του ποιήματος για την Ιστορία: «31 Δ)βρίου 1909.—(Έξω βρέχει...).»

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ανάμεσα στους άλλους **ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ** συγχρόνους πολιτευτάς μας, και τών δύο παρατάξεων υπάρχουν πολλοί που άρχισαν από τη λογοτεχνία ή που την καλλιεργούν παράλληλα με τίς πολιτικές φροντίδες. Έξασφα ανάμεσα στους Βενιζελικούς πρώην βουλευτές έχουμε λογοτέχνες τους κ.κ. Μιχ. Άργυρόπουλο, Γ. Άθάνα, Άγγ. Βαρβαγιάννη, Σπ. Θεοδωρόπουλο, Τσακανίκα και άλλους.

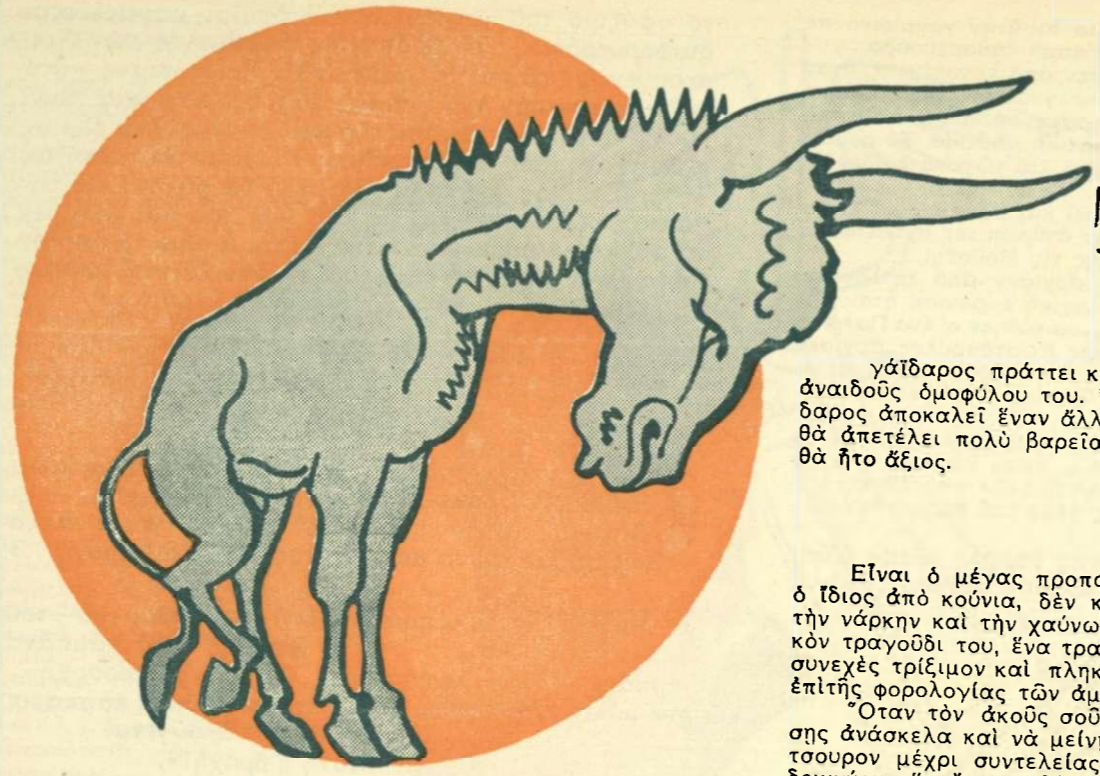
Από τους λαϊκούς βουλευτές παλιός λογοτέχνης είναι ο κ. Άνδρ. Λόντος, μά και ό βουλευτής Λαρίσης κ. Άδ. Νικολαΐδης. Και μιά έκπληξη: Παλιός ποιητής είναι και ο κ. Ν. Κρανιωτάκης, ό φίλος βουλευτής Άθηνών. Βέβαια σήμερα έχει άποκηρύξη τίς λυρικές εκείνες δοκιμές του. Ωστόσο υπάρχουν πάντα δημοσιευμένες στα περιοδικά «Έλλάς» και «Δάφνη» του 1907, 1908 και 1909.

Γιά να ίκανοποιήσουμε την περιέργεια του άναγνώστη μας δημοσιεύουμε έδώ ένα από τά ποιήματα του κ. Ν. Κρανιωτάκη. Έχει τίτλο «Άντίλαοι» και είν' αυτό:

«Κυττάω κάτω χαμηλά περύψηλο ρημάδι που ύψώνεται σε φάντασμα στής νύχτας τό σκοτάδι και μέσ' από τους τοίχους του άκούω άνάργι-άνάργια να διαλαλή την έρημιά κρυμμένη κουκουβάγια. Μά ένφ ή πένθιμη φωνή της κουκουβάγιας σβύνει άκούω άλλη μιά φωνή πειό πένθιμη εκείνη. Δέν είν' άλλου άλλο πουλι π' άργοθρηνεϊ κ' εκείνο οϋτ' ή ήχώ π' άντιλαλεϊ στοϋ ρημαδιου τό θρήνο· είν' τής καρδιάς μου οι παλμοί π' άντιλαλούν θλιμμένοι σε κάθε ήχο πένθιμο π' από ρημάδια βγαίνει.»

*Έλπίζω ό κ. Κρανιωτάκης να μη θυμώσει... Άς άναλοιστή ή θέση μου άντικρύ στην Ιστορία.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΣΚΙΤΣΑ ΠΤΕΡΩΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΤΡΑΠΟΔΩΝ

γάιδαρος πράττει κάτι ανάλογο, εύρισκόμενος πρό ενός άναιδούς όμοφύλου του. Όχι, δεν συμβαίνει τούτο. Ούδεις γάιδαρος άποκαλεί έναν άλλον γάιδαρον, «άνθρωπον», διότι τούτο θά άπέτελε πολύ βαρείαν ύβριν, τής όποιας ούδεις γάιδαρος θά ήτο άξιος.

Ο ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ

Είναι ό μέγας προπαγανδιστής τής τεμπελιάς. Τεμπέλης ό ίδιος από κούνια, δεν κάμνει τίποτε άλλο παρά να σκορπά την νάρκη και την χαύνωση με τό μονότονον και άποκοιμιστικήν τραγουδι του, ένα τραγουδι ξηρόν ως ένα συνεχές τρίξιμον και πληκτικόν ως άγόρευσις έπίτης φορολογίας των άμβύκων.

Όταν τόν άκούς σου έρχεται να ξαπλώσης άνάσκελα και να μείνης άκίνητος ως κούτσουρον μέχρι συντελείας των αιώνων. Όλα δεικνύουν ότι έχουν φθάσει πλέον εις τόν ύπατον βαθμόν τής τεμπελιάς και τής κλάπας. Έκαστον πόδι σου ζυγίζει δύο τόνους και έναστον βλέφαρόν σου πέντε χιλιόγραμμα. Μόνον ό έγκέφαλός σου δεν ζυγίζει ούτε έν δράμιον, διότι έχει κενωθή αφινιδιαστικώς, πράγμα τό όποιον σου χαρίζει τό ασθημα ότι κρατείς έπί των ώμων σου ένα μπαλόνιον άντί τής τέως κεφαλής σου.

Τό τρομερόν αυτό άσμα διαρκεί δώδεκα ώρας, ένίοτε δε και δεκαπέντε, και ούδεμια δύναμις είναι ίκανή να τό σταματήσει. Εύτυχός ό Ύψιστος, εύσπλαγγνος πάντοτε και προνοητικός, δεν έδωκε φωνήν εις όλα τά τζιτζίκια. Έξ δλου του άριθμού δεν λαλούν ειμή τά θηλυκά. Οί άρσενικοί άδυνατούν να άνοιξουν τό στόμα και να λάβουν μέρος εις την χορδήσαν.

ΤΟ ΓΟΥΡΟΥΝΙ

Είναι πνιγμένο στο λίπος, πράγμα που του δίνει σπουδαιοφάνεια και κύρος, όπως ακριβώς συμβαίνει με τους κοιλαράδες παρ' ήμιν. Του επιτρέπει επίσης να παρουσιάζεται ως ζώον αγαθόν και άκακον, όπως γίνεται και με τους χονδρούς, τους όποιους ό κόσμος θεωρεί άποθήκας πραότητας και καλωσύνης, χωρίς να σκέπτεται ότι ή καλωσύνη αυτή δεν είναι παρά σύνδρομον του πάχους, προϊόν του λίπους, ένα είδος ναυαγελίας, κάτι επιτέλους βολικόν διά την ζώην και βοηθητικόν διά την χώνευσιν. Άλλά δεν θά ένδιατριψω πολύ μεταξύ των τύπων τούτων και θά επανέλθω μεταξύ των χοίρων, βέβαιος ών, ότι άσολούμενος με τους τελευταίους δεν άπομακρύνομαι πολύ από τους πρώτους.

Ο χοίρος λοιπόν πλέει ως γόνδολα εις τό λίπος και τρώγει διαρκώς διά να μη χάση έν δράμιον από τό πάχος του. Θαρρείς ότι τό έχει

Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Πόδια... μάλλον δωρικού ρυθμού, καπούλια Άναγεννήσεως, σιαγών κατάλληλος προς «ξύλον», θαυματουργήσασα άλλοτε εις τās χείρας του Σαμψών, κεφαλή έπιμήκης ως νεροβάρελον, όφθαλμοί μελαγχολικοί, ύπομονή Ιώβειος, πείσμα νηπίου, πάντα ταύτα ίσον γάιδαρος. Ύπεράνω όμως όλων τούτων ίστανται τά αυτιά του, αυτιά θρυλικά, παμμένιστα, όμοια με άγκιναρόφυλλα, με φωναγωγούς πολεμικών πλοίων, με άκουστικά κέρατα, μονίμως και όργανικώς λειτουργούντα έπί τής κλασικής του κεφαλής. Φαίνεται ότι ό πρώτος γάιδαρος τής γής θά έδέχεται πολλάς άκροάσεις, όπως ένας Ύπουργός τής έποχής μας, και ή φύσις έφρόντισε και έμεγέθυσε τά άκουστικά του όργανα διά να έπαρκούν προς τά ύψηλά του καθήκοντα και τās άπαιτήσεις τής ύπηρεσίας.

Ίδεολογικώς ό γάιδαρος φαίνεται άποκλίνων προς τους στωϊκούς και έν μερεί προς τους έπικουρείους. Έάν δεν άνήκη έντελώς εις την σχολήν των, πάντως έχει έπηρεασθή πολύ από την φιλοσοφίαν των. Βεβαίως ή σπαρτιατική του λιτότης είναι αντίθετος προς τās άρχάς των έπικουρείων. Εις τό κεφάλαιον όμως του έρωτος οι έπικουρείοι εύρίσκουν έν τώ προσώπω του γαϊδαρού τόν θερμότερον μαθητήν και όπαδόν των και μένουν άπολύτως ίκανοποιημένοι.

Είναι ήρεμος και άπαθής και άντιμετωπίζει τās έναντιότητες του βίου με γαλήνην και άταραξίαν. Τό ψυχος, ή ζέση, αι κακουχίαι, αι στερήσεις τόν άφίνου άδιάφορον και ούδέν τόν συγκινεί εκτός του έρωτος. Δέχεται τούς ραβδισμούς και τά λακτίσματα με φιλοσοφικήν ήγερτήριον και δεν άνταποδίδει τās ύβρεις.

Όλιγαρκής έξ άνατροφής και ίδιουσγκρασίας, άρκεϊται εις τό κλασσικόν άχουρον και εις τό όρεκτικώτατον γαϊδουράγκαθον, χωρίς όμως να περιφρονή και τό παντεσπάνιον. Έάν αισθανθή εις την πλάτην του νυγμούς ζαυφίων, τρίβεται εις τό πρώτο έροσλήθι ή κυλλεται εις την σκόνην του δρόμου μετά άρρήτου ήδονής.

Δεν είναι περίεργος ούτε πολυπράγμων. Διά τούτο δεν έμαθε ποτέ και να κολυμβά.

Όταν φέρη άναβάτην άποφεύγει την «μέσην» του δρόμου και πηγαίνει «τοίχο-τοίχο» έξυστά, άδιάφορον έναν, τριβόμενος έπί του τοίχου, έρχεται και μετά του άναβάτου εις... προστριβάς. Άρκει ότι τούτο τόν εύχαριστεί. Συνηθίζει έπίσηςνά βαθίζει και έπί του χείλους τής άβύσσου, ακολουθών προφανώς τό δόγμα του έπικινδύνως ζην, εις τό όποιον ζητεί να προσλητήσιν και τόν άναβάτην.

Είναι πείσμων και ίσχυρογνώμων διότι έχει ιδικάς του άρχάς και γενικώς ιδικήν του κοσμοθεωρίαν και γραμμήν. Όταν λάβη μίαν άπόφασιν, δυσκόλως πραιτείται ταύτης, διότι πιστεύει άκραδάντως ότι όρθώς άπεφάσισε και όρθώς έσκέφθη. Άλλως τε όλαι του αι άποφάσεις λαμβάνονται έπειτα από βραδείαν σκέψιν, ή όποια και άποτελεί τό κυριώτερόν του χαρακτηριστικόν, την βαθυτέραν ούσιαν τής ύπαρξέως του. Έάν έκαλούμην να δώσω με δύο λέξεις τόν όρισμόν του γαϊδαρού θά έλεγον ότι ό γάιδαρος είναι ζώον κυλιόμενον και σκεπτόμενον.

Και όμως ό άνθρωπος τόν περιφρονεί και μεταχειρίζεται τό όνομά του ως ύβριν, όσάκις εύρίσκειται ένώπιον ενός άναιδούς συνανθρώπου του. Θά φαντάζεσθε βέβαια, ίσως, ότι και ό

πάρει ζήτημα φιλοτιμίας να διατηρήσει με κάθε τρόπον τα κιλά του. Τρώγει! Τρώγει με πάθος, με άσθημα, με βουλιμίαν, με λύσσαν, με πυρετόν. Τρώγει όρθιος, τρώγει καθήμενος, τρώγει πρηγής, τρώγει ύπτιος, τρώγει τρέχων, τρώγει κοιμώμενος. Και τρώγει τό παν. Κριθάριον και καλαμπόκιον, όρυσαν και χουρμάδες, παντεσπάνιον και πίτυρον, φράουλες και έλαιοπυρήνας.

Τρώγει φύλλα και ρίζας, τρώγει άνθη και φλοιούς, τρώγει δενδράκια και καλάμους. Τρώγει όλοκληρα και θά ήτο ίκανός να φάγη όλόκληρον τόν πλανήτην εάν είχε τόν άπαιτούμενον καιρόν και εάν ό πλανήτης ήτο όπωσδήποτε φαγώσιμος.

Είναι ρυπαρός ως καλόγηρος και αισθάνεται ήδονήν να κυλιεται εις την λάσπην και εις πάσαν άκαθαρσιν. Τό σπέρ αυτό είναι μετά τό φαγητόν ή μεγαλειτέρα του άπόλαυσις. Όταν εύρίσκειται μέσα εις την λάσπην νομίζει ότι άναπαύεται έπί ρόδων ή ότι λαμβάνει τό λουτρόν του μέσα εις άλαβάστρινον ρωμαϊκόν λουτήρα, που είναι γεμάτος από γάλα νεαρών θύων. Μη τολμήση κανείς και τόν ένοχλήση εις τās ύπερόχους αυτάς στιγμάς, διότι θά γίνη άσπονδος έχθρός του.

Τό αυτό θά συμβή, εάν πλησιάση κανείς με άδιακρισίαν τό πιάτον του και ταράξη τό γεύμα του. Εις πάσαν άλλην περιπτώσιν σπανίως όργιζεται, διότι έπιθυμεί να χωνεύη με ήσυχαν.

δρα όλόκληρα και θά ήτο ίκανός να φάγη όλόκληρον τόν πλανήτην εάν είχε τόν άπαιτούμενον καιρόν και εάν ό πλανήτης ήτο όπωσδήποτε φαγώσιμος.

Είναι ρυπαρός ως καλόγηρος και αισθάνεται ήδονήν να κυλιεται εις την λάσπην και εις πάσαν άκαθαρσιν. Τό σπέρ αυτό είναι μετά τό φαγητόν ή μεγαλειτέρα του άπόλαυσις. Όταν εύρίσκειται μέσα εις την λάσπην νομίζει ότι άναπαύεται έπί ρόδων ή ότι λαμβάνει τό λουτρόν του μέσα εις άλαβάστρινον ρωμαϊκόν λουτήρα, που είναι γεμάτος από γάλα νεαρών θύων. Μη τολμήση κανείς και τόν ένοχλήση εις τās ύπερόχους αυτάς στιγμάς, διότι θά γίνη άσπονδος έχθρός του.

Τό αυτό θά συμβή, εάν πλησιάση κανείς με άδιακρισίαν τό πιάτον του και ταράξη τό γεύμα του. Εις πάσαν άλλην περιπτώσιν σπανίως όργιζεται, διότι έπιθυμεί να χωνεύη με ήσυχαν.

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

Η μέλισσα άνήκει εις... την Τρίτην Διεθνή. Είναι ζώον που ακολουθεί τās κομμουνιστικάς άρχάς και έχει ρυθμίσει τά τής ζωής της σύμφωνα με τά δόγματα των μπολσεβίκων. Μέσα εις τόν βόμβον που άφίνει καθώς πετά, ήμπορεί κανείς να ξεχωρίση την έπομένην φάσιν, που έπαναλαμβάνεται συχνά: Μελίσσαι όλου του κόσμου ένωθήτε! Σφυρί-δρεπάνι!

Αν άμφιβάλλετε προς τά λεγόμενά μου έπισκεφθήτε μίαν κυψέλην μελισσών. Κάθε κυψέλη είναι μία σοβιετική δημοκρατία, βασιλευομένη όμως, διότι υπάρχει έκει και βασίλισσα. Όλοι οι πολίται είναι ίσοι, όλοι εργάζονται και όλοι άπολαμβάνουν τά αγαθά εις ίσην μόρην, από κοινού. Κοινοκτημοσύνη, ισότης, δικαιοσύνη, ρυθμός. Ούτε προνόμια, ούτε κλίκες, ούτε ρουσφέτια.

Ναι ή βασίλισσα; θά έρωτήσετε. Και οι κηφήνες; Άλλ' έχετε όλην ύπομονήν. Η βασίλισσα έν πρώτοις, είναι περισσότερο μητέρα παρά βασίλισσα. Τό όνομά της είναι μάλλον τίτλος. Εις την πραγματικότητα δεν βασιλεύει, αλλά γεννά. Είναι ή μητέρα όλων των ύπηκόων της, οι όποιοι την σέβονται ως θεάν. Άκριβώς δε έπί του σεβασμού αυτού στηρίζει την βασιλικήν δικαιοδοσίαν της. Άλλως τε μία μητέρα, ή όποια έχει τέκνα συγκροτούντα άριθμητικώς, όλόκληρον λαόν, παύει αυτοδικαίως να είναι μητέρα και άνακηρύσσεται άυτεπαγγέλτως βασίλισσα τό λαού τούτου.

Δεν μένουν παρά οι κηφήνες. Άλλά και αυτοί δεν μοιάζουν με τούς κηφήνας τής κοινωσίας μας. Δεν είναι κοινοί άργόμισθοι. Βεβαίως άποτελούν προνομιούχον τάξιν, άλλ' έχουν συνχρόνως και ύψηλήν, ύψηλοτάτην άποστολήν: Χωρίς αυτούς δεν γίνεται τίποτε. Μά, σάς παρακαλώ, εάν λείψουν οι κηφήνες από την κυψέλην ποίος θά συνεργασθή σεξουαλικώς με την βασίλισσαν διά την άνανέωσιν του πληθυσμού; Έγώ ή έσεις; Μά δεν κάνουν μέλι! Πολύ καλά! Περνούν όμως συνεχώς μήνας μέλιτος με την βασίλισσαν και αυτό είναι άρκετόν.

Ίδου λοιπόν ένα κράτος λαμπρόν και ύποδειγματικόν. Μία

βασίλισσα, όλίγοι κηφήνες και ένας λαός νομοταγής και έργατικώτατος. Ούτε κόμματα, ούτε παρατάξεις, ούτε παράγοντες, ούτε μεσάζοντες, ούτε προμήθειαι, ούτε συμβάσεις. Άποτέλεσμα: Ήσυχία, τάξις, ασφάλεια και μέλι άφθονον.

ΤΟ ΚΑΠΟΝΙ

Την κόταν, τόν πετεινόν, την χήναν, τόν χήνον και όλα τά...πρωτότυπα πτηνά τά κατασκευάζει ή Φύσις. Τό καπόνι τό κατασκευάζει ό άνθρωπος, λαμβάνων ως πρώτην ύλην τόν πετεινόν. Η μετατροπή του πετεινού εις καπόνιον δεν άπαιτεί μεγάλον κόπον. Άρκει μία μικρά έγχείρησις διά να μεταβληθή ό ύπερήφανος και άρρενωπότατος πετεινός εις ταπεινόν καπόνιον, πτηνόν...ουδέτερον, τεχνητόν, συμβατικόν, άφύσικον, άγνωστον εις την έπίσημον ζωολογίαν και μόλις άνεκτόν εις τό κοτέσιον.

Έλέχθη ότι ή έγχείρησις που μεταβάλλει τόν πετεινόν εις καπόνιον είναι μικρά. Αί συνέπειαι τής όμως είναι μέγισται. Η ζωή του έγχειριζόμενου πετεινού ανατρέπεται εκ θεμελίων. Βαθεία άλλοίως έπέρχεται εις τόν οργανισμόν του και εις τόν χαρακτήρα του. Τό ύπερήφανον λυρίον του μαραινεται, τό βλέμμα του καθίσταται θαμβόν και άλαμπές, ό πολεμικός του όνυξ καταπίπτει, ή φωνή του αλλοιούται, ή ζωηρότης και ή φιλαρέσκεια του πηγαίνουν περίπατον και ό έρωτισμός του ένταφιάζεται διά παντός. Δεν άναγγέλλει πλέον την αύγήν με διατόρους κραυγάς, δεν κτυπά τās πτέρυγας του έπί των μηρών του, δεν σκέπτεται τās όρνιθας, δεν κορδώνεται, δεν...κοκορεύεται.

Άραγε είναι έτσι εύτυχότερον; Ούδεις γνωρίζει. Πάντως είναι ήσυχον. Άπό την ήμέραν που...μετετάθη εκ τής τάξεως των πετεινών εις την τάξιν των καπονίων δεν βασανίζεται από καμμίαν ένθυμίαν. Δεν έχει πένθος, δεν τρέχει όνειρα, δεν βυθίζεται εις ρεμβασμούς και εις όνειροπολήσεις, δεν λυώνει από νοσταλγίαν, δεν βασανίζεται από άναμνήσεις.

Αί άναμνήσεις του ίσοδυναμούν με τό μηδέν. Δεν ένθυμείται τίποτε από τό παρελθόν, όμοιον με τούς ήρωας εκείνους του πολέμου, που άπόλεσαν την μνήμην των συνεπειά ενός τραύματος καιρίου. Έτραυματίσθη και αυτό εις καιρίον μέρος και άπόλεσε την μνήμην του—κάτι παραπάνω—την άλκτορικήν ψυχήν του.

Ηδη κυκλοφορεί με νέον «έγώ». Δεν ένθυμείται τί ύπήρξε, δεν έχει συνείδησιν τής καταγωγής του, ούτε τής τρομεράς μεταβολής που έπλήθην εις τό είναι του. Νομίζει ότι είναι καπόνιον εκ γενετής και ίσως-ίσως νομίζει ότι και όλόκληρος ό πτερωτός κόσμος άποτελείται από καπόνια.

Μόνον άργά που και που φαίνεται να άφυπνίζεται έντός του ένα είδος άλκτορικής συνειδήσεως. Είναι στιγμιαίο που μία άγνωστος συγκίνησις πλημμυρίζει την ψυχήν του, έπί τή άπλη προσεγγίσει νεαρής και καλλιτέρου όρνιθος. Αισθάνεται τότε ότι κάτι έντελώς νέον του συμβαίνει. Τί να είναι; Η καρδιά του κτυπά δυνατά, ή ταραχή του όλοένα μεγαλώνει. Έξαφνα σηκώνει τό κεφάλι, κτυπά εις τούς μηρούς τά περά και όρμά προς τās όρνιθας!.. Γενική έκπληξις! Αί όρνιθες τά χάνουν, ό όρνιθοτρόφος γελά και τά γραβίδια σταυροκοπούνται. Άποτόμως όμως όλα μεταβάλλονται. Ο έπίδρομος σταματά άναποφάσιτος, σκέπτεται, άμφιταλαντεύεται και τέλος άνακρούει πρόμαν. Έχει ήδη συνέλθει, έχει άνακτήσει την ψυχραιμίαν του, έχει νοιώσει την γκάφαν του. Και άπομακρύνεται άξιοπρεπώς άφίνων να έννοηθή ότι έπρόκειτο περί άστείου...

Αί άναμνήσεις του ίσοδυναμούν με τό μηδέν. Δεν ένθυμείται τίποτε από τό παρελθόν, όμοιον με τούς ήρωας εκείνους του πολέμου, που άπόλεσαν την μνήμην των συνεπειά ενός τραύματος καιρίου. Έτραυματίσθη και αυτό εις καιρίον μέρος και άπόλεσε την μνήμην του—κάτι παραπάνω—την άλκτορικήν ψυχήν του.

Ηδη κυκλοφορεί με νέον «έγώ». Δεν ένθυμείται τί ύπήρξε, δεν έχει συνείδησιν τής καταγωγής του, ούτε τής τρομεράς μεταβολής που έπλήθην εις τό είναι του. Νομίζει ότι είναι καπόνιον εκ γενετής και ίσως-ίσως νομίζει ότι και όλόκληρος ό πτερωτός κόσμος άποτελείται από καπόνια.

Μόνον άργά που και που φαίνεται να άφυπνίζεται έντός του ένα είδος άλκτορικής συνειδήσεως. Είναι στιγμιαίο που μία άγνωστος συγκίνησις πλημμυρίζει την ψυχήν του, έπί τή άπλη προσεγγίσει νεαρής και καλλιτέρου όρνιθος. Αισθάνεται τότε ότι κάτι έντελώς νέον του συμβαίνει. Τί να είναι; Η καρδιά του κτυπά δυνατά, ή ταραχή του όλοένα μεγαλώνει. Έξαφνα σηκώνει τό κεφάλι, κτυπά εις τούς μηρούς τά περά και όρμά προς τās όρνιθας!.. Γενική έκπληξις! Αί όρνιθες τά χάνουν, ό όρνιθοτρόφος γελά και τά γραβίδια σταυροκοπούνται. Άποτόμως όμως όλα μεταβάλλονται. Ο έπίδρομος σταματά άναποφάσιτος, σκέπτεται, άμφιταλαντεύεται και τέλος άνακρούει πρόμαν. Έχει ήδη συνέλθει, έχει άνακτήσει την ψυχραιμίαν του, έχει νοιώσει την γκάφαν του. Και άπομακρύνεται άξιοπρεπώς άφίνων να έννοηθή ότι έπρόκειτο περί άστείου...

Ο ΜΠΟΥΦΟΣ

Οι ήλιθιοι είναι άνθρωποι προνομιούχοι. Είναι δεκτοί και περιζήτητοι εις τās καλύτερας συνανατροφάς, διατρέπον εις την κοσμικήν ζωήν, εισέρχονται εύκόλα εις την διπλωματίαν και άρέσουν εις τās γυναίκας. Χρήμα, έρωας, τιμαι, όλα είναι ιδικά των. Είσαι σοφός, είσαι εύφυής, είσαι άφρατός, είσαι κυανόαιμος; Δεν σου έγγυώμαι διά τό μέλιον. Είσαι ήλιθιος; Άρκει! Θά περάσης έκτακτα. Ο ήλιθιος έπιπλέει πάντοτε. Διά τούτο και πολλοί μη προικισθέντες υπό τής φύσεως με τό θεϊον δώρον τής ήλιθιότητος, ύποκρίνονται τούς βλάκας και περνούν περίφημα.

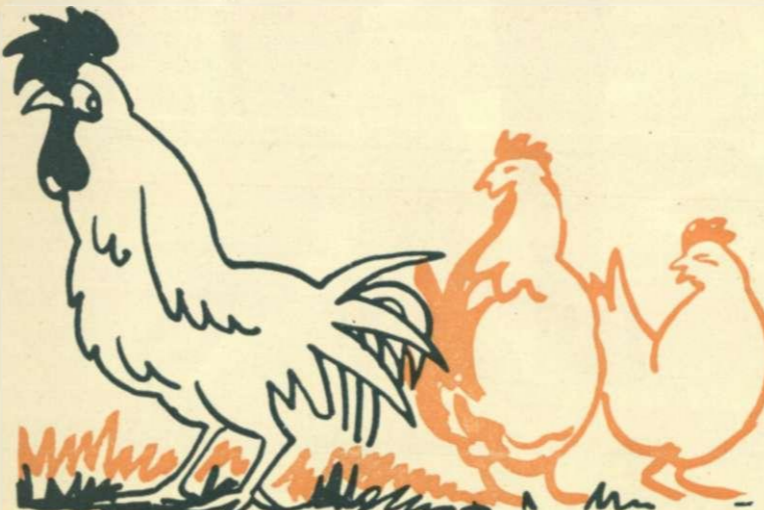
Τούτο ακριβώς πράττει και ό μπουφος. Έπαγγέλλεται τόν ήλιθιον και καλοπερνά. Άντι να καταναλώση τās δυνάμεις του, πετών από δένδρου εις δένδρον προς άγραν πτηνών και έντόμων, καταλαμβάνει ένα κούτσουρον, σφαλλεί τούς όφθαλμούς, κρεμά την γλώσσαν και άναμένει έξ ούρανού την λείαν του. Και ό ούρανός, ό όποιος εύνοεί πάντοτε τούς ήλιθιους, του επιδαφιεύει παν αγαθόν. Κατ' άρχάς του άποστέλλει τά έντομα. Ταύτα έλκούνται από την ύγραν και έξεχούσαν γλώσσαν του, πλησιάζουν και κολλοϋν. Τότε ό μπουφος άνοίγει περισσότερο τό στόμα και έπιδεικνύει ως βιτρίναν την έντομοβριθή γλώσσαν του εις τά διερχόμενα πτηνά. Τά τελευταία όρμου έν εκεί ως τυφλά και ό μπουφος έξασφαλίζει τό γεύμα του.

Ίδου διατί πρέπει κανείς να φοβήται τόν ήλιθιον. Διότι ό ήλιθιος έχει με τό μέρος του την τύχην και ό έχων με τό μέρος του την τύχην, είναι πανίσχυρος και άκαταγνώσιτος.

Έτσι έχουν τά πράγματα. Διότι αν δεν είχαν έτσι, τό γένος των ήλιθίων θά είχεν εκλείψει πρό πολλού από του προσώπου τής γής, ήττώμενον κατά κράτος εις τόν άγώνα τής έπικρατήσεως.

Έτσι έχουν τά πράγματα. Διότι αν δεν είχαν έτσι, τό γένος των ήλιθίων θά είχεν εκλείψει πρό πολλού από του προσώπου τής γής, ήττώμενον κατά κράτος εις τόν άγώνα τής έπικρατήσεως.

ΘΕΜΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ

ΣΑΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΚΑΙ ΣΑΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

“Εκείνη τη χρονιά είχαν γίνει σεισμοί. Η κοινότητα της Περαχώρας είχε σχεδόν καταστραφεί. Όσα σπίτια δεν είχαν πέσει, ήταν έτοιμα να σωριαστούν. Έρανοι είχαν γίνει και στην πρωτεύουσα, με την φροντίδα της Κυβέρνησης, μα και οι πλούσιοι του τόπου, όσοι δουλεύαν στη ξενιτιά, είχαν στείλει αρκετά. Μια φιλανθρωπική εταιρία είχε φροντίσει να στείλει ξυλεία και άλλα είδη για να μοιραστούν στους φτωχούς και σε όσους ξεσπίτωσε ή όργη της γης. Όλα αυτά είχαν σταλή για να μοιραστούν με τη φροντίδα του Προέδρου και του Συμβουλίου της Κοινότητας, μα ο πρόεδρος και όλα τα μέλη του συμβουλίου φρόντισαν μόνο για τον εαυτούλη τους, για τους δικούς τους, τους φίλους, τους κομματάρχες και για μερικά θηλυκά που νοστιμεύοντουσαν. Σ’αυτούς μοίρασαν ξυλεία και όλα τα άλλα τα καλά. Τα χρήματα δε τα κρατούσαν κλεισμένα στην κάσα και δεν αποφάσιζαν να τα μοιράσουν, αν και όλος ο κόσμος φώναζε και έσκουζε, γιατί είχε ανάγκες. Πότε θ’ αποφάσιζαν επί τέλους να τα μοιράσουν; Όλο με το σήμερα και με το αύριο κρατούσαν τους φτωχούς σε άγνια.

• Ταίφιας της Κοινότητας ήταν ο Γιάννης Πασαλής, ένα αξίω και καλό παλληκάρι, κουβαρντάρ, ντελεμεντέρης και παιδί της παρέας. Όλος ο κόσμος τον αγαπούσε και τον συμπαθούσε, γιατί φτωχός και απροστάτευτος έμαθε γράμματα και τώρα με το μισθό του συντηρούσε τη γρηά μάνα του και δυο ανύπαντρες μικρές αδερφούλες. Τώρα όμως τελευταία, πολλά ψιθύριζαν και ενάντια του. Τά είχε λένε φτιάξει με τη Φλώρα, μια ξεγραμμένη, μια ξετσιπωτή. Λένε πως της είχε κάνει παλλά δώρα. Που να τα βρή όμως αυτός, φτωχό παιδί, τα χρήματα; Ο μισθός του καλά-καλά δεν έφτανε για να συντηρήσει τη μάνα του και τις αδερφάδες του. Λοιπόν δικαία ο κόσμος άρχισε να πιστεύει πως η Φλώρα, η ώραία Φλώρα, που ο παλιός δεσπότης γι’ αυτήν τρελλάθηκε και πέθανε στο τρελλοκομείο και ένας Τούρκος πασάς πούλησε όλα τα τσιφλίκια του και πέθανε στην ψάθα, πως αυτό το διαβολογύναικο έτρωγε τα χρήματα που οι πλούσιοι είχαν στείλει για το φτωχό κοσμάκι.

Πολλοί μάλιστα τον είχαν δη μερικές νύχτες και στο παιγνίδι, που κρατούσε ο χοντρολάζαρος ο Μπαϊράμης, ο αδερφός του Άνστη του Μπαϊράμη, του εργολάβου, που ήταν και σύμβουλος της κοινότητας. Έχανε, λέγουν, κάθε βράδυ μεγάλα ποσά και μια νύχτα, που έκανε μπάνκα ένας πλούσιος Άρβανίτης μπέης, τόλμησε να του πάρη την μπάνκα «ά-σεβάλ» και να χάση μονοκοπανιά δυο χιλιάδες τάλλαρα!

“Όλα αυτά βέβαια είχαν πάει στ’ αυτιά του Προέδρου της κοινότητας, μα είτε γιατί δεν πίστευε τα λόγια του κόσμου, είτε για άλλη αιτία, δεν έκανε καμιά ενέργεια. Μια φορά μόνο είπε με τρόπο στο Γιάννη:

— Αυτά τα χρήματα τών ξράνων τα μετράς καμιά φορά;
— Τι να τα μετρήσω, αφού ξέρω πόσα είναι. Έχω τους λογαριασμούς εν τάξει.

— Ναι, δε λέω, τους λογαριασμούς, μα καμιά φορά άλλο λένε τα χαρτιά και άλλο τα πράγματα.

— Τι έννοείτε; ρώτησε ταραγμένος ο Γιάννης.

— Έννοώ πως όλα τα είδη φυραίνου. Πρέπει να λογαριάσης και τη φύρα. Κι’ εκείνο που φυραίνει περισσότερο από όλα είναι το χρυσάφι. Για κύτταξε καλά, γιατί πολλά λένε ο κόσμος εις βάρος μας.

— Τι λένε, δηλαδή;

— Νά, πως δε μοιράζουμε τα λεφτά, γιατί, λένε, τα τρώμε έμεις...

— Ποιοί έμεις;

— Νά, οι σύμβουλοι και εγώ ο Πρόεδρος... Και για σένα, έννοια σου, παιδί μου, δε λένε και λίγα, ίσως τα περισσότερα. Μέτρησέ τα λοιπόν, να δής εάν είναι σωστά.

— Θα τα μετρήσω...

— Τώρα βέβαια δε χάλασε ο κόσμος, αν σουτυχε ανάγκη και πήρες χίλιες, άς πούμε και δυο χιλιάδες... Αυτά τα ξαναβάζει κανείς εύκολα στη θέση τους... άνθρωποι είμαστε... κι’ άς πούμε σήμερα, μου τυχαίνει έμένα ανάγκη από πέντε χιλιάδες δραχμές για να πληρώσω κάτι φόρους... δεν πειράζει τίποτα αν μου τα δώσης προσωρινώς και σε καμιά δεκαπενταριά μέρες που θα εισπράξω, στά δίνω πάλι και τα βάζεις στη θέση τους.

— Θέλετε, κύριε Πρόεδρε, πέντε χιλιάδες δραχμές;
— Για δεκαπέντε μέρες, ίσως και λιγότερες.

Και ο Γιάννης πήγε και τις έφερε, χωρίς να ζητήσει και απόδειξι.

Μια άλλη μέρα ο Άνστης ο Μπαϊράμης, ένας από τους συμβούλους της Κοινότητας, τον είδε μέσα στο χαρτοπαίγνιο του αδερφού του και του λέει:

— Αί, πώς πάμε; κερδίζουμε ή χάνουμε;

— Πότε κερδίζουμε και πότε χάνουμε.

— Όστε σαν να λέμε εισαι στα λεφτά σου.

— Άπάνω-κάτω.

— Αυτό εινε ευχάριστο... γιατί αν χάσω εγώ ή άλλος δεν έχει και τόση σημασία, μα έσύ, να έχουμε και το νου μας, διαχειρίζεσαι ξένα λεπτά...

— Μην ανησυχήτε, είμαι εν τάξει.

— Δεν είχα καμιά άμφιβολία, γιατί σε ξέρω για τίμιο και καλό παιδί... Και η Φλώρα τί γίνεται;

— Ποιά Φλώρα;

— Μιά εινε η Φλώρα!.. Δεν εινε και άλλη στον τόπο...

Σου κοστίζει πολλά;

— Ά, άκούτε και σεις τα λόγια του κόσμου;

— Ποιός τον άκούει τον κόσμο... Μήπως για μένα λίγα λένε; Πώς ο αδερφός μου γδύνει τον κόσμο, πως περιθάλπω τους ληστές και μοιράζομαι τα λύτρα μαζί τους... δεν τους άφινει να λένε... μα αν έκανα όλα αυτά, δε θα βρισκόμου σήμερα σε ανάγκη να σου ζητήσω δεκα χιλιάδες δραχμές...

— Θέλετε δεκα χιλιάδες δραχμές;

— Άν εύκολύνεσαι...

— Δεν έχω τώρα μαζί μου, να σάς τις φέρω αύριο το πρωί.

— Πολύ καλά, αύριο το πρωί στις δεκα σε περιμένω στον Καφενέ της Πλατείας.

Μα σαν πέρασε καιρός, ο Άνστης ο Μπαϊράμης του πήρε και άλλα χρήματα, πάντα χωρίς άποδειξη και χωρίς βέβαια να του επιστρέψη τα πρώτα. Το ίδιο και ο πρόεδρος. Τη δουλειά τη μυρίστηκαν και άλλοι σύμβουλοι, και με τη σειρά τους ζήτησαν και αυτοί. Έρθε δηλαδή καιρός που τα περισσότερα χρήματα τών ξρά-

νων είχαν κάνει φτερά, μα άπ’ αυτά τα λιγώτερα είχε πάρει ο κακομοίρης ο Πασαλής. Και από αυτά πάλι τα περισσότερα τά είχε χάσει στο παιγνίδι, με την κρυφή έλπιδα, πως μια μέρα θα μπορούσε να τον βοηθήση η τύχη να κερδίση όσα είχε φάει αυτός και οι άλλοι και να βρισκεται με το ταμείο εν τάξει. Έτσι, η άλήθεια ήταν, πως τα λιγώτερα από όλους τά είχε φάει η Φλώρα. Ζήτημα εινε αν είχε πάρει από τον Πασαλή περισσότερα από χίλιες δραχμές, άς του είχε πάρει και δυο χιλιάδες. Και όμως στον κόσμο τον άκούγεται πως αυτή κοντεύει να του φάη όλα τα χρήματα τών ξράνων.

Στην ταβέρνα του Κόλια κουτσόπινε από νωρίς, πριν ακόμα σουρουπώση, ο... Εύρωπαίος. Κανείς δεν ήξερε ποιδ ήταν το πραγματικό όνομά του, γιατί όλοι τον φωνάζουν με το παρατσούκλι του. Και τον λέγαν Εύρωπαίο, γιατί όταν βρισκόταν στα πράγματα, μέσα στις ταβέρνες, όλο για Εύρωπη μιλούσε, για την Εύρωπη που ήξερε μέσα από τα βιβλία που διάβαζε σαν ήταν ναυτικός. Κρυφός καυμός του, ήταν από χρόνια τώρα, να πάη στα Παρίσια και στις άλλες ώραιες χώρες. Και μπορούσε βέβαια να τό κάνει γιατί σαν πέθανε ο πατέρας του, του άφισε αρκετά κτήματα και μετρητά, μα για κακή του τύχη έμπλεξε με τη Φλώρα και τάφαγε όλα μέχρι διάρα. Τώρα τον είχε συμαζέψει η πονόψυχη Φλώρα μέσα στο σπίτι της, του έδινε ένα πιάτο φαί και χαρτζιλίκι για να πηγαίνη στην ταβέρνα. Ήταν σαν είδος συνταξιοχός της Φλώρας, που τώρα τον έτρεφε για να τον άποζημιώση για την μακροχρόνια άφροσύνά του.

Έκει που ο Εύρωπαίος βρισκόταν στο τρίτο κατοστάρκι, να και μπαίνει με τα μούτρα κατεβαμένα ο Γιάννης ο Πασαλής.

— Καλώς το Γιαννάκι! Πώς τέτοια ώρα από δω;

— Έρθε για να ντιώω τις πίκρες μου...

— Ναι, δε σε βλέπω με κέφια. Τι έχεις;

Ο Γιάννης, ως που να πιουθε άλλα τρία εκατοστάρκια, του τά είχε όλα έμπιστευθη. Έπρεπε να τό περιμένη. Η κατακραυγή και τα παράπονα του κόσμου είχαν φτάσει εις την πρωτεύουσα, τό γράψαν και οι έφημερίδες και η Κυβέρνησι έστειλε έναν έλεγκτη για να δη τί γίνεται με τα χρήματα τών ξράνων, που τα περισσότερα του τά είχαν φάει οι άλλοι.

— Γιατί, μωρέ παιδί, δε λές να στα δώσουν πίσω, να προσπαθήσουμε κι’ έμεις να σου βρούμε όσα έχεις ξοδέψει έσύ...
— Τους τό είπα.

— Αί, τί σου άπάντησαν;

— Πώς αν μου τα δώσουν αυτά δε σώζομαι, γιατί τά περισσότερα τά έχω φάει εγώ. Άφου λοιπόν έτσι και έτσι είμαι χαμένος...

— Βρέ τους αλιτήριους!

— Αυτά δηλαδή μου τά είπε ο Πρόεδρος και οι άλλοι. Μα ο Άνστης ο Μπαϊράμης ξέρεις τί μου είπε;

— Τι σου είπε;

— Δε τό βάζει ανθρώπου νους...

— Λέγε λοιπόν!

— Πώς δεν του έδωσα τίποτα... και αν του έδωσα και κάτι ήταν για να κλειση το στόμα του και να μη ζήτηση έξέλεγε, όπως είχε κάθε δικαίωμα σαν κοινοτικός σύμβουλος που εινε...

— Βρέ τον άτιμο!

— Μα στάσου, δεν τελείωσα ακόμα... Μου έδωσε και μια συμβουλή, τί να κάνω για να γλυτώσω.

— Τι να κάνης;

— Είπε για γέλια!.. Νά πάρω και τὰ ρέστα που μένουν και νά βγῶ στο κλαρί με τή ληστοσυμμορία του Καραλέφα. Θά ἀντάμωνε αὐτὸς τὸν Καραλέφα σήμερα τὸ βράδυ νά τοῦ μιλήσῃ γιὰ νά με πάρῃ μαζί του.

— Ἄστα νὰ πᾶνε νὰ χαθοῦνε... Θά περάσῃς ἀπόψε ἀπὸ τὴ Φλώρα;

— Ναί, λέω νὰ περάσω... νά... νά τὴν... ἀποχαιρετήσω.

Καί ποῦ θά πᾶς; Ποῦ σκοπεύεις νὰ πᾶς;

— Ποῦ ἄλλου νὰ πάω;.. Δὲ νοιώθει;.. Εἶμαι ἐγὼ πιά γιὰ ζωή;..

— Ἔλα ἄσε τίς κουταμάρες, μὴν ἀπελπίζεσαι ἔτσι εὐκόλα και νὰ πασχίσουμε νὰ τὰ διορθώσουμε τὰ πράγματα.

Ὅταν τὴ νύχτα ὁ Γιάννης πῆγε στο σπίτι τῆς Φλώρας, αὐτὴ χωρὶς νὰ τοῦ πῆ λέξι, ἀνοίξε ἕνα σεντούκι και ἀπλώσε ἀπάνω στο τραπέζι λογιῆς-λογῆς χρυσαφικά και τζουβαϊρικά, ποῦ θάμπωσαν τὰ μάτια του Πασαλή ἀπὸ τὸ μάλαμα, τὸ διαμάντι, τὸ μπριλλάντι, τὸ μαργαριτάρι. Γιουρτάνια, βραχιόλια, σκουλαρίκια, δαχτυλλίδια και ἕνας ἀτίμητος σταυρός, ποῦ τῆς εἶχε χαρίσει ὁ δεσπότης, ποῦ τρελλάθηκε ἀπὸ τὸν καῦμό της.

— Τί εἶνε αὐτά; ρώτησε ὁ Γιάννης.

— Δικά σου, γιὰ νὰ βγῆς ἀπὸ τὴ δύσκολη περίσταση και ἔπειτα ἔχει ὁ Θεός! Μοῦ τὰ εἶπε δλα ὁ Εὐρωπαῖος.

— Μὰ ἐγὼ, Φλώρα, εἶμαι ἄντρας!

— Ἔγώ πάω νὰ σὲ σώσω και ἐσὺ τὸ παίρνεις γιὰ προσβολή;

— Κάθε ἄλλο... Μὲ συγκινεῖς, Φλώρα μου, μ' αὐτὸ τὸ φέροσμο σου, μὰ ἕνας ἄντρας δὲν μπορεῖ ποτε νὰ τὸ παραδεχθῆ αὐτό.

— Καί τί θά κάνῃς;

— Γειά σου, γειά σου, γιὰ πάντα...

— Μήπως σκοπεύεις νὰ κάνῃς καμμιά κουταμάρα; Μοῦ τὸ εἶπε και αὐτὸ ὁ Εὐρωπαῖος.

— Ὅχι, ἡσύχασε... Θά περάσω τὰ ξημερώματα στο Τούρικο.

— Μοῦ τὸ ὀρκίζεσαι;

— Στὴ ζωή μου!

— Ὅχι στὴ ζωή σου... Μὰ γιὰ τί δὲν τὰ παίρνεις αὐτά;

— Μὴν ἐπιμένεις ἄδικα...

Δὲν τὸν ἄφινε νὰ φύγῃ. Γαντζώθηκε ἀπάνω του με τὰ νύχια της, μὰ αὐτὸς τὴν ἔσπρωξε και βγῆκε στο δρόμο, ἐνῶ ἀκόμα τὴν ἄκουγε νὰ φωνάζῃ μ' ἀπελπισία.

— Γιάννη, Γιάννη, θέλω αὔριο νὰ σὲ ξαναἰδῶ!

Μὰ δὲν τὸν ξαναεἶδε.

Στὴ ληστοκρατούμενη πολιτεία ἤρθε και κάθησε κάποιος ξένος μαζί με τὴ γρηά μητέρα του. Κανένας δὲν ἤξερε ἀπὸ ποῦ ἔρχότανε και ποῦθε κρατοῦσε ἡ σκούφια του. Ἔνα ἔξραν μονάχα, πὼς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἄγιος, γιὰτί ἔκανε ἕνα σωρὸ καλά και λυπότανε τοὺς φτωχοὺς και τοὺς ἀπροστάτευτους. Τὸ ἔμαθε πιά ὁ κόσμος και ἔτρεχε στο παλιὸ ρημαγμένο σπίτι γιὰ νὰ βρῆ ἀνακούφισι. Τὸ σπίτι αὐτὸ εἶχε γίνεϊ σάν μοναστήρι, σάν νοσοκομεῖο. Σὲ λίγο σπάρθηκε στὴν Περαχώρα και σ' ὄλα τὰ γύρω χωριά, πὼς ὁ ξένος ἔχει κάτι βοτάνια ποῦ γιατρεύουν κάθε λογῆς ἀρρώστεια και πὼς σκορπάει τὴ λίρα και τὸ χρυσαφί σ' ὅποιον πάει ὡς ἐκεῖ νὰ τοῦ ζητήσῃ βοήθεια. Κανέναν δὲν ἄφηνε παραπονεμένο. Καί κάθε μέρα λεφοῦσι κόσμος μαζεῦότανε στο ἀρχοντικό του. Οἱ γυναίκες στὴν Περαχώρα και σ' ὄλα τὰ γύρω χωριά ἄρχισαν νὰ ὀρκίζονται στο δνομά του και νὰ λένε πὼς εἶνε κάποιος ἄγιος, ποῦ τὸν ἔστειλε ὁ Θεὸς στὴ γῆ, γιὰ νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀρχόντων. Οἱ ἄντρες πάλι στοὺς καφενέδες και στὶς ταβέρνες ὄλο γι' αὐτὸν μιλοῦσαν.

Μιά μέρα ποῦ τὰ λέγαν αὐτά σ' ἕναν καφενέ, νὰ και φτάει ὁ Εὐρωπαῖος σουρωμένος. Τοὺς ἄκουσε και μίλησε και αὐτὸς.

— Τί εἶνε αὐτὰ ποῦ λέτε; Ἔσεῖς κοντεύετε νὰ τὸν κάνετε ὑπεράνθρωπο, νὰ τὸν κάνετε Θεός! Ἄμ' οἱ γυναίκες δὲ ἤδη τὸν ἔχουν κάνει εἰκόνημα και τὸν προσκυνᾶνε, ναί, μὰ τὴν ἀλήθεια, και τοῦ ἀνάβουν και κερία.

— Δὲ μοῦ λέξ, Εὐρωπαῖο, ἐσὺ τὸν εἶδες;

— Καί βέβαια τὸν εἶδα. Γίναμε μάλιστα ἀμέσως πρῶτοι φίλοι. Τοῦ ἄρσει και αὐτουνοῦ νὰ τὰ κοπανᾶν κομάτι. Ψοφάει και γιὰ κουβέντα.

— Καί πὼς κουβεντιάξῃ; Λένε πὼς εἶνε γλυκομίλητος και λέει θεϊκά λόγια.

— Μιλάει σάν σπουδασμένος ἄνθρωπος, αὐτὸ εἶνε ὄλο. Μὰ τί τὰ θέλετε, μοῦ φαίνεται ἤρθε ἡ ὥρα νὰ γλυτώσωμε ἀπὸ τὰ νύχια τῶν προκομένων μας ἀρχόντων.

— Θά μᾶς σώσῃ αὐτός;

— Δὲ θά περάσῃ πολλὸς καιρὸς και με τίς καλωσῆνες του θά τραβῆξῃ ὄλο τὸν κόσμο μαζί του. Αὐτὸς θά διευθύνῃ ὄλο τὸν τόπο μας. Ὁ λόγος του θά εἶνε διαταγὴ και νόμος!

— Ἀμήν, Παναγιά μου, νὰ δοῦμε και μεῖς τοῦ Θεοῦ τὴ μέρα!

— Προχθές εἶχα πάει νὰ τὸν δῶ.

— Πές μας, πές μας, Εὐρωπαῖο, τί σοῦλεγε;

— Ἔγώ τοῦ εἶπα δηλαδὴ γι' αὐτὸ τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί ποῦ πῆγε και ἔκανε τὴν κουτουράδα...

Μὰ ὁ κόσμος ἐδῶ σώπασε. Δὲν ἤθελε ν' ἀνοίξῃ κουβέντα με τὸν Εὐρωπαῖο γιὰ τὴν αὐτοκτονία του Γιάννη του Πασαλή. Ὅλοι θαρροῦσαν πὼς ἡ Φλώρα εἶχε πάρει στο λαϊμό της τὸ παιδί και δὲν ἤθελαν νὰ τὴν κατηγορήσουν μπροστά στον Εὐρωπαῖο. Μὰ ἔπειτα σάν ἔφυγε ὁ Εὐρωπαῖος ψιθύρισαν μεταξύ τους:

— Δὲ θά τοῦ τα εἶπε καλά ὁ Εὐρωπαῖος. Πρέπει νὰ μάθῃ ἀπὸ μᾶς τὸν κόσμο τὴν ἀλήθεια αὐτὸς ὁ ἄγιος ἄνθρωπος, νὰ μᾶς δώσῃ διαταγὴ νὰ πᾶμε νὰ τὴν κάψουμε τὴ βρωμά!

Καί σ' ἀλήθεια. Ἡ μάννα του ἀδικοχάμενου παιδιοῦ και οἱ ἀδερφάδες του εἶχαν σηκώσει ὄλο τὸν κόσμο ἐναντία στὴν Φλώρα. Αὐτὴ τὴ διάθεσι του κόσμου τὴν ἐπωφελήθηκαν και τὴν ἐκμεταλλεύτηκαν ἄρκετά και οἱ σύμβουλοι τῆς Κοινότητος, γιὰτί εἶχαν κάθε συμφέρον νὰ τὰ ρίξουν ὄλα στὴ Φλώρα, γιὰ νὰ κρῦψουν τίς δικές τους τίς μπουμπές. Πρὸ πάντων ὁ Ἀνέστης ὁ Μπαϊράμης και ὁ ἀδελφός του ὁ χοντρο-Λάζαρος, ὁ χαρτοπακτικῆς, ἔστειλαν δικούς τους ἄνθρώπους νὰ κουντίζουν τὸν κοσμάκη στὶς ταβέρνες και στοὺς καφενέδες ἐναντία στὴ Φλώρα.

Καί νά, ἕνα πρωί, ποῦ ἦταν τὸ πανηγύρι τοῦ Ἁ-Λιᾶ, ὄλος ὁ κόσμος μαζεμένος, ὕστερα ἀπὸ τὴ λειτουργία, κρατῶντας στὰ χέρια του ξύλα, πελέκια,

(Τὸ τέλος στὴν σελίδα 64)

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ

Παλιώσιλα με' λου' ἀετοῦ

Μιά περιπέτεια στον ἀέρα, ὄσο μικρὴ κι' ἂν εἶνε, ἔχει πάντα κάποιον ἐνδιαφέρον ἰδιαίτερο και μιά ξεχωριστὴν ἀξία. Ἔνας ἄγῶνας, μιά πάλη σκληρὴ ἐπάνω ἀπὸ πανύψηλες βουνοκορφές με τὸν ἀέρα, δταν οὐρλιάζοντας και λυσσασμένοι ὄρμα νὰ διαλύσῃ, με τὴν καταθλιπτικὴ δύναμὶ του, φερά και μηχανὴ τ' ἀεροπλάνου, κτυπῶντας τὸ ἀλύπητα τὴ μιά στιγμῆ, και βάζοντάς το, ὕστερα, σὲ φοβερὲς περιδινήσεις, ἕναν αἰφνῆδιο και ἀναπόφευκτο «κλείσιμο» μέσα στὰ σύννεφα και στο βαθύ σκοτάδι τους, ποῦ δὲν καταλαβαίνει τότε, πιά, κανεῖς, τί γίνεται τριγύρω του, ἂν ταξιδεῖται ἴσια ἢ ἀνάποδα, ἂν πέφτει με τὴ μηχανὴ πρὸς τὰ κάτω ἢ ἀνεβαίνει πρὸς τὰ ὕψη, ἢ ἀναζητήσῃ, ἔπειτα, μισῆς σπιθαμῆς τόπου γιὰ μιά προσγειῶσι ἀναγκαστικὴ, και τότες ἄλλες ἀναπάντεχες περιπέτειες ποῦ περιμένουν τοὺς ἀεροπόρους στὰ ταξιδιά τους, ἀποτελοῦνε συγκινησεῖς σπάνιες και μοναδικές, συγκινησεῖς ποῦ δύσκολα μπορεῖ κανεῖς νὰ τίς ἀφηγηθῆ και νὰ τίς μεταδώσῃ, σ' ὄσους δὲν ἔχουν μνηθῆ ἀκόμη στο μυστήριο και στὴ λαχτάρα του ἀέρος...

Ἀκόμα, κι' ἕνα μικρὸ πουλί, ἕνα γεράκι ἄγριο, ἕνας ὑπερήφανος ἀετός, ποῦ δὲν μπορεῖ ν' ἀνεχθῆ ἄλλο πιδὸ μεγαλόπρεπο και πιδὸ γοργόπτερο πετοῦμενο, εἶναι ἱκανὸ νὰ φέρῃ ταραχὴ και νὰ βυθίσῃ σ' ἀπελπισία τοὺς ἀεροπόρους, νὰ τοὺς τρομοκρατήσῃ, και πολλές φορές, νὰ τοὺς ξαναγκάσῃ σὲ μιά βιαία κι' ἐπικίνδυνη προσγειῶσι.

Μιά τέτοια περιπέτεια, λίγο-πολύ δραματικὴ, συνέβηκε σὲ μᾶς πρὶν ἀπὸ λίγες βδομάδες, στὶς τελευταῖες, πρὸς τὸν Ὀλυμπο ἄκρες, τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου. Εἶχαμε σηκωθῆ τὴν ἡμέρα κελὴν ἀπὸ τὸ Τατόι, γιὰ νὰ ὀδηγήσωμε τὸ «Κίτρινο Πουλί» τοῦ «Ἐλληνικοῦ Μέλλοντος» στὶς γιορτές ποῦ διοργάνωναν στὴ Θεσσαλονικὴ οἱ φίλοι του ἀέρος. Ἦταν ἕνα πρωῖνὸ ἀνήσυχο και συννεφιασμένο γεμάτο κακά προμνημάτα. Τὰ σύννεφα, ἀραιά και διαφανῆ, πύκνωναν και σκορτίνιαζαν ὄσο ἡ ὥρα προχωροῦσε. Μιά παράξενη μυρωδιά, σάν καμένο ἠλεκτροφόρο σύρμα, μᾶς στοῦπανε και μᾶς δυσκόλευε τὴν ἀναπνοή. Εἶχαμε τὴν ἐντύπωση, πὼς τὰ σύννεφα εἶχαν βουλῶσει τὰ ρουθόνια μας και μᾶς ἐμπόδιζαν τὴν ἀναπνοή! Πόση ὥρα πετούσαμε μέσα στὴν κόλασι ἐκείνη, δὲν ἔξεραμε. Τὸ σκοτάδι ἔξακολουθοῦσε νὰ εἶνε τὸ ἴδιο. Βαθὺ και ἀδιάπεραστο. Ὑπολογίζαμε, πὼς θάχαμε ἀφίσει πιά πίσω κι' ἀριστερά μας τὴ Λάρισα, δταν στο βάθος εἶδαμε τὰ σύννε-

φα νὰ ἀραιώνουν και ἀπὸ μαῦρα νὰ γίνονται γκριζα. Ἀνασάναμε. Ἐπὶ τέλους ὁ καιρὸς ἀνοίγε. Προχωροῦσαμε κατ' ἐπάνω στο ἀνοίγμα τῶν συννέφων, δταν ξαφνικὰ ἐννοίωσα ἕνα ρίγος νὰ διατρέξῃ τὸ κορμί μου. Τὸ αἷμα μου πάγωσε, και μοῦ φάνηκε, πὼς στὰ γυαλιά, ποῦ προφύλασσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ δύναμι του ἀέρος, εἶχε κολλήσει ἕνα περίεργο στρώμα ὀμίχλης. Πίσω ἀπὸ ἕνα βαρὺ και πυκνὸ σύννεφο ξεπρόβαλλε ξαφνικὰ ἕνα μαῦρο ἀεροπλάνο!.. Ἔγυρε γιὰ μιά στιγμῆ στο ἕνα του φτερό, σάν νὰ ἤθελε νὰ βρῆ μῖαν ἀπόλυτη σταθερότητα, και ὤρμησε ὕστερα κατὰ πάνω μας.

Τὸ ἀεροπλάνο ἔχασε τὴν ἰσορροπία του. Ἐπαλαντζάρισε κι' αὐτὸ τὰ φτερά του, γλύστρησε δεξιά και βούτηξε με τὴ μηχανὴ πρὸς τὰ κάτω. Ὁ ἀετός, με τεντωμένες τίς πελώριες φτεροῦγες του, πέρασε λίγα μέτρα πάνω μας. Ἔπεσε μέσα στὴ δίνη ποῦ δημιουργοῦσε τὸ ἀεροπλάνο καθώς ἔφευγε, και χάθηκε ἀμέσως, ἀνάμεσα στὰ μαῦρα σύννεφα, τρομαγμένος ἀσφαλῶς και πικραμένος γιὰ τὴν ἀπροσδόκητη ἦττα του... Δὲν προφτάσαμε ν' ἀνασάνουμε και τὰ σύννεφα ξεσχίστηκαν ξανά πλάι μας, και τρεῖς γιγαντιαῖοι ἀετοὶ μᾶς πλησίασαν. Ἀφοβα κοντοζῶγωσαν τ' ἀεροπλάνο κι' ἤρσαν τόσο πολὺ κοντὰ μας, ποῦ διακρίναμε τὸ ἀνοιγόμενον και τῶν ματιῶν τους και τίς ἀσπρες γραμμὲς στὰ γαντζωτὰ νύχια τους... Σιγά-σιγά, ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς πλησίασε ἀκόμη περισσότερο, κι' ἤρθε σχεδὸν ἐπάνω μας. Ἡ καρδιά μας χτυποῦσε δυνατὰ. Ἄν ἀποφάσιζε νὰ μᾶς ἐπιτεθῆ, θά ἀμυνώμασε ὅπως καλύτερα μπορούσαμε. Μ' ἂν ἔπεπτε μπροστά στὴν ἔλικα, ποῦ κι' ἡ μικρότερη ἀντίστασις, ἕνα κομμάτι λάσπης ἢ ἕνα πετραδάκι, φτάνει γιὰ νὰ τὴν κομματιάσῃ στὶς ταχύτερες στροφές της; Τὸ μόνο ποῦ μᾶς ἔμενε νὰ κάνουμε ἦταν ν' ἀποφύγομε τὴ σύγκρουσι. Ἀρχίσαμε νὰ ἐλαττώνουμε τὸ ὕψος. Τὸ ἴδιο ὅμως ἔκανε κι' ὁ ἀετός. Τὸ ἴδιο ἔκαναν κι' οἱ σύντροφοι του. Ἦταν ἀδύνατο νὰ τοὺς ξεφύγομε. Φθάσαμε στὰ διακόσια μέτρα πάνω ἀπὸ τὴ γῆ, χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀπελπισία μας μεγάλωνε. Θά πέφταμε θύματα τῶν ἀετῶν. Δὲν χωροῦσε ἀμφιβολία...

Σὲ τέτοιες στιγμές, χρειάζεται ταχύτης σκέψης. Κι' αὐτὴ εὐτυχῶς δὲν ἔλειψε ἀπ' τὸν πιλότο μας. Με μῖαν ἀπότομη στροφή ἔγειρε ὄσο πιδὸ πολὺ μπορούσε τ' ἀριστερὸ φτερό, ἔστρεψε ἀντίστροφα τὰ πηδάλια, και προκάλεσε ἕνα τρομακτικὸ και θυελλῶδες «γλύστρημα στο φτερό». Λίγα δευτερόλεπτα χρειάστηκαν γιὰ νὰ φθάσομε κοντὰ στο ἔδαφος, νὰ διαλέξουμε μέρος, νὰ σβύσομε τὴ μηχανὴ και νὰ προσγειωθοῦμε.

Οἱ ἀετοὶ δὲν καταδέχτηκαν νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν κάτω στὴ γῆ. Ὁρμησαν και χάθηκαν μέσα στοὺς αἰθῆρες. Ὁ κίνδυνος εἶχε περάσει...

Ἔτσι, σάν ὕστερα ἀπὸ μερικά λεπτά, βρεθήκαμε ξανά στον ἀέρα, εἶχα σηκωτῆσει τὴν ἀντίληψι, πὼς ἀνάμεσα οὐρανοῦ και γῆς, ὑπάρχει αἰωρομένη στο κενὸ μιά ἄγνωστη ζωή, μιά ζωὴ ἄγνωστη ποῦ τὴν γνωρίζουν μόνο, ὄλο αὐτοὶ ποῦ θέλουν νὰ παραβιάσουν τὸ μυστικὸ τοῦ αἰθέρα και ποῦ πολλές φορές κρύβει μέσα της τοῦ κόσμου τίς θλιβερές και τραγικὲς ἐκπλήξεις...

Γ. ΛΥΔΙΑΣ

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Γκρίζοι οὐρανοί, κορφές θαμπές, τὰ μάκρη,
Τῆς κυματούσας θάλασσας ἢ ὄρη;
Τοῦ κάμπου ἢ γύμνια ἕνας χαμὸς ἐκεῖ ὡς τὴν ἄκρη,
Τοῦ ἡλιοῦ κάποια μαρμαρυγή πὺν ἀργεῖ...

Λροσοῦλα ἐσὺ, χαρῶς ἀθώας τὸ ἄγνὸ δάκρυ,
Τὸ θεῖο λουλούδι τάχα ποῦ, γὰρ νὰ σὲ πιῆ;
Ψυχὴ βαρειά, παράπολλα εἶνε τὰ κρι-
ματά σου, τῶν κλαμμάτων σου ἢ πηγὴ...

Περιπλανέφτρα, σὶὰ χρυσόφυλλα τὰ χάμου,
Στὰ σκοῦρα ἀπὰ νερὰ ὁ κρύος θαμπὸς
Καθρέφτης σου, οἱ σπασμένοι ἀλλοὶ τοῦ ἀκροποτάμου,

Νὰ πῶς ἡ Μοῖρα σὲ κατάντησε, νὰ πῶς,
Σκεβρὸ κλονάρι μαυρισμένο, πῶς θὰ σ' εὔρη
Τὸ φύσημα τοῦ παγωμένου σου Δεκέβρη...

ΑΝΟΙΞΑΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

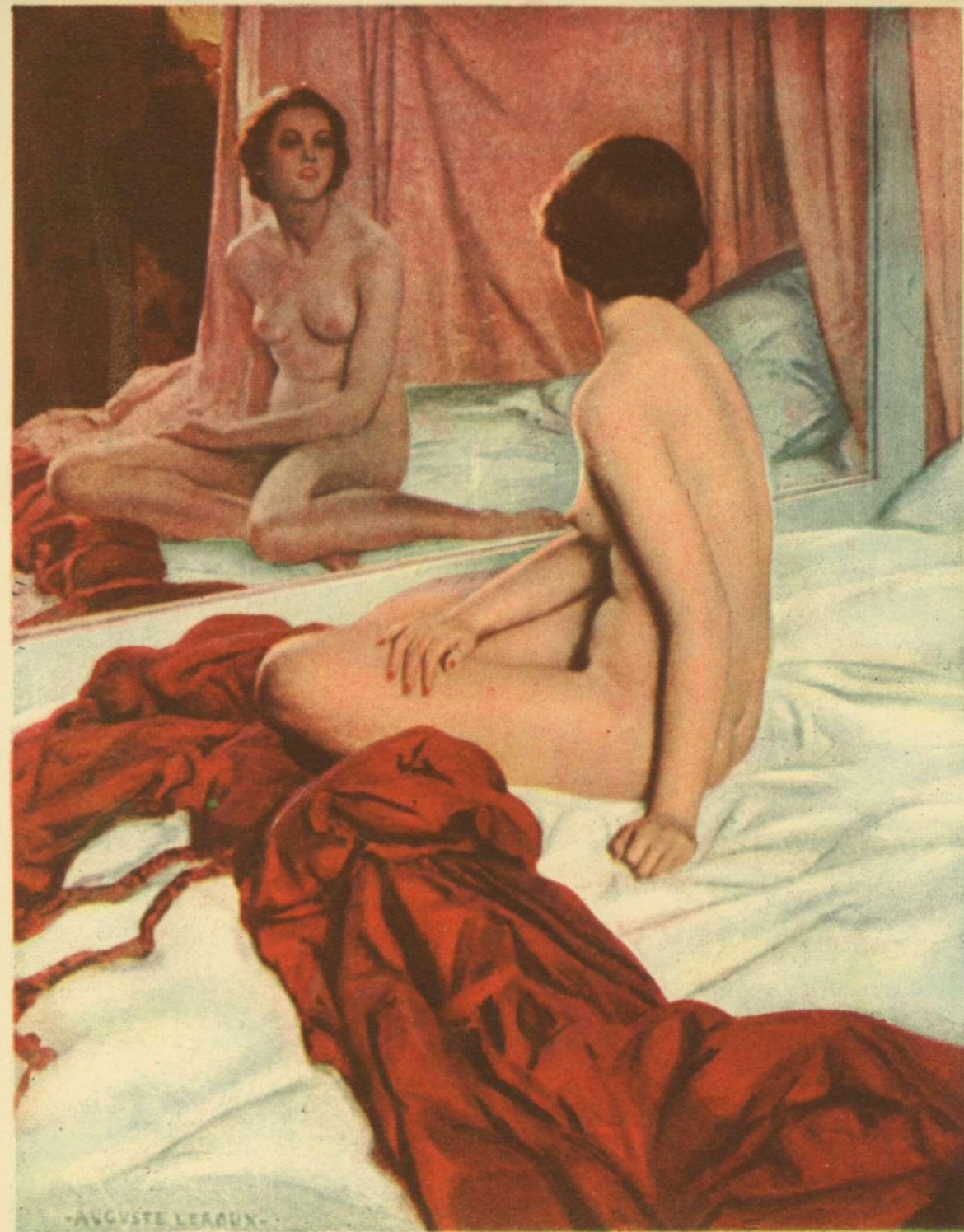
Οἱ μινουδιές πὺν ταξιδεύουνε τὰ βράδια
Σὲ συνεπαίρνουν κάποτε ἀλαφρές
Μέσ' σ' ἀναφυλλητὰ καὶ μέσ' σὲ χάρδια,
Καὶ σοῦ μιλοῦνε γὰρ εὐτυχίες καὶ συμφορές.

Τοῦ φεγγαριοῦ μὲ τᾶγγιχα τὰ χάρδια
Φοροῦν τὶς ἀσημένιες φορεσιές,
Τῶν ἄστρων τὰ φεγγόβολου πετράδια,
Τοὺς ἴσκιους σὶς ἀφώτιστες νυχτιές.

*Απιαστες καθὼς εἶνε δλόγυρά σου
Σὲ μαγγανεύουν καὶ σοῦ λύνουν τοὺς ἄρμούς,
Καὶ πλὺ σοῦ δυναμώνουν τὰ φτερά σου,

Κι ὅπως σὲ πᾶνε σ' οὐρανοὺς καὶ σὲ χαμούς,
Γεμάτη τὴν καρδιά σου νοιώθεις κι ἄδεια,
Σὶς μινουδιές πὺν ταξιδεύουνε τὰ βράδια.

Μ ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

AUGUSTE LEBOURG

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ

ΤΟΥ ΠΑΛΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΟΥΣ ΤΕΡΕΣΙΑΣ ΠΑΛΑΙΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

ΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΠΑΛΕΤΤΑ

«... Έχω ένα άνιψι, τόν Εύκλέα,
Τρία αδέρφια, γιό, πατέρα Όλυμπιονίκες.

Μέ τις άλλες γυναίκες δέν είμαι δμοια΄
Στόν αιώνα τό σόι μου θά φαντάζη.

(Λορέντσου Μαβίλη: «Η Καλλιπάτειρα»)

Ο έξευγενισμός τής ράτσας.

Η μέθοδος είναι πολύ εύκολη στη διατύπωση, άσχετο αν δεν μπορεί να εκτελεσθή. Λίγο δεν έλειψε, δά, να θεωρηθῆ ὁ γιατροφιλόσοφος πού τήν έφευρε, αν τρελλός για δέσιμο: Έπρότεινε ὁ ὄνειροπαρμένος αὐτός ἰδεολόγος, να ιδρυθοῦν σε κάθε χώρα ειδικές άγρουπόλεις, παραθαλάσιες ἢ ὄρεινές, τών ὁποίων οἱ κάτοικοι, διαλεγμένοι ἀπό τό άνθος τής φυλῆς πού έπικρατεῖ σιτή χώρα, να εργάζωνται, με διάφορες μεθοδικές έπιγαμίες, για τήν καλλιτέρευσι τής ράτσας καί τή δημιουργία μιᾶς νέας έξευγενισμένης γενεάς, τής «Γενιάς τών Έπιλέκτων». Έτσι, σύμφωνα με τό σχέδιο αὐτό, μέσα σε τέσσερες-πέντε γενεές, ἢ Έλλάδα θά γέμιζε πάλι ἀπό Καρυάτιδες καί Άντινόους, Άρτέμιδες καί Άπόλλωνες, Έρμηδες καί Ταναγραῖτες.

Άλλ' αὐτά είναι άπιαστα πουλιά. Ο πλούσιος νοικοκύρης ποτέ δε θά δώση τή λιγερή του θυγατέρα στο φτωχό λεβεντόπαιδο τοῦ βουνοῦ πού σφύζει ἀπό αίμα καί υγεία, ὅλοι δε οἱ άλκιμοι νέοι θά εξακολουθοῦν να γυρίζουν τις πλάτες πρὸς τή σφιχτοδεμένη Άμαρυλλίδα τής ὑπαίθρου με τή λιγοστή προίκα, για να πουλήσουν τὰ νειᾶτα τους καί τήν ὀμορφιά τους στη ραχτική — λέγε «μινιόν» — πρωτευουσιάνα, με τὰ ἑκατομμύρια καί τό νερωμένο αίμα. Η άμείλικτη σκοπιμότης οὐδέποτε θά κουρασθῆ να κυβερνάη τόν μάταιον αὐτόν ψευτόκοσμο,

με τήν άπολυταρχική της μπαγκέττα. Καί τό παραμῦθι τής πεντάμορφης βασιλοπούλας, πού πήρε τό πανῶρη τσοπανόπουλο, θά μείνη για πάντα παραμῦθι.

Εὐτυχῶς δε τι πλάϊ στη θεά Σκοπιμότητα συγκυβερνάει σήμερα τόν κόσμο καί μιᾶ ἄλλη θεά, ἐξ ἴσου πανίσχυρη: Η θεά Μόδα, πού τήν προσκυνάει δλόκληρη ἡ θηλική άνθρωπότης, καί πού τό θέλημά της είναι προσταγή.

Καί να τι ειπε ἡ θεά Μόδα, ἐδῶ καί λίγα χρόνια. «Άπό τώρα καί πέρα, κάθε κορίτσι πού θέλει να λέγεται «σίκ» πρέπει να πετάξη τόν κορσέ, να ἑλευθερώση τό σώμα του ἀπό τις ζῶνες καί τις μπαλένες, καί να παραδοθῆ στην άγκαλιά τοῦ δροσεροῦ νεροῦ, στα χάρδια τοῦ ἡλιου καί στους κόλπους τοῦ καθαροῦ ἀέρα. Να κοιμάται με παράθυρο άνοιχτό, ν' άψηφάη τό κρύο, να κάνη κολύμπι, πεζοπορία, ὄρειβασιές, να ροδίξη τὰ μάγουλά τοῦ τρώγοντας άφθονη καί καθαρή τροφή, να δυναμώνη τὰ μπράτσα του καί τις γάμπες του με καθημερινή γυμναστική, καί να εξαφανίξη τήν κοιλιά του, ὄχι με συμπυκνωμένες ζῶνες, ἀλλά με συστηματικές άσκήσεις τής ὄσφυακῆς χώρας. Όσο για τήν ποῦδρα, ἔστω, μπορεί να τήν μεταχειρισθῆ, ἀλλά μονάχα όταν πρόκειται ν' ανακουφίση τὰ χέρια του ἀπό τήν ἐνόχλησι τών ρόζων πού φύτρωσαν ἐξ αἰτίας τής κωπηλασίας. Καί τό σύνθημα κάθε κοριτσιου, ἀπό τώρα καί πέρα, ἄς είναι: «Η κίνησις είναι ζωή». Εἶπα!»

θά τσακίζουν στά σαράντα, αλλά στά πενήντα πέντε και βάλε.

Παρακολούθησα τελευταίως τις ασκήσεις των μαθητριών δύο σχολών: Του κ. Μοριάνωβ και της κυρίας Ραύμν. Κι' ό ένθουσιασμός μου, για τό άνθρωποπλαστικό έργο των δύο αυτών μάγων, δέν έχει όρια. Ίερά της Ώμορφιάς, οί σχολές τους. Ναοί μυστηριακοί, των οποίων οί καλλιγραμμες ίε- ρειες είναι αφιερωμένες στη λατρεία του ευγενεστέ- ρου ιδανικού, του ιδανικού εκείνου που έδωκε στο Φειδία και στον Πραξιτέλη, στον Ίκτινο και στον Καλλικράτη, τη δύναμι και την όρμη να πλάσουν άθάνατες όμορφίες.

Ό Μοριάνωβ: "Ενας διαβουλευμένος έλληνορωσ- σος, με μάτια άεικίνητα και πρόσωπο συμπαθητικό, σεμνός, άπλός, άπείριστος, με κουβέντες μετρημένες και ύφος μειλίχιο, που ζει μονάχα για την Τέχνη και φιλοδοξει να πλάση μία νέα γενεά. Οί μαθή- τριές του τον σέβονται και τον λατρεύουν. Και οί ξεθεωτικές ασκήσεις γίνονται με άφάνταστη προθυ- μία και καρτερικότητα.

Ό πειθαρχία που βασιλεύει μέσα στη σχολή αυτή είναι παροιμιώδης. Κ' ή άυστηρότης πρωτοφα- νής. Ό Μοριάνωβ είναι μειλίχιος, άλλ' είναι και «στραβόξυλο» σαν υπερευσευειδήςτος άξιωματικός. Είναι γλυκομίλητος, άλλ' είναι και Κέρβερος. Την ώρα της δουλειάς έννοιει να γίνη δουλειά. Χατήρια δέν περνούν. Ό έρασιτεχνισμός είναι πράγμα

άγνωστο στη σχολή του και ή φλυαρία άπαγορεύεται άυστηρά.

— Προτιμώ, μου είπε, να δουλέψω με δέκα μονάχα μαθήτριες, που νάχουνε μέσα τους τη θέλησι και την ιερή φλόγα της Τέχνης, παρά με έκατό έλαφρόμυαλα, που έρχονται να έγγραφούν για να περάσουν την ώρα τους και να μου χαλάσουν και τις άλλες.

Και πράγματι, οί μαθήτριές σου είναι όλες μία και μία. Με μία ματιά, με μία λέξι, με μία κίνησι των χεριών καταλαβαίνουν τί θέλει ό καθηγητής των, και παρουσιάζουν ένα σύνολο θαυμαστό, άρμονικό, πλαστικό, πειθαρχ-

Έτσι, χάρις στο καπρίτσιο της θεάς Μόδας, που άμ- ποτε όλα της τά καπρίτσια να είναι τέτοια, καθιερώ- θηκε σ' όλες τις χώρες ό γυναικεός άθλητισμός, του όποιου ή ώραιότερη, ή σεμνότερη αλλά και ή πιο μετρη- μένη έκφρασις είναι ή ρυθμική γυμναστική (solfège anité), ένα είδος χοροού και γυμναστικής μαζί, με κινήσεις ρυ- θμικές, που πάνε σύμφωνα με τό χρόνο ενός οίουδήποτε μουσικού κομματιού. Ό γαρνιτούρα της μουσικής ήταν άπαραίτητη, για να μην άπογοητευθούν τά κορίτσια από την κούρασι και τη μονοτονία των γυμναστικών ασκή- σεων. Όπως, δηλαδή, με κάτι δυσάρεστα, φάρμακα, που έχουν μέσα μερικές άρωματι- κές σταγόνες, για να γίνονται πιο εύκολόπιοτα.

Σήμερα, όλες οί χώρες του κόσμου, είναι γεμάτες από ρυθ- μικά γυμναστήρια για κορίτσια. Ό Αθήνα τό ίδιο. "Αργησε, βέ- βαια, λιγάκι να ξεθαρρέψη και να παραδώση τά κορίτσια της στους ούλαμούς αυτούς της άρμονίας και της πλαστικότητας, αλλά, στο τέλος, άκολούθησε κι' αυτή τη μόδα. Γύρω από τον Ίερό Βράχο λειτουργούν άπάνω από δέκα scho- λές, διευθυνόμενες από δικούς μας και ξένους. Ό Πράτσικα, ό Γριμά- νης, ή Ραύμν, ό Μοριάνωβ, ή Άρτεμιέβα-Ρενιέρη, ό καθένας με τό σύστημά του, έπήραν στα χέ- ρια τους κάτι θλιβερά όντα, με κρέας πλαδαρό σαν ζυμάρι και τά μετέβαλαν σε άγάλματα λα- στιχένια. Και άκόμα βρισκόμαστε στην άρχή, στο "Άλφα της προσ- πάθειας. "Όταν περάσουν είκοσι, τριάντα, έξήντα χρόνια, και ή μόδα γενικευθή, αντί να πέση— εύτυχώς ότι στην Εύρώπη κρατάει άρκετά χρόνια— τότε τά ευεργε- τικά άποτελέσματα της ρυθμικής γυμναστικής θά είναι πιο κατα- φανή και πιο εύγλωττα. Ό νέα κοσμογονία θά γίνη περισσότερο άντιληπτή και οί γυναίκες θά πα- ραδεχτούν, ότι με τη γυμναστική και τη φυσική ζωή, ή όμορφιά έξα- σφαλιζεται άποτελεσματικώτερα και διατηρείται πολύ περισσό- τερο. Γιατί με τη γυμναστική δέν

χημένο. Οί συντονισμένες κινήσεις των είναι ρυθμικές και οί διάφορες φιγούρες που κάνουν κατά την ώρα της διδασκαλίας του μπαλέτου, μοιάζουν με ζωντανό ποιήμα.

Τά άποτελέσματα της μεθόδου Μοριάνωβ είναι κα- ταπληκτικά. Οί μαθήτριές του, άλλες κορίτσια δώδεκα και δεκατριών έτών, άλλες κοπέλλες άπάνω στην ώρα τους, κι' άλλες παντρεμένες με παιδιά, έχουν άποκτή- σει, μέσα σ' έλάχιστο σχετικώς διάστημα—ένός και δύο έτών—τά πιο γερά και σφιχτοδεμένα σώματα, και θυμί- ζουν, όταν φορούν την άρχαϊκή χλαμύδα, τις πλαστι- κώτατες παραστάσεις των γυναικών της άρχαιότητας, όπως τις βλέπουμε στα περίφημα άγγεία της κλασσικής εποχής.

Ό σχολή της κυρίας Ραύμν είναι πιο άριστοκρα- τική. Ό άλλ' αυτό δέν άφαιρεί τίποτε από την καλή της φήμη. Τούναντιον, προσθέτει κάτι πολύ έποικοδομητικό για τά κορίτσια της άνωτέρας τάξεως, που άπαρνήθηκαν όλες τις τέψεις της μεγάλης ζωής, για να ύπηρετήσουν εις τό βωμό του Καλού και του Ώραίου και συντελέσουν εις την έπιστροφή της γυναικας στην πραγματική της άποστολή. Γιατί ό προορισμός μιας άληθινής γυναικας είναι πολύ ιερώτερος και πολύ άνώτερος από τις βλέ- ψεις του σωφραζιτισμού και του φεμινισμού. Ό από δικη- γορίνες κι' από τραμβαγέρισσες δέν έχει ανάγκη ό τό- πος. Έχει μόνον ανάγκη από μητέρες με αίμα άγνό και σώματα γερά. Και ή φιλοδοξία της κυρίας Ραύμν αυτού άποβλέπει. Στην καλλιτέρευσι της γυναικείας ρά- τσας, στη δημιουργία κοριτσιών ικανών για τη μεγάλη

άποστολή της διαωνίσεως του είδους και στην έπιστρο- φή της γυναι- κας στη φω- τεινή εκείνη έ- ποχή, που οί άνδρες έτι- μούσαν τις καλλιπάτι- ρες. Ό ίδια πειθαρχία κι' έδώ, ή ίδια άύ- στηρότης, ό Ί- διος ... μιλι- ταρισμός. — Τη βλέ- πετε αυτή τη

μικρούλα; μου είπε ή κ. Ραύ- μόν, και μουδειξε μια λιγερή κυπαρισσόκορμη κοπέλλα, κάθιδρη και λαχανιασμένη από τις ασκήσεις.

Και προσέθεσε:

— Έχει πολλά έκατομ- μύρια προίκα. Θα μπορούσε αυτή τη στιγμή να χορεύη σε κάποιο κοσμικό ντάνσιγκ, φλερτάροντας με τους λεον- τιδεΐς της χρυσής νεολαίας, ή «να κάνη τη ζωή της» πίνοντας κοκταήλ και φουμά- ροντας σαν άχθοφόρος. Και όμως. Έρχεται πρώτη στο μά- θημα και φεύγει τελευταία. Είναι από τις καλλίτερες μα- θήτριες της σχολής μου και ύπερηφανεύομαι γι' αυτήν.

— Και ποιά είναι ή φιλο- δοξία της;

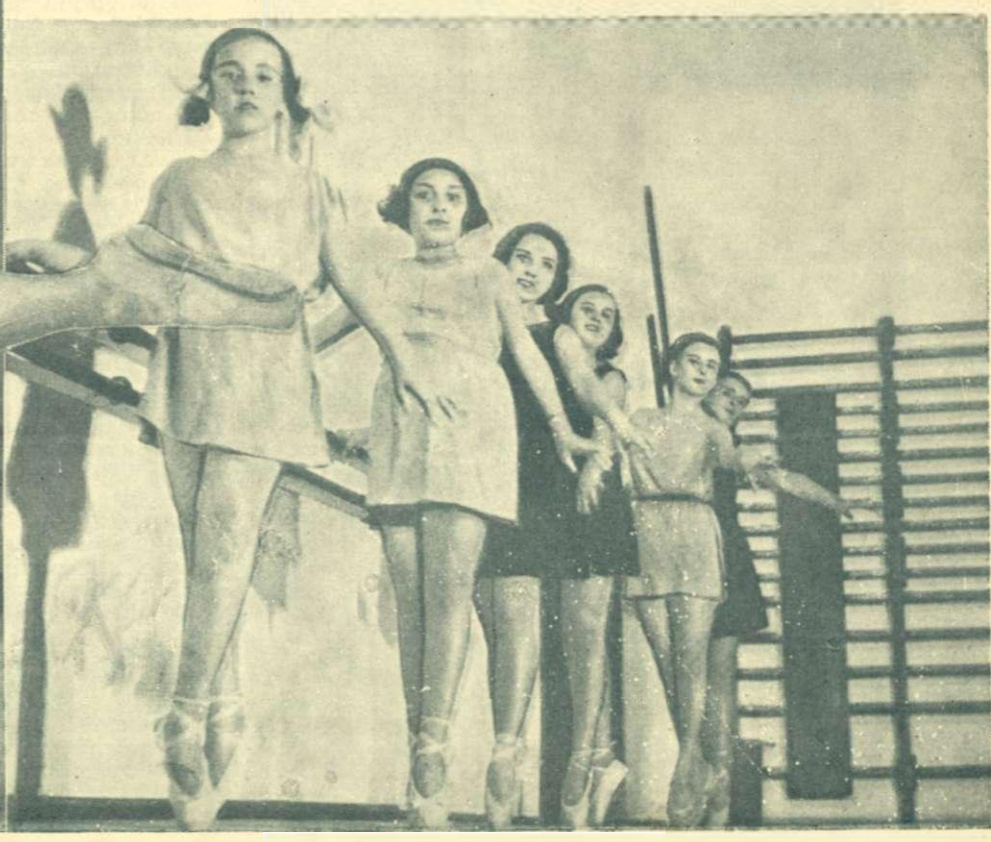
— Να χορεύη μιαν ήμέ- ρα σαν την Άννα Παύλοβα.

Ό ρυθμική γυμναστική είναι τό κύριο μάθημα των δύο σχολών που αναφέραμε. Παράλληλα, όμως, προς αυτή, τόσοσ ό άκαταπόνητος Μοριάνωβ, όσοσ και ή δαι- μόνια Ραύμν, διδάσκουν και κλασσικούς χορούς, μεταξύ των οποίων την πρωτεύουσα θέσι κατέχουν τά μπαλέτα. Και οί μαθήτριες, άκαταπόνητες και θεληματικές, φιλοδο- ξούν να φθάσουν την άφθαστη τέχνη της Παύλοβα, τις έμπνευσμένες δημιουργίες της Ίσιδώρας Ντούγκαν, τη σβελτάδα του Νιζίνσκι, του περιφήμου «άνθρώπου-που- λιοϋ», τό δαιμόνιο της Λόιτε Φοϋλλερ και τη δόξα της Ζαμπέλλι. Γνωρίζουν όλες τις χορευτικές δυναστείες και ό πόθος τους είναι να βγοδνε στη σκηνή και να δρέψουν δάφνες ως «danseuses-étoiles» ή ως «πρίμες-μπαλλαρίνες».

Αυτόσ, άλλωστε, είναι κι' ό καύμός της κ. Ραύμν. Να ίδη στην πόλι του φωτός μια κρατική όπερα και μια σχολή μπαλέτου συστηματική.

Έμεις, όμως, δε ζητούμε χίμαιρες. Μας ικανοποιεί ή ρυθμική γυμναστική, και άρκούμεθα στην ευεργετική έπίδρασι των μεθόδων του Hebert και του Dalcroze, των δύο αυτών έμπνευσμένων φιλανθρώπων, που κατόρθωσαν να κάνουν μόδα τη φυσική άγωγή...

Α. ΘΕΜΟΣ

Το λουλουδάκι Ρένα

Καλοκαίρι, ζέστη, και η Ρένα κοιμάται με ανοιχτό το παράθυρο. Απόψε μάλιστα είναι και φεγγάρι—ένα φεγγάρι ολοστρόγγυλο—πού άσημώνει έξω την Πλάση και τυλίγει την Αθηναία κόρη με πέπλο φωτός, καθώς αναπαύεται πάνω στα λευκά της σεντόνια, ξεσκέπαστη, με γυμνά τα μπράτσα και το παρθενικό στήθος. Ο ύπνος έχει ακινητήσει τη Ρένα στη συνηθισμένη της στάση: ανάσκελα, με τόνα χέρι στην καρδιά και τάλλο στεφάνι γύρω από τ' ώραίο της κεφάλι. Ο άνασασμός της είναι άλαφρός, κ' ένα χαμόγελο πλανιέται στο άχλαδωτό της πρόσωπο. Δίχως άλλο, η Ρένα θα ζή σε κανένα όνειρο εύτυχίας, αφού είναι δεκαοχτώ χρονώ κι' ο κόσμος είναι όλος δικός της.

Αξαφνα, από τ' ανοιχτό παράθυρο του δρόμου, ένα λουλουδι μπαίνει δρμητικά, και γράφοντας την ευωδιασμένη του καμπύλη, πέφτει επάνω στο στήθος της. Είναι ένα μεγάλο τριαντάφυλλο που στάθηκε κει και τη στολίζει χαριτωμένα. Μά η κόρη δεν τ'νοιωσε και εξακολουθεί να κοιμάται και οι ώρες περνούν, το φεγγάρι ανεβαίνει στον ουρανό, η νύχτα ξεδιπλώνει τα μάγτα της, ως στην αγωγή που θα τ'ακρύψη το άστραποβόλημα του θερινού "Ηλιου.

Το πρωί, που ξύπνησε η Ρένα, το πρώτο που είδε ήταν το τριαντάφυλλο. Παροξενεύτηκε. "Ετριψε τα μάτια της, ανασηκώθηκε, και κρατώντας το στο φως, το κοίταξε, δηλ ένα έρωτηματικό: Πως και από που; Η Ρένα ήξερε καλά από λουλουδία. Η ανθόφιλη ψυχή της ήταν από μικρή μπασομένη στα μυστήρια του άβρου αυτού κόσμου, και άμέσως εκάταλαβε πως κρατούσε ένα από τα σπανιότερα είδη: ένα ρόδο «Μπρούμελ». Με το βαθύ βουσινί χρώμα του, σκοτεινό λιγάκι στην καρδιά του, με την άδρη σύνθεση των πετάλων του, με το μεθυστικό του άρωμα, το μεγαλόπρεπο αυτό ρόδο δίκαια φέρνει τ' όνομα του περιήφρου Εγγλέζου δανδή, που ξετρελλάνει τις γυναίκες της εποχής του.

—Μπρούμελ! είπε η Ρένα μυρίζοντας το έξαισιο λουλουδι. Μά ποιος μου τόφερε; Ο "Αλκης; Αδύνατον, η πόρτα είναι καλά κλεισμένη.

Σηκώθηκε και βεβαιώθηκε πως δεν ήταν δυνατόν να μπήκε ο αδερφός της, η κανένας άλλος δικός της τήν ώρα που κοιμότανε. Η Ρένα συνείθιζε να κλειδώνει από μέσα την πόρτα της κάμαράς της... Λοιπόν; Κοίταξε γύρω, είδε το παράθυρο ανοιχτό και κατάλαβε. Σίγουρα, από κει, από το δρόμο, της τόχαν ρίξει, τη νύχτα, τήν ώρα του ύπνου της. Η Ρένα θυμότανε πως είχε πλαγιασει άργα. "Ως στα μεσάνυχτα είχε μείνει στη γωνιά της μαθαίνοντας το νέο της γύμνασμα. Στο σιδερένιο ανάλογο ήταν ανοιχτό ακόμη το κομμάτι—ένα λίντερ του Μέντελσον—και η άρπα της δρθώνονταν πλάγι, και μιά λουριδα πρωινού ήλιου χάιδευε τα χρυσά της στολιδία.

Η Ρένα φόρεσε τα μεταξωτά της πασουμάκια και πήγε στο παράθυρο. "Ο παράμερος δρόμος είχε τήν πρωινή τουζωή: Στην αντικρυνή λευκα, χιλιάδες πουλιά δίνανε το κονσέρτο τους. Πιο πέρα, τα παιδιά παίζανε βώλους. "Ενας μανάβης περνούσε, διαλαλώντας τα «κεχριμπάρια» του. Μά η άλλη γειτονιά ήταν ήσυχη... Η Ρένα έβαλε πολλούς—δλους που μπορούσαν να τ'ο κάνουν αυτό: Τόν Εύελπι του αντικρυνού σπιτιού, που έρχότανε κάθε Σαββατοκύριακο να τ'ο περάση με τήν οικογένειά του... "Επειτα, ένα γιατρό—ας τόν πούμε νέο κι' αυτόνε—που καθότανε λίγο πιο άπάνου, κι' όταν περνούσε κάτω από τα παραθυρά της, έβγριζε τα γυαλιά του, τα καθάριζε με το μαντηλάκι της τσέπης, τα ξαναφορούσε, και τήν κοίταζε με μιά περιέργεια, αλήθεια ένοχλητική. Ούφ! δεν της άρεσαν οι γιατροί της Ρένας. Θαρρεί πως μυρίζανε όλοι τους ιδώδη, ή άλλα γιατρικά... Μά της είχε ρίξει το τριαντάφυλλο κείνος ο άλλος γείτονας, ο νέος με τή σπόδο φορεσιά και τή φλοτάν γραβάτα, που μοιάζει σαν ποιητής ή σα θ:ατρίνος, και συχνοπερνάει πηγαίνοντας να πάρη το τράμ;.. Στάσου να ίδουμε ποιόι άλλοι είναι!.. Είναι κείνος ο γεροσπόστρατος, που περνάει με το δίχτυ γεμάτο τρό-

φιμα. Είναι το μπαμπερόπουλο της γωνίας με τις γυαλιστερές αφέλειες, που κάθεται στην πόρτα του κουρείου και παίζει μαντολίνο και τήν κοιτάει ξελιγωμένο. Είναι κείνος ο άλλος κύριος, ο μελαχρινός, με τήν άπροσδιόριστη ηλικία, μ' ένα έξωτερικό που τόνε δείχνει σαν υπάλληλο "Υπουργείου, σαν έμπορευόμενο, κάτι τέτοιο, που περνά τέσσερες φορές τήν ημέρα, στις ταχτικές ώρες των μισθωτών ανθρώπων, και πηγαίνει με το άργό, ρυθμισμένο του βήμα, σοβαρός, και καμιά φορά πού πέσαν τα μάτια του επάνω της, τ'α βλέπει γεμάτα από κείνο το αίνιγμα των ψυχών που ζούν συγκεντρωμένες στον έαυτο τους. Αυτός, βέβαια, δε θ'α ήταν. "Ενα τέτοιο ζωηρό κίνημα φαινόταν δόλοτα ξένο από τήν εμφάνισή του... Το μπαμπερόπουλο της γωνίας; Θ'α ήταν άστείο!.. Ο άπόστρατος με το δίχτυ; Η Ρένα γέλασε: «τόν κακομοίρη!..». "Αμ' εκείνος ο άλλος, με τή φλοτάν; Αυτός, ναί. Πήγαινε στο σουλούπι του. Αυτόνου τ'α μάτια λέγανε πολλά. Τήν κοίταζε όλος, ροδοζάχαρι, και κάποτε μάλιστα έβγαλε το ψαθάκι του και τή χαιρέτησε. Αυτό ή Ρένα τ'ο βρήκε πολύ τολμηρό και τής κακοφάνηκε. "Οχι κ' έτσι! Αυτά τ'α κάνουν στις μοδιτρούλες. Η Ρένα ήταν κόρη οικογενείας κ' ήξερε να κρατήσει τή θέση της. "Ακόμη κι' αν κείνος ο μικρούλης ο Εύελπις, πάλι δε θ'α του συχωρούσε άταίριαστα φερσίματα. Μά ο Εύελπις δεν ήταν, γιατί βρισκόμαστε στη μέση της βδομάδας και αυτός θ'α ήταν στη Σχολή του.

Ποιος λοιπόν της είχε πετάξει αυτό το θαυμάσιο άνθος, που έστεκε φλογάτο, αίνιγματικό, κλεισμένο στο μυστήριο της δμορφιάς του, επάνω στο ψηλό του κοτσάνι, το στολισμένο και με τρία καταπράσινα, σμαραγδόχρωμα φύλλα;.. Η Ρένα έστεκε κοντά στην άρπα της και το κοίταξε. Σε μιά στιγμή, έσυρε τήν άκρη του μίσχου επάνω στις χορδές της άρπας. Τ' όργανο ανάδωσε λίγη άρμονία και σώπασε... Η γυναίκα περιέργεια της Ρένας φούντωνε άχορταγη, διψασμένη για άπάντηση. Τέλος ειπε: «Καλά... θ'α ίδουμε».

Πήρε ένα μικρό βάζο, μακροστέλεχο, από φινό φαρφουρί, το γέμισε νερό, κ' έβαλε μέσα το άνθος. "Επειτα, ντύθηκε και πήγε ν' ανοίξει τήν πόρτα.

Βρήκε τούς δικούς της να τήν περιμένουν στην τραπεζαρία, για το πρόγευμα.

—Ρένα μου, άργησες να ξεπνήσης... "Αγρυπνάς πολύ τή νύχτα, ειπε η μητέρα της στοργικά.

—"Αλλοτε δε θ'α σε περιμένουμε! φοβέρισε ο "Αλκης. Θ'α πίνουμε τό γάλα μόνοι μας.

Η Ρένα δεν πρόσεχε. "Επινε τήν κούπα της άφηρημένη. Η σκέψη της έστεκε σαν πεταλούδα σ' ένα ρόδο, βυζαίνοντας τό μέλι της γοητείας του.

"Όταν γύρισε από το "Ωδειο ή Ρένα, το πρώτο της κίνημα ήταν να τρέξει στο «Μπρούμελ» της. Το βρήκε φανταχτερό, δροσάτο, του άλλαξε το νερό, το φίλησε. Το είχε πολύ αγαπήσει.

"Ετσι το φρόντισε κάμποσες μέρες. Κι' όταν το τριαντάφυλλο άρχισε να μαραίνεται, ή Ρένα τόκλεισε μέσα σ' ένα χρυσοδεμένο βιβλίο, σ' ένα γλυκό μυθιστόρημα του "Αλφόνσου Κάρρ. Τις πρώτες μέρες άνοιγε το βιβλίο, άνασήκωνε με προσοχή το μαμαπάκι του και κοίταζε το τριαντάφυλλο... Μά σιγά σιγά τό ξεχασε, εκκλεισε το ρομάντζο στη βιβλιοθήκη της και δεν τό ξανάνοιξε πιά.

"Αλλες φροντίδες, άλλες γλυκές έγνοιες της νιότης σκλάβωναν τώρα τήν προσοχή της Ρένας...

Θεέ μου, τί γρήγορα που περνούν τα χρόνια... Πως αλλάζει ο άνθρωπος... Πως δένεται, πως λύνεται με τα πρόσωπα, με τα πράματα, πως σκορπάει έδω και κει, σε τόπους και ανθρώπους τής ψυχής του! Και προπάντων πως ξεγελιέται, θαρρώντας πως θάχη πάντα τήν δμορφ.ά και τήνιότη, και θάβναι κυρίαρχος τής ζωής! Η Ρένα κυμβάλιζε τήν άρπα της, τραγουδούσε, πήγαινε στους χορούς, στα θέατρα, στις έξοχες και περιμένε τόν έλεγχτό, που θ'α της άνοιγε νέους όρίζοντες. Με τα χρόνια, έζησε

και αυτές τις διάφορες περιπέτειες του σπιτιού της: "Ο πατέρας της ήταν άνώτερος άζιωματικός. Καθώς τόνε μετέθεταν από τή μιά φρουρά στην άλλη, ή Ρένα γύριζε διάφορες πόλεις, σχεδόν όλη τήν "Ελλάδα. Το ήμιδιώροφο της οδοού Κεφαλληνίας με τα γκριζα παράθυρα και τήν αντικρυνή λευκα, που ήταν γεμάτη πουλιά και συναγωνίζονταν τήν άρπα της, τό είχε ξεχάσει πιά. Πόσα άλλαξαν από τότε! Πόσα λησμονήθηκαν!.. Πόσα κίτρινα φύλλα σάρασαν οι χιονοπρωάτικοι άνεμοι!..

—Τί άδικο πράμα, έλεγαν οι συγγενείς. Η Ρένα είναι τό ώραιότερο κορίτσι μας, και όμως ακόμη να βρεθί γαμπρός και γι' αυτή!..

"Ηταν αλήθεια: Οι άλλες αδερφάδες της άποκαταστάθηκαν, με τόν καιρό τους. Αυτή, «ή ζωγραφιά του σπιτιού», ή γλυκειά, ή αισθηματική, ή έξυπνη, έμενε. Βέβαια, προίκα δεν είχαν ποτέ τα κορίτσια, μά οι άλλες τρεις πως μπόρεσαν ν' άγκιστρώσουν καθεμιά τό δικό της; Αυτήνης της ξεφευγαν όλοι... Και πόσες άπογοητεύσεις, Θεέ μου, πόσα δάκρυα!..

"Ο κίνδυνος από χρόνο σε χρόνο ίσχυονταν μεγαλείτερος. Η Ρένα πήγαινε να γίνη γεροντοκόρη. Το φοβερό «πόδι της χήνας» τήν είχε πατήσει κιόλας στους κροτάφους. Το πρώτο άσήμι, άραιό, πασάλιζε τα μαλλιά της, που ήταν άλλοτε ή έξαίσια κορώνα της δμορφιάς της. Οι γονείς της είχαν πεθάνει. Ζούσε στο σπιτι του αδερφού της, παντρεμένου κι' αυτόου, δηλαδή ήταν ένα βάρος.

Η Ρένα καταλάβαινε πως έπρεπε να κάνη πολλές άβριες στα όνειρά της. Τώρα πιά δε θ'α ζέταζε πολύ, δε θ'α δίσταζε. Θάπαρνε τόν πρώτον άντρα που θ'α της έξασφάλιζε μιά ήσυχη ζωή.

Λοιπόν, αυτό της ύποσέθηκε κείνος ο πενητάρης μηχανικός, ο Σπήλιος Κορτέσης, με τα ψαρά μαλλιά, το ταπεινό ύφος, ο συλλογισμένος και λιγομίλητος, που τή ζήτησε γυναίκα του με δλους τούς τύπους των σοβαρών ανθρώπων.

—Δεν ξερω αν θ'α σ'ας κάμω εύτυχημένη, της ειπε όταν έμειναν μόνοι, άλλ' ύπόσχομαι να μη δοκιμάσετε καμιά λύτη έξ αιτίας μου.

—Εύχαριστώ, κύριε Κορτέση, άπάντησε ή Ρένα και τούδωσε άποφασιστικά τό χέρι.

Πέρασαν τρία δλάκερα χρόνια από τότε που έγιναν οι γάμοι τους. Είναι αρκετά για να γνωρίση ο ένας τήν ψυχή του άλλου, να ταιριάσουν, και—γιατί όχι;—ν' αγαπηθούν.

"Απόψε, που το φεγγάρι είναι δλόγιομο κ' ένα τραουδι άλαργινό πλανιέται στη νύχτα, ή Ρένα και ο Σπήλιος κάθονται στη βεράντα, κοντά-κοντά, ήσυχοι, εύχαριστημένοι, και κουβεντιάζουν για παλιά, ώραία πράματα, και διηγώνται, σαν καλοί φίλοι, ο ένας στον άλλο, περιπέτειες τής ζωής τους, έπεισόδια, χαρές, λύπες. "Εμπιστεύονται, ο ένας στον άλλο, το παρελθόν για να τό ξαναζήσουν μαζί, και να δέσουν έτσι καλλίτερα τις ψυχές τους για τό μέλλον. "Ετσι ή Ρένα θυμάται και τόν καιρό του σπουδάσε άρπα στο "Ωδειο, και από κει ο νους της πάει στο σπιτάκι της οδοού Κεφαλληνίας, στο σπιτάκι με τα γκριζα παράθυρα.

"Ημου, δεκαοχτώ χρονώ τότε, λέει, επάνω στη νιότη μου! Τότε έπρεπε να σε γνωρίσω, καύμενε Σπήλιο. Τότε που μούβριχαν τριαντάφυλλα από το παραθυρο!..

—Τριαντάφυλλα; λέει εκείνος, τριαντάφυλλα ειπες;

—Ναί, άπαντ'α ή Ρένα και άρχίζει να διηγείται τήν ιστορία κείνης της βραδυάς:

—...και ήταν ένα τριαντάφυλλο βουσινί, σκοτεινό, ευωδάτο: ένα «Μπρούμελ».

—Μπρούμελ, ειπες; ρωτάει ο Σπήλιος και νοιώθει τή συγκίνηση ν' ανεβαίνει σαν κύμα και να του πνίγη τή φωνή... Και καθόσαστε τότε..;

—Στ'ήν οδόν Κεφαλληνίας, λέει ή Ρένα, και ήταν...

—Αύγουστος μήνας, του 1914; συμπληρώνει ο Σπήλιος.

Ναί, έτσι ήταν... βεβαιώνει ή Ρένα, μά έσυ πως τό ξέρεis αυτό, Σπήλιο... (Πλησιάζει τό κάθισμά της και του πίνει το χέρι, που είναι ψυχρό σα μάρμαρο, και τόν κοιτάζει κατάματα)... Μή τυχόν και!..;

—Ναί... έγώ ήμουνα τότε, Ρένα, έγώ... και ήμουνα τριάντα χρονώ!..

Και διηγείται τό δειλό έρωτά του, τόν κρυφό, τό ρομαντικό, στο κορίτσι του γκριζου παράθυρου, και ύστερα τό «μεγάλο τόλμημα»—μά πως τόκανε αυτός;—να της ρίξη ένα τριαντάφυλλο από τ' ανοιχτό παράθυρο, και να φύγη γρήγορα, να χαθί μέσα στη νύχτα, για να κάνη καιρο ύστερα να περάση...

Η Ρένα τόν άκούει συλλογισμένη. "Επειτα σηκώνεται, πηγαίνει στην κάμαρά της, ανοίγει μιά παλιά κασέλα τής μητέρας της, ψάχνει στο βάθος, βρίσκει κείνο που θέλει, και ξαναγυρίζει στη βεράντα. Κρατεί κάτι άλαφρό, κάτι σαν ίσκιο στο χέρι.

—Είναι το τριαντάφυλλο, λέει.

Κάθονται κοντά-κοντά. Στά ένωμένα τους δάχτυλα κρατούν το ξερο τριαντάφυλλο, και τό κοιτάνε συγκινημένοι, σιωπηλοί, και τό φεγγάρι τούς λούζει με τό Αύγουστιάτικο φως του.

—Πως ξεράθηκε!.. λέει ή Ρένα.

—Ναί, μά κρατεί ακόμη κάτι από τό παλιό του άρωμα... Σκόψε να τό μύρσης, άπαντ'α ο Σπήλιος.

Και τα κεφάλια τους σμίγουν σε μιά μυστηκία έκταση, επάνω από τό γοητευτικό φάσμα του «Μπρούμελ».

Η γυναίκα στο σπίτι

κες με τὰ λίγα βιβλία που δείχνουν τις προτιμήσεις μας και τὰ φρέσκα πάντα λουλούδια ή πρασινάδες, τις κουμαριές, τὰ ρίκια, τὰ κιτρινωμένα φυσικά ή στεριλιζέ φυλλώματα του φθινοπώρου, που θὰ στολίζουν τὰ βάζα, δημιουργούν τὴν συγκρατητική και θερμὴν ἀτμόσφαιρα που πρέπει νὰ ἔχη ἕνα στούντιο.

Οἱ τραπεζαριές, που τόσο συνηθίζονται τώρα, με τὸ στενόμακρο τραπέζι, που γίνεται και σὲ ἑλληνικό στυλ ἀκόμα, και τὴν «κρεντέντσια» που ἀντικαθιστᾶ συχνὰ τὸν μουσφὲ και μοιάζει με ἑλληνική κασέλα στηριγμένη ἐπάνω σὲ ψηλὰ σκαλιστὰ πόδια, μπορούνε νὰ χρησιμεύσουν και γιὰ γραφεῖο τις ἄλλες ὥρες τῆς ἡμέρας. Στὸ δωμάτιο αὐτὸ τὰ ριντὸ θὰ εἶναι ἀπὸ ὕφασμα θαμπὸ σουτζάν και τὰ στὸρ ἀπὸ βουάλ μονόχρωμο.

Φυσικά γιὰ κείνους που διαθέτουν δωμάτια πολλὰ και χρῆμα τὸ σαλόνι εἶναι ἀπαραίτητο, φθάνει νὰ εἶναι τόσο ὠραῖο και ἑναρμονισμένο στὸ σύνολο, ὥστε νὰ μὴν ἔχη τὸ ψυχρὸ ὕφος που συνήθως τοῦ βρίσκομε.

Ἐνα σαλόνι που ἐβραβεύθηκε τελευταίως στὸ Παρίσι σὲ μιὰ διακοσμητική ἐκθεσὶ ἦταν ἕνα μικρὸ θαύμα γραμμῆς και ἁρμονίας χρωμάτων.

Καμωμένο ἀπὸ ἔβενο και ταπετσαρισμένο με ὕφασμα λαμὲ γκρι ἀρζάν με ἀνάμεσα ρόζ πάλ κλωστές, ταπέτο μονόχρωμο γκρι με μπορντούρα ντεγκραντέ γκρι-ρόζ και ἐπάνω στὰ μακρόστενα ἀπὸ ἔβενο και κρύσταλλο τραπεζάκια θαυμάσια βάζα τοῦ «Λαλικ» σὲ σχῆμα κρίνου στολισμένα με μαυρόμιχα ρόζ φράνς, συνεπλήρωναν τὸν δνειρῶδη αὐτὸν διάκοσμον.

Ἄλλὰ αὐτὲς οἱ τόσο πολυτελεῖς και μελετημένες ἐπιπλώσεις δὲν εἶναι εὐκόλες οὔτε προσιτὲς σὲ ὄλους και μιὰ κακή ἀπομίμηση θὰ ἔχη τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Γι' αὐτὸ, ἴσως, και ἐπεκράτησε πάλι τὸ ἀγγλικὸ στυλ που εἶναι τόσο ὠραῖο, ἔχει τόσο κασὲ και πρὸ παντὸς εἶναι τόσο ἀναπαυτικό. Γιατί ἐκεῖνο που δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραβλέπομε, ὁποιοδήποτε ρυθμὸ και ἂν ἀκολουθῶμε, εἶναι ἡ ἄνεση που πρέπει νὰ βρίσκομε στὸ σπίτι μας.

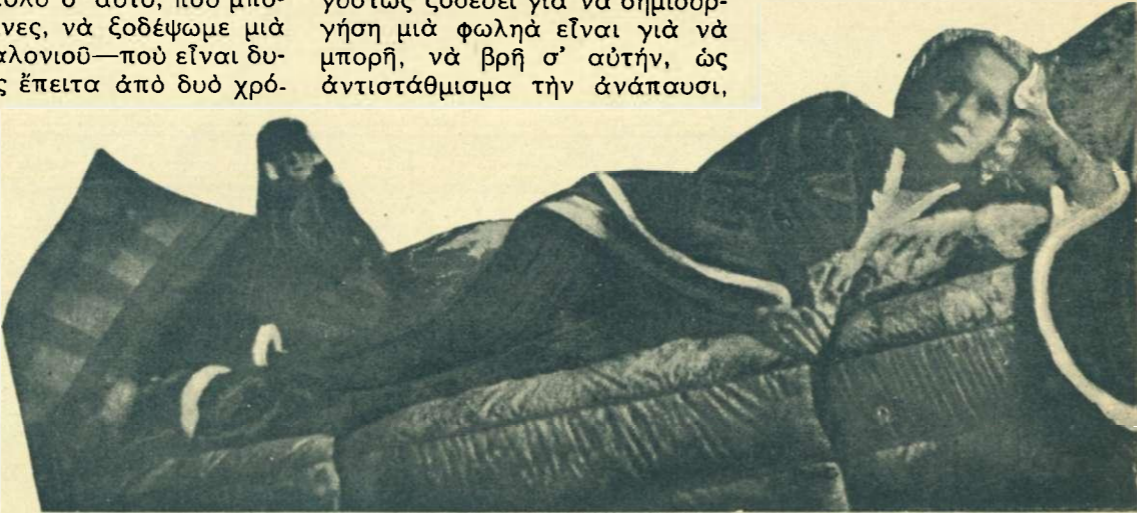
Ἄν ἡ γυναίκα θέλει νὰ μπορῆ νὰ εἶναι ὑπερήφανη γιὰ τὰ σαλόνια της, ὁ ἄνδρας ὅμως ζητεῖ στὸ σπίτι τὸ ξεκούρασμα ἀπὸ τὸ θόρυβο, τις φροντίδες, τὴν κούρασι τῆς ψυχῆς και τοῦ σώματος ἀπὸ τὸν τραχὺ και ἀδιάκοπο ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ἄν ἀγογγύστως ξεοδεύει γιὰ νὰ δημιουργήσῃ μιὰ φωλιὰ εἶναι γιὰ νὰ μπορῆ, νὰ βρῆ σ' αὐτὴν, ὡς ἀντιστάθμισμα τὴν ἀνάπαυσι,

Πρῶτες βροχές, πρῶτα σύννεφα...

Ἐπειτα ἀπὸ μιὰ πολὺμηνη καλοκαιρινὴ ζωὴ στὸ ὕπαιθρο, αἰσθανόμεθα, με τις πρῶτες φθινοπωρινὲς βροχές και τὴ μελαγχολία ἐνὸς συννεφιασμένου οὐρανοῦ, νὰ ξυπνᾶ μέσα μας ἡ νοσταλγία γιὰ τὴ θαλπωρὴ τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ «χῶμ» που τόσο ἔχουν ὑμνήσει οἱ Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι βρίσκουν διὰ τὴν ζωὴ χωρίς ζεστὴ και θελκτικὴ φωλιὰ δὲν ἔχει καμμιά γλύκα. Σπίτι ὅμως δὲν θὰ πῆ ἀπλῶς δωμάτια που ἕνας καλὸς «ντεκορατέρ» μᾶς ἔχει ἐπιπλώσει με τὸν πειὸ μοντέρνο τρόπο. Σπίτι θὰ πῆ ἀτμόσφαιρα οἰκεία και φιλόξενη που τὴν δημιουργοῦν τὰ τόσο γνώριμα ἀντικείμενα—που τὸ καθένα τους εἶναι και μιὰ προσφιλὴ ἀνάμνησις—ἢ συμπαθητικὴ γωνιά που μόνοι μας ἔχομε φτιάσει, τὸ βιβλίο που μᾶς περιμένει ἐπάνω στὸ τραπεζάκι πλάι στὴ μικρὴ λάμπα με τὸ χρωματιστὸ ἀμπαζοῦρ. Κανένας διακοσμητὴς δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ δώσῃ στὸ σπίτι τὴν γνώριμη, τὴν τρυφερὴ και τὴν ἀγαπημένη ἀτμόσφαιρα, ἄμα τὸ γούστο τῆς κυρίας δὲν ἔχει βάλει τὴν δικὴ του σφραγίδα.

Και ἔχει χίλιους τρόπους—και ὄχι πάντα δαπανηροὺς—γιὰ νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ προσωπικὸ μας γούστο. Ἡ λαϊκὴ τέχνη μᾶς διευκόλυνε τόσο πολὺ σ' αὐτὸ, που μπορούμε χωρίς νὰ εἴμαστε ὑποχρεωμένες, νὰ ξεοδέψωμε μιὰ περιουσία γιὰ τὴν ἐπιπλωσι ἐνὸς σαλονιοῦ—που εἶναι δυνατὸ νὰ παύσῃ νὰ εἶναι τῆς μόδας ἔπειτα ἀπὸ δυὸ χρόνια—νὰ δημιουργήσωμε ἕνα δωμάτιο συγκεντρώσεως και ἐργασίας, τὸ μοντέρνο «στούντιο» που ἀντικατέστησε ἔξω στὴν Εὐρώπη τὸ ψυχρὸ και ἀπαιτητικὸ σαλόνι.

Τὰ ἐπιπλα ἀπὸ σκοῦρο ξύλο, τὰ ὠραῖα ράφια, τὰ μικρὰ τραπεζάκια με τις διακοσμητικὲς ποτερί σὲ τόνους ζωηροὺς: κίτρινο, σὰξ ἢ κόκκινο λακάς, που κάνουν μιὰ ὠραία ἀντίθεσι και δίνουν μιὰ εὐθυμὴ νότα στὸ σύνολο, τὰ ντιβάνια, τὰ σκεπασμένα με τὰ ὠραῖα ριγέ ἢ καρὲ ὕφασματα, ὅπως και οἱ κουρτίνες, οἱ χαμηλὲς βιβλιοθή-

τὴν γαλήνη και τὴν ποίησι στὴν παρουσία τῆς γυναίκας...

Καὶ αὐτὸ τὸ τελευταῖο δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὸ ξεχνᾶμε. Ὁ μεγάλος ρόλος τῆς στῆ ζωὴ εἶνε ν' ἀποτελῆ τὴν ποίησι της. Ἡ λεπτὴ αἰσθηματικότης της, πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν θὰ βρῆ τόσο κατάλληλο ἔδαφος γιὰ νὰ ἐκδηλωθῇ και σὲ κανένα περιβάλλον, ἢ γυναίκα, δὲν αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν της τόσο ὀλοκληρωμένο, τόσο ἄνετον, ὅσο μέσα στὸ δικὸ της βασίλειο που μπορεῖ—ὅπως ὄλα τὰ βασίλεια—νὰ εἶναι τόσο πολὺ μικρὸ κάποτε...

Ὁ Παλαμᾶς σὲ ἕνα ποίημά του γιὰ τὴν γυναίκα δίνει σὲ δυὸ στίχους ὄλη τὴν εὐτυχία που αὐτὴ μόνο ζεύρει νὰ σκορπᾶ:

«Ἐ χέρι, τοῦ φτωχοῦ χαρὰ
και τοῦ σπιτιοῦ καμᾶρι...»

Πόσες και πόσες φορὲς δὲν τὸ ἐσκέφθηκα ὅταν σὲ συναναστροφὲς ἰντίμες ἢ ἴδια ἢ οἰκοδέσποινα ἐσερβίριζε μόνη της τοὺς προσκεκλημένους της με τὴν χάρι αὐτὴ τὴν ἔμφυτη ἀλλὰ και τὴν καλλιεργημένη ἀπὸ τὴν συνήθεια.

Δὲν ξεύρω τίποτε πειὸ ἀντιαισθητικὸ ἀπὸ τὴν παρουσία τῶν φτωχῶν και ἀδέξιων κοριτσιῶν που ὑπηρετοῦν και που δὲν ἔτυχε νὰ μάθουν ἢ νὰ καλλιεργήσουν τοὺς λεπτούς τρόπους και τις ἀπαλὲς κινήσεις, και χωρίς νὰ φταῖνε καθόλου γι' αὐτὸ ἀποτελοῦν μιὰ παραφωνία μέσα σ' ἕνα κομψὸ σαλόνι. Τὰ νέα ἐπιπλα ὅμως διευκολύνουν πολὺ τὴν κυρία στὸ νὰ μπορῆ μόνη της νὰ περιποιητῆ, ὅταν δέχεται. Τὰ συρτὰ τραπεζάκια του τσαγιοῦ περιέχουν διὰ χρειαζέται γιὰ τὸ τσάι, και τὸ «Μπάρ», τὸ νέο αὐτὸ ἐπιπλάκι που εἶναι τώρα ἀπαραίτητο σὲ ὄλα τὰ σπῖτια, περιέχει ὄλη τὴν μικρὴ ἐκλεκτὴ «κάβα» καθὼς και τὰ ποτήρια τοῦ λικέρ, τοῦ πορτοῦ και τοῦ κοκταίηλ, και ἐπιτρέπει νὰ σερβίρετε τοὺς προσκεκλημένους σας χωρίς τὴν βοήθεια κανενός...μπάρμαν.

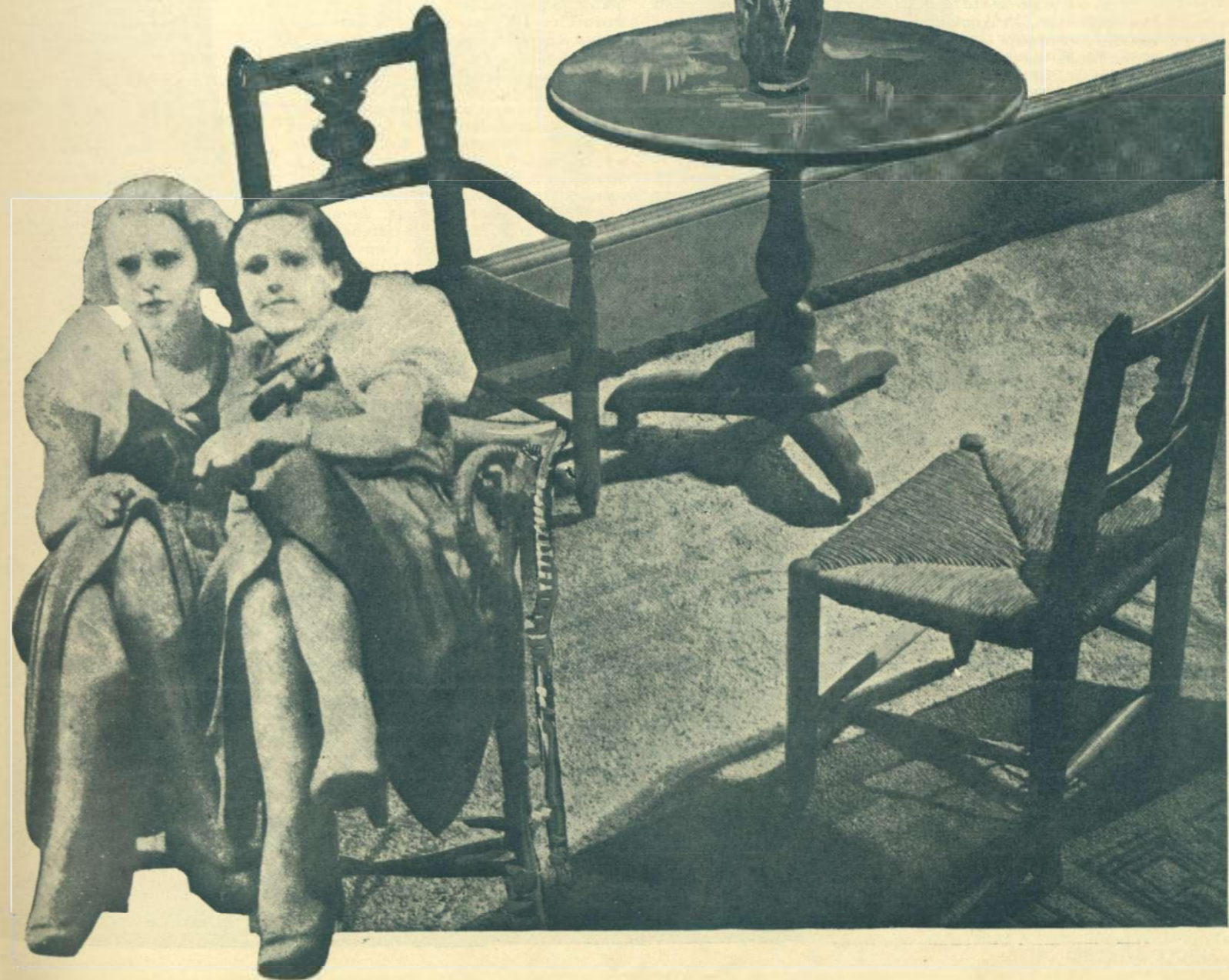
Τὸ μοντέρνο κομφορ ἔχει τὸν τρόπο νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ ἀδιάκριτα βλέμματα τῶν ὑπηρετῶν. Καί, γενικά, δὲν καταλαβαίνω καθόλου αὐτὴ τὴν ἀνάγκη τῆς παρουσίας, μέσα σ' ἕνα σπίτι, τῶσων ξένων ἀνθρώπων που χωρίς νὰ εἶναι πάντα ἀπαραίτητοι ὑπάρχουν ὡς ἕνα δεῖγμα πλοῦτου και που δὲν εἶναι παρὰ μιὰ δυστυχία. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ νοιώσετε τὴν ἐντύπωσι, ὅτι μπαίνοντας μέσα στὸ σπίτι σας κόβετε κάθε ἐπαφή με τὸν κόσμο, ὅταν βρίσκετε μέσα σ' αὐτὸ ἀνθρώπους που δὲν σας ἀγαποῦν, γιατί ἡ διαφορὰ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς τοὺς ἔχει σκληρύνει και τοὺς κάνει δύσπιστους πρὸς ἐκείνους που, ἀναγκαστικά, τοὺς φέρονται ὡς πρὸς κατωτέρους. Κι' ἔπειτα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ συναίσθημα αὐτὸ τῆς ξένης ἀτμόσφαιρας που δημιουργεῖ ἢ παρουσία τριῶν ἢ και τεσσάρων ξένων μέσα στὸ σπίτι, εἶναι ἕνα ζήτημα κοινωνικοῦ τάκτ—μποροῦμε νὰ ποῦμε—νὰ ἀποφεύγῃ κανεὶς νὰ δῖνη τὸ θέαμα τοῦ πλοῦτου και τῆς ἄνετης ζωῆς σὲ κείνους που ἡ ζωὴ ἔχει τόσο ἀδικήσει. Μιὰ πλούσια φωτιά, ἁρμονία στὰ χρώματα, ἀπλὴ και ὠραία γραμμὴ στὰ ἐπιπλα, λίγα και διαλεχτὰ μπιμπελὸ και πρὸ παντὸς ἕνας λου-

λουδένιος διάκοσμος, που στὸν τόπο μας μᾶς παρέχεται τόσο ἄφθονος και τόσο φθηνός, μπορούν ν' ἀντικαταστήσουν θαυμάσια τις πλούσιες και ἀκριβὲς ἐπιπλώσεις και νὰ μᾶς δώσουν τὴ θαλπωρὴ ἐκείνη που με τόση νοσταλγία οἱ Ἄγγλοι ἐκφράζουν με τις τρεῖς αὐτὲς λέξεις:

«Home,
Sweet home!...»

«Σπίτι μου,
ὦ! γλυκὸ μου σπίτι...»

M. KAZOY

Αριστερά: Δύο χαρακτηριστικές σκηνές από τον «Ιούδα» του κ. Μελά που παίζεται εις τὸ «Ἐθνικὸ Θέατρο».
Δεξιά: Ἀπὸ τῆ σατυρική κωμῳδία «Ὁ Ἄννιβας πρὸ τῶν πυλῶν» πού ἀνεβάστηκε ἀπὸ τὸ Θίασο Μαρίκας-Κυβέλης, στὸ Θέατρο «Κυβέλης».

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

«Όταν οἱ πραγματικοὶ φίλοι τοῦ θεάτρου ἔκαναν ὀλόκληρη σταυροφορία γιὰ τὴν καθιέρωσι «χειμερινῆς» θεατρικῆς περιόδου καὶ ὑπεστήριζαν, ὅτι τὸ σοβαρὸ, τὸ ἀνώτερο, τὸ ἀληθινὸ θεατρικὸ ἔργο, μόνον σὲ κλειστὸ θέατρο μπορεῖ νὰ παιχθῆ καλά καὶ νὰ ἔχη βαθύτερη ἀπήχησι στοὺς θεατὰς του, προκαλοῦσαν τὴν ἀπορία καὶ συχνὰ τὴν εἰρωνεῖα ὄλων ἔκείνων πού δὲν κατῴρθωσαν ποτὲ νὰ ἐξακριβώσουν τὶς προτιμήσεις τοῦ κοινοῦ μας, πού παρεξήγησαν τὴν κούρασι ἢ τὴν ἀδιαφορία του καὶ δὲν προσπάθησαν, μὲ τὸν ἕνα ἢ μὲ τὸν ἄλλο τρόπο, νὰ δημιουργήσουν σ' αὐτὸν τὸν τόπο πνευματικὴ ζωή.

Οἱ Ἀθηναῖοι, ἔλεγαν, τὸ καλοκαίρι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ πᾶνε στὸ θέατρο γιὰ... νὰ χωνέψουν καλύτερα. Τὸ χειμῶνα ὅμως δὲν ἐννοοῦν νὰ τὸ κουνήσουν ἀπὸ τὰ σπῆτια τους. Ἡ συναναστροφή, ὁ χορὸς, τὸ μπρίτζ, ἢ τὸ πόκερ, ἀκόμη καὶ τὸ ζεστὸ κρεββάτι, τοὺς ἐνδιαφέρουν περισσότερο ἀπὸ μιά τραγωδία, ἀπὸ ἕνα δράμα, ἀπὸ μιά κωμῳδία, ἔστω κι' ἂν συγγραφεῖς τοὺς εἶναι ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σαίξπηρ, ὁ Μολιέρος, ὁ Ἴψεν, ὁ Μπέρναρ Σῶ, ὁ Πιραντέλλο, ὁ Σέριφ, ὁ Λένορμαν, ὁ Ζὺλ Ρομὰίν. Καὶ εἶναι τόσο ἔξω ἀπὸ τὶς χειμωνιάτικες συνήθειές τους τὸ θέατρο, ὑπεστήριζαν, ὥστε δὲν ρίχνουν κἂν μιά ματιά στὴ θεατρικὴ στήλη τῶν ἐφημερίδων καὶ ἀγνοοῦν ὀλόκληρα ὄχι μονάχα τί παίζουν, μὰ οὔτε κι' ἂν λειτουργοῦν καλά, καλὰ τὰ κεντρικώτερα θέατρα!

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἰσχυρισμοὶ—λόγια ἐπιπολαίων πού πιστεύουν ὅτι στὴν Ἀθήνα, στὸν Πειραιᾶ, στὴ Θεσσαλονίκη, στὴν Πάτρα, καὶ γενικώτερα στὴν Ἑλλάδα, δὲν ὑπάρχουν παρὰ ἄνθρωποι πού σκέπτονται μόνον πῶς θὰ φᾶνε καὶ πῶς θὰ κοιμηθοῦνε—ὄλοι αὐτοὶ οἱ ἰσχυρισμοὶ κι' ἄλλοι ἀκόμα ἀνάλογοι, ἀπὸ πρόπερσι ἀπεδειχθῆσαν ἐντελῶς ἀβάσιμοι. Ἐνας σοβαρὸς θεατρικὸς ὀργανισμὸς, τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, ἐπραγματοποίησε τὶς ἱκανοποιητικώτερες εἰσπράξεις μὲ χειμωνιάτικες παραστάσεις, ὄχι μόνον στοὺς μῆνες Ὀκτώβριου, Μάρτιου, Ἀπριλίου, ἀλλὰ καὶ τὸ Νοέμβριον, τὸ Δεκεμβριον καὶ τὸ Φεβρουάριον, δηλαδὴ στὰ μεγάλα κρύα καὶ στὶς ἐπικίνδυνες παγωνιές. Βέβαια τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο εἶχε πολλοὺς τρόπους γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὸ κοινόν του. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι στὶς δύο πρώτες περιόδους του, πού οἱ τιμὲς τῶν εἰσιτηρίων του ἀρχίζαν ἀπὸ τὶς δέκα δραχμὲς καὶ δὲν περνοῦσαν τὶς τριάντα, ἦταν μιά προσφορά τοῦ κράτους στοὺς πολίτες του. Καμμιά ὅμως προσφορά δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα. Ὢταν δὲν προκαλῆ ἐνδιαφέρον. Ἄνοιξε τὸ παράθυρό σου κι' ἀρχισε νὰ πετᾶς ἔξω βιβλία... μὲ στίχους νέων ἀλλὰ καὶ παλαιῶν ποιητῶν. Θὰ σταθοῦν ἀρκετοί, λίγοι ὅμως, μετρημένοι στὰ δάχτυλα, θὰ σκύψουν καὶ θὰ πάρουν τὰ βιβλία. Ἔτσι θὰ γινόταν δεκτὸ καὶ τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, ἂν ἦταν κάτι πού δὲν κινούσε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος ὅμως ὄχι μόνον δὲν τὸ περιφρόνησε, ἀλλ' ἔδειξε ὅτι τὸ περίμενε καὶ τὸ δέχτηκε μὲ τὴ μεγαλύτερη χαρὰ. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ κάθε ἄλλη ἀξιόλογη προσπάθεια πού ἔγινε τοὺς τελευταίους δύο-τρῆς χειμῶνες.

Μὲ τὴν ἴδια διάθεσι ἐπήγε καὶ τὶς πρώτες νύχτες τοῦ Ὀκτωβρίου στὰ δύο θέατρα πού ἐγκαινίασαν τὴν ἐφετεῖνῃ χειμερινῇ θεατρικῇ περιόδῳ. Ἐδειξε δηλαδὴ ὅτι ἤθελε νὰ δῆ θέατρο ἀληθινὸ, ὀργανωμένον, σοβαρὸ. Καὶ διέψευσε μὲ τὸν σκληρότερον τρόπο ὅσους εἶχαν ἰσχυρισθῆ ὅτι ὁ Ἀθηναῖος προτιμᾷ

τὸ πράσινο τραπέζι ἢ τὸ πάπλωμά του ἀπὸ κάθε πνευματικὴ ἀπόλαυσι.

Εἶδα τὸν «Ιούδα» τοῦ κ. Σπύρου Μελά στὴν πέμπτη ἢ στὴν ἕκτη παράστασί του καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν κουράστηκα καθόλου. Εἶχαν γίνῃ στὸ μεταῶ οἱ περικοπές, πού ὑπέδειξε ἢ κριτικῆ; Παιζόταν τὸ ἔργο γοργώτερα; Δὲν ξέρω. Ὡπωσδήποτε, ἐπήγα στὸ Ἐθνικὸ θέατρο ὀπλισμένος μὲ ἀντοχή καὶ δὲν ἔφυγα κουρασμένος. Δὲν ἔφυγα ὅμως καὶ μὲ τὴν ἱκανοποίησι πού περίμενα ἀπὸ δραματικὸ ἔργο πού κινεῖται ἐπάνω ἀπὸ τὴ σημερινῇ ζωῇ κ' ἔχει γραφῆ διὰ νὰ δώσῃ ἀπαντήσεις σὲ μεγάλες καὶ βασανιστικὲς ἀπορίες. Ὅταν ἔκλεισε ἡ αὐλαία στὴ δεκάτη τετάρτη καὶ τελευταία εἰκόνα καὶ πολὺ ἔπειτα ἀκόμα, προσπάθησα νὰ καθορίσω τὴν αἰτία πού ἐγέννησε αὐτὸ τὸ ἔργο, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῴρθωσα. Ἡ τοῦλάχιστον δὲν κατῴρθωσα νὰ βρῶ μίαν αἰτία πού νὰ τὴν θεωρήσω ἱκανοποιητικῇ, πιστευτῇ, ἀνάλογη μὲ τὶς ἀξιώσεις τοῦ δράματος. Τί ἤθελε νὰ ἀποδείξῃ ὁ κ. Μελάς; Τί αἰσθανόταν τὴν ἀνάγκη νὰ πῆ; Νὰ παρουσιάσῃ δικαιωμένον τὸν Ἰούδα καὶ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ ὅτι ἐπρόδωσε τὸν Χριστὸ γιὰ τὸν περίμενε ἐλευθερωτῆ τοῦ Ἰσραήλ, ἐπαναστάτη, ἐχθρὸ τῶν Ρωμαίων, καὶ δὲν ἦταν παρὰ ἕνας εἰρηνοποιός; Νὰ μᾶς δείξῃ τὴν πάλῃ του

πνεύματος καὶ τῆς ὕλης καὶ νὰ δώσῃ στὸ πρώτο τῆ νίκη; Ἐδιάβασα, ἀκόμη, ἀρκετὲς ἄλλες «ἐρμηνείες», πού στηρίζονται στὶς πρὶο παραδόξεις ἀπιθανότητες καὶ στὶς πρὶο αὐθαίρετες προϋποθέσεις. Δὲν νομίζω ὅμως ὅτι συμβαίνουν στὸν «Ιούδα» ὅσα τοῦ ἀποδίδουν οἱ ἐρμηνευταὶ του, αὐτοὶ πού βλέπουν κάτω ἀπὸ τὶς σαφεῖς ἐκδηλώσεις τῶν ἡρώων του, τὰ πρὶο περιεργὰ ἐλατήρια, καὶ μένω στὴ «δικαίωσι». Δέχομαι, μάλιστα, ὅτι ἡ δικαίωσις αὐτῆ εἶναι ἀποτέλεσμα σκέψεως, ἱστορικῆς ἔρευνας, βαθειᾶς διανοητικῆς ἐργασίας. Τί βγαίνει ὅμως; Ὁ «Ιούδας»—ὁ «Ιούδας» τοῦ κ. Μελά—μὲ ἄφησε ἀδιάφορον καὶ ὅταν ἦταν παρεξηγημένος καὶ ὅταν δικαίωθηκε. Εἶναι ἄνθρωπος μὲ πόθος, μὲ φιλοδοξίες, μὲ ἀνησυχίες, μὲ πατριωτικὰ ἰδιαιτερότητά. Καὶ κάτι περισσότερο: μιά θερμὴ ψυχὴ πού ζητᾷ τὸν ὁδηγὸ τῆς Πιστεῦσι μὲ φανατισμὸ σὲ ἰδέες καὶ σὲ ἀνθρώπους, ἀλλὰ τόσο εὐκόλα, τόσο γρήγορα, πού ἔχεις τὴν ἐντύπωση ὅτι παρασύρεται. Φτάνει ἕνα κήρυγμα γιὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὸ Χριστό. Κι' ἄλλο ἕνα γιὰ νὰ τὸν ἀρνηθῆ καὶ νὰ τὸν προδώσῃ.

Τὸν βλέπουμε νὰ παλεύῃ, νὰ βασανίζεται, νὰ χτυπιέται, χωρὶς ὅμως νὰ μπορῆ νὰ προκαλέσῃ οὔτε τὰ δάκρυα, οὔτε τὴν ἀγωνία μας. Δὲν τὸν πιστεύουμε. Ἀπλῶς τὸν παρακολουθοῦμε. Καὶ τὸν παρακολουθοῦμε γιὰτὶ ἀραδιάζει μεγάλα κι' ὠραία λόγια καὶ προπάντων γιὰτὶ χρησιμοποιοῖ μιά δημοτικῇ, πλούσια σὲ λέξεις καὶ σ' ἐκφράσεις, ζωντανῇ, γεμάτῃ παλμό καὶ ποίησι.

Ὁ «Ἄννιβας πρὸ τῶν πυλῶν» τοῦ Ἀμερικανοῦ συγγραφέως Σέρροντ εἶναι ἕνα θεατρικὸ κομμάτι γραμμένον μὲ κέφι, μὲ εἰρωνικὴ διάθεση καὶ μὲ ὑποδειγματικῇ γνώσει τοῦ θεάτρου. Ἀπλῇ ἱστορία ὁ μῦθος του, ἕνα ἔξιπνον παιχνίδι ὀλόκληρο τὸ ἔργο. Μὰ τί δὲν σοῦ δίνει ἀφορμὴ νὰ σκεφθῆς, νὰ πῆς, νὰ γελοιοποιήσῃς! Ὁ Ἄννιβας ἔφθασε πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Ρώμης, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐκυρίευσε, ὄχι γιὰτὶ φοβήθηκε, ὄχι γιὰτὶ βρῆκε ἀντίσταση, ὄχι γιὰτὶ κουράστηκε, ἀλλ' ἀπλούστατα γιὰτὶ μιά γυναίκα ἐπήγε ἀπὸ τὴν αἰωνία πόλι στὴ σκηνῇ του καὶ τόσο μὲ τὴν ὀ-

μορφία τῆς, ὅσο καὶ μὲ τὴν εὐγλωττία τῆς, τὸν ἔπεισε νὰ ἀλλάξῃ δρόμο στὸ στρατό του καὶ νὰ τραβήξῃ γιὰ ἄλλες ἐκστρατείες, γιὰ ἄλλες νίκες.

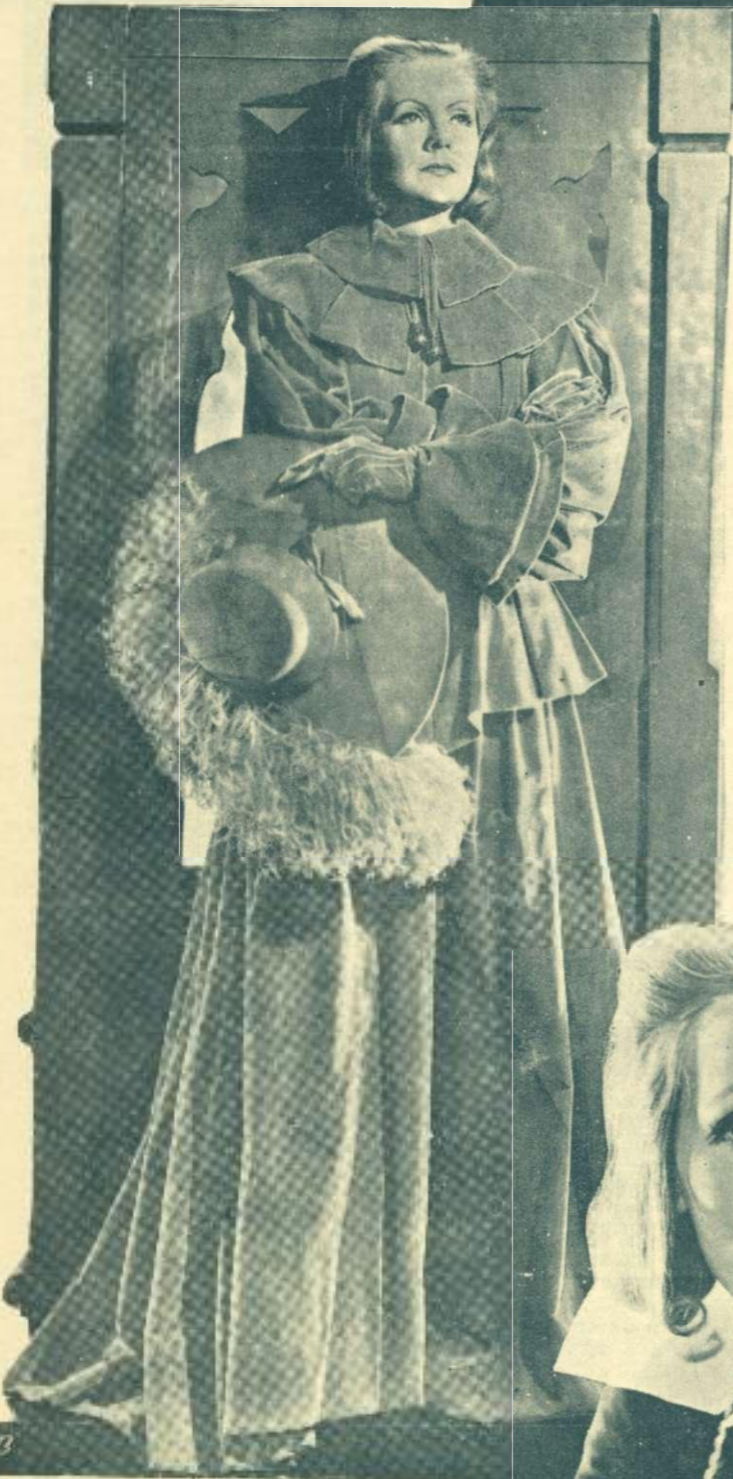
Ὁ «Ἄννιβας πρὸ τῶν πυλῶν» εἶναι ἀπὸ τὰ ἔργα πού διαλύουν τὶς ἀμφιβολίες γιὰ τὸ μέλλον τοῦ θεάτρου, ἀμφιβολίες πού τὶς προκαλοῦν οἱ ἐπιτυχίες τοῦ κινηματογράφου καὶ οἱ ἀποτυχίες τῶν περισσότερων θεατρικῶν προσπαθειῶν, καὶ συγχρόνως σὲ βοηθοῦν νὰ φτάσῃ σ' ἕνα γενικώτερο συμπέρασμα: ὅτι στὴν ἐποχῇ μας, σὲ μιά ἐποχῇ πού δὲν πιστεύει σὲ τίποτε κ' αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ κοροϊδέσῃ, ὅτι σεβάστηκε, ὅτι ἄλλοτε τὴν ἐνθουσίασε, ἢ σάτυρα εἶναι τὸ λογοτεχνικὸ καὶ τὸ θεατρικὸ εἶδος πού τὴν ἱκανοποιεῖ περισσότερο. Φυσικά, ἢ πραγματικῇ σάτυρα, ἔκεινη πού εἶχε βάθος τῆς μιά φιλοσοφικῇ θεώρησι

τοῦ κόσμου καὶ ζητοῦσε νὰ παρουσιάσῃ ἀπὸ τὴν κωμικῇ τους πλευρᾶ γενικὲς καταστάσεις, ἦταν πάντα ἀνώτερη λογοτεχνικῇ ἐργασία καὶ εἶχε πολλοὺς φανατικοὺς φίλους. Σήμερα ὅμως εἶναι πολὺ πρὶο εὐπρόσδεκτη καὶ ἴσως-ἴσως ἡ ὑγιέστερη πνευματικῇ ἐκδήλωσις ἐνὸς τόπου ἢ ἐνὸς ἀτόμου. Εἶπα ὅτι ἐχάσαμε τὶς πεποιθήσεις μας κ' αἰσθανόμεστε τὴν ἀνάγκη νὰ κοροϊδέσουμε τὰ πάντα. Θέλουμε νὰ ἐλέγξουμε, νὰ βροντοφωνήσουμε τὴν ἀπολύτρωσῃ μας ἀπὸ τὶς χιλίες δυὸ πλάνες πού ἀνάμεσά τους ζήσαμε, νὰ δείξουμε πόσο μεγάλο ρόλο εἴπαιξε στὴ ζωῇ μας ἡ ὑποκρισία, νὰ τιμωρήσουμε ὅποιον μπορούμε, ἀκόμη, καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ μας.

Καὶ δὲν ὑπάρχει σκληρότερη τιμωρία ἀπὸ τὴ γελοιοποίηση. Κάνουμε, λοιπόν, μίαν ἀναδρομῇ στὸ παρελθόν, ὁ ἄνθρωπος ἀρχισε νὰ πέφτῃ καὶ νὰ εἶναι ὑποκριτῆς ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Εὐσᾶ, περναίμε ἀπὸ ἐποχὲς κ' ἀπὸ λαοὺς, στεκοῦμαστε πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ καὶ μαζεύουμε τὸ ὕλικὸ πού μᾶς χρειάζεται. Καὶ εἶναι τόσο ἀφθονοτὸ ὕλικὸ αὐτό! Ὁ ἄνθρωπος εἶχε πάντα ἀδυναμίες καὶ πάντα ἔδινε ἀφορμῇ στὴ σάτυρα νὰ πῆ τὸν καυστικὸ τῆς λόγου. Ἡ σάτυρος, στὶς δύσκολες αὐτὲς ἡμέρες τῶν ἠθικῶν κρίσεων, εἶναι ὁ ἀμεσώτερος τρόπος ἐπικοινωνίας μὲ τὸ μεγάλο κοινόν, πού θέλει κι' αὐτὸ νὰ ξεσπάσῃ. Στὴν ἀνάγκη αὐτῇ στηρίζεται τὴν ἐπιτυχία τῆς ἢ λογοτεχνικῇ καὶ ἢ θεατρικῇ σάτυρα καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια ἀνάγκη, πού εἶναι αἰσθητῇ στὴ κοινωνία μας, πρέπει νὰ ἐκκινήσῃ καὶ οἱ συγγραφεῖς μας, προπάντων οἱ θεατρικοὶ. Θὰ μπορέσουν ἔτσι νὰ ἔλθουν σὲ στενωπῇ ἐπαφῇ μὲ τοὺς πολλοὺς, μὲ τὸ μεγάλο κοινόν, τὸ λαόν, πού διαρκῶς τοὺς ξεφεύγει...

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΦΙΛΜ

Άνω: Ο Ίαβέρης (Σάρλ Βανέλ) και ο Μαγδαληνός, εις τους «Αθλίους» του Βίκτωρος Ουγκώ.
Κάτω: η θεία Γκρέτα Γκάρμπο στο αριστούργημα «Η Βασίλισσα Χριστίνα».

Και φέτος η κινηματογραφική σαιζόν φαίνεται, ότι θα κυριαρχη από το είδος, που έχει κατακτήσει το αθηναϊκό κοινό: την φιλοπερέττα. Από την εποχή του βωβού κινηματογράφου, το είδος αυτό έσημειωσε μεγάλην επιτυχία. Η έπικράτηση του ήχητικού, που επέτρεψε τη χρησιμοποίηση του τραγουδιού και της μουσικής, συνετέλεσε στον όριστικό θρίαμβο της φιλοπερέττας. Από την εποχή αυτήν, ο περίφημος «Δρόμος του Παραδείσου» είναι ένας σταθμός και μάλιστα από τους σπουδαιότερους στην ιστορία του κινηματογράφου. Με την ταινίαν αυτή, η φιλοπερέττα μας έδωσε το πρώτο αριστούργημά της. Κατόπιν, με το «Συνέδριο Χορεύει», το είδος αυτό της κινηματογραφικής παραγωγής, έφθασε στην τελειότητα. Έκτοτε, χωρίς να δημιουργήσει παρόμοιο έργο, η φιλοπερέττα περιορίζεται σε μίαν επανάληψη των ίδιων θεμάτων και έκφραστικων τρόπων, με μόνη προσπάθεια να ανανεώνει τις λεπτομέρειες. Τα εξαιρετικά έργα στο είδος αυτό, όπως ένα «Il est charmant» ή «Βίκτωρ και Βικτωρία» γίνονται διαρκώς σπανιότερα και η χονδρική παραγωγή των φιλοπερεττών αρκείται σε κοινότητες και χωρίς καμιά πρωτοτυπία ταινίες. Η Γερμανία, ο τόπος παραγωγής των ώριμότερων φιλοπερεττών, συνωφρυνώθηκε πάλιν, έπαισε να γελᾷ, και φροντίζει να καταστήσει πλέον τον κινηματογράφο μέσον προπαγάνδας και όχι διασκεδάσεως. Το Χόλλυγουντ ποτέ δεν κατώρθωσε να δώσει πραγματικές φιλοπερέττες. Το Έλλστρον δεν έπεχείρησε και η Γαλλία παραμένει τώρα η μόνη χώρα που διατηρεί την παράδοση της ευθυμίας, της χάριτος και του κεφιού. Εκεί έχουν κατοφύγει οι γνωστότεροι και καλλίτεροι σκηνοθέτες φιλοπερεττών: ο Λαμάκ, ο Άντον, ο Μπόλβαρντ, τόσο άλλοι, που, μαζί με τους Γάλλους εξακολουθούν να φροντίζουν για την ψυχαγωγία του κοινού.

Για μας, για τους Έλληνες, η φιλοπερέττα είναι ένα είδος, που μας ευχαριστεί ιδιαίτερω. Τόσο πολύ, μάλιστα, που έχει καταντήσει το μοναδικό σχεδόν κινηματογραφικό θέαμα που έλκυει κόσμο. Η έλαφρεια μουσική, τα τραγούδια, οι στίχοι, τα κωμικά ευρήματα, οι τουαλέτες, το εύκολο αίσθημα, ή προσωπική γοητεία των ηθοποιών, είναι τα στοιχεία που κάνουν τόσο δημοφιλή την φιλοπερέττα. Το άκουραστο κέφι, ή θελκτική έξυπνάδα, το φωτεινό γέλιο, το άδολο μπρίο μίας Φραντσέσκας Γκκάλ μας ξεκουράζουν. Η έλαφρότατη χάρη, ο ζωντανός ρυθμός, ή γοητευτική πονηριά, το αέρινο πέραςμα μίας Λιλίαν Χάρβεϋ, μας ξελαφρώνουν. Η παιδιάτικη αφέλεια, το ήρεμο παίξιμο, ή αληθινή συγκίνηση, το βαθύ θέλητρο μίας Άνναμπέλλα, μας γίνονται πολύτιμοι βοηθοί για να απαλλαγούμε για λίγο από την πεζότητα της καθημερινής ζωής. Το τραγούδι και ή όμορφη της Έγκερτ, ή μεστομένη τέχνη της Φλορέλλ, ή κοριτσιόστικη έκφραση της Σνάιντερ, τα νειάτα του Γκραβέ, ή όρμη και ή ξεγνοιασιά του Σεβαλιέ, το πολυπρόσωπο του Χαίρμπιγκερ, ή απόλυτη ατοκυριαρχία του Τίμιγκ, ή συμπαθητική αδεξιότης του Φέρεμπες, ή έλκυστική κωμικότης του Κέμπ, έχουν γίνει απαραίτητοι παράγοντες για την καθημερινή μας αντίδραση κατά της τραχύτητας της ζωής. Μας βοηθούν να ξεχάσουμε τα βάσανά μας, να συνέλθουμε, να ξεκουρασθούμε κι' ασφαλώς δυο ώρες γέλιου, είναι το αποτελεσματικώτερο φάρμακο για την κόουραση, που μας δίνουν οι υπόλοιπες ώρες του 24ώρου.

Κι' ασφαλώς το φάρμακο αυτό είναι και το καλλίτερο. Το γέλιο, μπορεί, κανείς να πη, πώς αποτελεί, στο σημερινό μάλιστα πολυτάραχο ρυθμό της μεταπολεμικής εποχής, ένα από τα ούσιαστικώτερα στοιχεία που προκαλούν τη φυσική αντίδραση του οργανισμού μας και μας προφυλάττουν από έναν πνευματικό ή ψυχικό μαρασμό. Μά παράλληλα μ' αυτό, μία φιλοπερέττα, όπως το «Μάρς των Ουσσάρων», όπου το κέφι, ή χαρά, τα νειάτα, ή λεπτή συγκίνηση, ή θαυμάσια ήθοποιία, ή καθαρώτατη φωτογραφία, το χρώμα της αυτοκρατορικής Βιέννης, ή ζωή των εικόνων, ή ανοικτωσύνη του υπαίθρου αποτελούν ένα περίφημο σύνολο, που μπορεί όχι μονάχα να μας διασκεδάση και να μας ξεκουράση, αλλά και να μας χαρίση μία πραγματική καλλιτεχνική απόλαυση. Η τελεία αρμονία εικόνων και ήχων θυμίζει καταπληκτικά τον άλησμονητο «Πόλεμο των Βάλς», και φαίνεται σαν ή ταινία αυτή να οικοδομήθηκε επάνω στη μουσική δεμένη με εικόνες. Τέτοιες ταινίες, όπου ή τέχνη κατορθώνεται να γίνη τόσο έλαφρεια και άβιαστη, όπου δεν φαίνεται και ότι υπάρχει τέχνη και προσπάθεια, αλλά νομίζει κανείς ότι το έργο κυλᾷ μόνο του, δίνουν στο είδος της φιλοπερέττας την δύναμη να διεκδικήση μία ξεχωριστή θέσι στην κινηματογραφική παραγωγή. Και άξιζει χίλιες φορές πειό πολύ να βλέπη κανείς φιλμ σαν το «Δέν θέλω να ξαίρω ποιά είσαι» ή «Μιά γυναίκα, ένα τραγούδι, ένα φίλι», παρά έργα δήθεν «μεγάλα», όπως τή «Μάτα Χάρι», το «Ρασπουτίν» ή το «Σημείον του Σταυρού». Είναι χίλιες φορές προτιμώτερο το άβιαστο γέλιο από την υποχρεωτική σοβαρότητα ή τα ψεύτικα δάκρυα. Στην εποχή μας, εποχή ένκευρισμού, θορύβων, ταχύτητας, υπερκοπώσεως, άγωνίας και δίψας, ή φιλοπερέττα είναι μία καθημερινή ανάγκη. Είναι ότι ο άερας του βουνού για τον φυματικό. Είναι ένα από τα έλαχιστα μέσα που μας άπομένουν σήμερα για να ξεκουρασθούμε. Άρκει ένας χορός της Χάρβεϋ, ένας μορφασμός της Γκκάλ, ένα χαμόγελο της Άνναμπέλλα, ένα τραγούδι της Έγκερτ, ένας έξωφρενισμός της Όντρα, το ψαθάκι του Σεβαλιέ, ή άτολμία του Φέρεμπες, ή ειρωνεία του Φόρστ, για να μας κάνουν να ξεχάσουμε τους κόπους και τις άγωνίες μας. Τή νύκτα, στα κινηματοθέατρα βλέπουμε δλοι ανθρώπους, βασανισμένους από την εργασία και τη ζωή, να γελούν άβιαστα. Είναι ή μόνη ώρα ευτυχίας που κατορθώνουν να βρούν. Αυτό το είδε πρώτος ο Έριχ Πόμμερ, ο περίφημος Γερμανός παραγωγός, που ο κινηματογράφος του άφειλε άριστουργήματα και άμέσως έστρεψεν όλη τη δραστηριότητά του στην φιλοπερέττα. Αυτό έγινε πριν από πέντε χρόνια, όταν ή Γερμανία περνούσε, όπως και τώρα, μία τραγική κρίση. Κι' ο Πόμμερ, όταν τον ρώτησαν πώς άφησε την παραγωγή των μεγάλων ταινιών και άφιερώθηκε στην φιλοπερέττα, απήντησε: «Η Γερμανία έχει ανάγκη να γελάση». Ο άνθρωπος αυτός προσέφερε στον τόπο του μία πραγματική υπηρεσία: του έδωσε λίγη ξεκούραση. Κατόπιν, τον μιμήθηκαν και άλλοι. Αύτός, όμως, ήταν ο πρώτος. Θά πρέπει να του είμεθα ευγνωμονες και ήμεεις: του χρωστούμε άρκετές ώρες ξεγνοιασιάς και γέλιου.

Γ. ΜΑΚΡΗΣ

Άνω: δύο σκηνές από το έργο «Η δακτυλογράφος παντρεύεται» με τόν Ζάν Μυρά και την Μαίρη Γκλόρι, και ή Τσέχοβα στην «Μασκαράταν». Κάτω: ο «Παγκανίνι» του Λεχάρ με τόν Ίβαν Πέτροβιτς και μία σκηνή από το «Ζοζελίν».

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Αί «Αθήναι», φιλοδοξούσαι νά καταστούν έστια και κυψέλη όλων τών τομέων τής διανοήσεως, φιλοτιμούνται νά φιλοξενήσουν εις τούς κόλπους των όχι μόνον έργα ώραίων τεχνών, τά όποια έξευγενίζουν τήν ψυχήν και παρέχουν άνωτέρας αισθητικής απολαύσεις εις όσους τά έννοούν, αλλά και πρακτικώτερας, ούτως είπειν, γνώμας ειδικών επί τών ποικίλων ζωτικών προβλημάτων τής ζωής. Και βεβαίως κανένος υγιώς σκεπτομένου άνθρώπου δέν διαφεύγει ή τεραστία σημασία τής υγιεινής επιστήμης, ήτις καθημερινώς προοδεύει με βήματα γιγαντιαία. Έννοείται δέ ότι, όπως όλα σχεδόν αί τέχνη κι' επιστήμη, και ή 'Υγιεινή έχει επί διαφόρων σπουδαίων ζητημάτων της μεγάλας αντιθέσεις διαπρεπών θεράπωντων της. Ο κ. Ηλίας Πέτρου, ειδικώτερον, διπλωματούχος διαφόρων σχολών τής Αμερικής και όπαδός τής νέας θεραπευτικής επιστήμης, τής λεγομένης Φυσιοθεραπείας, ήτις πρό όλγων έτών ιδρύθη και έδρεώθη έν Αμερική, Αγγλία και άλλαχού με όπαδούς της πλείστους όσους κορυφαίους επιστήμονας και, τό σπουδαιότερον, με άποτελέσματα καταπληκτικά, διεξάγει τελευταίως ένταύθα, τόσον διά τής έφαρμογής, όσον και διά τής άρθρογραφίας του, έντονον άγώνα διά τήν εξάπλωσιν και έπικράτησιν νέων σωτηρίων ιδεών. Παρακληθείς δέ νά μάς εκθέσει τάς άπόψεις του γενικώς διά τήν ακολουθουμένην ύπ' αούτο μέθοδον, εύγενώς μάς παρέσχε διά τό περιοδικόν μας τόν πρόλογον ενός έκ τών λίαν προσεχώς μελλόντων νά έκδοθούν έργων του.

Τό βιβλίον αυτό θά πέση σέ χέρια άναγνωστών που θ' άγνοούν τά βασικά στοιχεία τής νέας υγιεινής επιστήμης. Αυτόι ούτε μ' έμπιστοσύνη θά προχωρήσουν στό διάβασμα τών γραμμών αυτών, ούτε και θά τις καταλάβουν, άν δέν τούς δοθής μία έξήγησις για τίς δυνάμεις από τίς όποιες έξαρτάται τό θεραπευτικόν μας πρόγραμμα. Δυό όρισμούς πρέπει νά έννοήση κανείς για νά μπορέση νά προχωρήση στη μελέτη αυτή.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ είναι ό κλάδος εκείνος τής επιστήμης που φροντίζει για τήν διαφύλαξι και τήν άνάκτησι τής υγείας.

ΦΥΣΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ, είναι ή έκφρασις που μεταχειρίζομαστε για νά διακρίνωμε τήν ένστικτώδη και νοήμονα χρησιμοποίησιν των δυνάμεων τής φύσεως για τήν προστασία και τήν άνάπτυξι τής υγείας από τήν 'Υγιεινήν έκείνη που ή βασική της σκέψις είναι τ' άντισηπτικά και ή βακτηριακή άποστείρωσις.

Η πρώτη χρησιμοποιοει ήλιο, άέρα, νερό, τροφή, άσκησι, άνάπαυσι, ύπνο, καθαριότητα κ.τ.λ. ως ουσιάδη στοιχεία υγιεινής. Η δεύτερη μεταχειρίζεται δηλητηριώδεις χημικές ουσίες, έμβόλια και όρρους ως στοιχεία υγιεινής. Η Φυσική 'Υγιεινή επιτυγχάνει με τήν χρησιμοποίησιν των φυσικών μέσων που είναι ή βάσις τής ζωικής και φυτικής ύπάρξεως.

Η Φυσική 'Υγιεινή εκφράζει τήν άντίληψί μας για τήν πραγματική φύσι τής άρρώστειας. Είναι άντίθετη προς τήν παλιά και σημερινή άκόμη άντίληψι πως ή άρρώστεια είναι έχθρός, καταστροφείας τής ζωής και άντιζωική όντότης που βρίσκεται σέ πόλεμο με τή Φύσι.

Τά όργανα του σώματος δέν μπορούν νά παράβιάσουν τούς νόμους που τά διέπουν, όπως ή γή δέν μπορεί νά σταματήσει ή νά άνατρέψη τήν φορά της. Στις καλύτερες φάσεις τής άδυναμικής άρρώστειας όπως και στα άνώτερα επίπεδα τής δυναμικής υγείας, ή δράσις των είναι μία και άμετάβλητη.

Από τήν στιγμή τής συλλήψεως ως τόν θάνατό του, κάθε ζωντανό κύτταρο, ιστός ή όργανο του σώματος, άγωνίζεται συνεχώς κι' έπειγόντως προς τόν άνάτατο βαθμόν υγείας. Αν είμαστε καλά ή προσπάθεια θά συγκρατήσει και θά βελτιώσει τήν υγεία μας. Αν ή υγεία μας έχει πάθει ή προσπάθεια τείνει πάντα προς τήν υπερπήδησι τής καταστάσεως αυτής και τήν άνάκτησι τής υγείας.

Τό κατά πόσο θά μείνωμε υγιείς ή θ' άρρωστήσωμε έξαρτάται από τήν χρήσι ή κατάχρησι των στοιχείων τής Φυσικής 'Υγιεινής και τήν χρήσι ή τήν κατάχρησι του σώματος με άλλους τρόπους. Αν προμηθεύσωμε τό σώμα με καλή τροφή, καθαρό νερό και άφθονον άέρα, άν τό εκθέσωμε συχνά σις ήλιακές ακτίνες, άν τό άσκούμε καθημερινώς, άν διατηρούμε έσωτερική κι' έξωτερική καθαριότητα, άν άνταναόμασι και κοιμώμαστε άρκετά, άν είμαστε εύθυμοι κι' άποφεύγωμε τελείως τά φάρμακα, τούς όρρους κ.τ.λ. είναι άδύνατι ή άρρώστεια ή καλή υγεία είναι άναπόφευκτη.

Ο άνθρωπος τότε με τήν καλήν υγεία μπορεί νά τρώγη, νά πίνη και ν' άνανήνη έκστομύρια άπ' τά λεγόμενα μικρόβια καθημερινώς και νά νά τό καταλαβαίνει. Τό σώμα του καταστρέφει τά μικρόβια μόλις εισέλθουν. Ο άνθρωπος αυτός θά άνακατεύεται με άσθενείς και δέν θά φοβάται νά πάθη τίποτα. Είναι άπρόσβλητος, γιατί ή άνοσία δέν είναι τίποτε άλλο παρά άνώτερος βαθμός υγείας που είναι προϊόν τής όρθής υγιεινής ζωής. Τό αίμα του έχει μεγάλην άνεκτικότητα για κάθε προσβολή γιατί είναι γνήσιο άλκαλικό, άπηλλαγμένο από το-

ξική ύλη και τοτο είναι άποτέλεσμα τής υγιεινής διατροφής.

Αν, αντίθέτως, παρατρώμε ή τρώμε βλαβερή τροφή ή άν τρεφόμαστε με κακούς συνδυασμούς τροφών, άν πίνωμε βρώμικο νερό και άνανπνέωμε άκάθαρτον άέρα, άν δέν ήλιαζόμαστε και δέν γυμναζόμαστε κάθε μέρα, άν δέν κοιμώμαστε και δέν άνταπαύομαστε άρκετά, άν δέν διατηρούμε καθαριότητα, άν στενοχωρούμαστε, φοβούμαστε, άνησυχούμε, άν δηλητηριάζουμε συχνά τό σώμα με καπνό, τσάι, καφέ, οινόπνευμα, φάρμακα, όρρους κι' έμβόλια, άν κάμουμε σεξουαλικές και άλλες καταχρήσεις, είναι άδύνατον νά έχωμε καλή υγεία και ή άρρώστεια είναι άναπόφευκτη.

Ο άνθρωπος αυτός θ' άρρωστήση χωρίς μικρόβια. Επίσης δέν θά είναι σέ κατάστασι νά καταστρέψη τά μικρόβια όταν μπούν στον όργανισμό του. Είναι επιδεκτικός, γιατί ή επιδεκτικότης του είναι χαμηλός βαθμός υγείας και προέρχεται από τήν άνθυγιεινή ζωή. Τό αίμα του έχει μικρή άνθεκτικότητα στην προσβολή, γιατί δέν είναι πλούσιο σέ άλκαλικότητα παρά μολυσμένο με διαφορά δηλητήρια, τοξίνες και άλατα που είναι άποτέλεσμα τής άνθυγιεινής διατροφής.

Ο καλλίτερος τρόπος ν' άποφύγωμε τήν άσθένεια δέν είναι ή άνακάλυψις καινούργιων φαρμάκων, όρρων, έμβολίων και χειρουργικών μεθόδων, που πάντα περισσότερο βλάπτουν άντι νά ώφελήσουν, άν ποτέ πραγματικά μπορούν νά ώφελούν, αλλά τό δυνάμωμα του σώματός μας με φυσικά μέσα και τόν κανονικό τρόπο ζωής.

Η άνθεκτικότης στη μόλυνσι είναι ζήτημα υγείας, φυσιολογικής χημικής ίσορροπίας, ζωτικής όργανικής λειτουργίας και κανονικής νευρικής ενέργειας. Η επιδεκτικότης στην μόλυνσι είναι ζήτημα κακής υγείας, άνώμαλης χημικής συνθέσεως του όργανισμού, όργανικής άνικανότητος και νευρικής άδράνειας.

Η θεραπεία, σέ κάθε περίπτωση, είναι ή επαναφορά τής καλής χημικής συνθέσεως, τής κανονικής όργανικής λειτουργίας και τής καλής ενέργειας των νεύρων. Οί όροι τής θεραπείας είναι οί ίδιοι οί όροι τής υγείας—φυσική υγιεινή και άπομάκρυνσις των αίτιών τής άρρώστειας. Τά φάρμακα, τά έμβόλια, οί όρροι και αί έξχειρήσεις δέν εκπληροούν κανένα όρο που απαιτείται για τήν άνάρρωσι. Αντιθέτως προσθέτουνι στους όρους τής κακής υγείας, γιατί διαταράσσουν τήν χημικήν σύνθεσιν του σώματος, προκαλούν μεγαλύτερον εκνευρισμόν κι' έλαττώνουν περισσότερο τήν όργανικήν δραστηριότητα. Πάντα έμποδίζουν τήν άνάρρωσι και παρατείνουν τήν άρρώστεια, όπου δέν χειροτερεύουν τήν κατάστασι.

Δέν ύπάρχει θεραπευτική τέχνη. Η θεραπεία κάθε παθήσεως ή μάλλον κάθε φάσεως τής άσθένειας γίνεται από τίς σύμφυτες έσωτερικές δυνάμεις του όργανισμού που συνεργάζονται με τά παραπάνω υγιεινά στοιχεία.

Γενικώς ύπάρχουν δυό σχολές για τή διατήρησι τής υγείας και τήν περιθαλψι των άσθενών στον κόσμο: Τό σύστημα υγιεινής από τήν μιá μεριά κι' όλα τά άλλα διάφορα θεραπευτικά συστήματα από τήν άλλη. Γιατί όσοδήποτε κι' άν διαφωνούν μεταξύ τους οί διάφορες θεραπευτικές μέθοδοι και φιλονικούν σις διάφορες θεωρίες και τρόπους τους, όλες ξεκινούν από τήν ίδια βασική θέση: μεταχειρίζονται για τήν άνάκτησι τής υγείας τρόπους και μέσα θεραπείας των συμπτωμάτων.

Μερικές τέτοιες σχολές, ίσως, νά τό άρνηθούν αυτό αλλά πάντως αυτή είναι ή αλήθεια.

Τά συμπτώματα δέν είναι ή αίτια τής άρρώστειας παρά άποτελέσματα τής καταστάσεως του όργανισμού. Δέν παράγονται μόνα τους παρά είναι άναγκαστικές ζωτικές εκδηλώσεις. Όλα έξυπηρετούν τήν σωτηρία του άνθρώπου και όταν τά καταστέλλομε με τεχνητές έπεμβάσεις τ' άποτελέσματα δέν μπορούν ποτέ νά είναι εύχάριστα. Πάντοτε καταστρεπτικά.

Όλοι οί διάφοροι θεραπευτικοί τρόποι, τά φάρμακα, οί όρροι και τά έμβόλια, ό ηλεκτρισμός, τά μηχανικά μέσα κ.τ.λ. βλάπτουν τό σώμα. Εκτός από λίγες σχετικές περιπτώσεις που μπορεί όρθά νά χρησιμοποιηθή ή Χειρουργική και μερικές άκόμη καταστάσεις που χρειάζονται μηχανικά μέσα, όλες οί άλλες έπεμβάσεις κάθε «θεραπευτικής» σχολής είναι βλαβερές και θανάσιμες.

Κι' όμως όλες αυτές οι σχολές ανατρέχουν στ' αρχαία των «θεραπειών» τους και λένε:

—«Τ' αποτελέσματα είναι ό,τι φαίνονται. Ίδείτε τ' αποτελέσματα των μεθόδων μας».

«Τ' αποτελέσματα φαίνονται». Άς ιδούμε την βεβαίωση αυτών που επαναλαμβάνουν τόσο συχνά την παραπάνω φράση.

Μιά παιδούλα είχε διφθερίτιδα. Της έδωσαν αντιτοξίνη κι' έγινε καλά. Ή αντιτοξίνη την έσωσε. Τ' αποτελέσματα τὸ δείχνουν.

Μιά άλλη παιδούλα είχε διφθερίτιδα. Της έδωσαν αντιτοξίνη και πέθανε. Ήταν γραφτό της να πεθάνη. Τ' αποτελέσματα τὸ δείχνουν!

Όλες οι «θεραπευτικές» σχολές σκέπτονται και κρίνουν σαν τὸν γέρο που έλεγε: «Άν ὁ ἄρρωστος γυιός μου γίνη καλά τὸν θεράπευσε ὁ γιατρός, αλλά ἂν πεθάνη τὸν πήρε ὁ Θεός!»

Μιά γρηά έχει ρευματισμούς και γίνεται καλά μ' ἕνα «φυλαχτό» που έχει ραμμένο στὸ φουστάνι της. Τὸ φυλαχτὸ τὴν θεράπευσε. Τ' αποτελέσματα τὸ δείχνουν.

Μιά άλλη γρηά έκαμε τὸ ἴδιο και πέθανε. Ὁ Θεός δὲν ἤθελε νὰ τὴν κάμη καλά.

Μιά νέα κόρη έκαμε τὴν προσευχή της με πίστι κι' ἐπιμονή αλλά ὁ Θεός δὲν τὴν ἀντήμειψε. Ὁ πνευματικός της τὴν ἐπληροφόρησε πώς: «Ὁ Θεός ξέρει καλύτερα τί κάμνει και δὲν θέλει νὰ σοῦ δώσει τὰ πράγματα που ζητᾶς».

Έτσι τόσο στὴ θρησκεία ὅσο και στὴν ἱατρική κοροϊδεύουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας και δὲν χάνουμε ποτέ τὴν πίστι μας πρὸς τὸ ἀφύσικο, τὸ παράλογο, τὸ περίεργο.

Υστερα ἀπὸ τὴν σύντομη αὐτὴ παρέκβασι ἄς γυρίσουμε στὸ κύριο θέμα μας.

Οἱ μεγάλες βασικές διαφορές μεταξύ τοῦ παλιοῦ συστήματος τῆς «θεραπείας» με φάρμακα και τοῦ συστήματος τῆς Φυσικῆς Ὑγιεινῆς εἶνε ὅτι:

ΕΝΩ ἡ Φυσικὴ Ὑγιεινὴ χρησιμοποιεῖ τίς ἴδιες δυνάμεις που βρίσκονται μέσα μας και γύρω μας, τίς δυνάμεις που σήμερα και πάντοτε χρησιμοποίησε ἡ Φύσις γιὰ νὰ δημιουργήσει, νὰ στερήσει και νὰ συγκρατήσει τὸ ζωϊκὸ και φυτικὸ βασίλειο, γιὰ νὰ διατηρήσει και ἀνακτήσει τὴν καλὴ ὑγεία, ἡ ἱατρικὴ χρησιμοποιεῖ όλες τίς αἰτίες τῆς ἀρρώστειας γιὰ νὰ γιατρέψῃ τὴν ἴδια τὴν ἀρρώστεια!

ΕΝΩ ἡ Φυσικὴ Ὑγιεινὴ διορθώνει όλες τίς γνωστὲς αἰτίες τῆς ἀρρώστειας και μεταρρυθμίζει τίς συνθήκες τῆς ζωῆς τοῦ ἀρρώστου, ἡ ἱατρικὴ ἀγνοεῖ αὐτὲς τίς αἰτίες τῆς ἀρρώστειας και δὲν προσπαθεῖ νὰ προσαρμόσει τίς συνθήκες τῆς ζωῆς τοῦ ἀρρώστου με τοὺς νόμους τῆς ζωῆς.

ΕΝΩ τὸ σύστημα τῆς Φυσικῆς Ὑγιεινῆς βλέπει τὴν ἀρρώστεια ὡς κατάσταση κλονισμένης ὑγείας που κάθε τὴν σύμπτωση εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἐμφύτου σωτηρίου ἐνέργειας στὴ Φύση, ἡ ἱατρικὴ βλέπει τὴν ἀρρώστεια ὡς ἀντιζωϊκὴ ὄντοτητα, θετικὴ ὀργανωμένη δυνάμι σὲ πόλεμο με τὴ ζωῆ, που κάθε τῆς σύμπτωση εἶνε κακό, ἀνατρεπτικὸ καταστρεπτικὸ.

ΕΝΩ τὸ σύστημα τῆς Φυσικῆς Ὑγιεινῆς βλέπει στὰ φαινόμενα τῆς ἀρρώστειας τὴν πορεία τῆς θεραπείας, ἡ ἱατρικὴ βλέπει στὰ φαινόμενα αὐτὰ μιά καταστρεπτικὴ λειτουργία.

ΕΝΩ ἡ Φυσικὴ Ὑγιεινὴ ζητᾶ μόνο ν' ἀπομακρύνῃ τίς αἰτίες και νὰ ἐξασφαλίσει τίς ἀναγκαῖες ὑγιεινὲς συνθήκες, ἡ ἱατρικὴ ζητᾶ ἀπλῶς νὰ καταστείλῃ και ν' ἀπομονώσει τὰ συμπτώματα και δὲν δίδει προσοχή στις αἰτίες, ἐλάχιστα δὲ στοὺς ὑγιεινοὺς ὄρους.

ΕΝΩ ὁ φυσικοθεραπευτὴς ξέρει πὼς θὰ πραγματοποιηθῇ αὐτόματος παρακμὴ τῶν συμπτωμάτων, μόλις παύση ἡ ἀνάγκη τους, ὁ γιατρός τῆς παλιῆς σχολῆς φαντάζεται μάταια πὼς ἡ αἰτία καταστρέφεται μόλις τὰ συμπτώματα ἐξαφανισθοῦν βιάως.

ΕΝΩ ὁ φυσικοθεραπευτὴς με τὴν δικὴ του μέθοδο ἐξετάσεως ζητᾶ ν' ἀνακαλύψῃ τίς αἰτίες τῆς ἀρρώστειας σὲ κάθε εἰδικὴ περίπτωση, ὁ γιατρός με τίς ἐξετάσεις και διαγνώσεις του ζητᾶ νὰ βρῇ συμπτώματα και παθολογία.

ΕΝΩ ὁ φυσικοθεραπευτὴς ἐνδιαφέρεται ν' ἀνακαλύψῃ τίς αἰτίες τῶν μεταβολῶν στὸ ἄρρωστο ὄργανο γιὰ νὰ συμπεράνῃ τί μεταβολὲς εἶνε ἀναγκαῖες στὸν τρόπο τῆς ζωῆς τοῦ ἀρρώστου, ὁ γιατρός ἐνδιαφέρεται ν' ἀνακαλύψῃ τίς σχηματισμένες ἀλλαγές γιὰ νὰ τίς μελετήσει.

Μὲ λίγα λόγια αὐτὴ εἶνε ἡ νέα θεωρία. Καὶ φυσικὰ ὁ ἀναγνώστης γιὰ νὰ σχηματίσῃ σφέστερη ἰδέα και νὰ ριζώσει μέσα του βαθειὰ τὴν πίστι γιὰ τὴν πραγματικὰ καινούργια αὐτὴ θρησκεία πρέπει νὰ ἰδῇ τ' ἀποτελέσματα τῆς. Κι' αὐτὰ εἶνε στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ νέου συστήματός μας καταπληκτικὰ γιατί διαφορετικὰ δὲν θὰ μπορούσε νὰ θεμελιωθῇ πάνω σὲ ἀμύδη βάση ἕνα τέτοιο τεράστιο οἰκοδόμημα, ὅπως εἶνε ἡ Φυσικοθεραπεία που σὲ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου ἔχει διαδοθῇ πολὺ και ὀλοένα ἀποκτᾶ τοὺς πιὸ φανατικοὺς ὀπαδοὺς.

ΕΛΛΑΣ

- 21 Σεπτεμβρίου.—Αποθερραίνεται τὸ Δικαστικὸν Μέγαρον Χανίων. Ἐπίσημον Γεῦμα τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τιμὴν τοῦ Διαδοχικοῦ ζεύγους τῆς Σουηδίας, καὶ τῆς Πριγκίπισσας Ἰγκρίδ.
23 Σεπτεμβρίου.—Ἀναχώρησις τῶν Σουηδῶν διαδόχων διὰ Δελφούς. Ἐπάνοδος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μαξίμου ἐκ Γενεύης.
24 Σεπτεμβρίου.—Σύλληψις πέντε Γερμανῶν κομμουνιστῶν, ἐξ ὧν μία γυναίκα.
25 Σεπτεμβρίου.—Ἐξακολουθοῦν αἱ συνομιλίαι διὰ τὴν ἐπίτευξιν συμφωνίας τῶν κομμάτων. Ἐξεδῶθη τὸ βούλευμα διὰ τὴν ἀπόπειραν τῆς θης Ἰουλίου. Ἐπιστροφή τοῦ διαδοχικοῦ ζεύγους τῆς Σουηδίας εἰς Ἀθήνας.
26 Σεπτεμβρίου.—Ἀγγέλεται ὅτι λόγῳ ἀσθενείας τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Φουάτ, τὸ ταξίδιον του εἰς Ἑλλάδα ματαιοῦται.
28 Σεπτεμβρίου.—Σύλληψις τοῦ λοχιοῦ Θωμάκου, ἀρχηγοῦ τοῦ φαίδρου «κινήματος τῶν λοχιῶν». Ὁ διάδοχος τῆς Σουηδίας ἀνεχώρησεν εἰς Θεσσαλονικίαν. Ἐπὶ τῆς Βουλῆς τὸ νομοσχέδιον περὶ στρατιωτικῆς ἐπιτηδείου.
30 Σεπτεμβρίου.—Ἐπίσκεψις τοῦ Σουηδοῦ διαδόχου εἰς Ἅγιον Ὅρος. Κλείει ἡ Διεθνὴς Ἐκθεσις Θεσσαλονίκης. Εἰς Πειραιᾶ καταπέλονται τὰ γαλλικὰ ἐπιτορπιλλικὰ «Κασάρ» καὶ «Κεπάρ». Ἡ Ἀγγλικὴ ἀεροπόρος Τόμσον ἐκτέλουσα πτήσεις Ἀγγλίας-Ἰνδιῶν κατέπεσεν παρὰ τὰ Μέγαρα.
1 Ὀκτωβρίου.—Θάνατος τοῦ Ρουμάνου Πρίγκιπος Καλλιμάκη ἐκ τυχαίου δυστυχήματος. Ἀφίξις τοῦ μεγάλου Ἀγγλοῦ πολιτικοῦ καὶ συγγραφέως Ὀύστων Τσάρτσιλ. Ἀγγέλεται ἐκ Μεγάρων ὅτι ἀπὸ μὲνός ἐνεφανίσθη εἰς τὴν περιφέρειαν ἀγνωστὰ τέρας, ὁμοίον πρὸς κροκόδειλον.
3 Ὀκτωβρίου.—Ἀπορρίπτεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς πρότασις τῆς Γερουσίας περὶ κοινῆς συνεδριάσεως τῶν δύο Νομοθετικῶν Σωμάτων, καὶ ἐπαναφίρζεται τὸ ἐκλογικὸν νόμισμα.
6 Ὀκτωβρίου.—Ἀρχοῦναι ἐπὶ τὸ Στάδιον οἱ Ἑλληνοαυγυρικοὶ ἀγῶνες. Καταδικεῖται ἡ ἄριξις τῆς Γερμανίδος ἀδελφῆς τοῦ κινηματογράφου Μπριγκίτε Χέμμ.
7 Ὀκτωβρίου.—Ὁ λαϊκὸς κ. Κατσούλης ἐκλέγεται βουλευτὴς κατὰ τὴν ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν Καρυστίας. Οἱ Ἑλληνοαυγυρικοὶ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες λήγουσιν με νικητρίαν τὴν Οὐγγρικὴν ὁμάδα. Ὁ Κυριακίδης νικᾷ εἰς τὸν Μαραθῶνιον.
8 Ὀκτωβρίου.—Εἰς ἑκτακτὸν φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύονται οἱ δύο ἐκλογικοὶ νόμοι. Ἀγγέλεται ἡ διενέργεια ἐκλογῶν διὰ τὴν 11 Νοεμβρίου.
10 Ὀκτωβρίου.—Σύλληψις ἐν Θεσσαλονικίᾳ τοῦ Πολιωνοβραβοῦ Ἀδὰμ Ἀστάντιν, διὰ τὸν ὅποιον ὑπάρχον ὀνόνοιαι ὅτι ἐσκόπει νὰ δολοφονήσῃ τὸν Σουηδὸν Διάδοχον. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Βουλὴ καὶ Γερουσία ἀπευθύνουσι συλλυπητήρια τηλεγραφήματα διὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τοῦ Λαυδοβίκου Μπαρτοῦ.
12 Ὀκτωβρίου.—Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως 17 Γερουσιαστῶν τῶν ὀργανώσεων ὅπως ψηφίσουν τὸν κ. Ζαίτην κατὰ τὴν ἐπικείμενὴν ἐκλογὴν Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἡ Κυβέρνησις ἀποσπεί τοὺς ἐκλογικοὺς νόμους.
13 Ὀκτωβρίου.—Ταραχαὶ εἰς Μεσολόγγιον λόγῳ τῆς ἰδρύσεως Πρωτοδικείου ἐν Ἀγρινίῳ. Ἡ πολιτικὴ κατάστασις εἰσέρχεται εἰς περίοδον ἀμαλῆς ἐξελίξεως.
14 Ὀκτωβρίου.—Συλλαλητήριον Βορειοηπειρωτῶν διὰ τὰς ἀλβανικὰς πίεσεις καὶ λιθοβολισμὸς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀλβανικῆς Προσέβιας. Ἐγκαίνια τοῦ νέου Δικαστικοῦ Μεγάρου ἐπὶ τὸ παλαιοὺν Ἀρσάκειον.
15 Ὀκτωβρίου.—Νέαι ταραχαὶ εἰς Μεσολόγγιον. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας Ρουσὸβ βέης διέρχεται ἐκ Θεσσαλονίκης μεταβίβων εἰς Βελιγράδιον. Ἐπίσης ἀναχωρεῖ εἰς Βελιγράδιον ὁ Ἑλληὴν ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μαξίμου, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν στρατηγῶν Ταρσοῦλη καὶ Μαζαράκη καὶ τοῦ ναυάρχου Οἰκονόμου.
16 Ὀκτωβρίου.—Συζητεῖται ἡ ἰδρύσις ὑπὸ Ἱεραρχῶν «χριστιανικοῦ κόμματος». Κυκλοφορεῖ καὶ διαφεύδεται ἡ φήμη ὅτι πρὸς τινος διήλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ἡ ἀδελφὴ τοῦ δολοφόνου Γκεωργήκη, Ἀρανκα Κέλεμεν. Ἰδρύσις Πανελλαδικῆς Συνομοσπονδίας Ἑλλήνων.
17 Ὀκτωβρίου.—Συνεληθῆσαν ἐν Μεσολόγγιῳ οἱ πρωτοστατήσαντες εἰς τὰς ταραχάς. Καταστρεπτικὰ βροχαὶ εἰς Ἀγρινίον.
18 Ὀκτωβρίου.—Τρομερὰ καὶ πρωτοφανῆς κυκλῶν προκαλεῖ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀστακοῦ. Οἱ κάτοικοι ἐντρομοὶ διανυκτερεύουσιν εἰς τὸ ὑπαίθριον. Τὰ δύο τρίτα τῶν οἰκῶν κατέπεσαν. Ἀπεστάλησαν εἰδικὰ συνεργεῖα καὶ βοήθεια.
19 Ὀκτωβρίου.—Κατόπιν κοινῆς συνεδριάσεως τῶν δύο Νομοθετικῶν Σωμάτων, Βουλῆς καὶ Γερουσίας, διὰ ψήφων 197 ἐπὶ 329, ἐπανεκλέγεται διὰ μίαν πενταετίαν πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ὁ κ. Ἀλεξάνδρος Ζαίτης.
20 Ὀκτωβρίου.—Διέλευσις ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου Τατοῦο τῶν λαμβανόντων μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα Λονδίνου-Μελβούρνης διὰ τὸ κύπελλον Μάκ Ρομπέρτσον ἀεροπλάνων.

ΑΓΓΛΙΑ

- 23 Σεπτεμβρίου.—Τρομακτικὴ ἐκρήξις με 111 θύματα εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Γκρέφορντ.
27 Σεπτεμβρίου.—Καθέλκουσι εἰς τὸν ποταμὸν Κλάιντ τοῦ μεγαλύτερου ὕπερωκεανείου τοῦ κόσμου «Βασίλισσα Μαρίνη».
1 Ὀκτωβρίου.—Τὸ ἰδιωτικὸν συμβόλιον τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας ἐνέκρινε τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ Πρίγκιπος Γεωργίου μετὰ τῆς Πριγκίπισσας Μαρίας.
4 Ὀκτωβρίου.—Νέα πᾶσις τῆς ληρας.
8 Ὀκτωβρίου.—Ἀνατίμησις τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀπέναντι ὀλων τῶν νομισμάτων.
11 Ὀκτωβρίου.—Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Σέρ Τζῶν Ζάιμιν ἀναχωρεῖ εἰς Παρισίους ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ εἰς τὴν κηδείαν τοῦ βασιλέως.
14 Ὀκτωβρίου.—Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν κηδείαν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου Πρίγκιπος Γεωργίος ἀναχωρεῖ διὰ Βελιγράδιον συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς μηστιῆς τοῦ Πριγκίπισσας Μαρίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς μητρὸς ταύτης Πριγκίπισσας Ἑλένης.
20 Ὀκτωβρίου.—Ἀναχώρησις ἐκ Λονδίνου τῶν 24 ἀεροπλάνων τῶν λαμβανόντων μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα Λονδίνου-Μελβούρνης.

ΑΛΒΑΝΙΑ

- 27 Σεπτεμβρίου.—Ἀγγέλλονται νέαι πίεσις ἐναντίον Ἑλλήνων εἰς τὴν περιφέρειαν Κορυτσᾶς.
2 Ὀκτωβρίου.—Ἐξώ τῆς Κορυτσᾶς κατακρουεργεῖται ὑπὸ ληστῶν ὁ Ἀμερικανὸς ἑπὶσκοπος Βέρδερς.
8 Ὀκτωβρίου.—Οἱ Βορειοηπειρωτᾶι ζητοῦν τὴν ἐπέμβασιν τῆς ΚΤΕ διὰ τὰς διώξεις τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἀλβανίᾳ.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

- 28 Σεπτεμβρίου.—Ὁ βασιλεὺς τῆς Γιουγκοσλαβίας Ἀλεξάνδρος συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς βασίλισσας Μαρίας ἀφικνεῖται εἰς Σόφριαν πρὸς διεξαγωγὴν σπουδαίων συνομιλιῶν.
6 Ὀκτωβρίου.—Εἰς Σόφριαν σημεῖονται σοβαρὰ κομμουνιστικὰ ταραχὰ.
7 Ὀκτωβρίου.—Τῆ ἐγκρίσει τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως ἀνασχηματίζεται τὸ Μακεδονικὸν κομμάτιον.
15 Ὀκτωβρίου.—Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπατόλφ ἀναχωρεῖ εἰς Βελιγράδιον διὰ νὰ παραστή εἰς τὴν κηδείαν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου.
16 Ὀκτωβρίου.—Πιστοποιεῖται ἡ ταυτότης τῶν βακτυλικῶν ἀποτυπωμάτων τοῦ δολοφόνου Κέλεμεν μετὰ τῶν κομμιτατζή θλάντα Γκεωργήκη.

ΓΑΛΛΙΑ

- 30 Σεπτεμβρίου.—Μονομαχία ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑποθέσεως Σταβίσκου μετὰ τοῦ τέως ὑπουργοῦ Γκὺ Λασόμπρ καὶ τοῦ δικηγόρου Ρενουβέν.
9 Ὀκτωβρίου.—Δολοφονία εἰς τὴν Μασσαλίαν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας κ. Μπαρτοῦ ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου Κομιτατζή θλάντα Γκεωργήκη ἢ Κέλεμεν. Κατὰ τὴν ἀπόπειραν φονεῖσθαι ἐπτά καὶ τραυματίζονται ἕξ. Ὁ δολοφόνος λυτοσάρεται ὑπὸ τοῦ πλήθους. Ἐξαιρετικὴ συγκίνησις καθ' ὅσπασαν τὴν χώραν.
10 Ὀκτωβρίου.—Σύλληψις τῶν Κροατῶν τρομοκρατῶν Μπένες καὶ Νόβακ, οἱ ὅποιοι ἐνέγονται εἰς τὴν συγγράμην δολοφονίαν. Ἀφίξις εἰς Μασσαλίαν τῆς Βασίλισσας Μαρίας τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ὁ νεκρὸς, ταρχευδὲς μεταφέρεται

ἐπὶ τοῦ καταδρομικοῦ «Ντουμπρόβνικ» τὸ ὅποιον ἀποπέλει διὰ Σπαλάτων.

- 11 Ὀκτωβρίου.—Ἐξακριβῶται ὅτι ὁ δολοφόνος τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Λοῦι Μπαρτοῦ λέγεται πράγματι θλάντα Κέλεμεν, καὶ ὅτι ὤηρξε πρᾶκτορ τῆς Κροατικῆς Ἐπαναστατικῆς Ὀργανώσεως «Ὀστατζή». Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Ἀλιμπέρ Σαρρὸ παραίτεται λόγῳ τοῦ ἐγκλήματος.
13 Ὀκτωβρίου.—Ἐθνικὴ κηδεία τοῦ Μπαρτοῦ. Ὁ τέως Πρωθυπουργὸς κ. Πιέρ Λαβᾶλ ἀναλαμβάνει τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ὁ κ. Μαρσαντό τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν.
14 Ὀκτωβρίου.—Ἡ διαβόητος δηλητηρίαστρια Βουλὲς Νοτιέρ καταδικάζεται εἰς θάνατον. Σύλληψις τοῦ ἐκ τῶν κατηγορουμένων διὰ τὴν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου συνομιλοῦσαν Μάλινυ ἢ Σίλυν.
15 Ὀκτωβρίου.—Θάνατος τοῦ τέως Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρὸς Ραυμόνδου Πουανκαρέ. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Λεμερὺ ἀναχωρεῖ εἰς Βελιγράδιον διὰ νὰ παραστή εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου.
18 Ὀκτωβρίου.—Σύλληψις κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀστυνομίας ἐν Τουρίνῳ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κροατικῆς Ἐπαναστατικῆς ὀργανώσεως Πάλεβιτς.
19 Ὀκτωβρίου.—Ἀνάληψις ὑπὸ τοῦ γερουσιαστοῦ κ. Λεμερὺ τοῦ ὑπουργεῖου τῆς Δικαιοσύνης εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. Σερόν.
20 Ὀκτωβρίου.—Ἐθνικὴ κηδεία εἰς τὸ πάνθεον τοῦ Ραυμόνδου Πουανκαρέ. Ἡ ταφή ἐγένετο εἰς Νιμπνκούβ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

- 27 Σεπτεμβρίου.—Λόγος τοῦ Ἀδόλφου Χίτλερ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐορτῆς τοῦ θερμίου.
11 Ὀκτωβρίου.—Διορισμὸς τοῦ φόν Κέλλερ ὡς ἐκτάκτου ἀντιπροσώπου τῆς Γερμανίας εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου.
15 Ὀκτωβρίου.—Ἀναχώρησις διὰ Βελιγράδιον τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Πρωσίας Χέρμαν Γκαὺνγκ.
19 Ὀκτωβρίου.—Θάνατος τοῦ Φὸν Κλόουκ, ἀρχηγοῦ τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων, που προήλασαν κατὰ τὸ 1914 μέχρι τοῦ Μάρνη.

ΓΙΟΥΓΟΣΛΑΒΙΑ

- 28 Σεπτεμβρίου.—Ὁ βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος καὶ ἡ βασίλισσα Μαρία ἀνεχώρησαν διὰ Σόφριαν, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γέφτιτς.
7 Ὀκτωβρίου.—Ὁ Βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος ἀναχωρεῖ ἐκ Σπλιτ ἐπιβάνων τοῦ καταδρομικοῦ «Ντουμπρόβνικ» διὰ Μασσαλίαν. Ἐκείθεν ἐὰν μεταβῇ εἰς Παρισίους ὅπου θὰ διεξαγῆ σπουδαιότατος συνομιλία πρὸς συμφιλίωσιν Ἰταλίας καὶ Νοτιοσλαβίας. Ἡ Βασίλισσα Μαρία ἀναχωρεῖ εἰς ἀεροδρομικῶν.
9 Ὀκτωβρίου.—Ὁ Βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος δολοφονεῖται εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Κρηματιστηρίου τῆς Μασσαλίας, Μαζὺ τοῦ πίπτει καὶ ὁ Λοῦι Μπαρτοῦ.
10 Ὀκτωβρίου.—Ὁ διάδοχος τῆς Νοτιοσλαβίας ἀναχωρεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας βασιλεύει μετὰ τὸ ὄνομα Πέτρος ὁ Β'. Ἄφικξις τῆς Βασίλισσας Μαρίας εἰς Μασσαλίαν. Τὸ «Ντουμπρόβνικ» ἀποπέλει διὰ Σπλιτ μεταφέρον τὴν σορὸν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου.
11 Ὀκτωβρίου.—Ὁ βασιλεὺς Πέτρος ὁ Β' ἀναχωρεῖ ἐξ Ἀγγλίας συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς μημῆς τοῦ βασιλομήτορος τῆς Ρουμανίας. Ἀναχώρησις διὰ Γαλλίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Νοτιοσλαβικῆς Ἀσφαλείας.
12 Ὀκτωβρίου.—Διὰ διαθήκης τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἡ Ἀντιβασιλεία θὰ ἀποτελεσθῇ ἐκ τοῦ πρίγκιπος Παύλου, καὶ τῶν γερουσιαστῶν Σπάνκοβιτς καὶ Πέροβιτς.
13 Ὀκτωβρίου.—Ἀφίξις εἰς Βελιγράδιον τοῦ Βασιλέως Πέτρο μετὰ τῆς ἀκολουθίας του. Τελετὴ τῆς ὀρκωμοσίας. Τὸ «Ντουμπρόβνικ» καταπέλει εἰς Σπλιτ.
14 Ὀκτωβρίου.—Ἡ σορὸς τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου μετακομίζεται εἰς Βελιγράδιον μεθρ Ζάγρεμπ.
16 Ὀκτωβρίου.—200,000 Γιουγκοσλαβοὶ ἔχουν συρρεθεῖ εἰς Βελιγράδιον διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν νεκρὸν Βασιλέα.
18 Ὀκτωβρίου.—Συγκέντρωσις 500,000 ἀνθρώπων διὰ νὰ παραστοῦν εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου. Ἡ σορὸς μετὰ τὴν ἐπικήδειον τελετὴν μεταφέρεται εἰς Τοπόλαν πρὸς ἐνταφιασμὸν εἰς τὸ μνημεῖον τῶν Καραγεωργεβιτς.
19 Ὀκτωβρίου.—Συνήλθον εἰς Βελιγράδιον τὰ Συμβόλια τῆς Μικρᾶς Ἀνταντὸ καὶ τῆς Βαλκανικῆς Διασκεμῆς πρὸς σύσκεψιν ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης ἐκ τῆς δολοφονίας τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου καταστάσεως.

ΙΑΠΩΝΙΑ

- 22 Σεπτεμβρίου.—Καταστρεπτικὸς τυφὸν ἐνόκησε εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἰαπωνίαν προκαλεῖ πρωτοφανεῖς καταστροφὰς. Τὰ θύματα ἀπολογίζονται ἐνῶν τῶν 6000.
26 Σεπτεμβρίου.—Εἰς τὴν Βόρειον Ἰαπωνίαν ἀναδύεται ἐκ τῆς θαλάσσης λόγω ἤφαιστιογενούς ἐκρήξεως νέα νῆσος.

ΙΣΠΑΝΙΑ

- 24 Σεπτεμβρίου.—Κατόπιν τῆς ἀνακαλύψεως μαρξιστικῆς συνομοσίας ἡ χώρα τίθεται εἰς κατάστασιν κινδύνου.
5 Ὀκτωβρίου.—Κήρυξις γενικῆς ἀπεργίας καθ' ὅλην τὴν χώραν και δημιουργία διαφορῶν ταραχῶν εἰς Καταλωνίαν.
6 Ὀκτωβρίου.—Ἐξερρήγη ἐπαναστάσις εἰς τὴν Καταλωνίαν και εἰς Ἀστούριαν.
7 Ὀκτωβρίου.—Ἡ ἐπαναστάσις μαίνεται εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ὁ πρόεδρος τῆς Καταλωνίας Κόρτανος ἀνεκήρυξε τὴν χώραν τὸν ἀνεξάρτητον. Ἡ νέα ὀπὸ τὸν Κόρτανος Κυβέρνησις ἀνακηρύσσεται ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν κυβερνητικὴν στρατηγὸν Μπατέ, κατόπιν βομβαρδισμοῦ τῆς δημοκρατίας τῆς Βαρκελώνης.
9 Ὀκτωβρίου.—Σύλληψις τοῦ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ κινήματος τέως Πρωθυπουργοῦ Ἀθάνα.
10-20 Ὀκτωβρίου.—Τοπικαὶ μικροσκοπικαὶ καθ' ὅλην τὴν χώραν. Ἡ Κυβερνησις φέρεται κυρία τῆς καταστάσεως.

ΙΤΑΛΙΑ

- 24 Σεπτεμβρίου.—Ἀγγέλεται ἡ ἀπόφασις τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως περὶ καταργήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας εἰς τὴν Δωδεκάνησον.
26 Σεπτεμβρίου.—Ἡ σύζυγος τοῦ διαδόχου Οὐμβέρτου πριγκίπισσα Μαρία-Ζοζέ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον κόρην. Εἰς τὴν πριγκίπισσαν δίδεται τὸ ὄνομα Μαρία-Πάα.
3 Ὀκτωβρίου.—Ὁ κ. Μουσσολίνι ἐκφώνει βαρυσήμαντον λόγον ἐπὶ τῶν Ἰταλο-ἰταλιστικῶν σχέσεων.
11 Ὀκτωβρίου.—Μαζὺ τοῦ Ἰταλικοῦ στόλου ἀπιδίβει ἐν ἀνοικτῷ πελάγει τιμὰς πρὸς τὸν νεκρὸν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

- 15-20 Ὀκτωβρίου.—Βιάια ἀρρογραφία τοῦ τύπου ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐναντίον τῆς Οὐγγαρίας καταγγελιῶν διὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

- 1 Ὀκτωβρίου.—Ἀνασχηματίζεται ἡ ὑπὸ τὸν κ. Ταταρέσκου Κυβέρνησις.
2 Ὀκτωβρίου.—Θεωρε

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ

(Συνέχεια από τη σελίδα 28)

— Δόξα σοι ο Θεός!

Ήτο καιρός. Τὰ τέσσαρα τρίκροτα καὶ τὰ τέσσαρα δίκροτα τὰ ἀποτελοῦντα τὸν ρωσικὸν στόλον, ἀφοῦ ἔκαμαν διὰ τῶν τηλεβόλων τῶν νὰ σιγήσουν τὰ πυροβολεῖα τῶν φρουρῶν, ὑποστάντα ζημίας καὶ αὐτά, πλησιάζουν πρὸς τὰ μαχόμενα πλοῖα. Ἡ ρωσικὴ ναυαρχὴς «Ἀζόφ» πιέζεται ἀπὸ δύο τουρκικὰς φρεγάτας καὶ ἡ γαλλικὴ «Βρεσλαῦτα» τὴν βοηθεῖ ἐκτιθεμένη εἰς τοὺς κανονιοβολισμοὺς τοῦ ἐχθρικοῦ κέντρου καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἄκτων πυροβολισμοῦς. Ὁ κυβερνήτης τῆς «Βρεσλαῦτας» Λαβρετονιὲ μόλις κατορθώνει νὰ προχωρήσῃ ἐν μέσῳ τοῦ καπνοῦ τοῦ καλύπτοντος ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐνα πυρπολικὸν φαίνεται πλησιάζον καὶ ἡ γαλλικὴ «Ἀλκυὼν» ἐπιχειρεῖ νὰ τὸ ἀπομακρύνῃ, ἀλλὰ τὰ ἐξάρτια τῆς «Βρεσλαῦτας» περιπλέκονται μὲ τὰ τῆς «Ἀλκυόνος», ἡ ὁποία παρασύρεται καὶ μένει ἐκτεθειμένη εἰς τὸ μέσον. Τὰ πλοῖα κινδυνεύουν νὰ πέσουν τὸ ἐνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ τέλος ἡ «Βρεσλαῦτα» ἀφοῦ ἐκτόπησε τὰς φρεγάτας πού ἐκανονιοβολοῦσαν τὴν «Σειρήνα», τὴν «Ἀσίαν» καὶ ἄλλα πλοῖα, τοποθετεῖται μεταξὺ τοῦ «Ἀζόφ» καὶ ἐνὸς τουρκικοῦ τρικρότου. Ἐναντίον τούτου καὶ ἄλλων ἀκόμη φρεγατῶν μάχεται ἐπὶ δύο ὥρας ὁ ἡρωϊκὸς Λαβρετονιὲ καὶ τέλος ἡ «Βρεσλαῦτα» καταλαμβάνει τρία ἐχθρικά πλοῖα καὶ τὰ ἀχρηστεύει καὶ καταβυθίζει ἄλλα δύο. Ὁ Λαβρετονιὲ τραυματίζεται τὴν 3.30 μ.μ. εἰς τὰ δύο πόδια καὶ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου ἀναλαμβάνει ὁ πλοίαρχος Λογγεβίλ.

Ὁ λιμὴν τοῦ Ναυαρίνου ἔχει μεταβληθῆ εἰς ἡφαίστειον ἐπὶ τῶν ὑδάτων μὲ πλῆθος κρατήρων. Πλοῖα ἀνατινάσσονται εἰς τὸν ἀέρα. Ἡ γαλλικὴ ναυαρχὴ κινδυνεύει. Τὰ κατάρτια τῆς, αἱ λέμβοι καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἔχουν συντριβῆ καὶ ἐξ ὀβίδες ἐχθρικοὶ τὴν ἔχουν κτυπήσει εἰς τὰ ὕφαλα. Τὸ πλοῖον σύεται ὀλόκληρον, τὸ ὀπίσθιον κατάρτι καταπίπτει καὶ ὁ ναύαρχος καὶ τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ εὐρίσκονται κάτω ἀπὸ τὰ πανιά του. Τόσα εἶνε τὰ καίόμενα συντρίμματα τὰ πίπτοντα ἐπὶ τῆς «Σειρήνος» ὥστε φαίνεται ὡσάν ν' ἀναφλέγεται τὸ πλοῖον. Ὁ Δερνιγὺν κινδυνεύει. Οἱ ναύαρχοι μάχονται ἀκάλυπτοι ὅπως οἱ ναῦται. Ἄλλ' ὁ Γάλλος ναύαρχος ἐπαναφέρει τὴν τάξιν εἰς τὸ κτυπημένον πλοῖον του καὶ ἡ μάχη συνεχίζεται. Ἡ γαλλικὴ «Ἀρμίδα» ἐκτελεῖ θαυμαστάς κινήσεις καὶ ἐπιθέσεις. Ἀμύνεται καὶ βοηθεῖ καὶ ὄρμα. Κατόπιν ἐπιδειξίω ἐλιγμῶν ὁ Γάλλος κυβερνήτης ὁδηγεῖ τὸ πλοῖον τὸ πρὸς βοήθειαν τοῦ «Τάμποτ» καὶ κατάρθρωσε μετὰ κρατερὰν ἐπιθεσὶν νὰ κυριεύσῃ ἕνα δίκροτον ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ὕψωσε ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς τῶν ναυτῶν τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ἀγγλικὴν σημαίαν. Ἡ «Ἀλβίων» ἐπέπεσε ἐναντίον τουρκικῆς φρεγάτας καὶ τὴν κατέλαβε δι' εἰσβολῆς ἀπὸ καταστρώματος εἰς κατάστρωμα. Οἱ Ἄγγλοι κατασφάζουν τοὺς Τούρκους, πού μόλις προφθάνουν ν' ἀποσυρθοῦν. Μετ' ὀλίγα λεπτά ἡ τουρκικὴ φρεγάτα ἀνατινάσσεται εἰς τὸν ἀέρα.

Κατὰ τὴν 4ην μ.μ. ἡ αἰγυπτιακὴ καὶ ἡ τουρκικὴ ναυαρχὴς κατακτυπημέναι καὶ ἀνίκαναι πλέον ν' ἀμυνθοῦν, ἔκοψαν τὰς ἀγκύρας τῶν καὶ ἐξώκειλαν εἰς τὴν ἀκτὴν. Ὁ Κόρδινγκτον ἀναγκάζεται νὰ σταματήσῃ τὸ πῦρ, ὅχι διότι ἀπηλλάγη τῶν ἀντιπάλων του, ἀλλὰ διότι τὰ πυροβόλα του εἶχαν σχεδὸν ἀχρηστευθῆ ἐκ τῆς συνεχοῦς χρήσεως. Ἄλλ' ἡ νίκη ἦτο πλέον πλήρης. Οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι διὰ νὰ μὴ περιέλθουν τὰ διασωθέντα πλοῖα τῶν εἰς χεῖρας τῶν ἀντιπάλων, τὰ ἀδειάζαν καὶ τὰ ἔκαιαν. Μετ' ὀλίγον ἡ νύξ ἐκάλυψε τὸν λιμένα ὅπου ἔλαμπαν τὰ καίόμενα ἀκόμη πλοῖα καὶ ἠκούοντο αἱ τραγικαὶ κραυγαὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐγκαταληφθέντων τραυματιῶν.

Ὁ ντε Λά Γκραβιέρ γράφει ὅτι ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μεγαλυτέραν καταστροφὴν ἐκ ναυμαχίας. Οἱ νεκροὶ τῶν Τούρκων ἀνῆλθον εἰς ἕξ χιλιάδας καὶ ἐκ τῶν συμμαχῶν ἐτέθησαν ἐκτὸς μάχης 272 Ἄγγλοι, 198 Ρῶσοι καὶ 184 Γάλλοι. Ἐκ τῶν συμμαχικῶν πλοίων ὄλα εἶχαν ζημίας, ἐκ δὲ τῶν τουρκοαἰγυπτιακῶν δὲν ἀπέμειναν παρὰ τὰ ὀλίγα πού ἐπρόφθασαν νὰ ἐξώκειλουν.

Ὁ Ἰμβραῆμ ἐπληροφόρηθη τὰ τῆς συγκρούσεως εἰς τὰ ὄρεινά τῆς Μεσσηνίας καὶ ἔσπευσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ Ναυαρίνον τὴν ἐπομένην, διὰ νὰ ἰδῇ ὅτι δὲν εἶχε πλέον στόλον. Οἱ ναύαρχοι ἀπήτησαν τότε νὰ παύσῃ πάσα ἐχθροπραξία ἐκ μερῶν τοῦ Αἰγυπτίου ναυάρχου καὶ νὰ ὑψωθῆ ἐπὶ τοῦ φρουρίου λευκὴ σημαία. Ὁ Ταχῆρ πασσᾶς ὑποχρεώθη νὰ ὑπογράψῃ τὸ σχετικὸν πρακτικὸν διὰ τὴν συμφωνίαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξεμηδενίσθη ὁ Ἰμβραῆμ καὶ ἡ ἐκστρατεία του κατὰ τῆς Πελοποννήσου κατ' οὐσίαν ἐτερματίσθη τότε. Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου ὑπῆρξε ἡ πυρὴν φωνῆς τῆς θεοῖα αὐτῶν τῶν ἔως τότε ἀποφασισθέντων ὑπὸ τῶν Δυνάμεων διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἑλληνικὴ ὑπόθεσις εἶχεν ἀπὸ διπλωματικῆς ἀπόψεως περιπετείας ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ Ναυαρίνον ὑπῆρξε ὁ λαμπρὸς προάγγελος τῆς ἀνεξαρτησίας. Τὰ δὲ ὄνοματα τῶν τριῶν ναυάρχων δὲν θὰ λησμονηθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐφόσον φωτίζει τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ αὐτῆς τῆς χώρας ὁ πυρσὸς τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Ο ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ:

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΑΙ:

JACQUES BOULENGER

JACQUES DE LACRETELLE

ΚΑΙ ΟΙ Κ.Κ.

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑΣ,

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ, Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ,

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΦΝΗΣ, Ν. Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ,

Α. ΘΕΜΟΣ, Μ. ΚΑΖΟΥ, ΔΙΟΝ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ,

Ν. ΛΑΣΚΑΡΗΣ, Γ. ΛΥΔΙΑΣ, Γ. ΜΑΚΡΗΣ,

ΜΙΛΤ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ, ΣΤΥΡΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ,

ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ, ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΥ,

ΘΕΜ. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ, ΘΕΟΔ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ,

Σ. Κ. ΤΡΑΥΛΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ, Π. ΧΟΡΝ.

Ο ΛΥΤΡΩΤΗΣ

(Συνέχεια από τη σελίδα 46)

ὅτι κανεῖς εὕρισκε μπροστά του, ἄλλοι μὲ ντενεκέδες πετρέλαιο καὶ ἄλλοι μὲ ἀναμμένα δαυλιὰ, μαζὶ τοὺς καὶ γυναῖκες καὶ παιδιὰ τρέχουν πρὸς τὸ σπίτι τῆς Φλώρας γιὰ νὰ τὴν κάψουν, νὰ παραδώσουν στὶς φλόγες τὸ μίσμα τοῦ τόπου καὶ τὸ σπίτι τῆς ἀνομίας.

Καὶ κεῖ πού τραβοῦσαν γιὰ τὸ σπίτι τῆς, νὰ καὶ φανερώναται αὐτὴ, κατεβαίνοντας τὸν κατήφορο τοῦ Ἄη-Λιά, πού εἶχε πάει γιὰ ν' ἀσπαστῆ καὶ ν' ἀποθέσῃ μαλαματένιο τάμα στὴ χάρι του.

Ἀμέσως τὴν παίρνουν χαμπάρι τρέχουν κοντὰ τῆς, τὴν ζώνουν ἀπὸ παντοῦ, τῆς κλεινουν τὸ δρόμο, φωνάζοντας καὶ βλαστημιώντας, ἐνῶ οἱ γυναῖκες ἔσκουζαν:

— Ἀνάθεμα στὴ μιὰρὴ καὶ στὴν ἀνομή! Τὶ τὴν κρατᾶτε καὶ δὲν τὴ σκίζετε νὰ ρίξει τὰ κομάτια τῆς στὰ σκυλλιά!

Μὰ τότε ἔγινε κάτι, πού δὲν περιέμενε κανεῖς. Διασχίζει τὸ πλῆθος κάποιος ἀντρας μεγαλόσωμος μὲ ἀγαθὴ καὶ ἐπιβλητικὴ μορφή.

— Σταθῆτε, τί κάνετε; Μὴν παίρνετε μιὰ ἀθῶα στὸ λαιμό σας, τὸ κρίμα σὲ σᾶς καὶ τὰ παιδιὰ σας!

Ἡ βροντερὴ φωνή του σὰν κεραυνός, σὰν νὰ παράλυσε ὄλων τὰ χέρια. Πολλοὶ ψιθύρισαν.

— Ποιὸς εἶνε αὐτός; Καὶ ὅσοι τὸν ἤξεραν φώναξαν:

— Εἶνε αὐτός πού ἀνακουφίζει τοὺς ἀρρώστους καὶ τοὺς δυστυχισμένους, εἶνε αὐτός πού ἔχει σώσει κόσμο καὶ κόσμο ἀπὸ τὴν συμφορὰ...

Καὶ ἄλλοι πρόσθεσαν:

— Εἶνε αὐτός πού εἶνε γραμμένο νὰ μᾶς λυτρώσῃ. Καὶ τότε ἀκούστηκε πάλι γλυκύτερη ἡ φωνή του.

— Ἐὰν μὲ πιστεύετε, ἐγὼ σᾶς λέω πῶς ἡ γυναῖκα αὐτὴ δὲ φταίει καθόλου. Ἐκεῖνοι πού φταίνε εἶνε ἐδῶ μέσα στὸ πλῆθος, εἶνε αὐτοὶ πού φωνάζουν περισσότερο ἐναντία τῆς, γιὰ νὰ τὴν κάνουν νὰ πληρώσῃ ὄλες τίς δικές τους ἀνομίες. Οἱ ἀρχόντοι σᾶς πίνουν τὸ αἷμα σας καὶ ζοῦνε ἀπὸ τίς σάρκες σας! Ἄν ἔχετε τὸ θάρρος κάφτε αὐτούς καὶ ὄχι αὐτὴν!

Καὶ ἡ ὄργη τοῦ κόσμου σταμάτησε.

Μὰ τώρα ὁ Ἀνέστης ὁ Μπαϊράμης ἦρθε καὶ στάθηκε ἀγνάντια του καὶ εἶπε:

— Ποιὸς εἶσαι σὺ πού τολμᾶς νὰ βρίζης τοὺς ἀρχόντους;

— Ἄς σοῦ πῆ ὁ κόσμος ποιὸς εἶμαι. Μὰ πές μας καὶ σὺ ποιὸς εἶσαι; Μὴν εἶσαι ἐκεῖνος πού πήρε τὰ περισσότερα ἀπὸ τὸ ἄμοιρο τὸ παιδί καὶ τώρα φωνάζεις νὰ τὴν κάψουν γιὰ νὰ γλυτώσῃς ἐσὺ; Ἐσὺ πού τὸν ἔσερνες καὶ στοῦ ἀδελφοῦ σου τὸ παιγνίδι γιὰ νὰ τὸν κλέβετε, ἐσὺ πού τὸν συμβούλεψες νὰ πάρῃ καὶ ὄσα χρήματα ἔμειναν καὶ νὰ βγῆ ληστής στὰ βουνά, μὲ τὴν συμμορία, πού εἶνε συμμορία δική σου, γιατί μαζὶ τῆς μοιράζεσαι τὰ κέρδη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πού κλέβουν καὶ σκοτώνουν στὴ δημόσια στράτα!

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ καλὸς καὶ πονόψυχος ἀνθρώπος, αὐτός πού κανένας δὲν ἤξερε ἀπὸ πού ἦρθε, χάθηκε, ἀφανίστηκε ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ κόσμου. Ἀμέσως σπάρθηκε στὴ χώρα πῶς τὸν ἔπιασαν ληστές, βαλμένοι ἀπὸ τὸν Ἀνέστη Μπαϊράμη γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ. Τί θὰ τὸν ἔκαναν; Βέβαια θὰ τὸν σκότωσαν!

Καὶ ξεκίνησε ἡ γρηθὰ μάννα του, ἀκουμπώντας στὸν ὄμο τῆς Φλώρας, γιὰ νὰ πᾶνε νὰ τὸν βροῦνε, μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς ἴσως ἀκόμα ζῆ, πῶς θὰ μπορέσουν νὰ τὸν ἐξαγοράσουν μὲ λύτρα.

Καὶ γύρισαν ὄλα τὰ χωριά καὶ ὄλες τίς γύρω πολιτείες, ρωτῶντας ὄλο τὸν κόσμο. Καὶ ὅταν ρωτοῦσαν τοὺς ἀρχόντους πού ζοῦσαν ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ φτωχοῦ λαοῦ, ἔπαιρναν τὴν ἀπάντησι:

— Πάει αὐτός, τὸν ξέκαναν!

Μὰ ὅταν ρωτοῦσαν τοὺς ξεμάχους πού δούλευαν στὰ χωράφια, τοὺς ναυτικούς πού τρώνε τὸ ψωμί τους μουσκεμένο στὴν ἀρμύρα τῆς θάλασσας ἀκούγαν τέτοια λόγια ἀπάνω-κάτω:

— Σὰν νὰ τὸν εἶδαμε νὰ περάσῃ. Δὲν εἶνε ποτὲ δυνατόν ὁ Θεὸς ν' ἀφίση νὰ χαθῆ ἕνας τέτοιος ἀνθρώπος, ἀφοῦ ὁ Θεὸς τὸν ἔστειλε. Θὰ βρῆκε τρόπο νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ληστῶν καὶ τώρα κρύβεται γιὰ νὰ βρῆ κατάλληλη περίστασι νὰ ξαναφανερωθῆ. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πέθανε, γιατί τὸν νοιώθουμε μέσα στὴν καρδιά μας ζωντανὸ καὶ τὸν περιμένουμε μὲ ἀγωνία γιὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ.

Καὶ ρώτησαν ἡ μάννα του καὶ ἡ Φλώρα:

— Ἀφοῦ θαρρεῖτε πῶς τὸν εἶδατε νὰ περάσῃ, πέστε μας κατὰ πού τράβηξε;

— Κατὰ πού τράβηξε; Αἱ, βέβαια, ὅπου ὑπάρχει συμφορὰ καὶ ἀδικία καὶ ἔχουν τὴν ἀνάγκη του. Πηγαίνετε τὸ δρόμο σας, ρωτᾶτε πού εἶνε συμφορὰ καὶ ἀδικία καὶ ἐκεῖ θὰ εἶνε καὶ αὐτός!

Μὰ κατὶ ἄλλες γυναῖκοῦλες πού καθόντουσαν παράμερα καὶ ἀκούγαν μὲ προσοχή, πετάχτηκαν καὶ εἶπαν:

— Μὰ παντοῦ εἶνε συμφορὰ καὶ ἀδικία!

Καὶ μιὰ καλὴ γρηθοῦλα, πρόσθεσε τότες:

— Αἱ, θὰ τὸν βροῦνε τὸ λοιπόν! Μιὰ φορὰ στὸν κόσμο τοῦτον εἶνε!

Δ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ